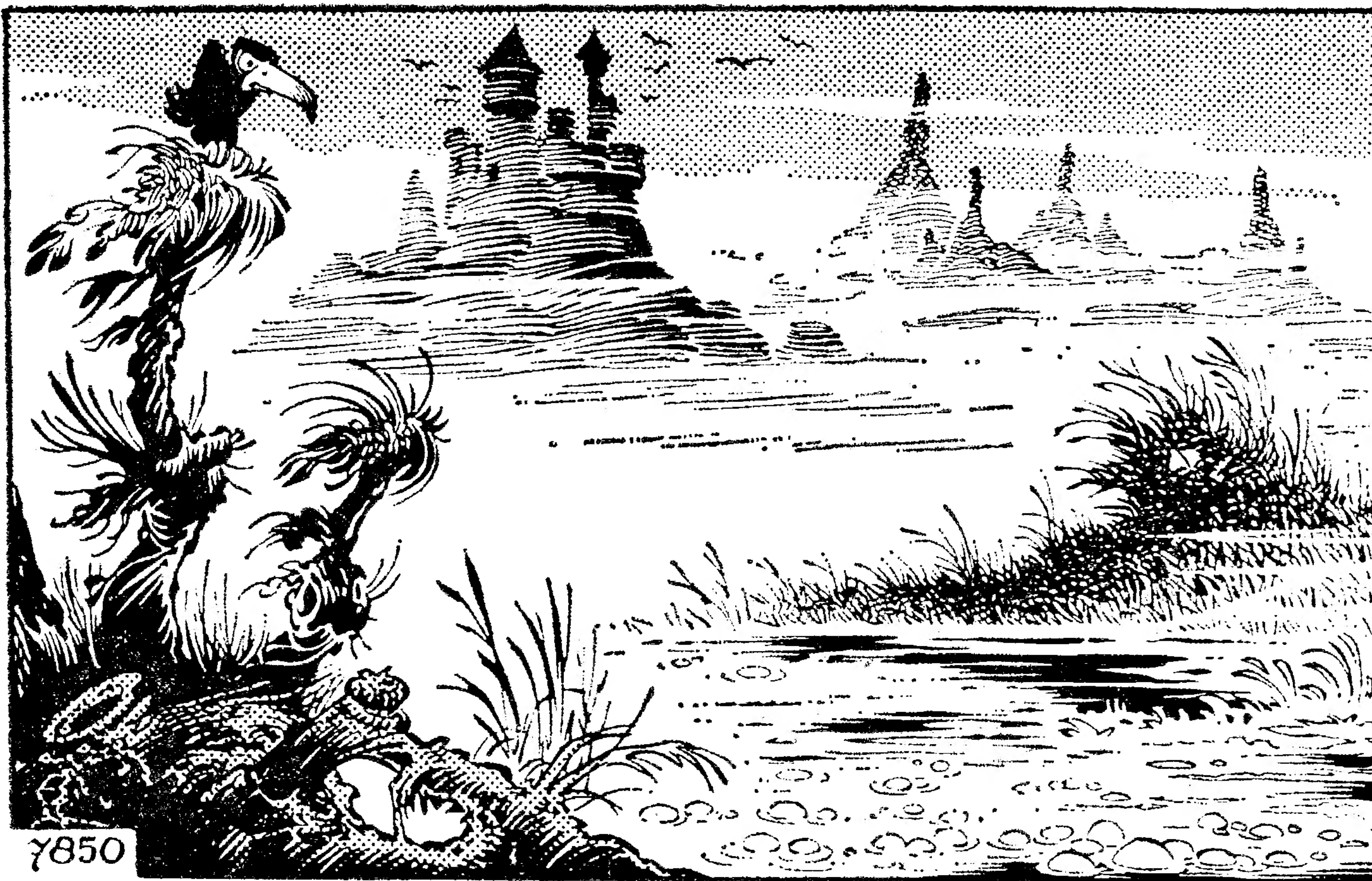

7850 De Drens is een grote rivier, maar voordat hij in de zee uitkomt, splitst hij zich in smalle stroompjes die zich door de Miezervlakte kronkelen. Dat is dan ook een vochtig gebied, vol plassen en poelen, waar men vele vreemde levensvormen kan aantreffen. In de zomerijd wordt het wel eens bezocht door natuuronderzoekers, maar die verdwijnen om gezondheidsredenen wanneer de herfst komt. Dan hangen er kille nevels over de winnen en de Zwarte Bergen in het zuiden zijn meestal door mist aan het oog onttrokken.
Op een schrale dag in november, nog niet lang geleden, woei er een ruimende wind van de zee, zodat de zon van tijd tot tijd door de wolken brak. Voor het eerst sinds weken was de ruine van het kasteel Dralm boven de dampen zichtbaar, maar het licht was bleek en vreugdeloos en gaf slechts weinig warmte.

,,Toch heilzaam voor een arme, oude man'', sprak de grijsaard die zich gebogen onder een schepnet door het akelige landschap bewoog. ,,Te veel zon ontkalkt de knoken, wat jij, Gor?''
,,Uch'', mompelde de dwerg die met een emmer voor hem liep.

,,Schaduw op je pad'', hernam de oude. ,,De wind is noord en de maan is vol. Vandaag moet het lukken. We hebben een mooie vangst, meneertje! Sinus kwalibus, zoals de oude boeken het voorschrijven. Nu nog wat akwa spiritus per nervus narum, en dan naar huis om aan het werk te gaan. Hèhèhèhè.''

Zijn kakelend lachje verwoei in de wind — en wat hij er precies mee bedoelde zal het vervolg van deze ware geschiedenis ons leren.

731124

7851 De naam van de grijsaard was Hocus Pas. Hij was een magister in de zwarte kunsten, die zijn intrek in de ruine van het kasteel Dralm had genomen om daar zijn vreemde bezigheden te verrichten. Hierboven kan men hem waarnemen, terwijl hij zich vol aandacht over een walmende pot buigt.

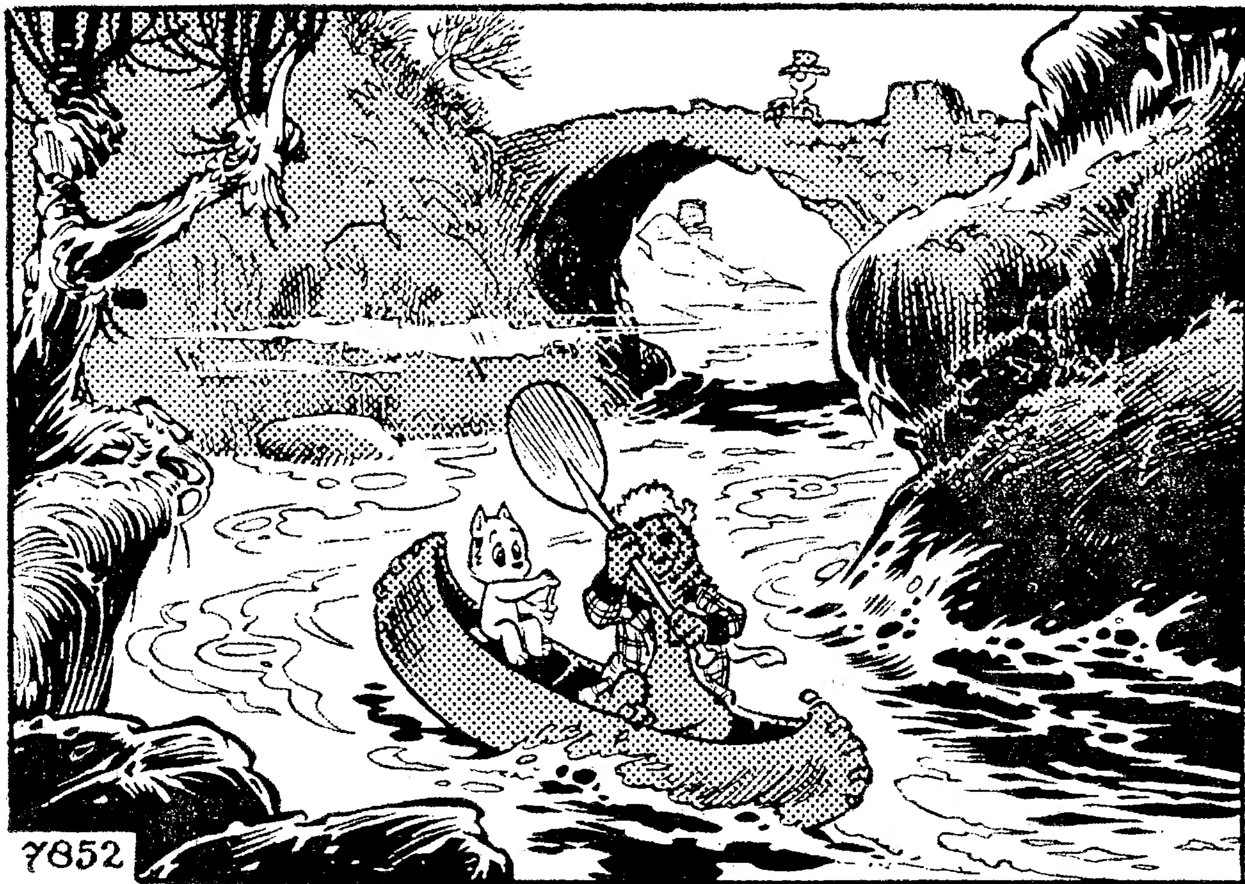
,,Trek wat harder, Gor!'', kraste hij. ,,Het vuur moet brullen! Dat verdampt het water en verdikt de lapidox. Harder, Gor!''

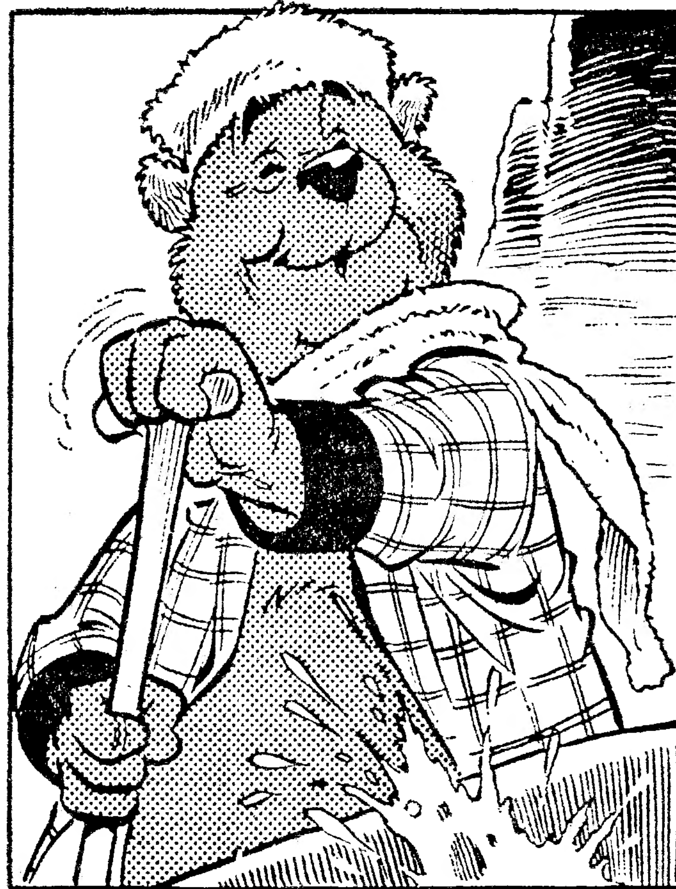
,,Uch'', mompelde de dwerg, die de blaasbalg bediende. Hij gehoorzaamde, zodat de vlammen hoog oplaaiden — en na een poosje bleek zijn gezwoeg succes te hebben.

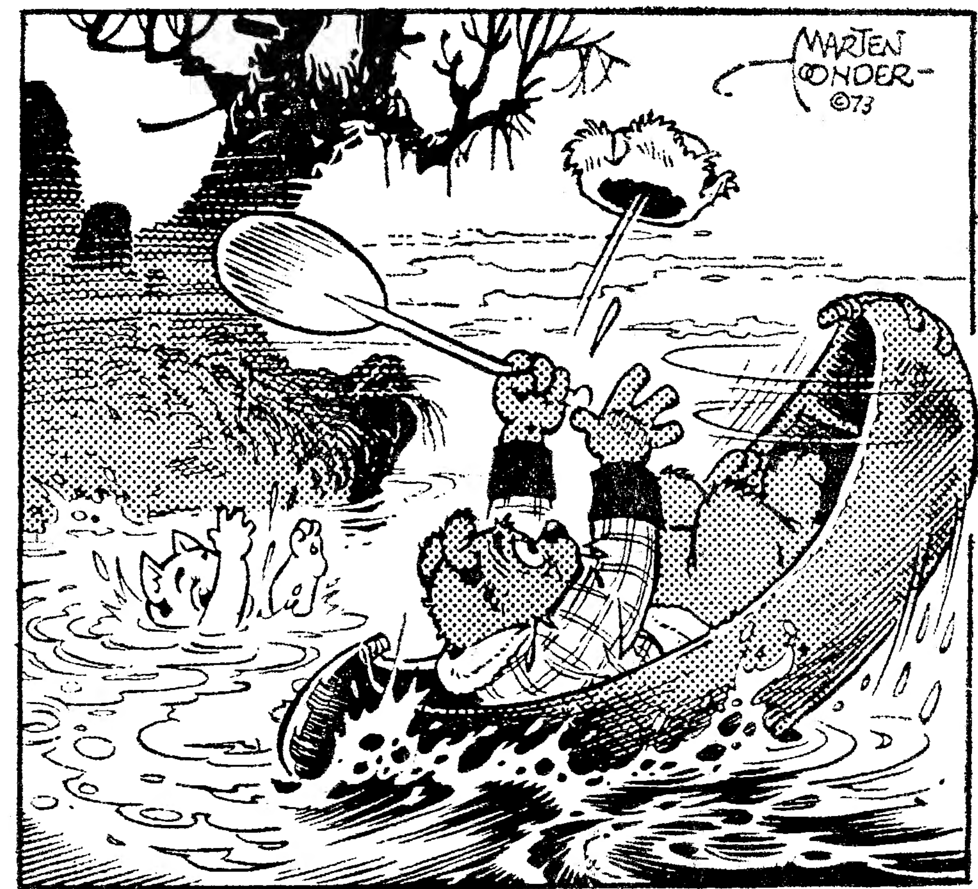
,,Zo is het wel genoeg'', sprak de oude, terwijl hij de pot vooroverkantelde om de inhoud in een bak te gieten. Er vloeide een dikke klonterige brij uit, die de bejaarde magister met grote geestdrift vervulde.

,,Proondril!'' riep hij met een stem, die rauw door het vervallen bouwwerk kraste. ,,Dat ziet er prachtig uit. Nu af laten koelen in de noordenwind op de vruchtbare terra lapsus. Dat ga ik, zwakke oude man, zelf doen. En jij, jij gaat verder, Gor. Vul de pot en blaas de vlammen aan. En denk erom: het gaat om de kwantiteit en niet om de kwaliteit.''

Na deze woorden laadde hij de walmende bak voorzichtig op een wagentje, trok zijn bonthoed over de oren en verliet de bouwval om met het voertuigje in de storm te verdwijnen.

7852 Heer Bommel, die zich in deze tijd van het jaar bij het haardvuur pleegt op te houden, klaagde sinds een poosje over zitkrampen en hoofdsuizingen. De behandelende geneesheer had hem beweging in de frisse buitenlucht voorgeschreven en daarom zien we hem hier in een stijve bries per kano over de rivier de Drens varen.

,,Het harde werken heeft toch zijn goede kanten'', sprak hij. ,,Dat vergeet men wel eens als heer van stand.''

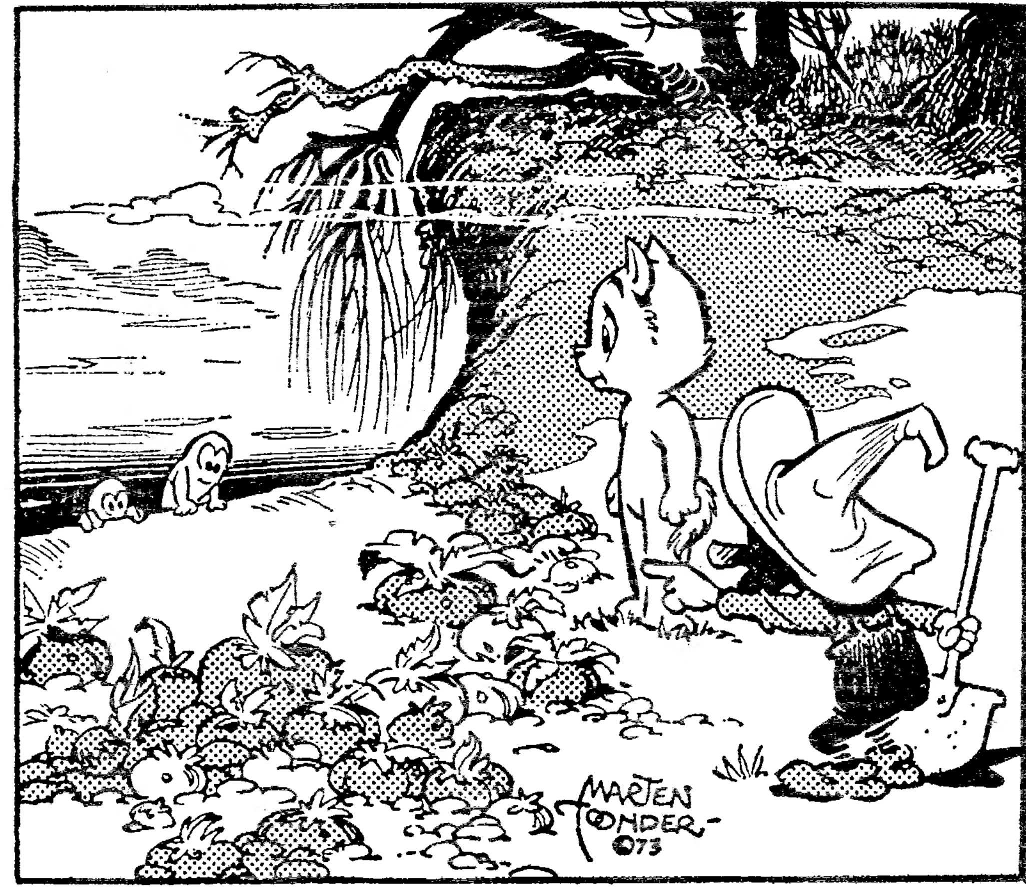
,,Hm'', zie Tom Poes, die achter hem zat te pagaaien. ,,Ik geloof toch niet, dat dit de bedoeling is. We gaan met de troom mee, we hebben de wind in de rug en u beweegt helemaal niet. Ik vraag met af, hoe we straks terug moeten komen.''

,,Geen nood'', hernam heer Ollie glimlachend. ,,De strijd tegen de elementen doet mijn spieren zwellen en ik voel me met de minuut krachtiger worden. De terugtocht zal een peuleschilletje zijn, let op mijn woorden!''

Zo sprekend depte hij zijn pagaai voorzichtig in het water en gaf er een rukje aan. Dat had hij echter beter niet kunnen doen, want op die plek maakte de Drens een scherpe bocht tussen enkele rotspunten door. En omdat het vaartuigje daar in een stroomversnelling terechtkwam, verstoorde die beweging het wankele evenwicht. De kano zwiepte dan ook akelig rond en Tom Poes sloeg over boord, terwijl heer Bommel achterover op de smalle bodem viel. Hij stiet een hese kreet uit en verdween met spartelende ledematen tussen de klippen door uit het gezicht.

7853 De kano zwiepte tussen de rotspieken door, terwijl de ledematen van heer Bommel wanordelijk oven de boorden zichtbaar waren. Zijn hoge kreten verwoeien op de wind en in de bocht van de rivier verdween hij uit het gezicht.

,,Dat is niet zo best'', dacht Tom Poes, die zich gelukkig naar de oever had kunnen werken. ,,Heer Ollie is zijn pagaai kwijtgeraakt en de Drens vertakt zich hier in allemaal kleine, wilde stroompjes! Wie weet wat er met hem gebeurt.''

Zorgelijk klom hij aan land en begon terug te lopen, terwijl de wind hem koud door de natte haren blies. Er was geen huis in de buurt waar hij hulp kon vragen, maar in het scherpste gedeelte van de bocht zag hij een kleine gestalte over enige planten gebogen staan.

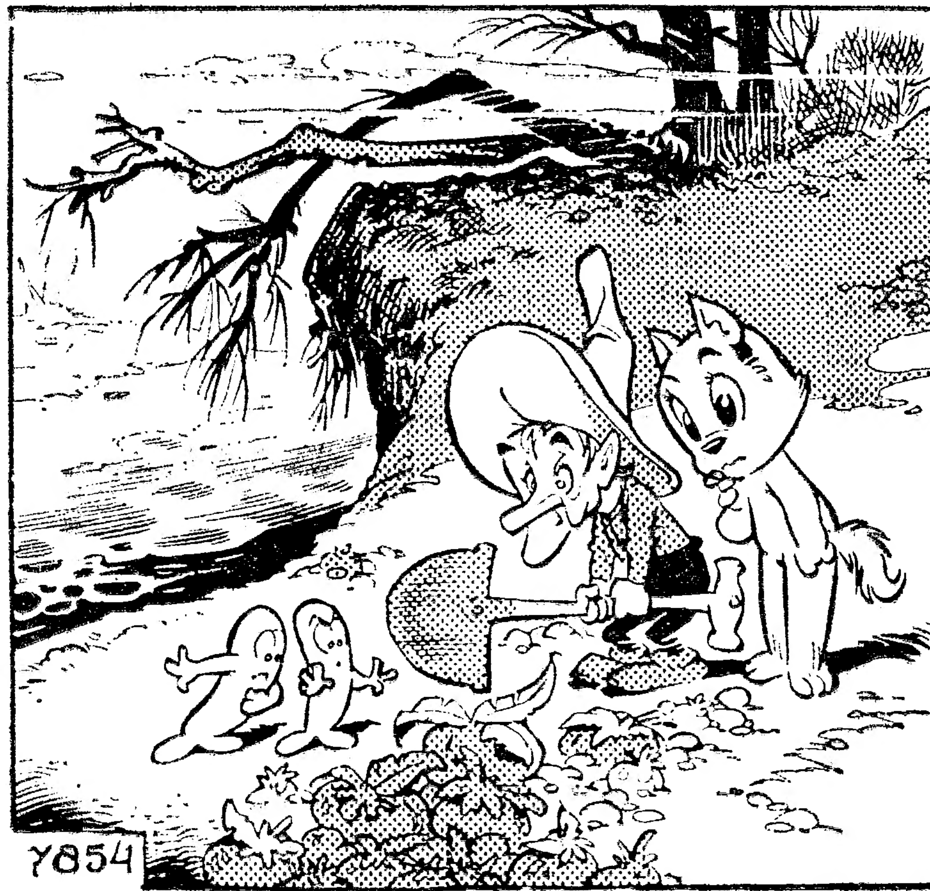
Het was de dwerg Pee Pastinakel, die hij van vroeger kende en opgelucht haastte hij zich naar hem toe.

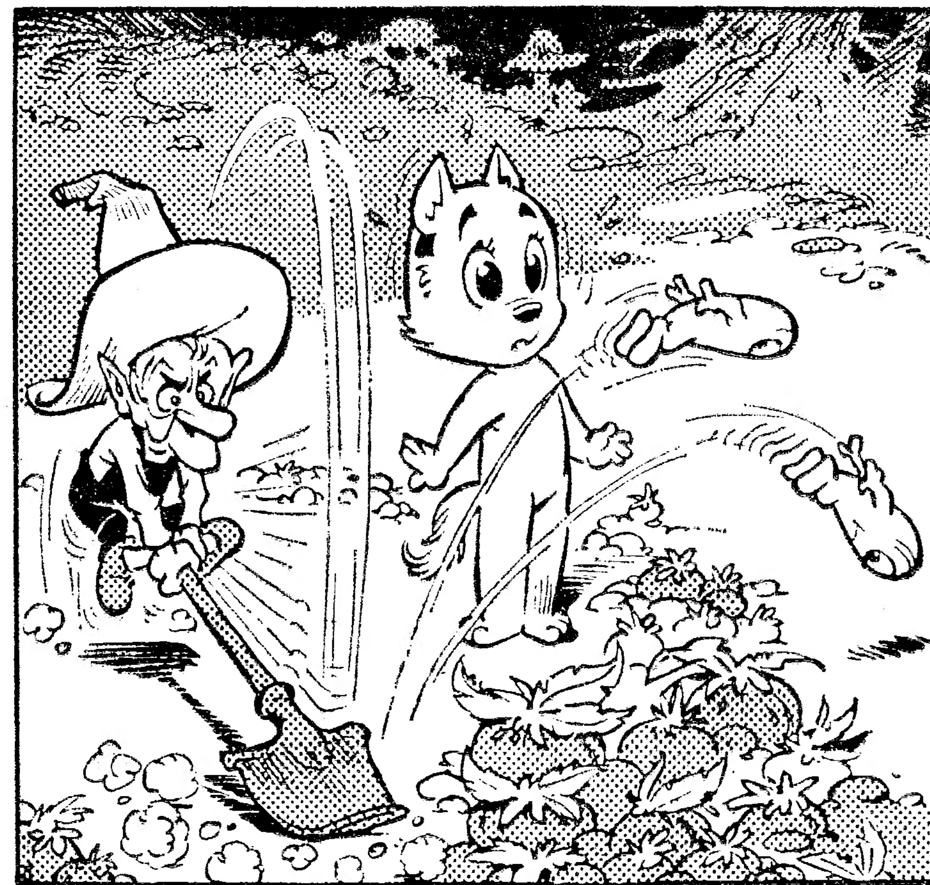
,,Heer Bommel is in moeilijkheden geraakt in een kano'', zie hij. ,,Weet jij soms...''

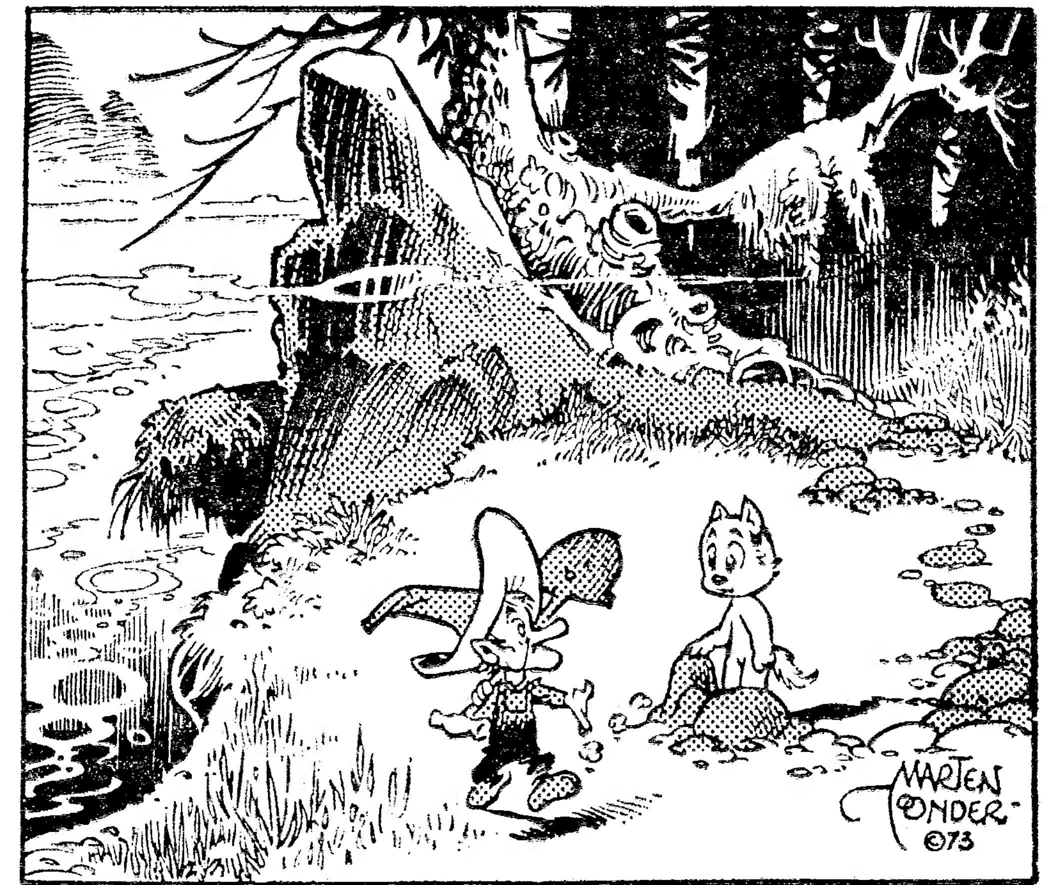
Maar het ventje liet hem niet uitspreken.

,,Nee'', zei hij. ,,Ik weet niets van kanen. En ik ben veel te laat met ipsen. Alle warrels zijn al naar de verren gegaan en ik ben de enige die nog bezig is met gronden. Er dreigt een pronenplaag, daar komt het van. Die helpt alle groensel naar de verturving, want het zijn vraters! Kijk, daar zijn er weer een paar!''

Zo sprekende wees hij naar enige vreemde figuurtjes, die uit het water op de oever klommen.

7854 Tom Poes keek verbaasd naar de twee bolle-witte figuurtjes die geruisloos op de oever klommen en voortliepen_zonder aandacht aan hem te schenken. Maar bij een groepje planten bleven ze staan en een trek van afgrijzen verscheen op hun onbetekende gezichtjes.

,,Die groensels zijn winterharde varzels'', legde Pastinakel uit. ,,Daar houden pronen niet van. Ze zijn bang voor vars''.

,,Het lijken me knolrapen toe'', zei Tom Poes.

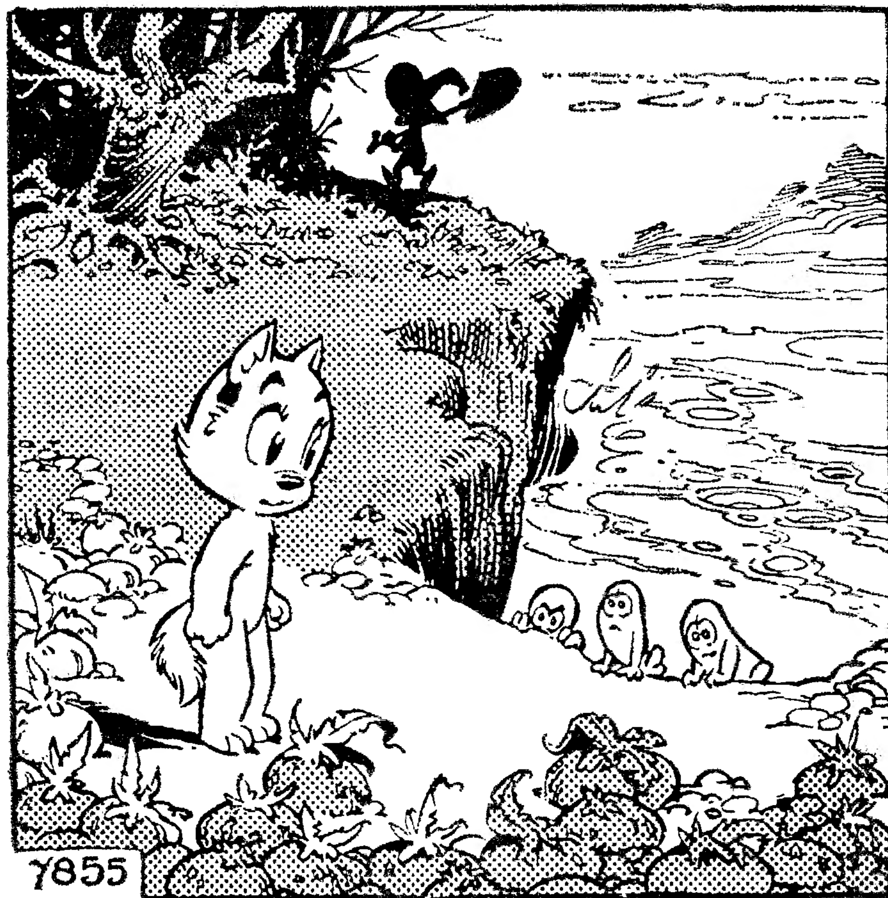
,,Zoals je zegt'', gaf het ventje toe. ,,Ik heb ze hier gegrond, want dit schijnt de plek te zijn waar ze landen. Maar het helpt niet veel, omdat er steeds meer pronen komen. Het wordt een kwel!''

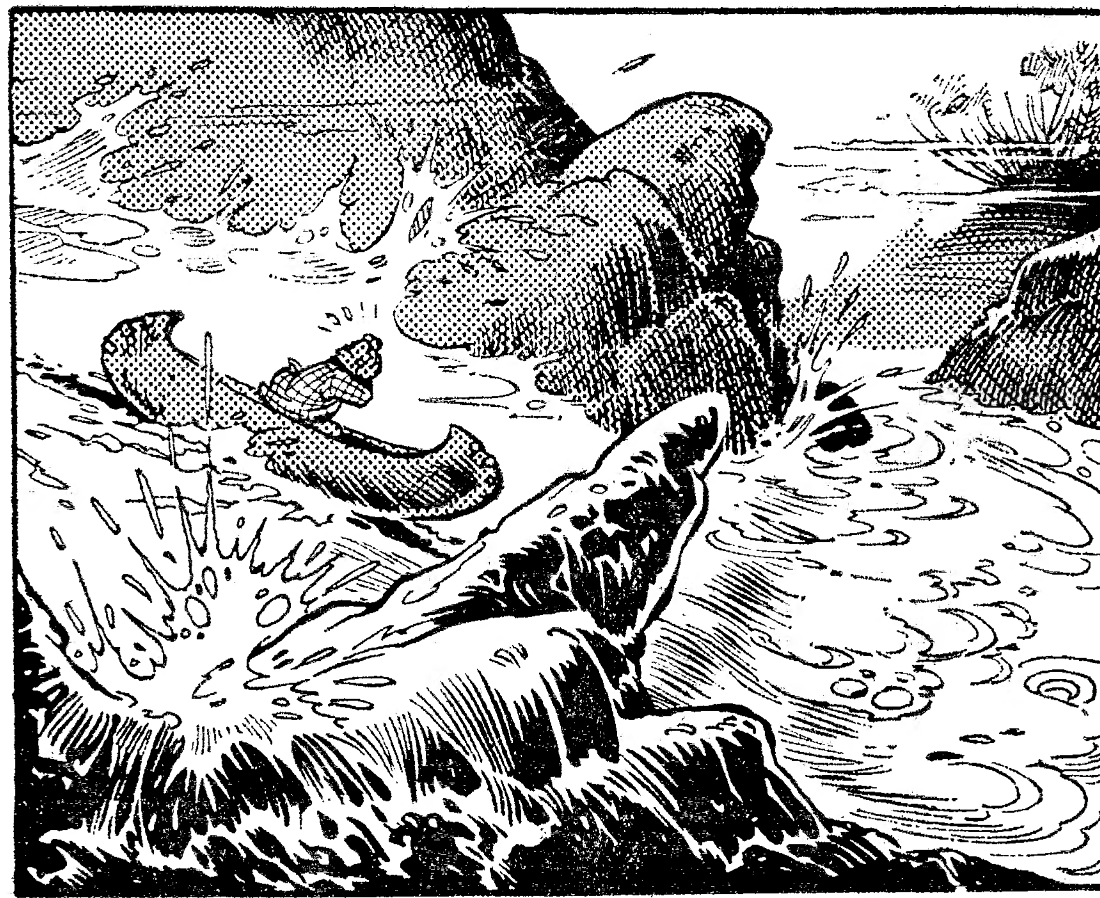
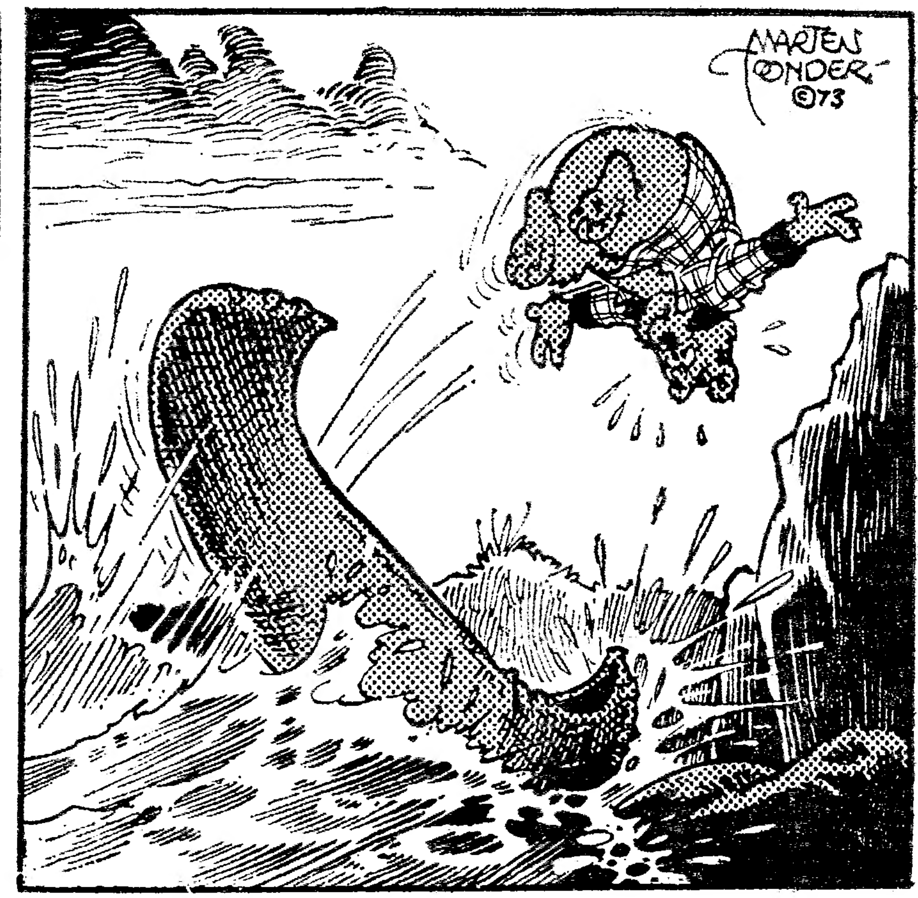
Hij hief zijn schep op en sloeg driftig naar de aarzelende figuurtjes die hoog opsprongen, over de planten heen.

,,Het helpt niet veel'', herhaalde hij verbitterd. ,,Ze zijn zo krokkig als kweldera! Ik zou de hele grond hier vol moeten zetten met varzels, maar ik kan niet langer klijven, want er zit kleum in de lucht''.

Met die woorden legde hij zijn spade over de schouder en stapte weg, terwijl hij groetend de hand hief.

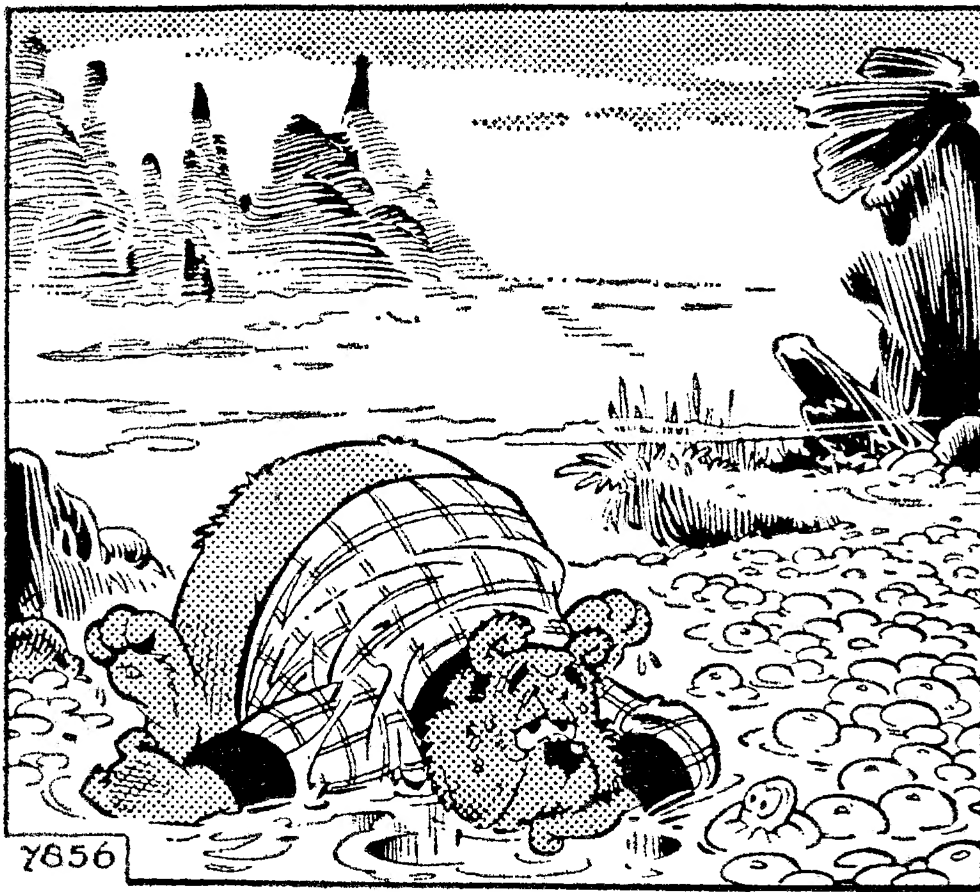
,,Een vreemd ventje'', dacht Tom Poes, hem verbaasd nakijkend. ,,Wat hij bedoelt begrijp ik niet precies. Trouwens, ik moet nu eerst aan heer Ollie denken''.

7855 Pee Pastinakel verdween ritselend in de herfst en Tom Poes keek peinzend naar enkele nieuwe pronen die uit het water kwamen kruipen.
,,Vreemde wezentjes'', dacht hij. ,,Als ik Pee goed begrepen heb, zijn ze gevaarlijk, maar ze zien er nogal goedaardig uit. Hm, op het ogenblik ben ik meer bezorgd over heer Ollie. Die moet al een heel eind weg zijn, als hij tenminste niet verdronken is''.

Maar gelukkig was dat niet het geval. Heer Bommel zat nog steeds in de wildvoortsuizende kano en hij had de handen voor het gezicht geslagen om de rotspieken niet te hoeven zien. Daardoor merkte hij ook niet, dat de rivier zich in steeds smallere armen splitste en dat hij zich nu in een stroomversnelling van de delta bevond.
,,Hoe vreselijk is dit alles'', sprak hij met trillende lippen tot zichzelf. ''F-frisse beweging in de buitenlucht, zei die dokter tegen me. Ach, wat weet zo'n arts van de tere gezondheid van een heer? Dit zal mijn einde zijn, dat voel ik. En er was nog zo veel dat ik had willen doen — bij het knappende houtvuur, bedoel ik. In stilte had ik....''
Op dat moment maakte de rivier een scherpe bocht en het vaartuigje schoot met zo'n kracht op de oever, dat het achtereinde omhoog wipte, de beklagenswaardige heer met een boog op het land werpend.

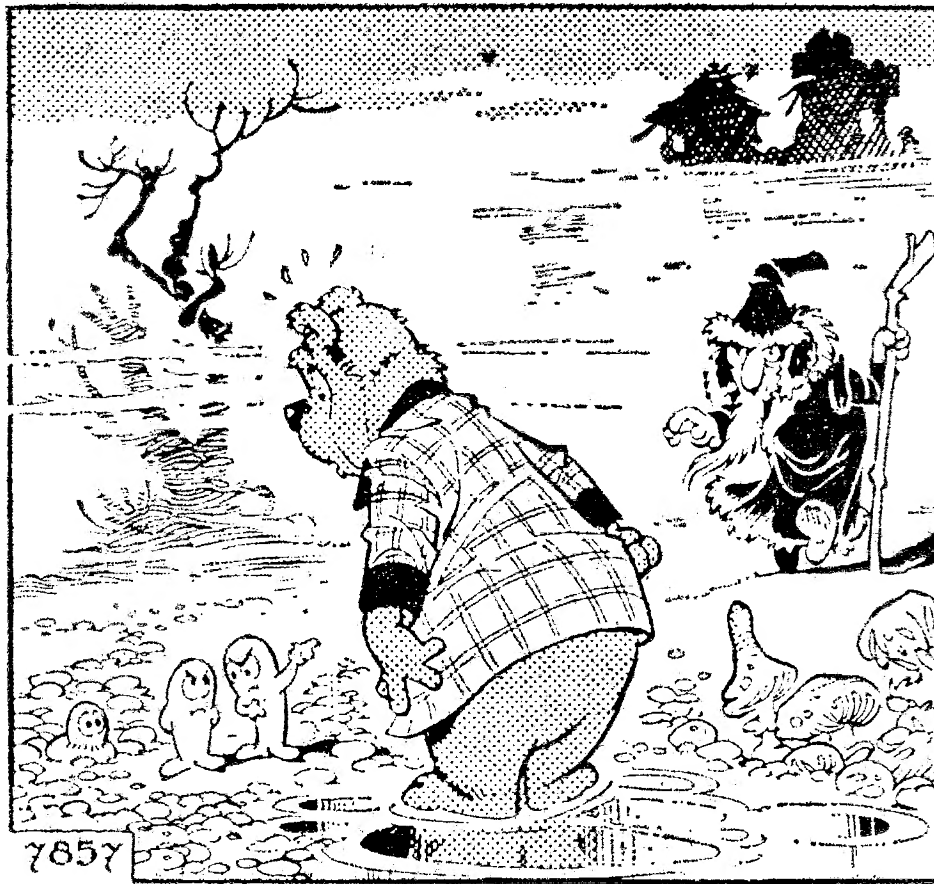

7856 Heer Ollie kwam met een kletsend geluid op de oever terecht en bleef versuft liggen. De noordwester streek echter zo kil over zijn druipende gestalte, dat hij al spoedig de ogen opsloeg, door koude gedreven. Voor zijn blikken kronkelden de nevels tussen de bergen door en om hem heen lag een gelei-achtige massa in de wind te trillen, zodat hij zich vol afkeer oprichtte.
,,W-wattistjat?'', stamelde hij.. ,,D-dril! Kikkikkerdril, betoel ik...''
Hij zweeg, want op dat moment sprong een van de glibberige bolletjes open en een wit, vormloos figuurtje kwam naar buiten kruipen.
,,Een g-griezel!'', hernam heer Bommel, die meer en meer door huiveren bevangen werd. ,,D-dat moet een engerling zijn''.

De kleine, bleke gedaante keek hem met uitpuilende oogjes aan en sprak met een vochtig stemmetje: ,,Een griezel. Een engerling''.
,,Dat is een belediging!'', riep heer Ollie opspringend. ,,Hier sta ik, een aangespoelde schipbreukeling die steun behoeft. En in plaats van een helpende hand krijg ik scheldwoorden naar mijn hoofd geslingerd! Schaam je je niet?''

Zijn geroep trok de aandacht van de grijsaard die niet ver vandaar aan het werk was en haastig schuifelde hij naderbij.
,,Een indringer'', prevelde hij verbitterd. ,,Een spion die een arme, oude man komt begluren! Padden op zijn pad!''

7857 De oude haastte zich met fladderende mantel door de nevels nader, maar heer Bommel had hem niet direct in de gaten. Hij stond onthutst naar enkele witte figuurtjes te staren die voor hem stonden en hem fronsend bekeken.

,,Scheldwoorden naar mijn hoofd'', sprak degene die het eerste uit het dril gekropen was. ,,Een belediging''.

,,M-maar dat is het toppunt!'', riep de aangespoelde heer. ,,Je verdraait mijn woorden. Je draait, bedoel ik, want ik zei wat jij zei, als je begrijpt wat ik bedoel!''

,,Wat aardig!'' kraste de grijsaard, die achter heer Ollie was blijven staan. ,,Wat prettig, dat je het zo goed met mijn pronen kunt vinden, meneertje. Vind je ze niet leuk?''

Heer Bommel draaide zich met een ruk om en keek onthutst naar de bejaarde vreemdeling.

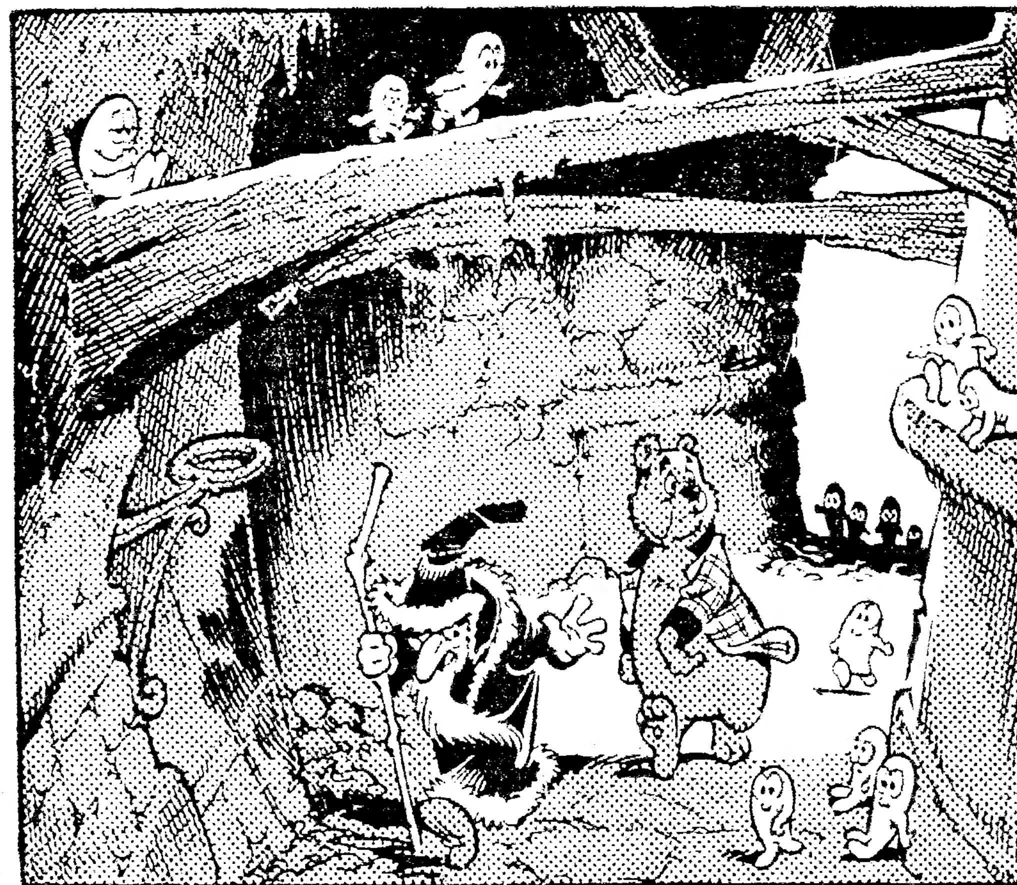
,,Leuk?'', herhaalde hij verontwaardigd. Het zijn ongemanierde vlegels. Ik ben een koude, natte schipbreukeling en deze engerlingen beledigen me, inplaats van hulp te bieden''.

,,Kom, kom'', suste de oude Pas. ,,Pronen schelden niet. Ze praten alleen maar na, want ze zijn erg plooibaar, hèhèhè!''

Hij zweeg even en boog zich wat voorover.

,,Trouwens'', hernam hij terwijl hij heer Ollie loerend aankeek, ,,het valt me op, dat ze erg op je lijken''.

7858 ,,Een schipbreukeling, hè'', herhaalde de grijsaard. ,,Koud en nat, hè. Kom mee, meneertje. Op die heuvel ligt mijn kasteel Dralm en daar kan je rust en onderdak krijgen om te bekomen. Kijk alleen niet naar de rommel. Ik ben Hocus Pas, een arme, oude magister in de zwarte kunsten en ik krijg niet veel steun van de regering, hèhèhèhè! Maar toch heb ik daar mijn pronen kunnen ontwikkelen.''

Zo pratende liep hij in de richting van de bouwval die donker boven de nevels opdoemde, en heer Bommel volgde hem met enige tegenzin. De oude boezemde hem afkeer in en zijn beklemming groeide toen hij de ruïne betrad.

,,Het eh... het tocht hier'', merkte hij op. ,,En overal lopen eh.. pronen! Het lijkt me een laagstaande levensvorm toe, als u be grijpt wat ik bedoel. Hun gepraat staat me tegen.''

,,Kom, kom'', riep de oude met krassende stem. ,,Het was moeilijk genoeg om ze praatvermogen te geven. Maar een eigen mening hebben ze niet. Ze hebben geen ruggegraat, snap je wel? En laagstaand?''

Hij bleef staan om op de muur te wijzen en heer Ollie keek verbaasd naar een proon die rechtstandig tegen de oude stenen opliep.

,,Zuigvoetjes'', legde de magister uit. ,,Daardoor kunnen ze zich gemakkelijk verhogen, hèhèhè! Op de zoldering zijn ze erg hoogstaand, meneertje. Ja, ja, het valt me opnieuw op hoe ze op je lijken.''

,,Ik lijk op je'', zei een andere proon, die onder een balk langs passeerde. ,,Hoogstaand, hèhèhè!''

Zijn lachje was echter niet zo kakelend als dat van de grijsaard, het was meer vochtig.

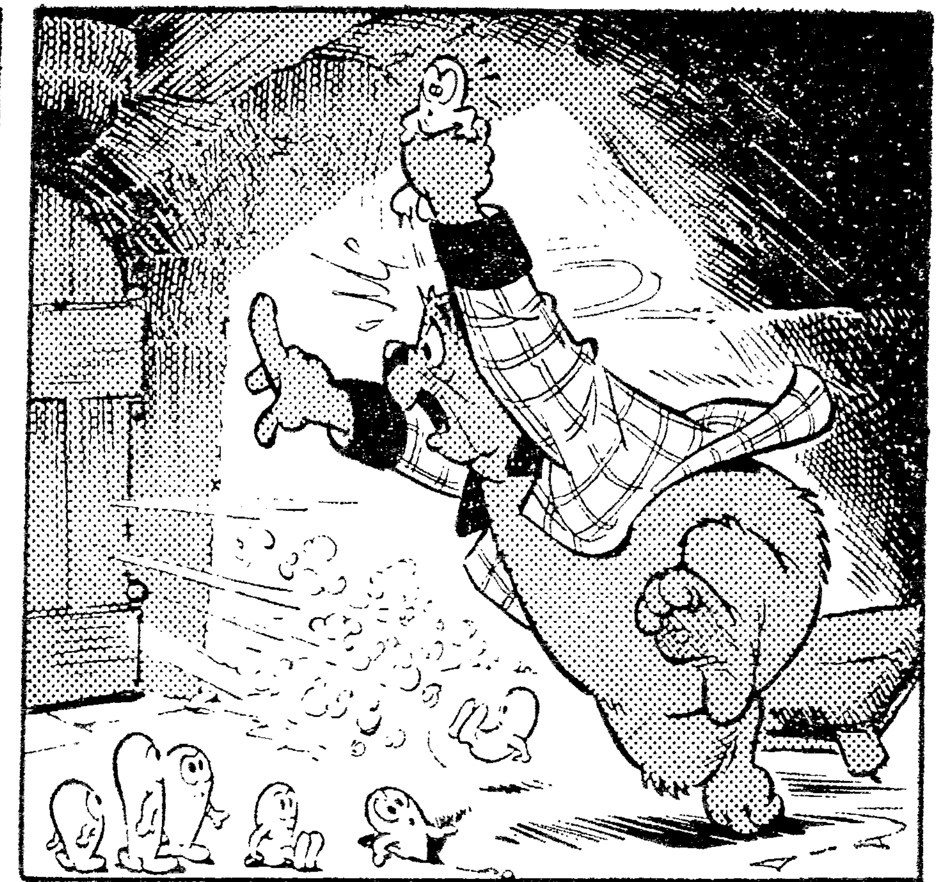

7859 ,,Genoeg gepraat'', zei magister Pas. ,,Ik moet weer eens aan het werk. Maar hierbinnen kan je lekker opdrogen en uitrusten, meneertje.''
Hij opende een deur en wees naar de donkere ruimte die erachter lag. De wind blies daar koud door de gaten in de wanden, langs het plafond bewogen zich enkele pronen en er hing een geur van schimmel en bederf.
,,Lekker uitrusten?'', herhaalde heer Bommel vol afkeer. ,,Waar? Het is hier wel erg kaal, bedoel ik.''

,,Kom, kom'', zei de oude berispend. ,,En dat bankje dan? Ga toch zitten, dat zal je goed doen. En je hebt hier nog gezelschap ook!''
Heer Ollie wierp een bevangen blik op de witte figuurtjes boven zijn hoofd en een gevoel van naderend onheil begon zich van hem meester te maken.
,,Ik moet hier uit'', dacht hij, tersluiks naar de deuropening kijkend. Maar voordat hij de moed had kunnen vinden om langs zijn gastheer heen te rennen, viel er een proon van de zoldering op zijn schedel, zodat hij met een plof op het vervallen meubeltje belandde.
,,Schrik maar niet'', sprak de grijsaard. ,,Ze kunnen zich geen pijn doen, want ze hebben een dikke huid. Het is merkwaardig hoe ze op je lijken. En bovendien hechten ze zich sterk aan iemand, hèhèhè!''
Dat laatste was waar, want toen heer Ollie trachtte de proon van zijn hoofd te trekken merkte hij, dat het ventje een grote kleefkracht had.

7860 Heer Ollie was moeilijk bezig de proon van zijn hoofdhaar te trekken, maar dat viel niet mee, omdat het ventje een grote kleefkracht had. De oude Pas wachtte dan ook niet tot het gelukt was; doch schuifelde naar de deur.

,,Ik hoop, dat het hechten wederzijds is, meneertje!'' sprak hij.

,,Dan zal je het niet eenzaam hebben in deze kamer. Hier moet je blijven, want ik heb een hekel aan pottekijkers bij het prepareren van de erwten die de pronen als hersens hebben. Ze lijken nu eenmaal op jou, Bommel. JA, ja ze vormen een prachtig volk, dat binnenkort de aarde zal bedekken. Maar het is hard werken, omdat de kwantiteit belangrijk is. Ze lossen namelijk na korte tijd in de lucht op en ze laten niets na. Ja, de gelijkenis is zelfs zorgelijk!''

Heer Ollie rukte de proon met enkele haren van zijn schedel en sprong verwilderd op.

,,Ik wil hier weg!'', riep hij met overslaande stem. ,,Laat me erlangs! Ik wil weg!''

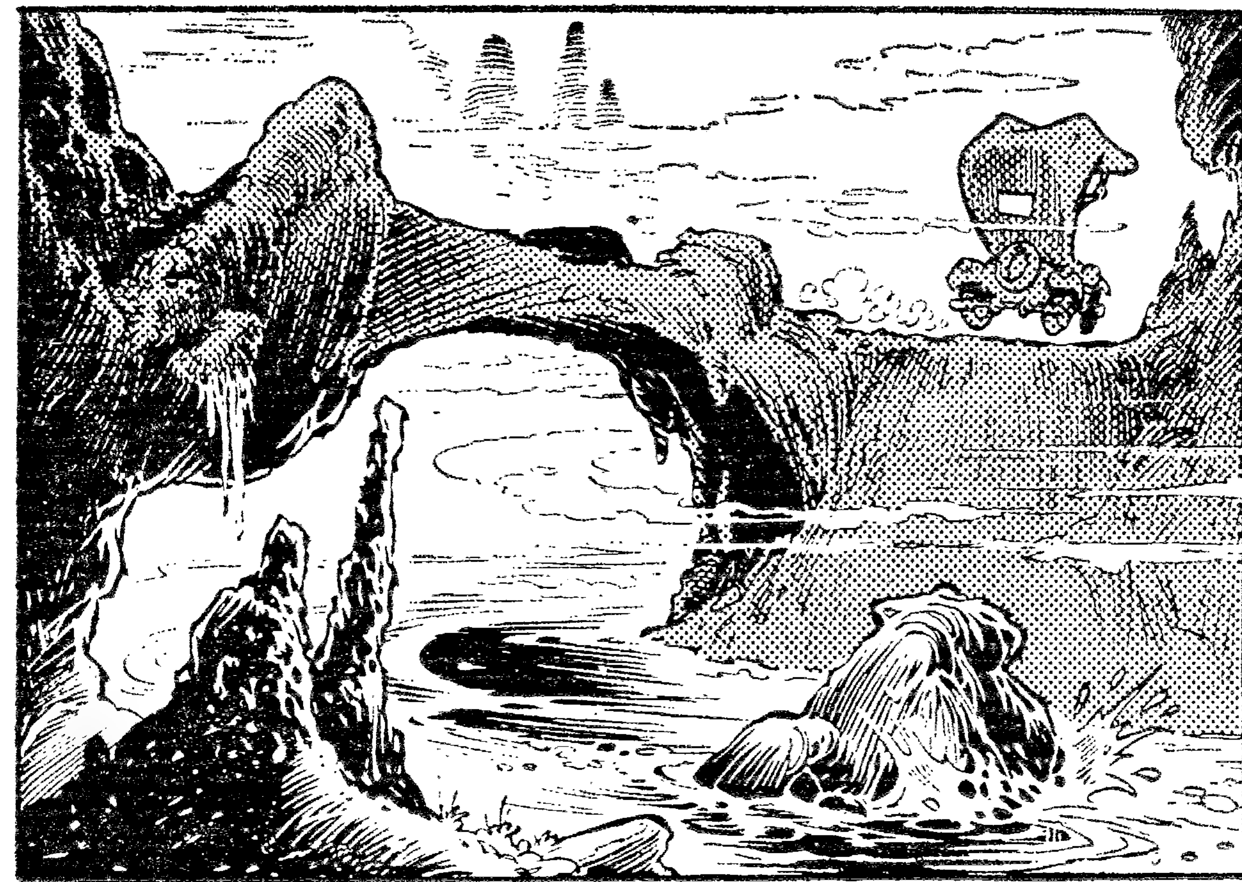
Maar de grijsaard wachtte hem niet af. Hij glipte het vertrek uit met een snelheid die men van zo'n bejaard iemand niet verwacht zou hebben, en sloeg de deur kreunend achter zich dicht.

,,Hier moet je blijven!'', hoorde heer Bommel hem boven het knarsen van de grendels uitroepen. ,,Indringers en spionnen lossen hier vanzelf op en laten niets na wat een arme oude man kan hinderen. Maar vervelen hoef je je niet, hèhèhèhè!''

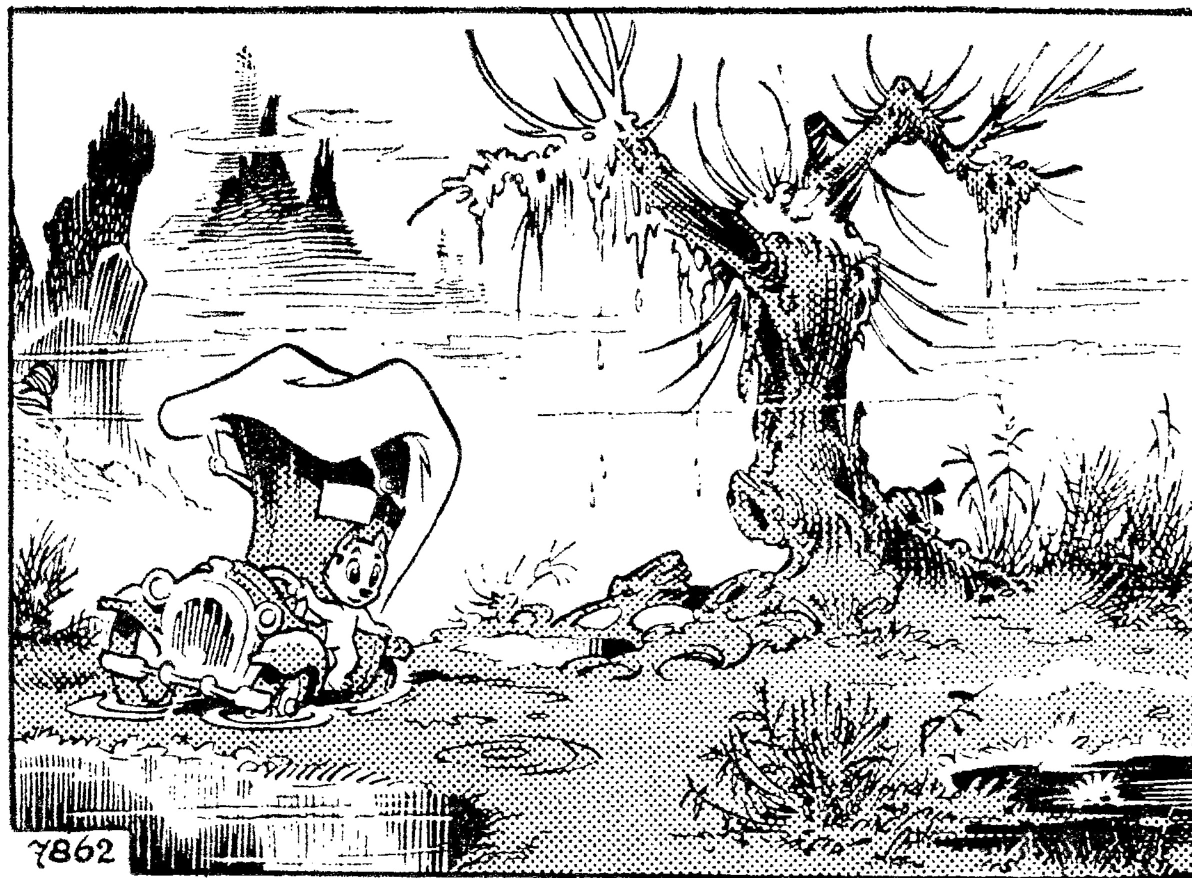
Zijn gekakel stierf langzaam weg en toen was er geen ander geluid hoorbaar dan het fluiten van de wind en het gedribbel van de zuigvoetjes boven hem.

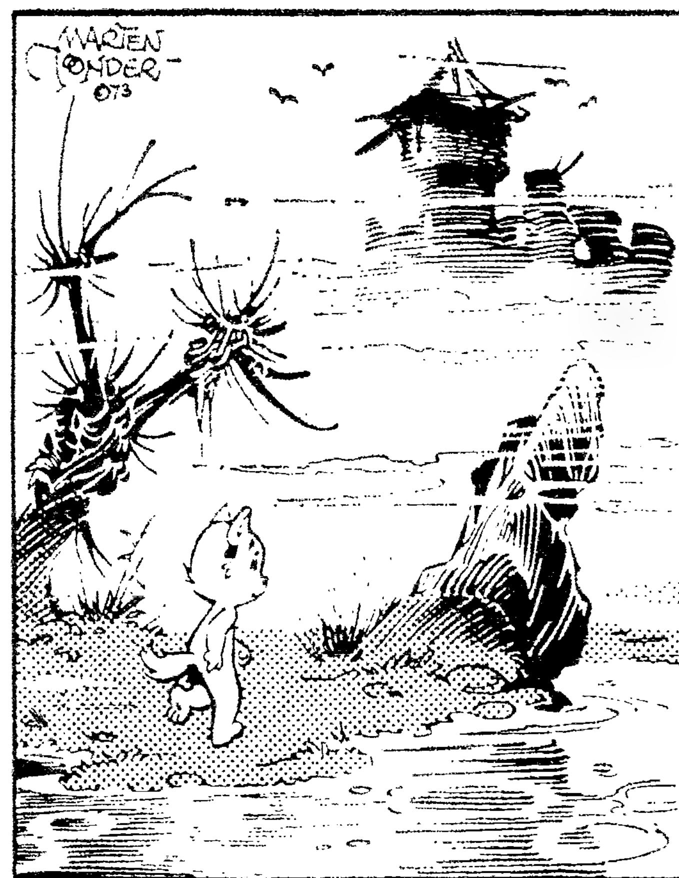

7861 Na de eerste schrik ging heer Ollie weer op het bankje zitten en begon een pijp te stoppen.
,,Hoe vreselijk is dit alles'', mompelde hij verdrietig voor zich heen. ,,Nat en verkleumd opgesloten in een omgeving die mij vreselijk neerdrukt, omdat er ieder ogenblik een engerling in mijn haar kan vallen. En nergens hulp.''
,,Nergens hulp'', zei de proon die oplettend naast hem zat.
,,Nee'', prevelde heer Bommel zuchtend. ,,Zeg dat wel. Ook Tom Poes heeft mij in de steek gelaten, toen ik eenzaam mijn boot de rivier afstuurde. En nu los ik vanzelf op, zonder iets na te laten. Ach, ik voelde direct al, dat mij hier iets ellendigs boven het hoofd hing...''
Dat laatste was waar, want op dat moment viel een langs het plafond wandelende proon hem kletsend op de schedel.
Maar in het eerste had hij geen gelijk, want Tom Poes was niet van plan hem in de steek te laten. Die had zich naar Bommelstein gehaast om de Oude Schicht te halen en nu reed hij zoekend langs de over van de Drens naar de plaats waar de rivier zich begon te vertakken.
,,Het zal niet meevallen'', dacht hij zorgelijk. ,,De delta is een vochtig gebied waar geen wegen zijn, en ik weet niet in welke rivierarm heer Ollie is gedreven. Als ik ze allemaal te voet moet volgen, red ik het nooit voordat het donker wordt. En bovendien is er ook nog een kans dat hij in zee terecht is gekomen..''

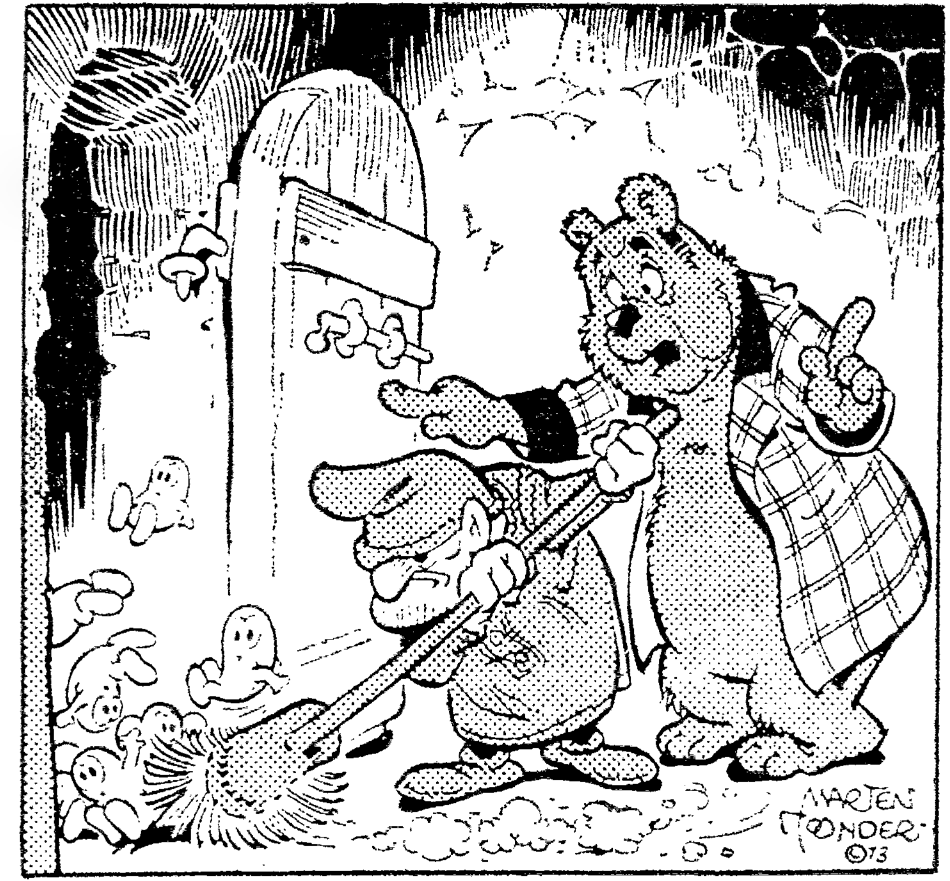

7862 De Oude Schicht kwam niet ver. Het pad verloor zich in een modderige vlakte tussen de zwinnen en daar slipte het trouwe voertuig een beetje scheef in weg. Tom Poes besloot dan ook om met verder rijden te wachten totdat de eb inviel.
Toen hij de motor afzette, viel er een doodse stilte over het landschap, de nevels kronkelden geluidloos om de verzilte bomen waaraan zwammossen hingen te druipen en in de verte kraste een kraai.
,,Een akelige buurt'', dacht hij, terwijl hij uitstapte om te voet verder te zoeken. ,,Waar kan heer Ollie wezen? Gelukkig is het vloed, zodat hij niet in de zee geraakt kan zijn. Maar verder is het haast onbegonnen werk met al die zijriviertjes. En onbewoond is het hier ook. Het enige gebouw is die ruïne waar de roeken zo te keer gaan.''
Het waren echter geen roeken, het was Hocus Pas, die in de beschutting van zijn bouwval een scherpe berisping uitdeelde aan de dwerg die zijn assistent was.
,,Het is hier een bende!'', kraste de bejaarde magister. ,,Overal lopen mijn pronen mij, arme oude man, voor de voeten, inplaats van het volle leven in te gaan. Dat gaat niet, Gor! Hun bestaan is kort. Straks lossen ze op, voordat ze zich nuttig hebben gemaakt.

Vooruit! Aan het werk, luiaard! Ze moeten de rivier in. Stroomopwaarts naar de stad. Schiet op!'' ,,Uch'', mompelde de dwerg.

7863 „Niks uch!", riep Hocus Pas met een stem die akelig door de kale ruimte galmde. „De pronen zitten zelfs in het hok waar ik de indringer heb opgesloten. Ze denken, dat het leven een toiletje is in zo'n gezellige, beschutte ruimte. Eruit met ze! Veeg ze in de rivier om een nuttig lid van de maatschappij te worden, hèhèhè!"

Zo kakelend verliet hij het vertrek om erwten te gaan prepareren en de dwerg pakte een bezem om aan het werk te gaan. Even later werd heer Bommel dan ook opgeschrikt door het knarsen van grendels en het kraken van zijn deur.

„Eindelijk!", riep hij uit. „Ik wens me te beklagen over de behandeling! Ik.."

Doch toen viel zijn blik op Gor, die hem vanuit de opening loerend bekeek, en hij zweeg ontsteld.

„Ik ben zeker in het buitenland geraakt", dacht hij, terwijl het koude zweet hem uitbrak. „Achter het gordijn, als men begrijpt wat ik bedoel..."

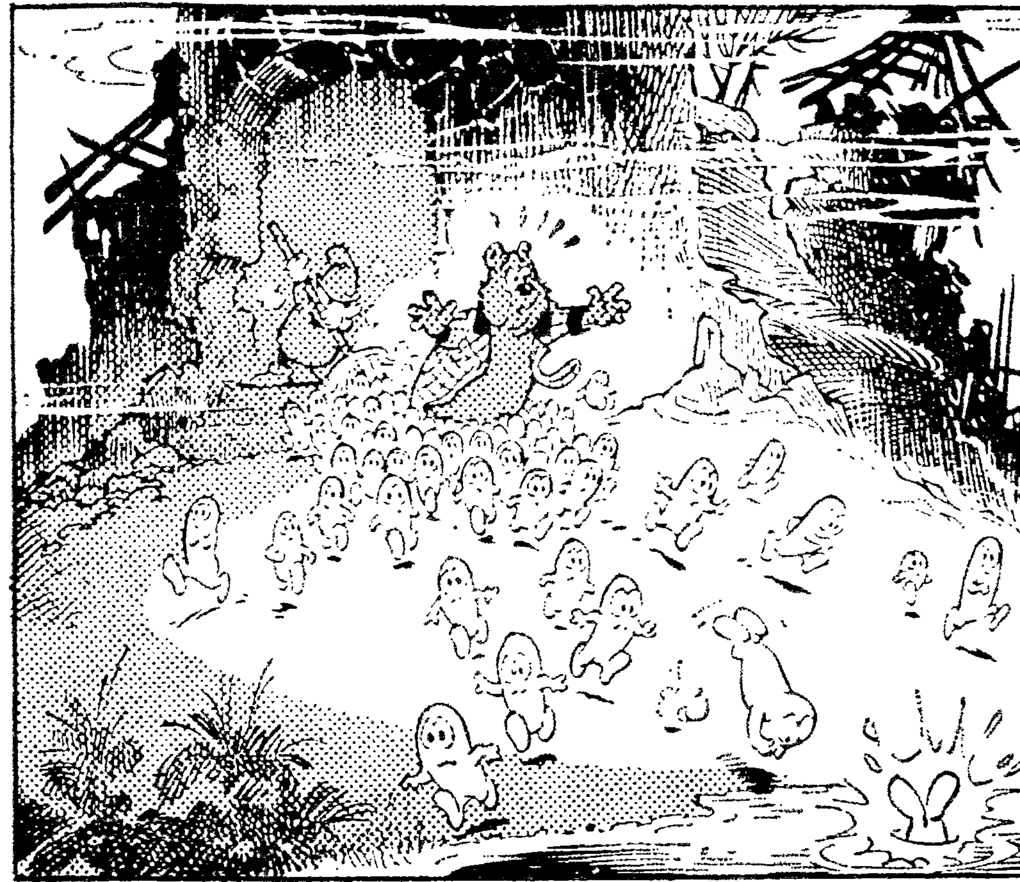
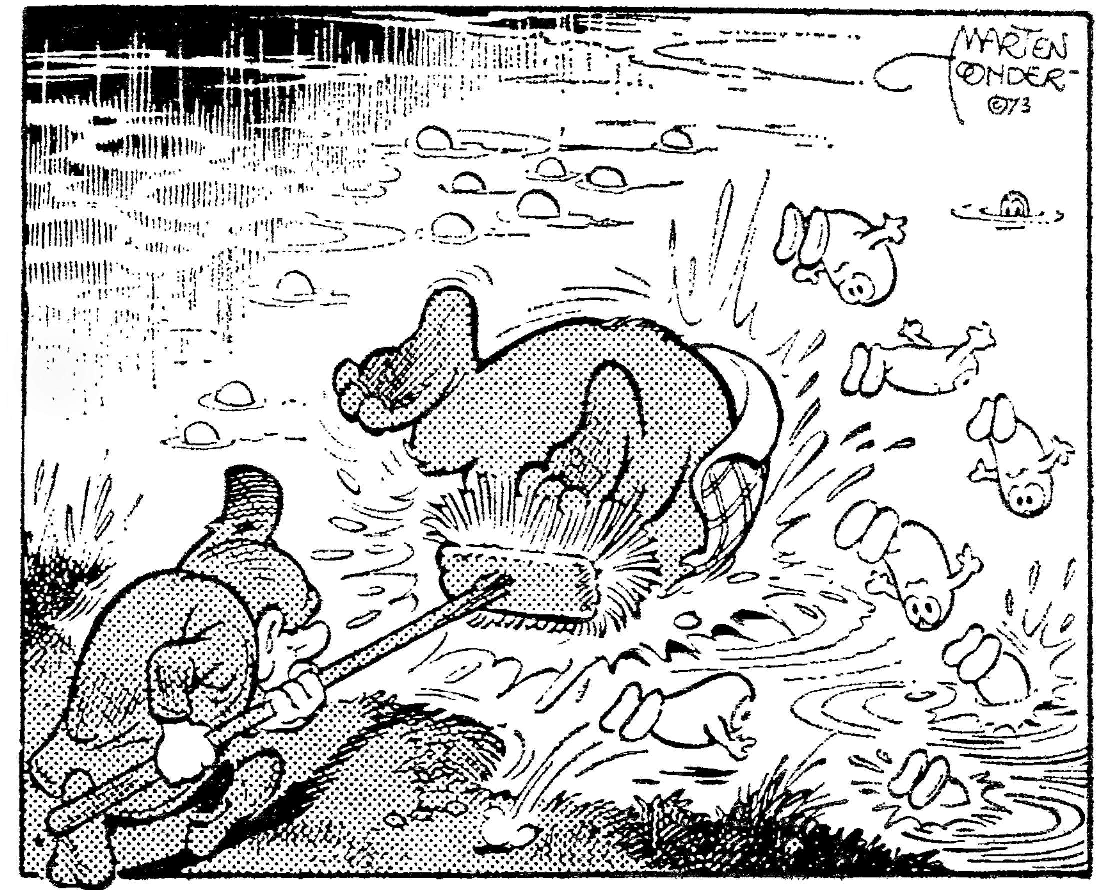
Het ventje was intussen begonnen de pronen naar buiten te vegen en heer Bommel stond met knikkende knieën op.

„Ik wil mijn advocaat opbellen", hernam hij met onzekere stem.

„De consul spreken, bedoel ik. Of de directeur. men kan een heer niet tegen zijn wil opsluiten. Vooral omdat er niets bewezen is. En deze ruimte is gevaarlijk voor iemand met een teer gestel. Ik wil eruit!"

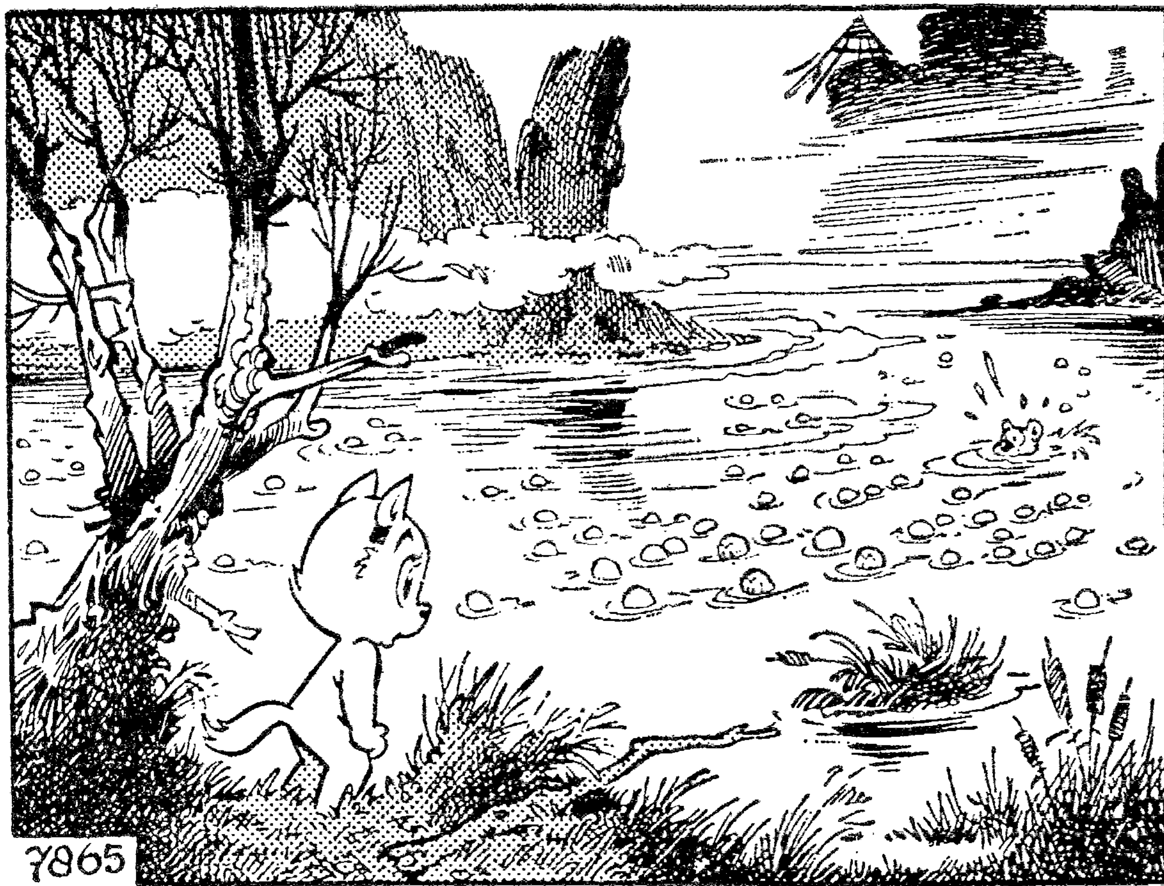
„Eruit!", herhaalde de dwerg, de laatste proon naar buiten vegend.

7864 ,,Luister toch!'', riep heer Ollie, bijna schreiend. ,,Ik wil, dat er naar mij geluisterd wordt, bedoel ik. Ik heb niets gedaan. Het is een schande! Ik wil eruit!''
,,Eruit'', herhaalde de dwerg met toonloze stem, en voordat de ontregelde heer begreep wat er gebeurde, werd hij met grote kracht door de bezem naar buiten geveegd.
,,Ho! Halt!'', riep hij uit. ,,Dit is geen behandeling van een heer. Ik wil recht!''
Gor luisterde niet naar hem, doch ging voort met boenen. Uit alle hoeken en gaten schrobde hij pronen te voorschijn en temidden van een stroom witte figuurtjes werd heer Bommel ten slotte de buitenwereld in gebezemd.

,,Ach, hoe vreselijk is dit alles'', sprak hij met bevende lippen tot zichzelf. ,,Hulpeloos overgeleverd aan de genade van een dwangarbeider. Wat moet er van mij worden?''
Tijd om hier over na te denken kreeg hij niet. Onvermoeibaar bleef de dwerg achter hem met zijn veger in de weer, zoals hem door de oude Pas was opgedragen. En omdat het ventje een bekwaam ambachtsman was, schuierde hij de massa in de richting van de rivier, zonder dat er ook maar één proon zijn aandacht ontsnapte. Bij de oever aangekomen stortte de hele menigte zich te water en begon, door instinct gedreven, stroomopwaarts te zwemmen. Heer Ollie trachtte nog te protesteren, maar de boender kende geen genade, zodat hij machteloos het voorbeeld volgde.

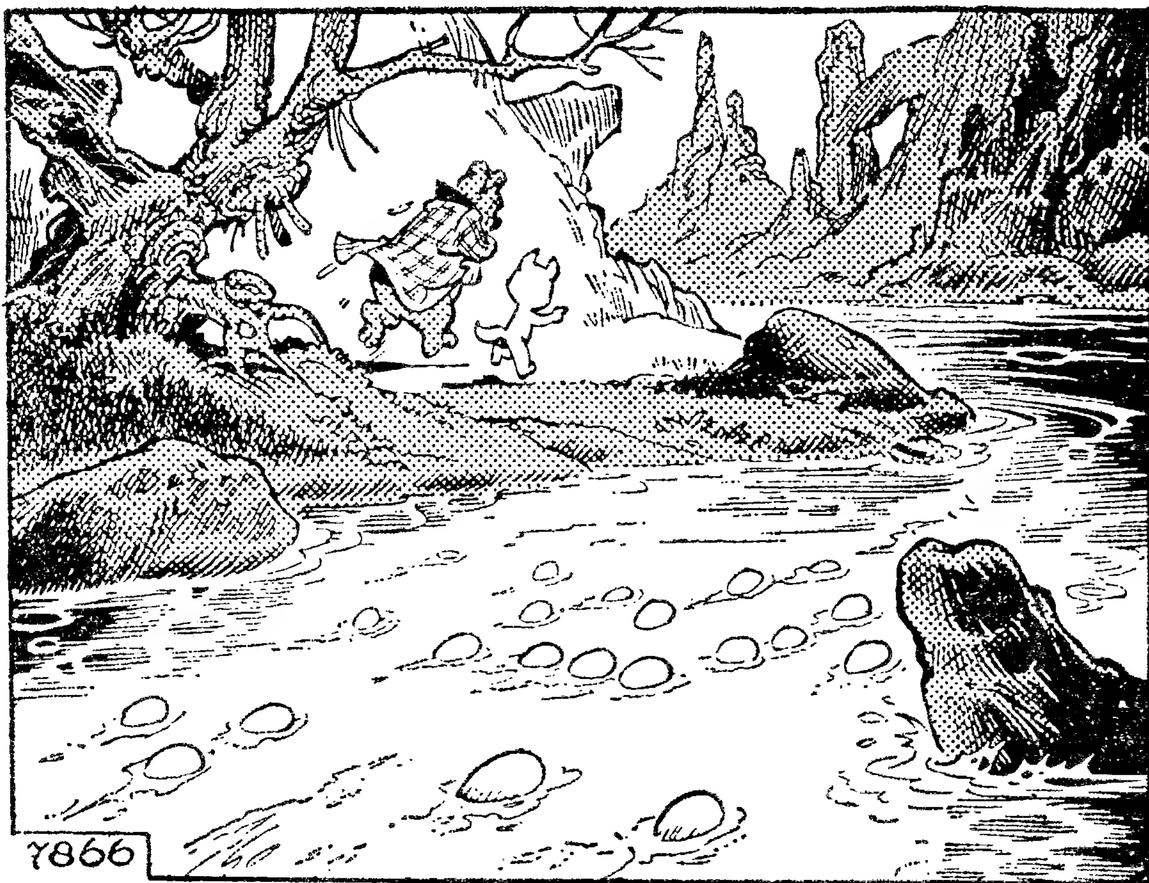

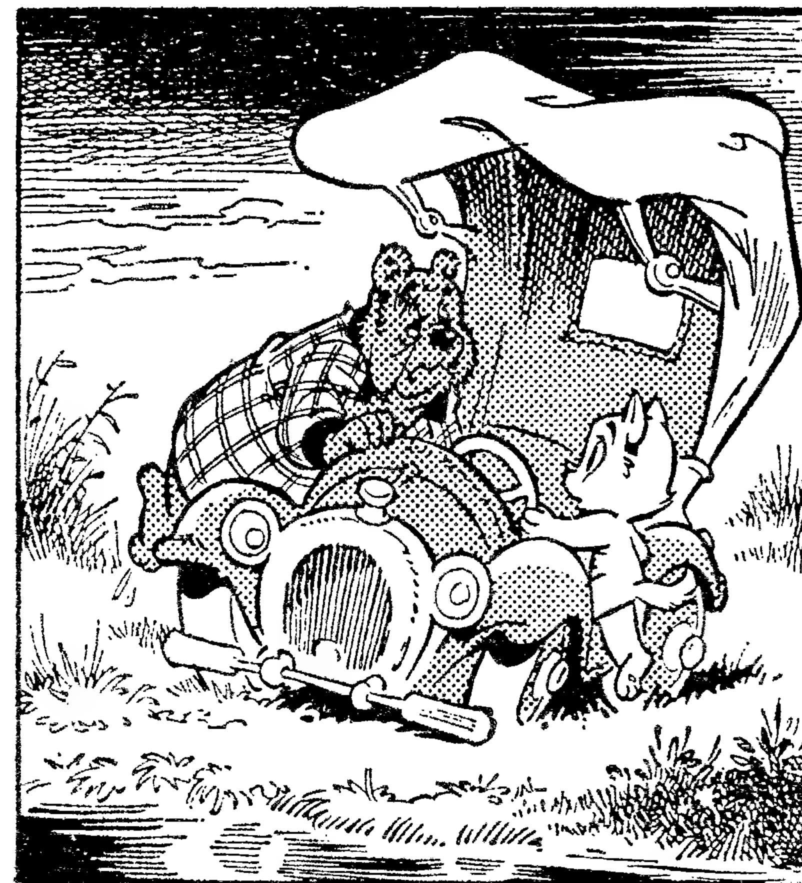

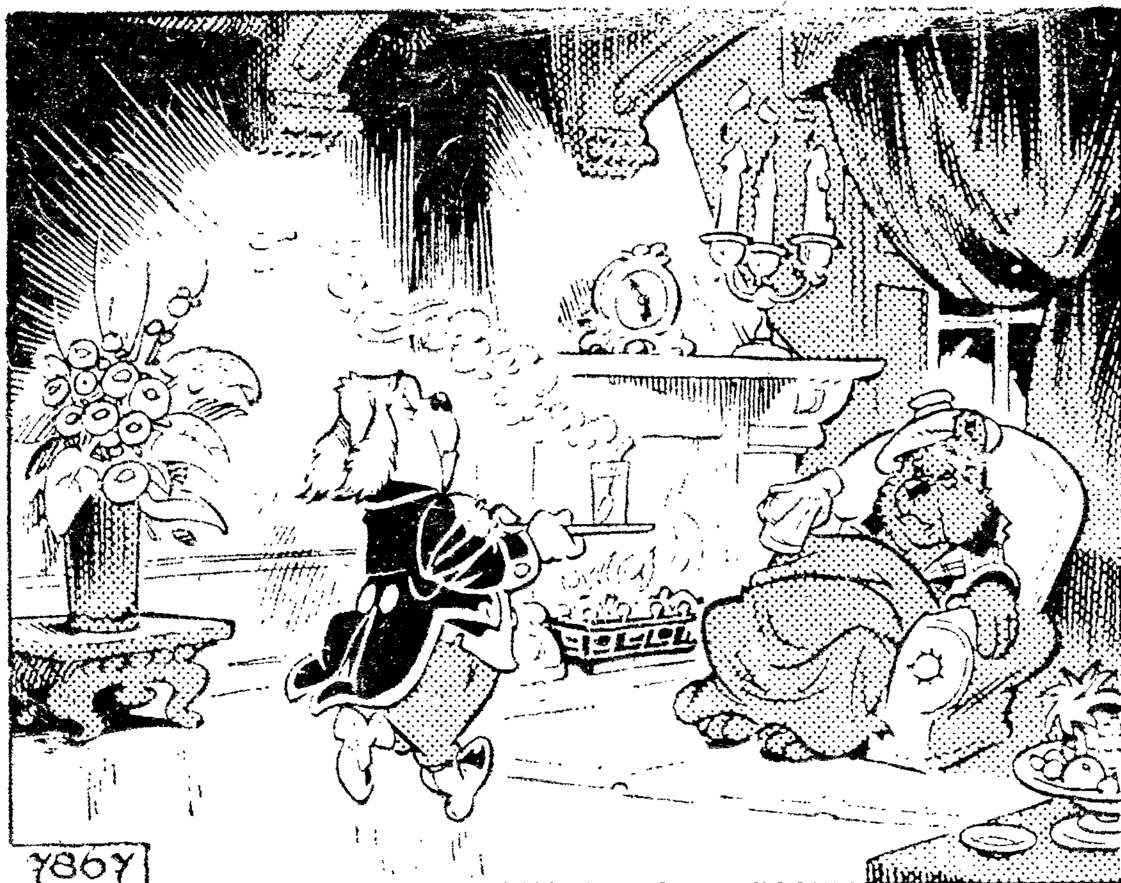
7865 Tom Poes had lange tijd zoekend langs de oever van de rivier gelopen zonder een spoor van heer Bommel te vinden. Hij dacht er juist over terug te keren, toen hij een vreemde beweginging het water gewaar werd en verbaasd bleef hij staan.
,,Dat zijn de rare figuurtjes waar ik Pee Pastinakel mee bezig zag'', dacht hij. ,,Pronen, noemde hij ze. Maar dit is een hele massa! En ze zwemmen allemaal in de richting van de stad..''
Op dat moment werd hij een klagende stem gewaar, die ijl over de bruisende stroom tot hem kwam.
,,Help!'', riep de stem. ,,Ik.. ikkik houd het niet vol... Tegen de st..stroom in... Dat kannik niet... Niet zo vlug..''
,,Heer Ollie!'', riep Tom Poes uit. ,,Gelukkig! Hierheen!''
Hij pakte een tak die daar lag en stak die in de richting van het verkrampte gelaat dat hij tussen de witte bolletjes dichterbij zag komen.
Verblind greep de drenkeling het hout vast en liet zich naar de kant trekken.
,,Recht'', prevelde hij hijgend. ,,Ik wil recht.. Ik wil eruit..''

,,Het is in orde, hoor'', zei Tom Poes. ,,U bent haast op de kant en die is hier laag. Maar waarom zwemt u eigenlijk? En tegen de stroom in nog wel!''

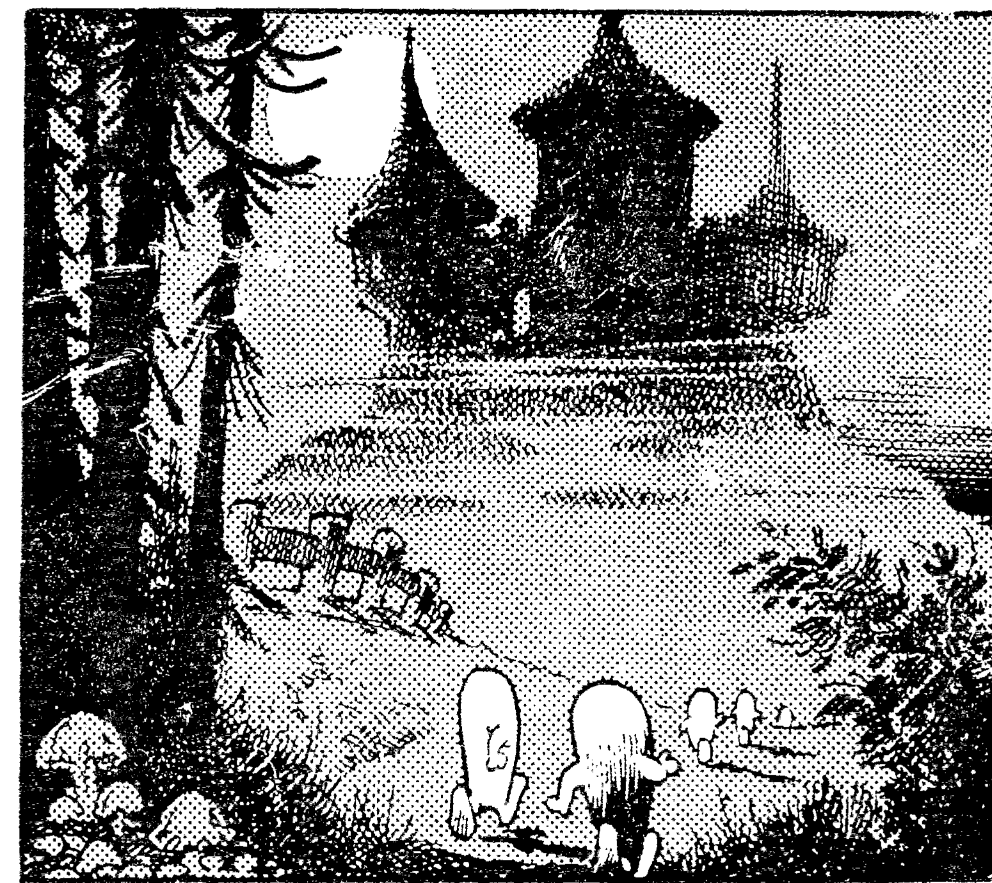

7866 Heer Bommel lag enige tijd uitgeput op de oever, maar ten. slotte kwam hij, door de koude gedreven, moeilijk overeind.
,,U moet zo gauw mogelijk naar huis", zei Tom Poes bezorgd. ,,In dit weer zou u gemakkelijk kou kunnen vatten met die natte jas. Kom mee, de Oude Schicht staat hier niet ver vandaan en gelukkig is het weer eb zodat hij nu op het droge staat."
,,Heel vreselijk...", prevelde heer Ollie klappertandend. ,,Het is allemaal héél vreselijk..."
,,Ja, ja", gaf Tom Poes toe. ,,Maar u bent nu veilig. Waarom bent u eigenlijk gaan zwemmen, in plaats van aan land te klimmen?"
,,Aan land", herhaalde heer Bommel bitter. ,,Je moest eens weten. In vocht en tussen engerlingen in een akelig hol, waar ik met een bezem een uitgeveegd.."
,,Dat begrijp ik niet", zei Tom Poes, ,,Wat is er met uw boot gebeurd? Hoe kwam u in een hol? En waarom zwom u?"
Heer Ollie gaf niet direct antwoord. Ze hadden het voertuig bereikt en terwijl hij rillend naar binnen klom, probeerde hij zich te herinneren wat er precies gebeurd was. Maar een opkomende niesbui versufte zijn denkvermogen, zodat alles hem als een soort droom voorkwam.
,,Vragen", hernam hij prikkelbaar. ,,Altijd maar vragen. En dat terwijl ik..ah..ah... ah tsjoe! En datsj tejwijl ik besig ben dooj een leejlijke vejkoudsjheid om het leven tse komen... Ah.. Ah.. Ah.. tsjoe! Ik ben heejl leejlijk behandeld, betjoel ik. Uijt!"
Tom Poes drong niet verder aan. Hij kende zijn vriend en daarom dacht hij, dat die gewoon in de rivier gevallen was.

7867 Toen heer Bommel thuiskwam, had hij een lelijke kou te pakken. Joost hielp hem zorgzaam in een droge jas, plaatste hem, met een ijsblaas op, bij de knappende haard en haastte zich weg om een aspirientje en een hete kwast te gaan halen.

,,Het is heel betreurenswaardig'', sprak hij, toen hij weer binnenkwam. ,,Drinkt u maar gauw op, heer Olivier, dit is goed tegen de kwade dampen. Dokter schreef beweging in de frisse buitenlucht voor, maar het lijkt me, dat u hebt overdreven, met uw goedvinden. De jonge heer zei, dat u in de rivier aan het zwemmen was!

Tegen de stroom op, als ik hem goed begrepen heb. Hoe kwam u daar zo toe, als ik zo vrij mag wezen?

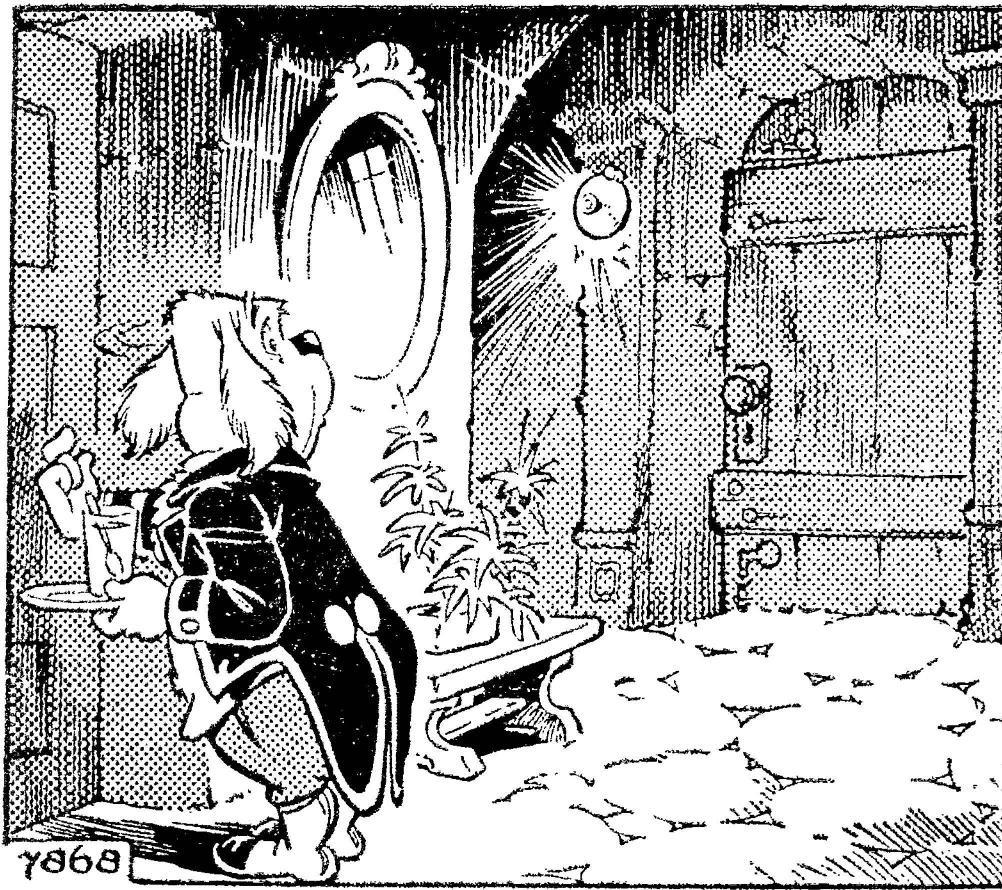
,,Dat eh... Datsj teet ik.. dat deejd ik omdatsj iedejeen het deejd'', zei heer Bommel vaag.

,,Iedereen?'' herhaalde de trouwe bediende verbaasd.

,,De pjonen betoel ik'', verduidelijkte heer Ollie ongeduldig. ,,Maar daaj wil ik niejtsj meej ovej hojen.. Ah..Ah..''

Hij zweeg en staarde glazig naar de dampende kwast die de knecht hem voorhield.

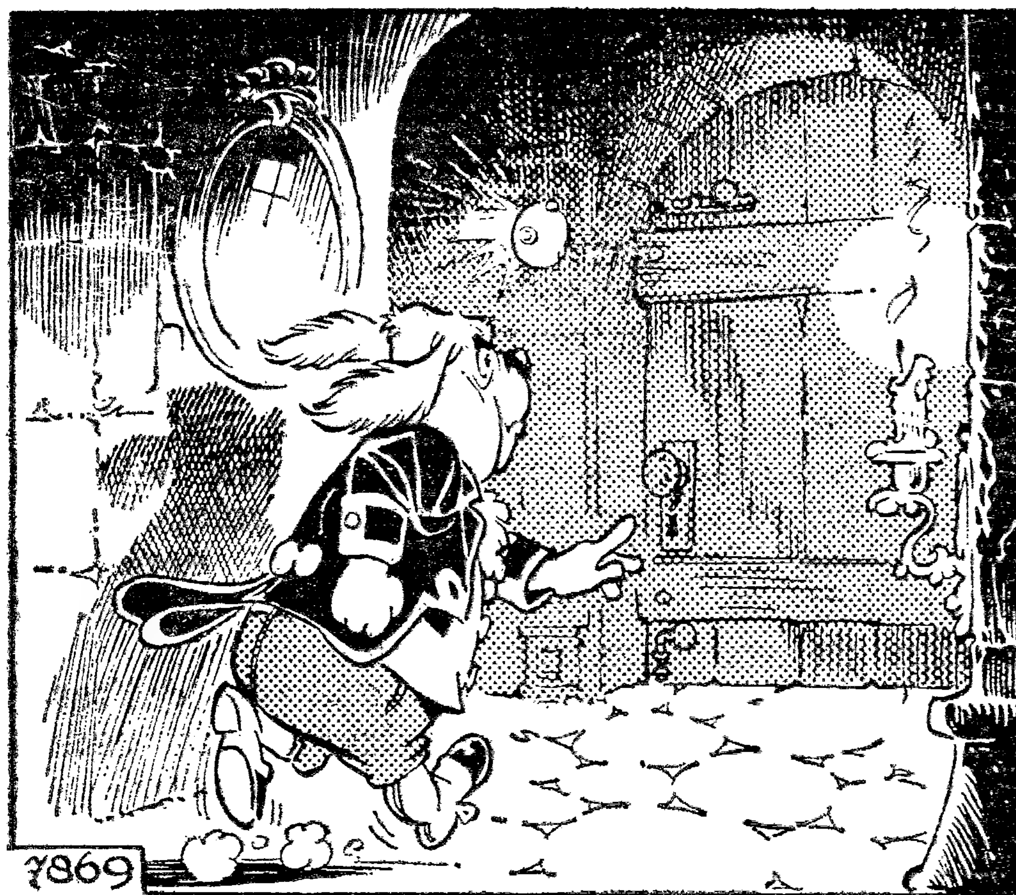
,,An tsjoe!!'' besloot hij met zo'n kracht, dat zijn neus het blad raakte en de verkwikkende drank geheel verspild werd. Joost repte zich de deur uit om een doekje en een nieuw glas te gaan halen, terwijl buiten de duisternis begon te vallen. En in de stille avond was een rijtje pionen zichtbaar, dat zich ritselend in de richting van Bommelstein bewoog.

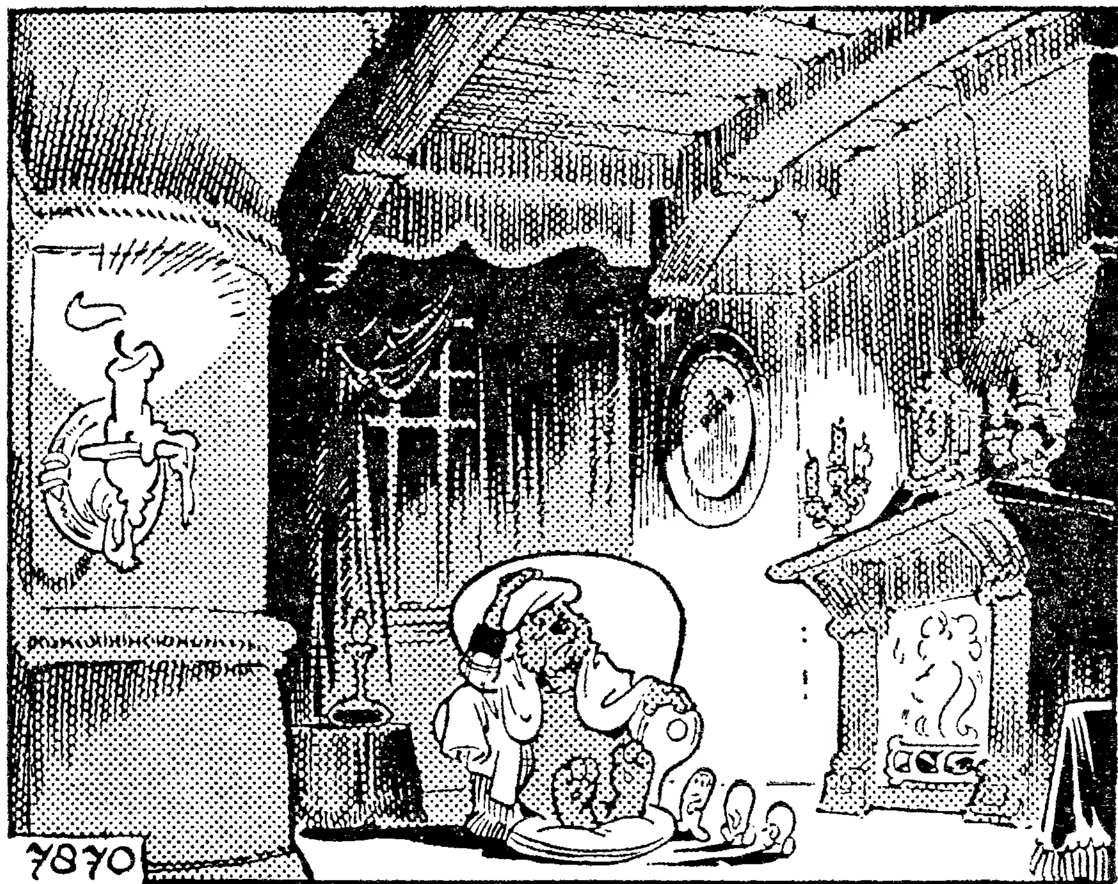

7868 Joost mengde zorgzaam een nieuwe citroendrank en haastte zich terug naar de kamer, waaruit akelige niesontploffingen opstegen.
,,Zeer betreurenswaardig'', sprak de trouwe knecht tot zichzelf. ,,Dat heeft men nu van onbesuisd badgenot. Maar ik zal heer Olivier verwennen met hete kwast om de kwade dampen te verdrijven, als men mij toestaat.''
Hij klopte aan, maar op dat moment werd er gebeld.
,,Wie kan dat zijn, op dit uur van de nacht?'', mompelde hij, terwijl hij zich gehinderd naar de voordeur begaf. ,,Dat is vast geen goed volk!''
Zijn wrevel maakte echter plaats voor verbazing, toen hij opendeed. Het landschap lag donker en verlaten voor hem en de kale bomen bogen in de wind, die koud naar binnen woei. Maar verder zag hij geen levend wezen, zodat hij de deur weer sloot en terugkeerde naar het ziekenvertrek.
,,Wie wasj taar?'', vroeg heer Bommel betraand.
,,Niemand, met uw goedvinden'', zei de bediende. ,,Het was waarschijnlijk een vergissing. Drinkt u maar gauw op, want ik ben bang, dat de koude een weinig in de drank geslagen is.''

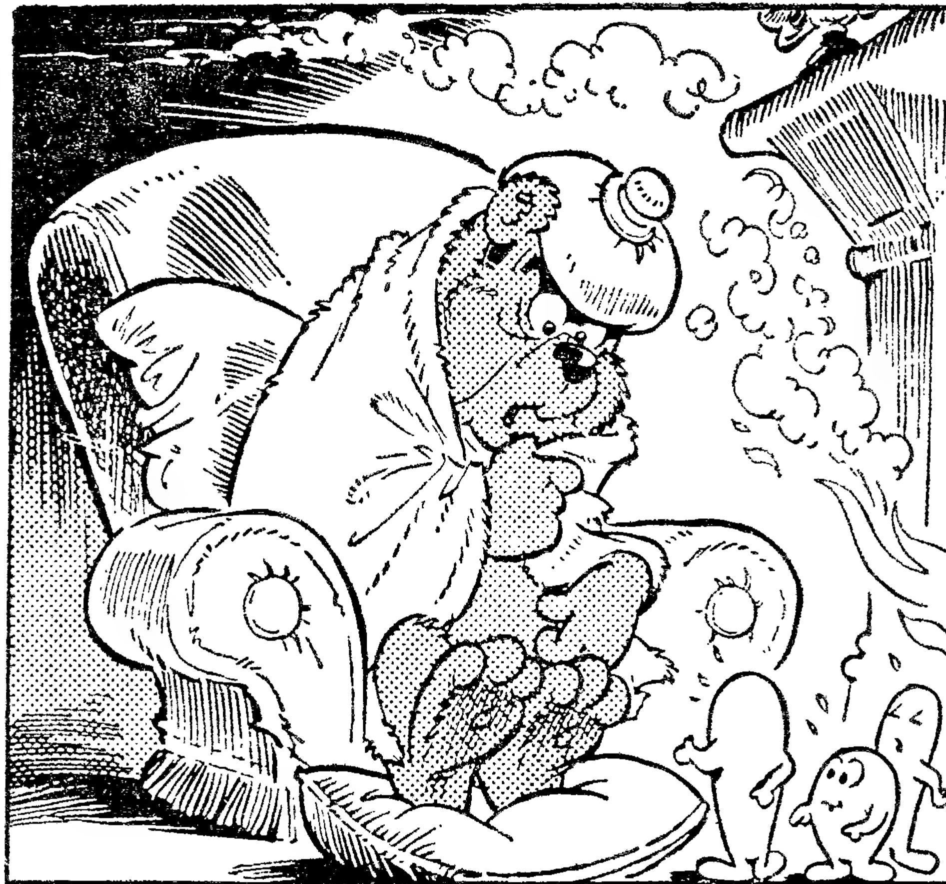
,,Ook tat nog'', klaagde heer Ollie. ,,Niemand denkt aan mijn teer gesjtel. Het is heel vleselijk! En waarom heb je de teur niet dichtgedaan?''
Joost haastte zich om het verzuim te herstellen, maar jammer genoeg keek hij niet naar boven. Als hij dat gedaan had, zou hij gemerkt hebben, dat er toch iemand naar binnen was gekomen op dit late uur.

7869 Heer Bommel begon zuchtend van zijn verwarmende drank te nippen en Joost verliet het vertrek. Nauwelijks was hij in de hal, of er werd opnieuw gebeld en met een bewolkt gelaat ging hij opnieuw opendoen.
„Het moet een ongepaste grap zijn", dacht hij. „Maar dit keer zal ik de schuldige betrappen, als ik zo vrij mag wezen."
Met deze gedachte trok hij onverhoeds de voordeur open en sprong in de koude nacht het bordes op. Maar om hem heen joelde slechts de wind en een levend wezen zag hij niet.
„D-dit is toch niet gewoon", prevelde de bediende, terwijl hij vergeefs trachtte de duisternis met zijn blikken te doorboren. „Als knaap gaf ik mij wel eens over aan belletje-trekken. Maar dit is een drukknop, zodat..."
Op hetzelfde ogenblik ging de bel achter hem rinkelend over en ontsteld keek hij om. Ook nu was er geen spoor van de late bezoeker te zien, want deze was snel tegen de muur verder gelopen en langs de bovenkant van de deurpost naar binnen verdwenen.
Nu werd het de knecht te veel. Huiverend trok hij zich terug in de hal en sloeg de deur krachtig achter zich dicht.
„Wat betekent dit toch?", vroeg heer Ollie, die lijdend uit zijn kamer trad. „Dat voortdurende openmaken moet afgelopen sijn, Joost! Al tie koude lucht tie je binnenlaat zou wel eens mijn einte kunnen wesen na alles wat ej gebeurd isj... ah... ah... ah...-TSJOE!"
„Gezondheid, heer Olivier", wenste de bediende bleek. „Het moet... Het zal een storing zijn in het elektriciteitsnet, met uw welnemen."

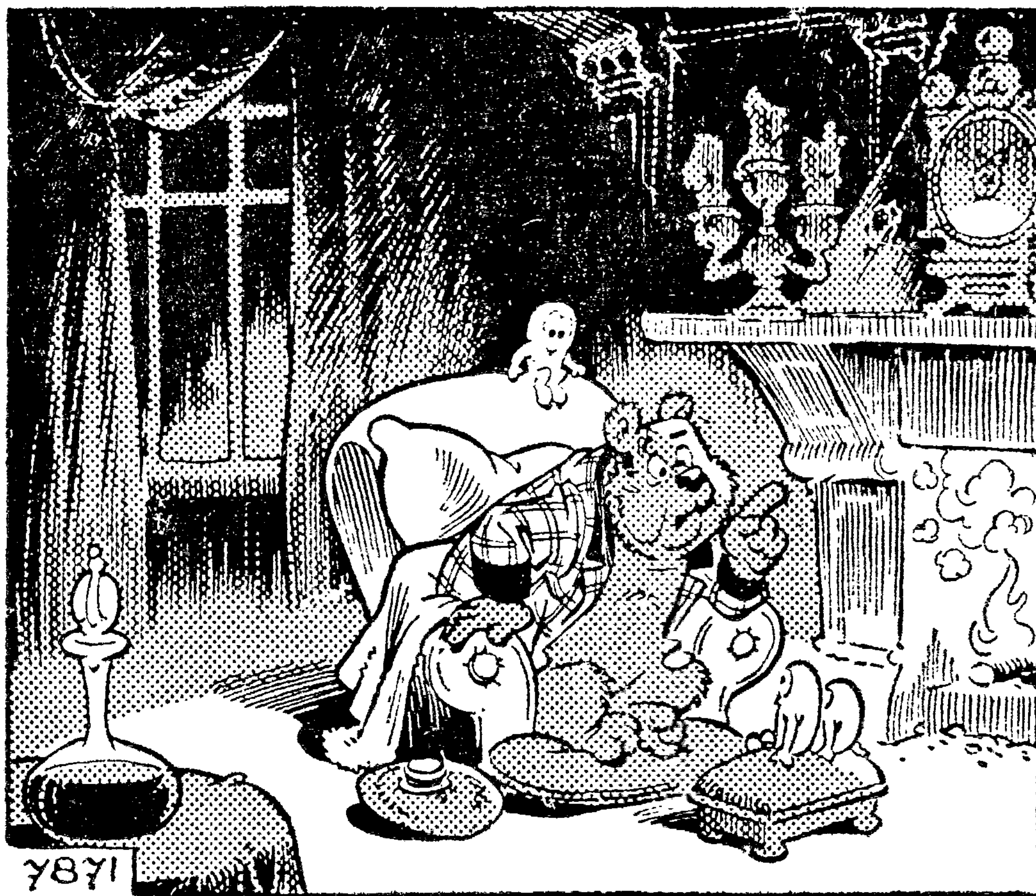

7870 Joost was naar boven gegaan en heer Bommel zat in zijn leunstoel lusteloos met zijn ijsblaas te spelen. De wind huilde klagend in de schoorsteen, zodat de vlammen van het stervende haardvuur onrustig flakkerden, vreemde schaduwen langs de wanden werpend.
,,Het leven van een heer is niet gemakkelijk'', sprak heer Ollie stil voor zich heen. ,,Niemand begrijpt hem — en zelfs in zijn eigen huis wordt hij door het gebel van niemand gestoord. En toch is hij eenzaam...''
,,Het leven is niet gemakkelijk'', zei een vochtig stemmetje aan zijn voeten. En toen hij ontsteld naar beneden keek, zag hij daar drie pronen staan, die ernstig terugkeken.
,,Het leven van een heer'', vulde de tweede aan en de derde voegde er aan toe: ,,Hij is eenzaam.''
Heer er Bommel ging rechtop zitten en zijn schrik maakte plaats voor prettiger gevoelens.

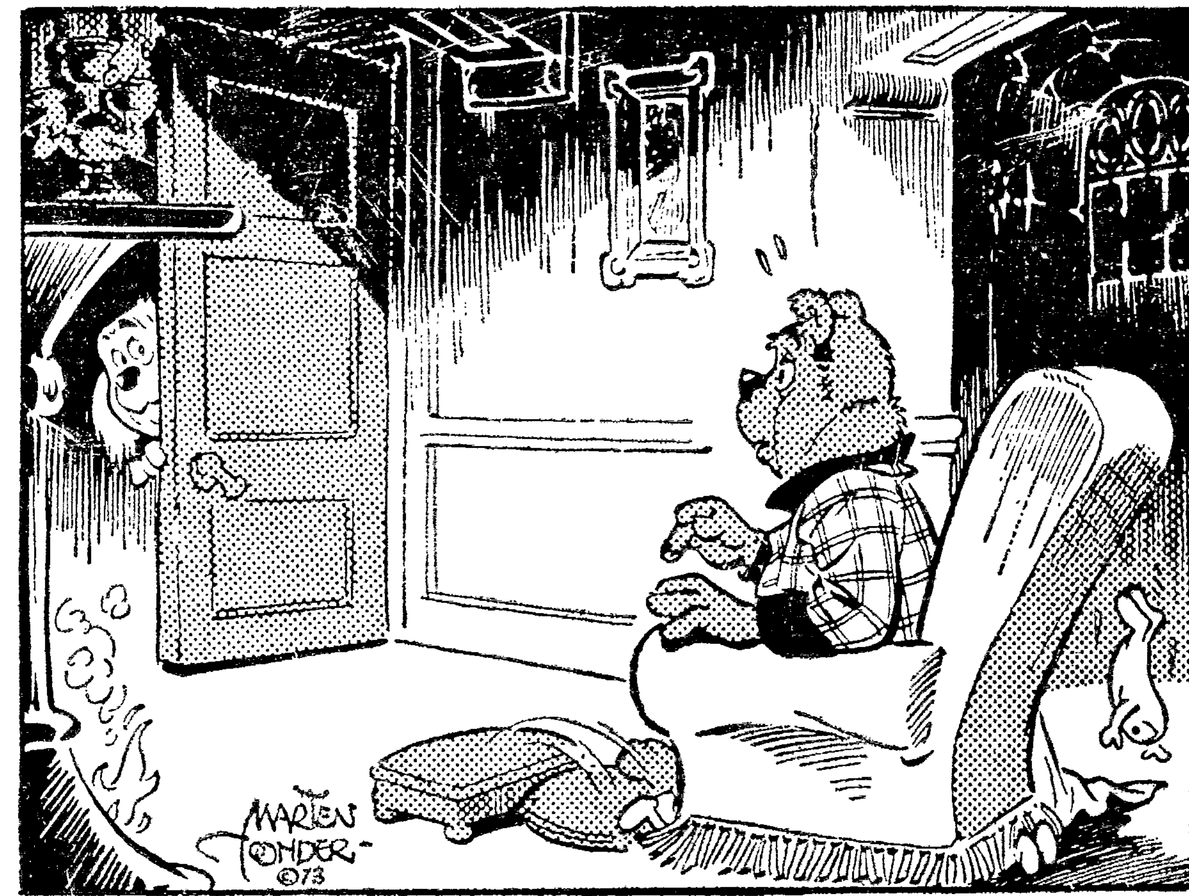
,,Dat zijn de engerlingen die ik vandaag ontmoet heb'', mompelde hij. ,,Maar ze zijn lang zo eng niet als ik dacht. Zelden heb ik verstandiger taal gehoord. En aanhankelijk zijn ze ook. Stel je voor, ze zijn achter me aan gezwommen en nu zijn ze hier, al weet ik dan ook niet hoe ze binnengekomen zijn...''

,,Aanhankelijk gezwommen'', gaf de eerste proon toe.
,,Dat is precies wat ik bedoel'', zei heer Ollie. ,,Die onaangename oude heer zei vanmorgen, dat jullie plooibaar waren, en ook, dat jullie op mij lijken. Zou dat waar zijn?''

,,Plooibaar op een heer lijken'', verklaarde de tweede en de derde verzekerde: ,,Dat is wat ik bedoel.''
Een warm gevoel maakte zich van heer Bommel meester.
,,Misschien kan ik iets van ze maken'', dacht hij. ,,Dat lijkt me een mooie taak toe.''

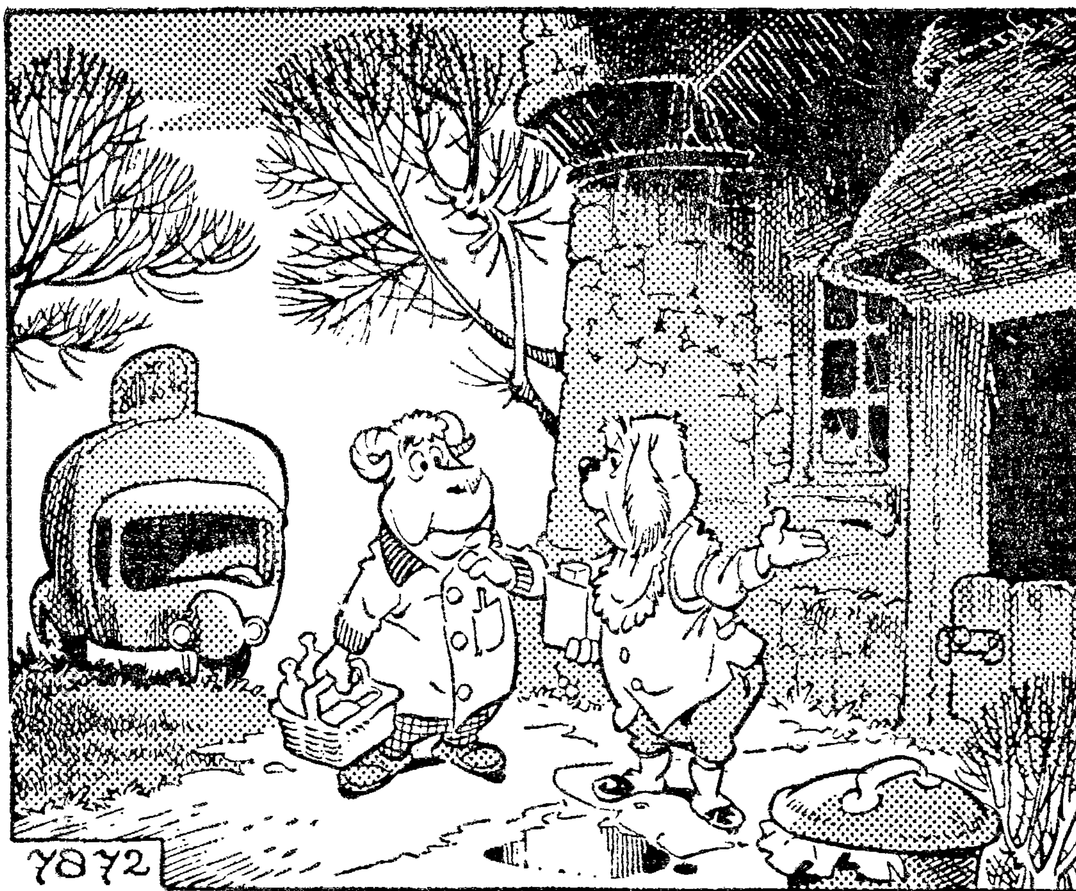

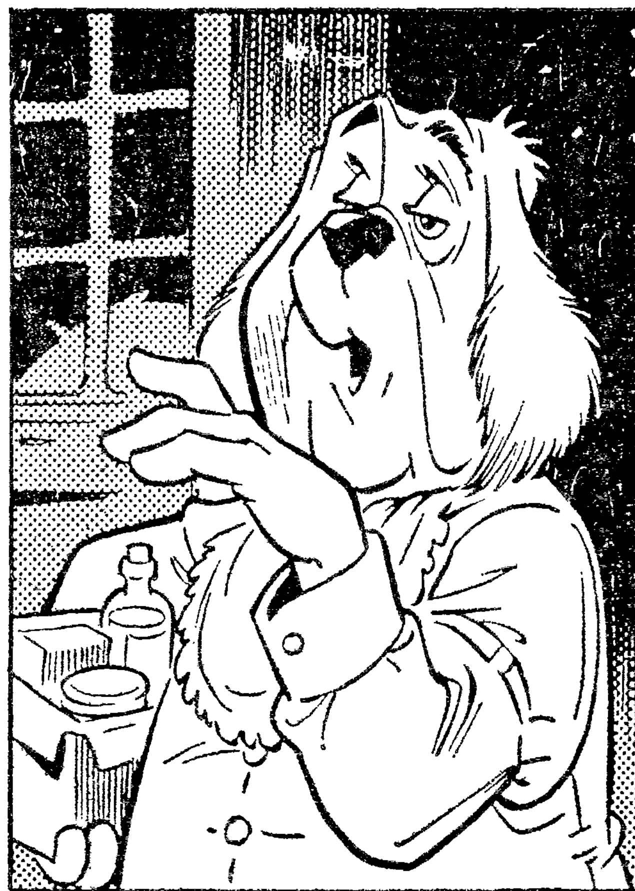

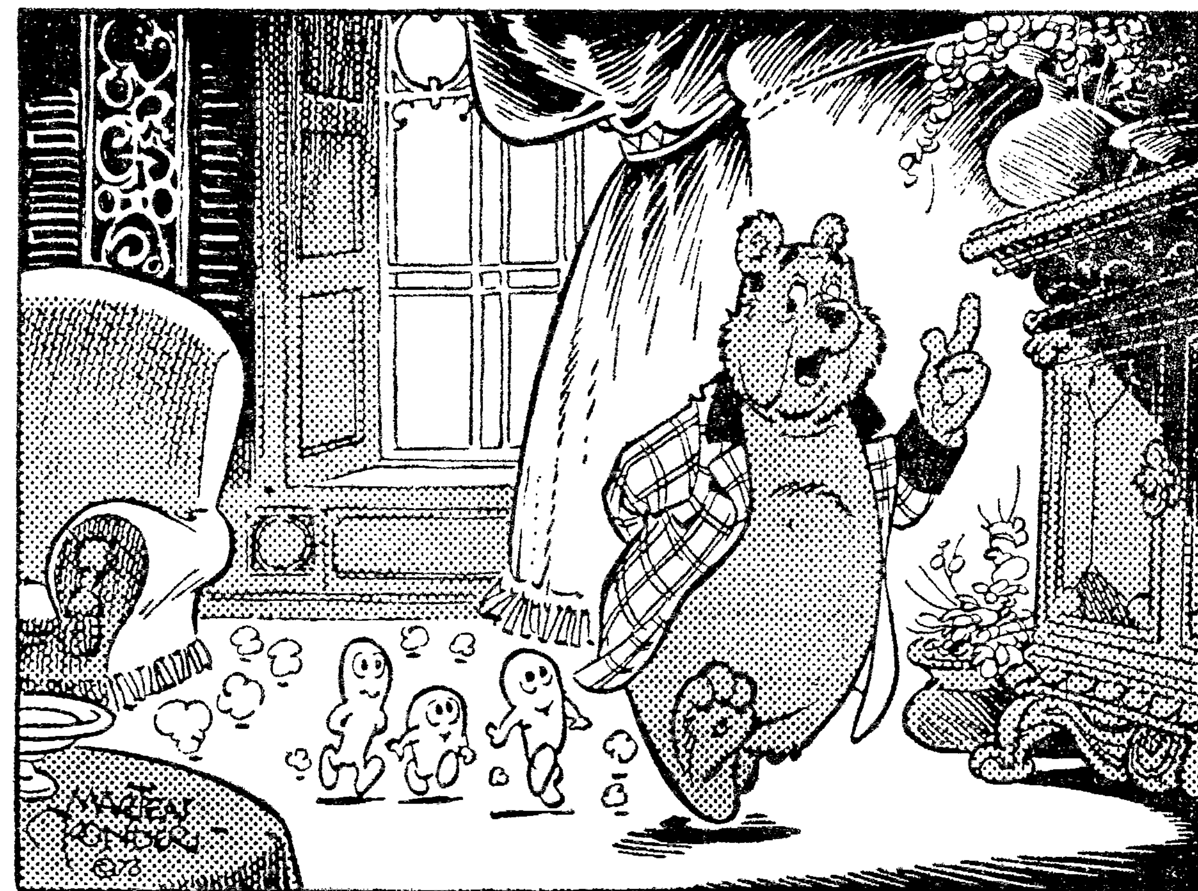

7871 Heer Ollie was zo gegrepen door zijn nuttige voornemens, dat hij zijn verkoudheid vergat. Hij wierp zijn deken af, zette zijn ijsblaas op de grond en schoof een bankje naderbij.
,,Ga zitten'', sprak hij. ,,Dan zullen we eens zien of er iets van jullie te maken valt. Jullie hebben een scherp verstand, dat heb ik wel gemerkt. Maar dat is niet genoeg. De maatschappij is moeilijk, en men dient te weten hoe men zich gedragen moet! Goede manieren zijn het kenmerk van een heer, zei mijn goede vader altijd, en daar moeten jullie je aan houden. Hebben jullie al wat geleerd van die vreemde oude heer? En wacht even: hoe heten jullie?
,,Nl, Mn en Prl'', verklaarde de oudste proon en toen heer Bommel verbaasd opkeek, legde de tweede uit: ,,Er zijn meer medeklinkers dan klinkers in het alfabet.''
,,Geleerd van de oude heer'', riep de derde, die op heer Ollies rugleuning was gaan zitten. ,,Wat betekent het?''
,,Gewoon'', zei de onderwijzer vaag. ,,Er zijn meer medeklinkers dan klinkers in het alfabet, als jullie begrijpen wat ik bedoel.''
De bediende Joost, die bezig was het huis voor de nacht te sluiten, bleef verbaasd in de hal staan.
,,Nu hoor ik toch duidelijk heer Olivier spreken!'', dacht hij. ,,Hij praat wel meer in zichzelf, maar dit is niet gewoon. Zou hij gestoord zijn door dat koude bad tegen de stroom in?''

Voorzichtig klopte hij aan en trad binnen om te vragen wat er aan schortte. De pronen schrokken zo van hem, dat ze haastig onder de stoel doken — en de knecht trof zijn werkgever dan ook alleen voor het haardvuur aan, met een gehinderde uitdrukking op het gelaat.
,,Altijd storingen'', zei heer Bommel toornig. ,,En net wanneer men een goed gesprek heeft, vol geestelijke diepte. Ga liever naar bed, Joost!''

7872 De volgende dag kwam de kruidenier Grootgrut zijn wekelijkse bestellingen afleveren, en Joost maakte hem deelgenoot van zijn zorgen.
„Het gaat niet zo goed met heer Olivier", sprak hij bekommerd. „Hij praat steeds maar in zichzelf. Hele redevoeringen houdt hij, als ik zo vrij mag zijn. Over een nobel voorbeeld en goed doen in stilte en meer van die ouderwetse malligheid. Hij gaat hollend achteruit, met uw welnemen."
„Dat is jammer", zei de winkelier meelevend. „En dat van zo'n goeie klant! Tut tut. Waarom gaat hij niet eens naar een dokter? Tegenwoordig kunnen ze veel doen, heb ik me laten vertellen."
„Een dokter", herhaalde Joost. „Daar zit iets in. Maar u weet hoe hij tegenover zielkundigen staat. Hij gelooft er niet in, wanneer ik zo astrant mag wezen. Vooral niet wanneer hij geestelijk ontregeld is. Maar ik zal er toch eens voorzichtig op aandringen, want dat inwendige gepraat is nu al de hele morgen aan de gang. De zenuwen slaan me op de maag, als u me toestaat."

Inderdaad was heer Bommel al uren met zijn lessen bezig. Hij ijsbeerde door zijn studeervertrek, terwijl hij op langzame duidelijke toon het groepje pronen dat hem volgde, onderwees. Want de ventjes waren begonnen te vragen en gunden hem geen rust.
„Het wordt me te veel", zei hij tenslotte. „Ik ben een heer met een grote algemene ontwikkeling, dat weet iedereen. Maar nu ga ik een beetje de tuin in om ongestoord over diepere dingen na te denken."

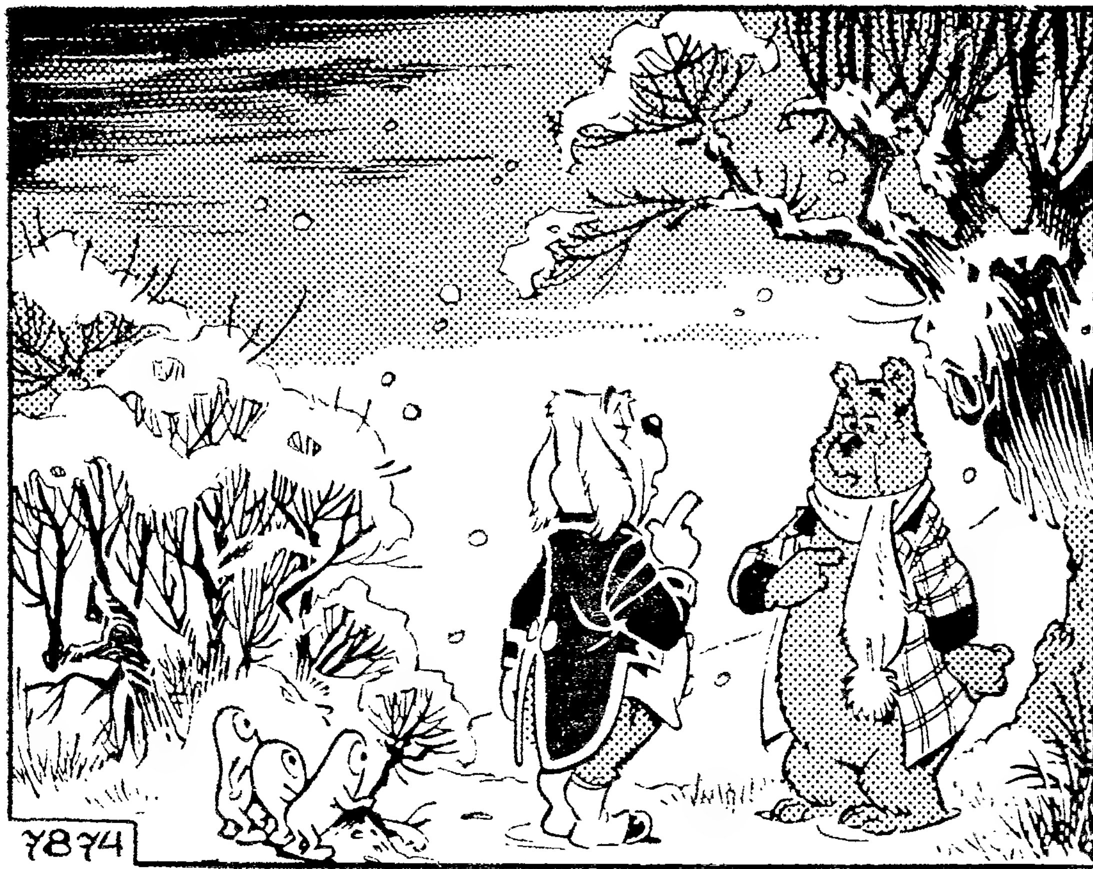

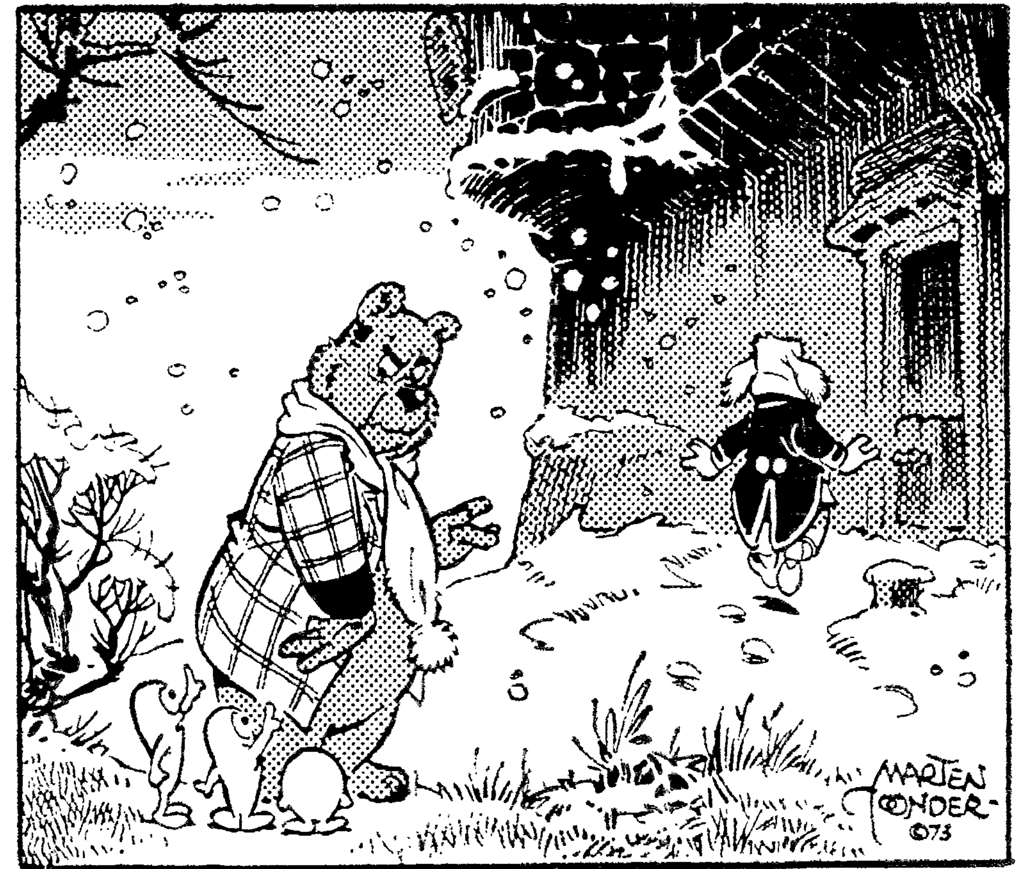

7873 Het was koud en daarom deed heer Ollie een warme bouffante om terwijl hij zich naar buiten begaf.
„Er kon wel eens sneeuw komen", sprak hij tot zichzelf. „Maar de dokter heeft me beweging in de frisse buitenlucht voorgeschreven en daar houd ik me aan. Vooral omdat die pronen meer vragen dan een heer kan beantwoorden."
„Wanneer gaat een heer goed doen?" vroeg een stem achter hem. En toen hij omkeek, zag hij tot zijn ontstemming dat zijn leerlingen hem gevolgd waren.
„Waarom in stilte?", vroeg de tweede, die Mn heette.
„Wanneer gaat hij kwaad bestrijden?", wilde Prl weten en Nl hernam: „Wat is kwaad?"
„Ga naar huis!" zei heer Bommel toornig. „Ik eh-ik moet denken!"
„Een heer doet niets", legde Mn uit. „Hij loopt maar een beetje."
„En eet", vulde Prl aan.

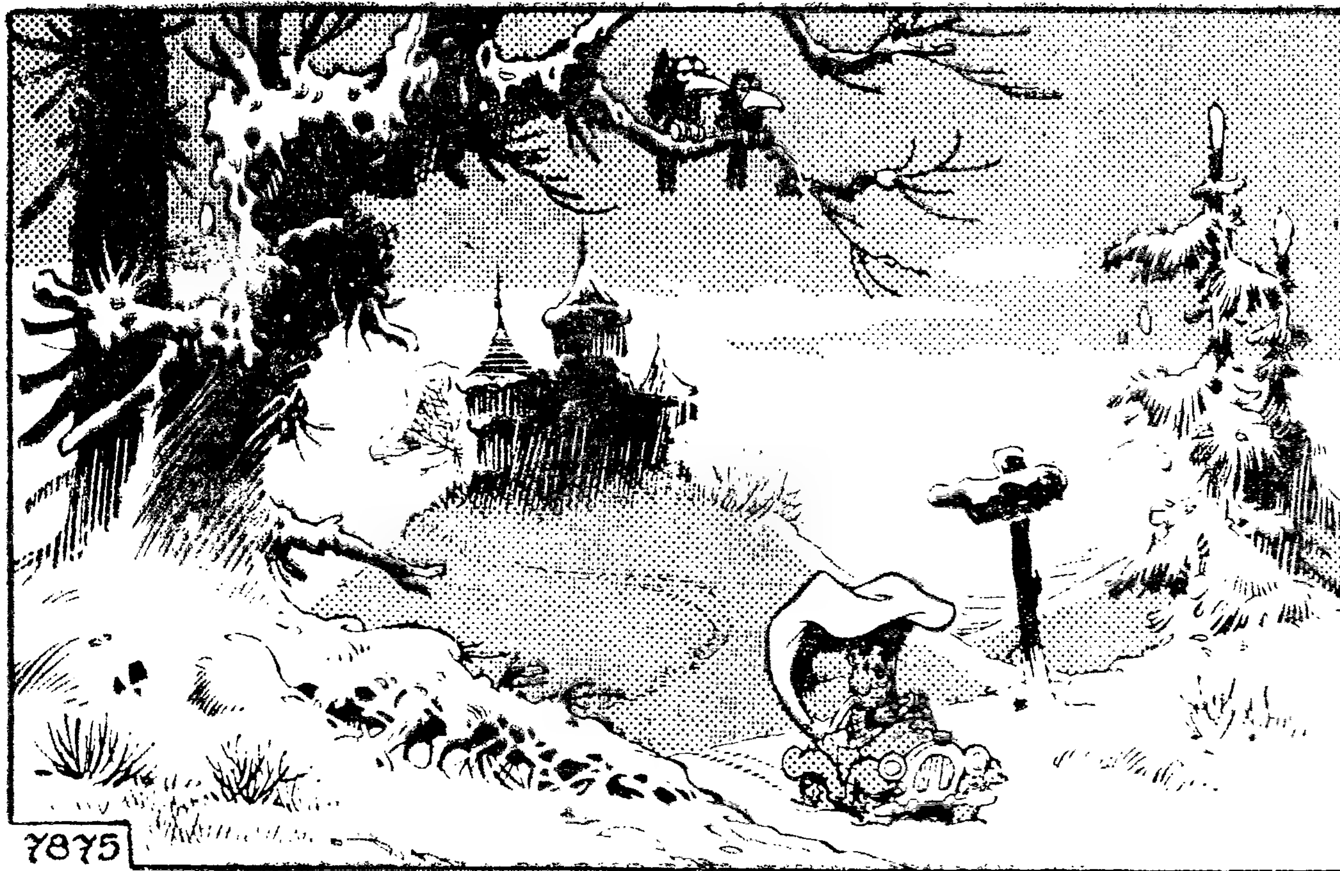
„Maak dat jullie weg komen!", riep heer Ollie, die nu echt boos werd. „Vort! Ik wil rust hebben!"
Joost hoorde het geroep vanuit de keuken en toen hij zich ongerust naar buiten spoedde, zag hij zijn meester vuistenzwaaiend in een beginnende sneeuwbui staan. Hij was alleen, want de pronen waren ijlings in een struik verdwenen.
„Ruggegraatloze dikhuiden!", schreeuwde hij. „Als ik niet oppas, gaan jullie me in de haren zitten!"
„Schort er iets aan, met uw goedvinden?", vroeg de bediende.

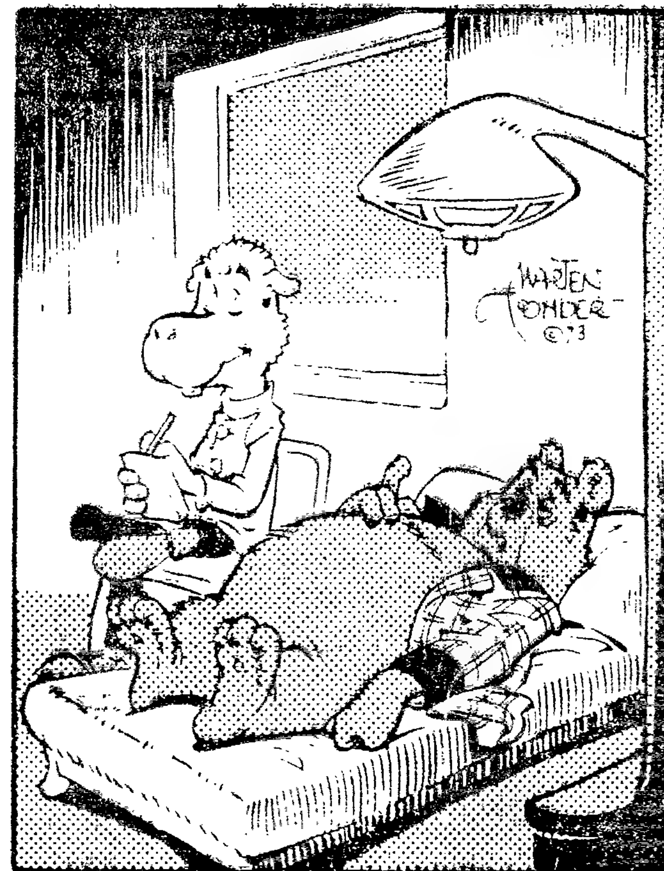
„Het zijn die witte engerlingen!" mompelde heer Ollie moeilijk. „Ze laten me niet met rust. Hoe heb ik ooit kunnen denken, dat ze op me leken?"
„Dat weet ik niet", zei Joost voorzichtig. „Als ik zo vrij mag zijn zou ik eens naar de dokter gaan. Het is zeer betreurenswaardig."

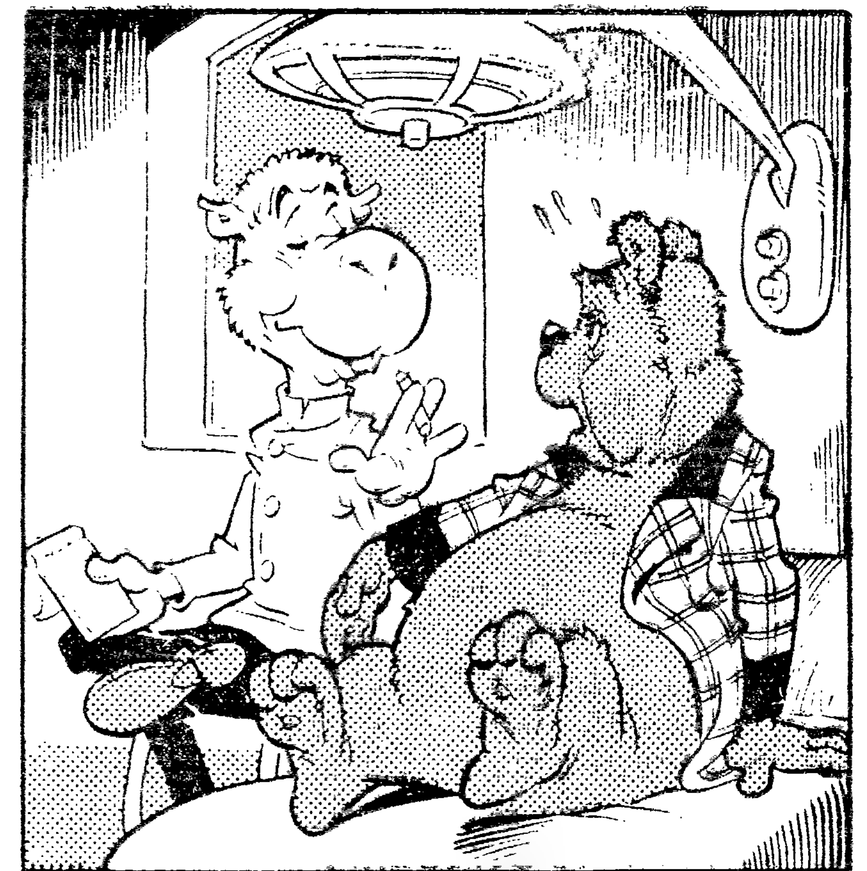

7874 – ,,Een dokter?'', herhaalde heer Bommel. ,,Waarom? Ik heb last van pronen die me achtervolgen. En praten maar en praten maar. Laten me niet met rust. Geen ogenblik. Wat kan een dokter daar aan doen?''
,,Het zijn de zenuwen, met uw goedvinden'', verklaarde Joost. ,,En daar bestaan tegenwoordig héél merkwaardige geneeswijzen voor. U moet zoiets niet verwaarlozen, heer Olivier. U hebt al twee keer uw eten laten staan en dat is zorgelijk door het verval van krachten, waar u toch voor op moet passen.''
,,Dat komt ook van de engerlingen'', zei heer Bommel bedrukt. ,,Ze verwijten mij, dat ik eet inplaats van goed doe. ''
,,Daar heb ik u, als ik zo vrijmoedig mag wezen'', hernam de trouwe knecht. ,,Meeëters en dauwwormen kunnen maar al te gemakkelijk op het hoofd slaan.''
Heer Ollie knikte. ,,Maar ze kunnen ertegen'', mompelde hij. ,,Ze hebben een dikke huid en ze hechten zich erg aan iemand. Vooral aan zijn haar.''
De knecht liet niet merken, dat die mededeling hem bevreemdde. ,,Een nerveus iemand als u kan er niet tegen'', sprak hij met rustgevende stem. ,,Zoiets ondermijnt het verstand. Een zenuwarts is geboden!''
Met deze woorden keerde hij terug naar zijn keuken en de pronen kwamen te voorschijn uit de struik waarin ze zich verborgen hadden.
,,Een zenuwarts is geboden!'', riep Mn uit en Prl vulde aan: ,,Het verstand is ondergemijnd.''
,,Misschien is het waar'', dacht heer Bommel. ,,Als iederéén het zegt..''

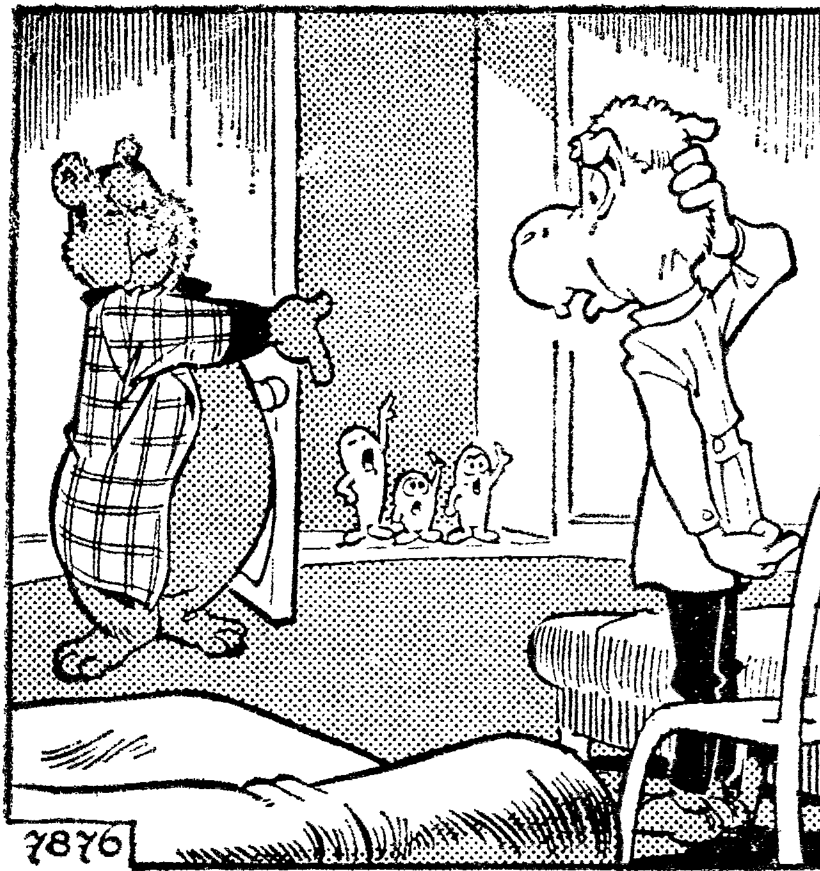

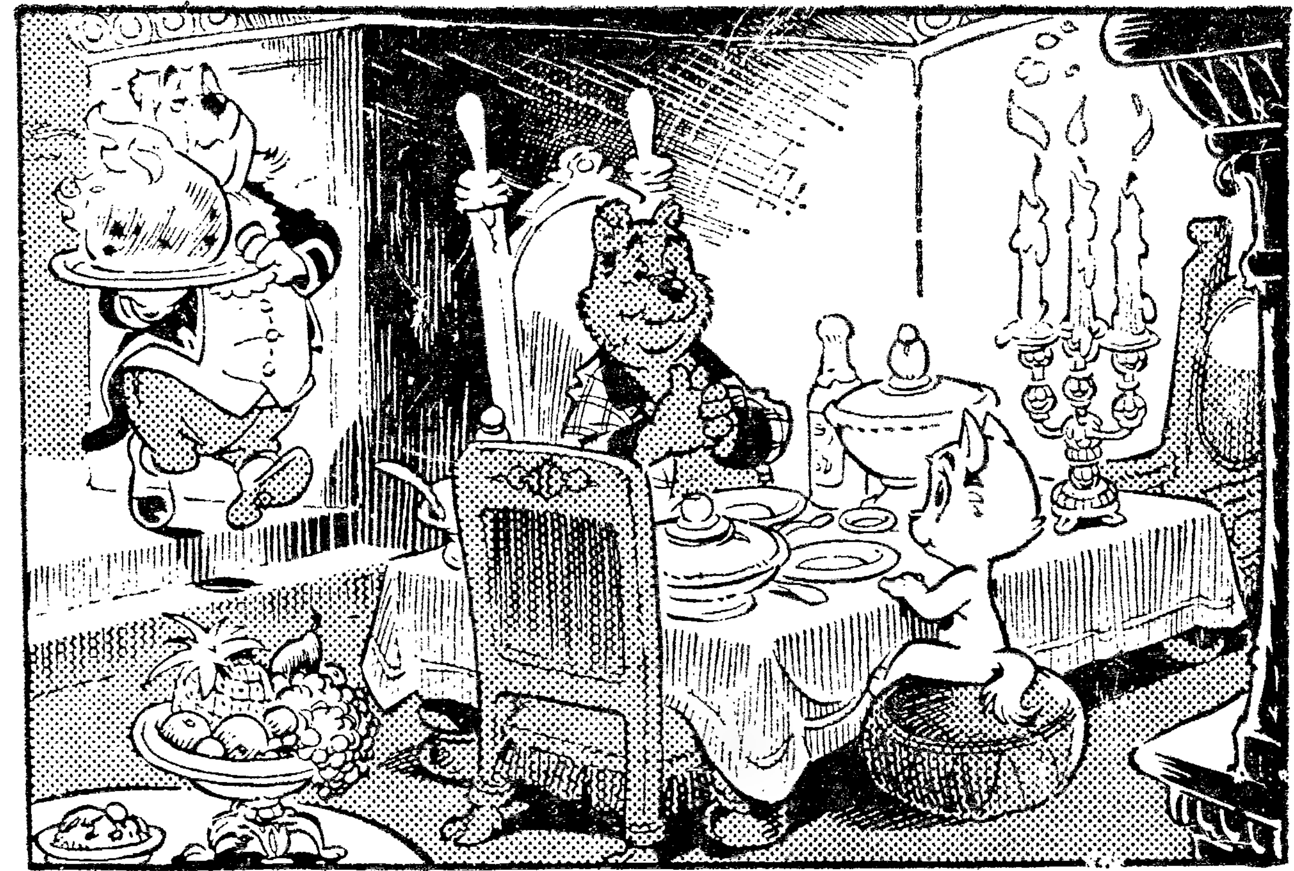

7875 — ,,Mijn gestel is ondermijnd door die eeuwige pronen'', dacht heer Ollie. ,,Ik moet van ze af, hoe dan ook. Misschien is het wel goed om eens naar een dokter te gaan.''
Met deze gedachte haalde hij zijn auto uit de garage en reed door de sneeuw naar de kliniek waar de zenuwarts Zielknijper zijn praktijk uitoefende. De pronen gingen mee, omdat ze zich nu eenmaal aan hem hechtten. Maar omdat ze achter aan het kapje hingen had hij er op deze tocht geen last van.
,,Maak het u maar gemakkelijk'', sprak de zielkundige, toen hij de spreekkamer binnentrad. ,,Helemaal ontspannen en rustig ademhalen. Juist ja. En vertelt u nu maar eens.''
,,Het begon allemaal toen ik uit mijn kano viel'', verklaarde heer Bommel. ,,Overal waren witte pronen. Op de muur, op het plafond, in mijn haar, overal. Ik raak ze maar niet kwijt. En ze beïnvloeden mijn leven door hun vervelende praatjes over goed doen en onrecht bestrijden. Mijn eetlust lijdt eronder en dat geeft een verval van krachten, als u begrijpt wat ik bedoel.''

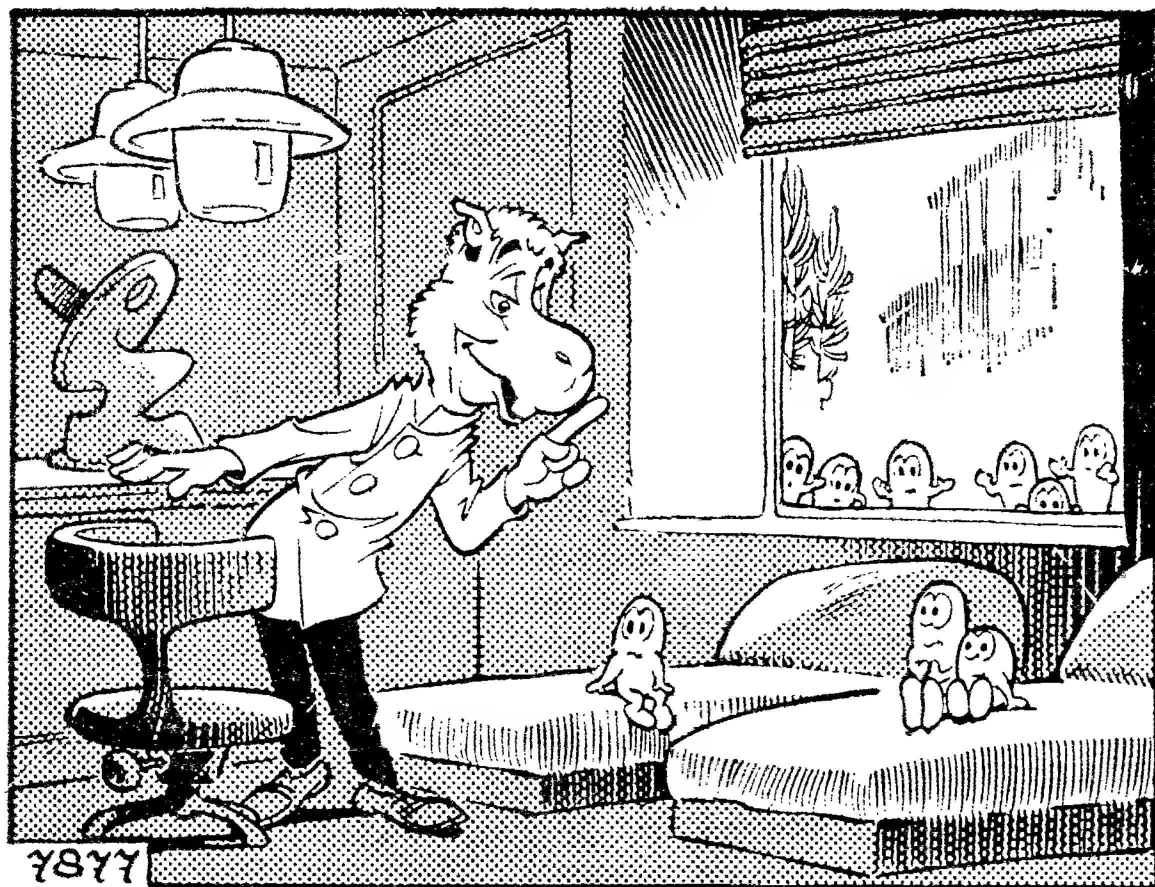
,,Heel interessant'', zei de dokter. ,,Ik zie dit vaker in mijn praktijk. Infantiele reflexen en vaderbindingen. Ja, ja, zo wreekt zich de hersenspoeling die ouders op hun kinderen toepassen. Maar gaat u verder.''
,,Niks fantiele spoeling!'', riep heer Bommel uit, terwijl hij verontwaardigd overeind kwam. Ik ben blij, dat mijn goede vader dit niet hoeft te horen! U gelooft me niet, dat voel ik heus wel. Maar ik zal de deur open maken, dan zult u zien, wat ik bedoel.''

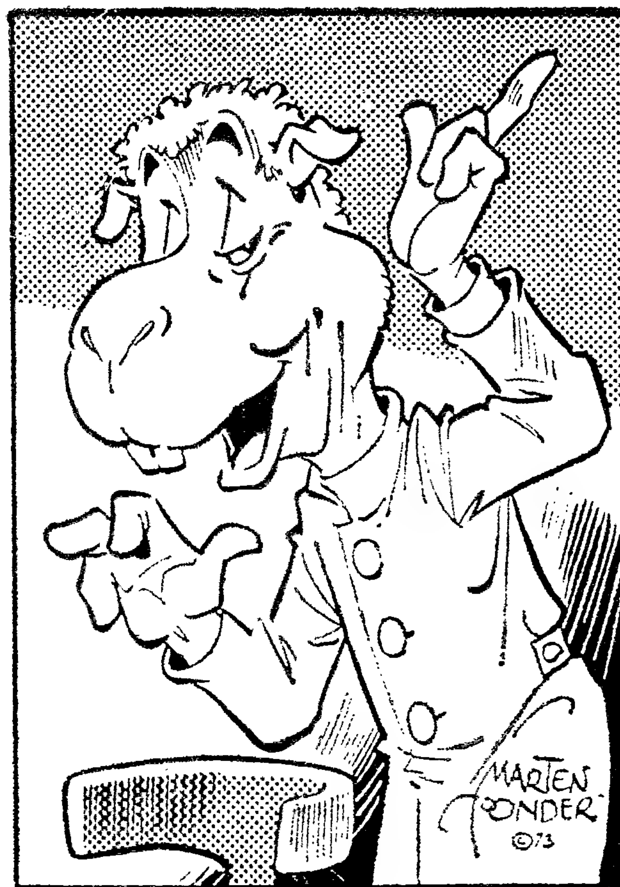

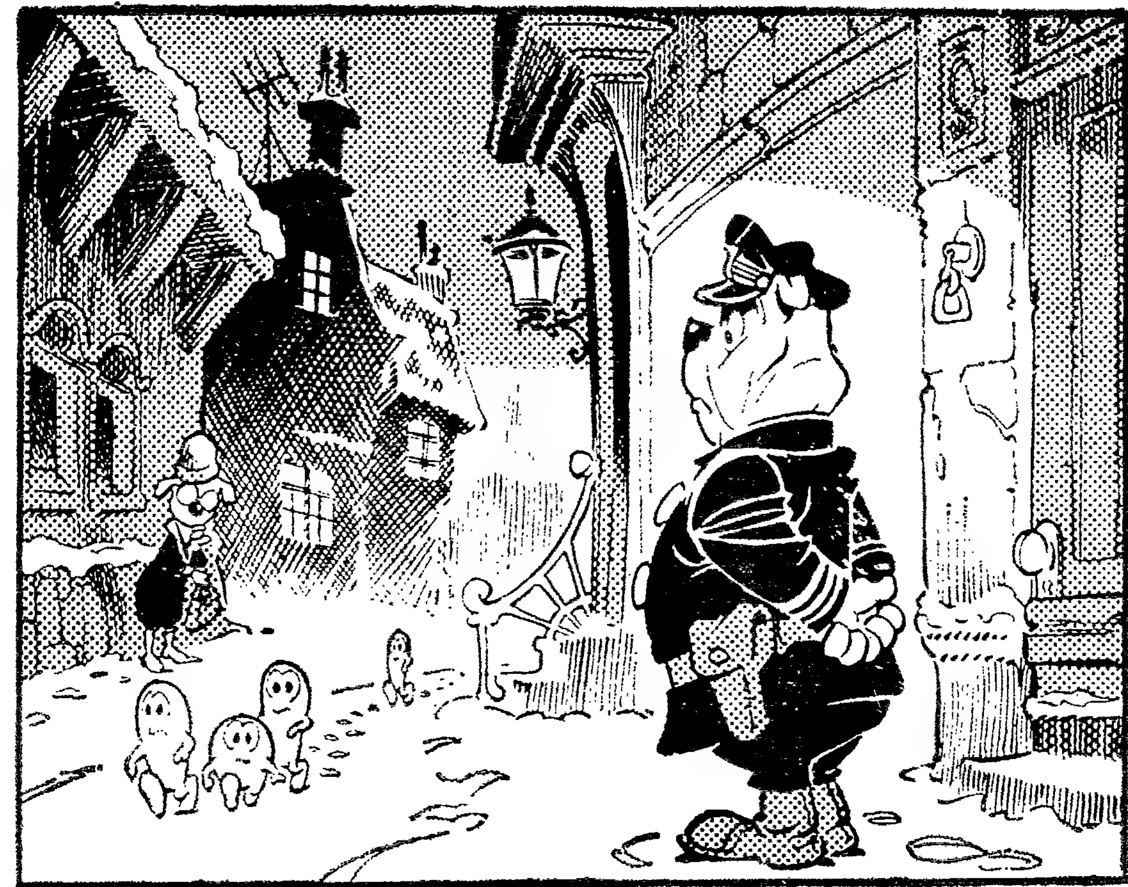

7876 — Heer Bommel sprong op en rukte de deur open. Op de drempel stonden de pronen die hem gevolgd waren en oplettend geluisterd hadden wat er binnen voorviel.
„Infantiele reflexen", riepen ze met vochtige stemmetjes. „Hersenspoeling!"
De zielkundige stond als door de donder getroffen en een akelige bleekheid overtoog zijn gelaat..
„W-wat is d-dat?", stamelde hij ten slotte.
„Pronen", verklaarde heer Ollie. „En wat meer is, u kunt ze houden, want ik ben eigenlijk hier gekomen omdat ik van ze af wil."
Zo sprekende stapte hij de gang op, schoof Nl, Mn en Prl naar binnen en sloot de deur achter zich.
Toen hij door de sneeuw naar huis reed, voelde hij zich danig opgelucht en een opgewekte glimlach plooide zijn trekken.
„Hallo, jonge vriend!", riep hij, toen hij Tom Poes zag lopen. „Heb je zin om mee te gaan naar Bommelstein? Joost heeft voor vanavond een bijzondere maaltijd op het oog, die best zal smaken; vooral omdat ik in geen tijden gegeten heb door gepraat over goed doen."
Daar had Tom Poes natuurlijk wel zin in en niet lang daarna zat hij tegenover heer Bommel aan een feestelijk gedekte tafel.
„Voelt u zich weer helemaal goed?", vroeg hij.

„Ik zit vol herwonnen levenskracht", sprak de gastheer tevreden. „Helemaal bevrijd van die pronen waar ik in stilte goed voor wilde zijn, maar die zo drukkend waren dat ik ermee naar een dokter gegaan ben. Nu ben ik ze kwijt en die arts is ermee blijven zitten."

7877 — Zo was dokter Zielknijper dus met de pronen van heer Bommel blijven zitten en dat gaf hem natuurlijk wel een schok. Maar na een kort onderzoek ontdekte de zielkundige, dat hij niet aan waanvoorstellingen leed.

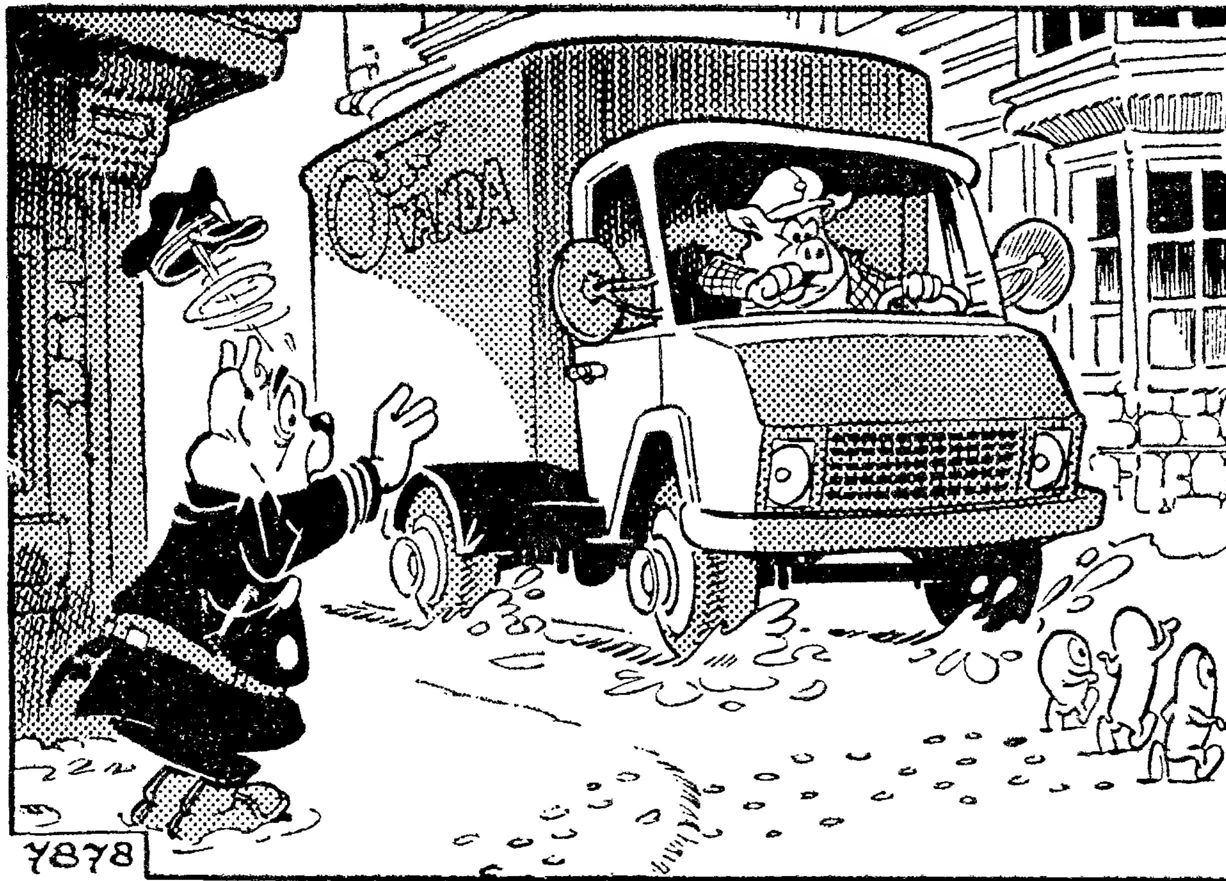
„Ze bestaan echt", sprak hij tot zichzelf. „En dat niet alleen. Ik meen te mogen stellen, dat deze infantiele reflexen intelligente wezens zijn. Ze hebben alleen maar enig onderricht nodig om volwaardig te worden!"

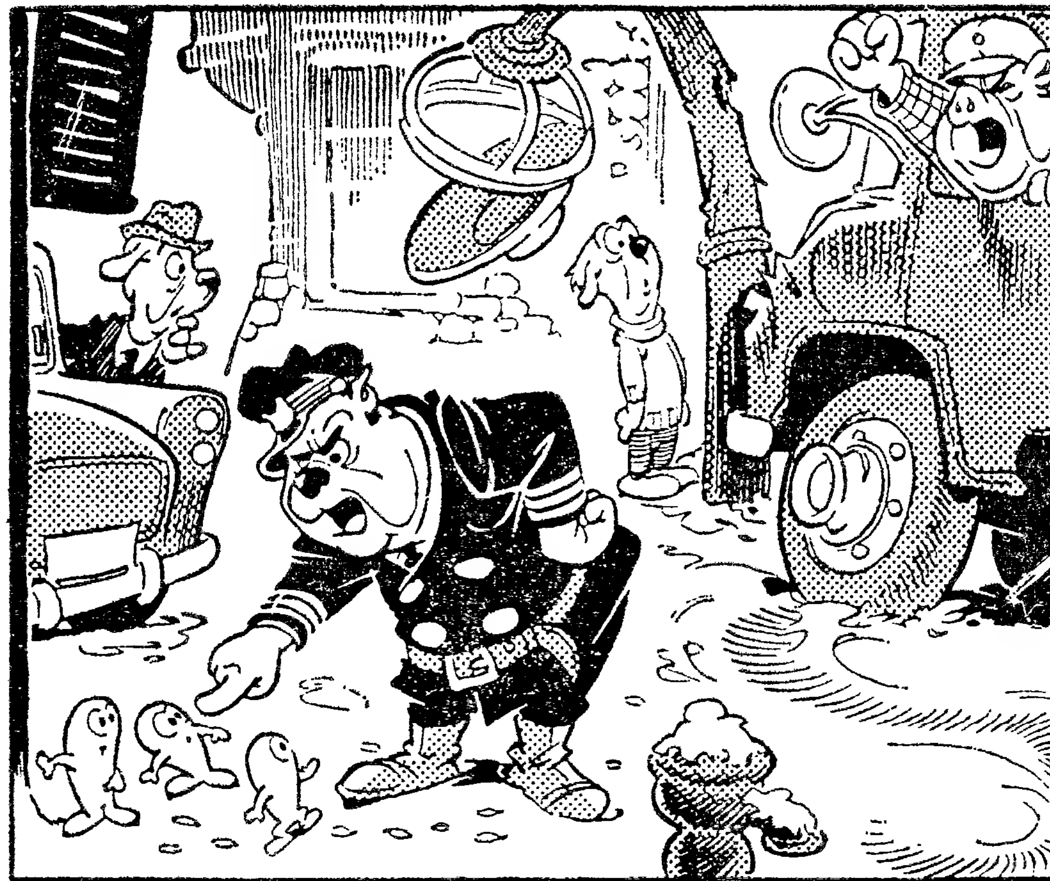
Met deze gedachte plaatste hij hen op zijn bank en begon uit te leggen hoe de maatschappij in elkaar zit.

„Jullie moeten mij zien als de deskundige begeleider van jullie veranderingsproces", zo begon hij. „En jullie zijn de klanten die in nood verkeren. We zullen nu beginnen met een diagnose om tot een goede hulpverlening te komen. Zijn er vragen?"

Buiten het raam verschenen enkele andere pronen die tot nu toe rondgezworven hadden en door nieuwsgierigheid gedreven hun best deden om mee te luisteren. Daardoor aangemoedigd verhief de geleerde zijn stem om uit te leggen wat vormingswerk is en wat men onder invoeling moet verstaan.

Dit alles scheen de ventjes te boeien en al gauw kon men door de hele stad kleine groepjes pronen waarnemen die soortgenoten zochten. Want ze waren aanhankelijk van aard en ze meenden dat iedereen een klant van de Zielknijperkliniek behoorde te wezen. Zo kon het gebeuren, dat commissaris Bas voor het eerst enkele pronen waarnam.

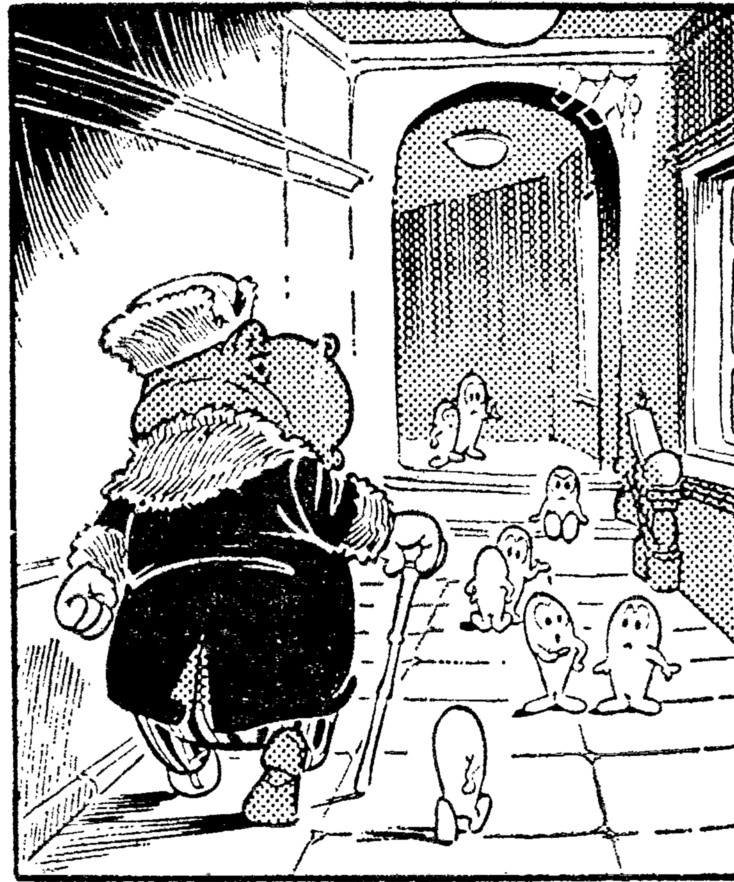
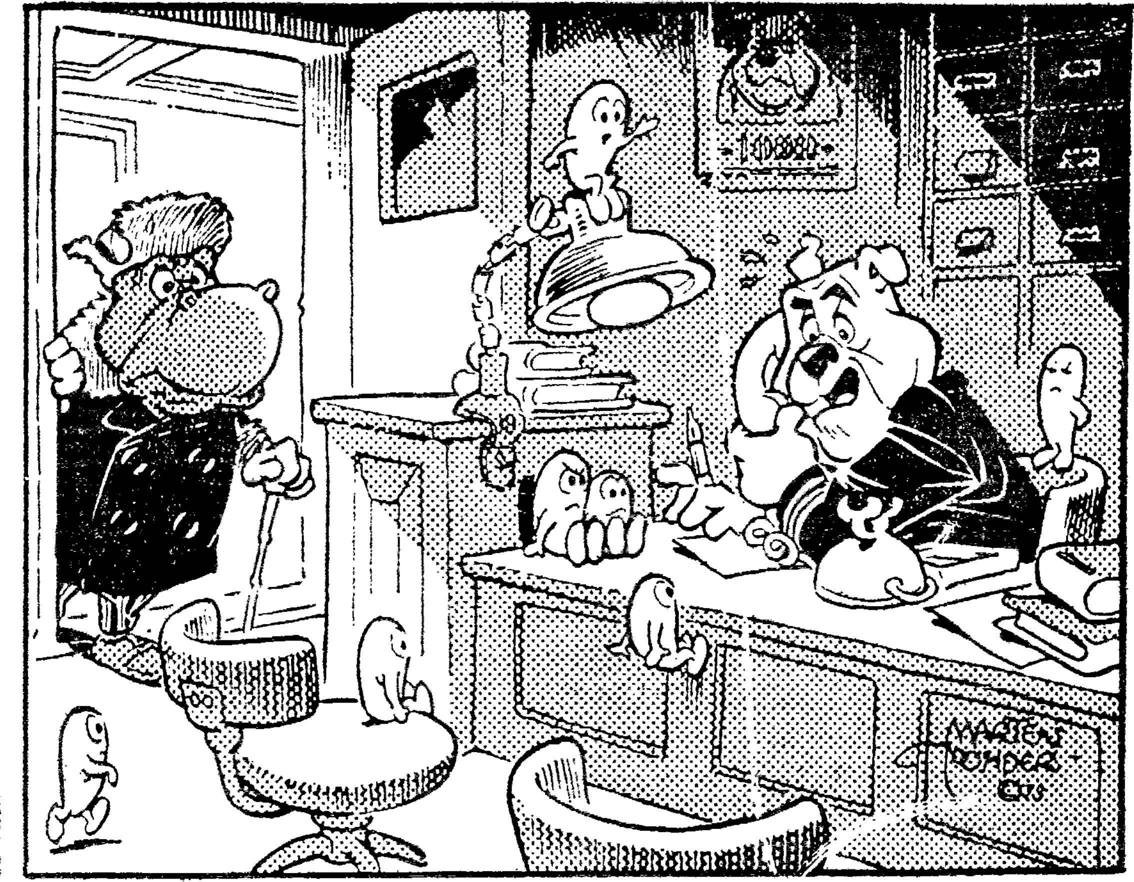

7878 Commissaris Bas keek verbaasd naar het passerende groepje pronen en trok de wenkbrauwen op.
''Wat zijn dat voor kleuters?'', zo vroeg hij zich af. ''Het moeten vreemdelingen zijn, want het is duidelijk, dat ze de verkeersregels niet kennen.''
Dat was waar. Prk, Krts en Nt waren in een druk gesprek over begeleiden en inspreken gewikkeld en letten niet op de grote vrachtauto die door de sneeuw naderde. De chauffeur trapte krachtig op zijn rem, zodat hij een ernstige aanrijding kon voorkomen, maar het zware voertuig schoof daardoor slippend over de straat en kwam dreunend tegen een lantaarpaal tot stand. Terwijl de danig geschrokken bestuurder zich roepend uit zijn kabine boog, haastte de politiechef zich naar de vreemde voetgangers toe.
''Wat moet dat?'', vroeg hij bars. ''Dit is geen oversteekplaats! Kunnen jullie niet kijken?''
''Wij kunnen kijken'', verklaarde Prk. ''Wij zijn volwaardige leden van de maatschappij.''

''Wij zijn bezig met een evaluatie'', legde Krts uit. Maar Nt was niet zo vriendelijk.
''Dit is een conflictsituatie!'', riep hij uit. ''Erop of eronder, daar gaat het om. We moeten een methodiek ontwikkelen!''

''Sociale actie!'', riepen nu de andere twee, die zijn gedachten volgden.
Maar zover liet de vergrijsde politiebeambte het niet komen. ''Gaan jullie maar eens mee naar het bureau!'' snauwde hij.

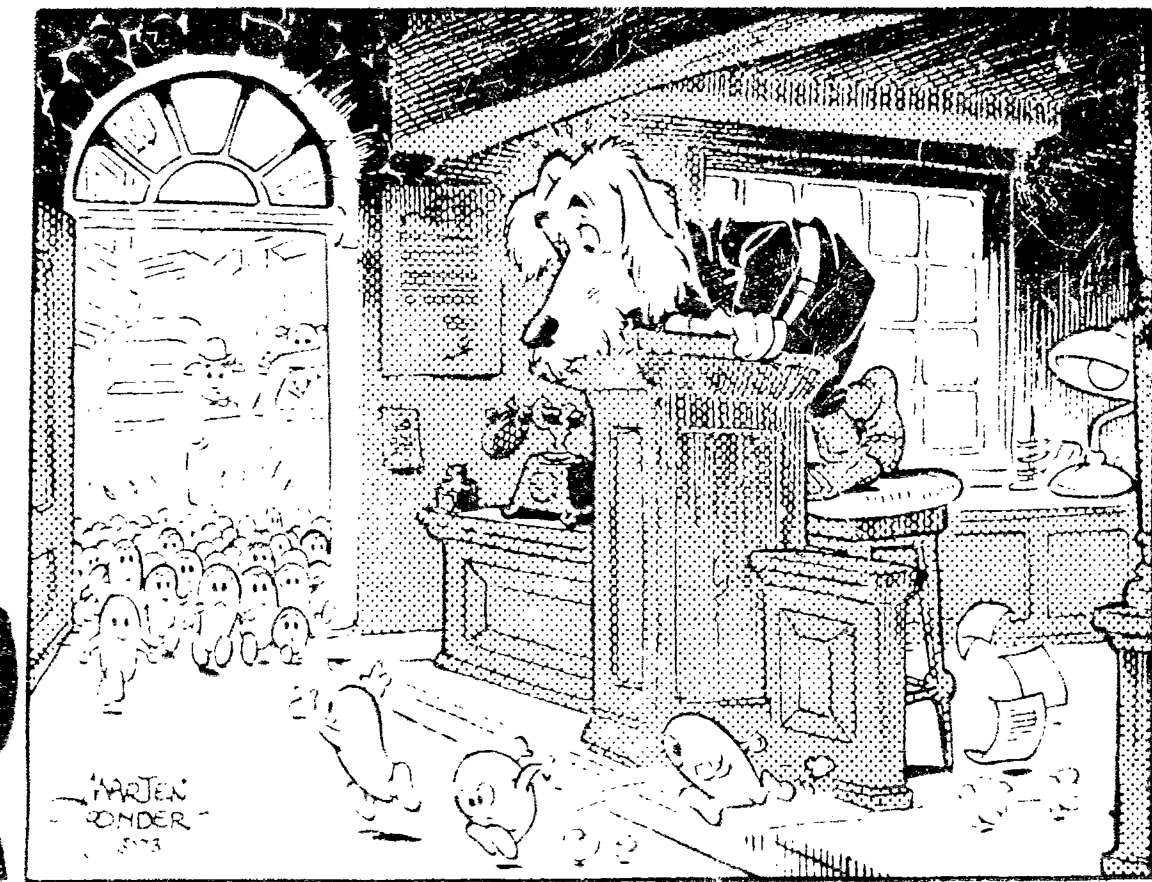
7879 Burgemeester Dickerdack bracht van tijd tot tijd een bezoek aan het politiebureau om zich op de hoogte te stellen van de gang van zaken. Toen hij die morgen het gebouw naderde, zag hij voor de ingang enige vreemde witte figuurtjes staan, die onder druk gepraat naar binnen wezen.

''Hij is geen begeleider'', hoorde hij er een zeggen, en een ander mopperde: ''En toch is hij bezig aan ons veranderingsproces. Het is manipulatie!''
''Bas zit in moeilijkheden,'' zei de magistraat tot zichzelf. ''Maar wie zijn dat? Geen Rommeldammers, wil ik wedden.''

In die gedachte werd hij versterkt, toen hij in de gang meer van de kleine vreemdelingen aantrof die over strategie en attitude spraken en die zich op schenen te winden over de vrijwilligheid van de cliënt.
Toen hij het bureau van de politiechef binnentrad, was hij er dan ook zeker van, dat het hier om buitenlanders ging. Maar toch zette hij grote ogen op, toen hij de heer Bas omringd zag door bezoekers die tegen zijn bureau opliepen en op zijn lamp zaten.
''De namen zijn Prk, Krts en Nt'', riep de commissaris vermoeid in de telefoon. ''Ja, Prk, meneer Dorknoper! Ik wil weten of die in het bevolkingsregister zijn ingeschreven.''

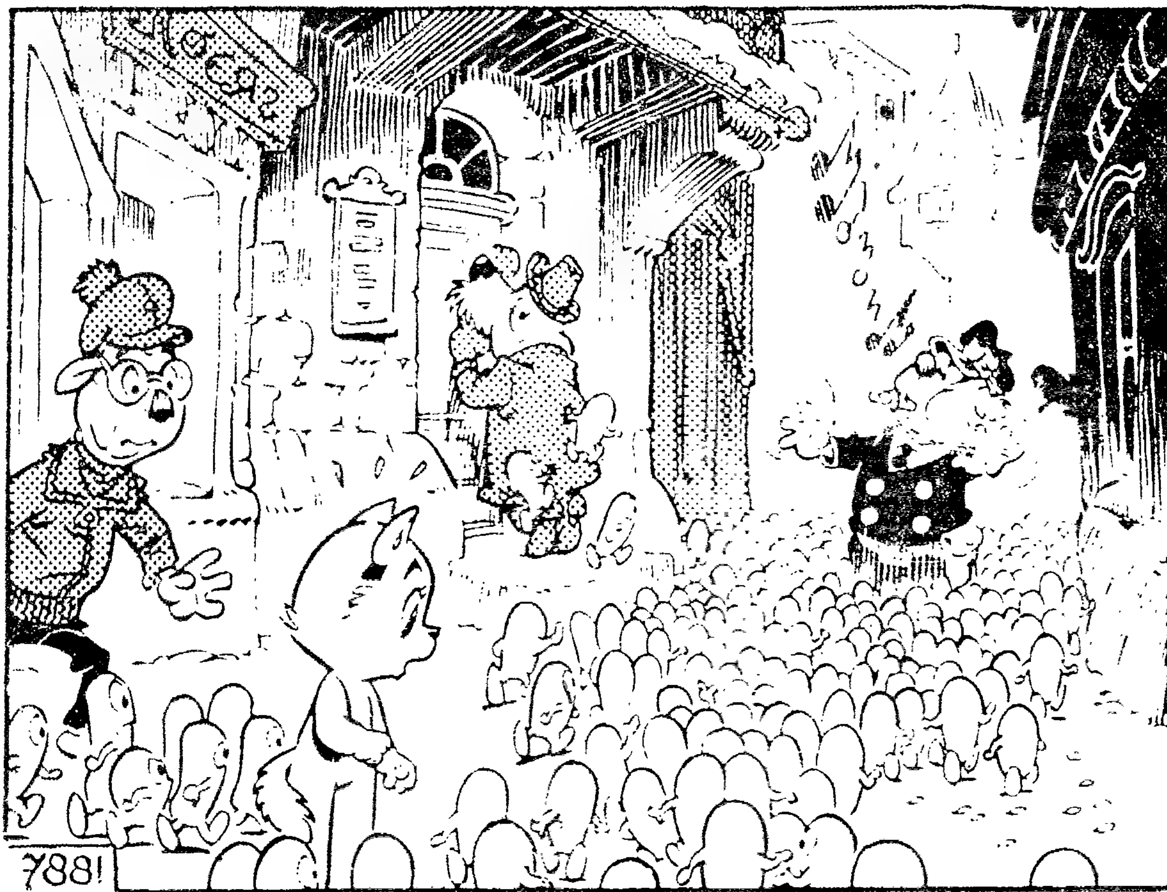

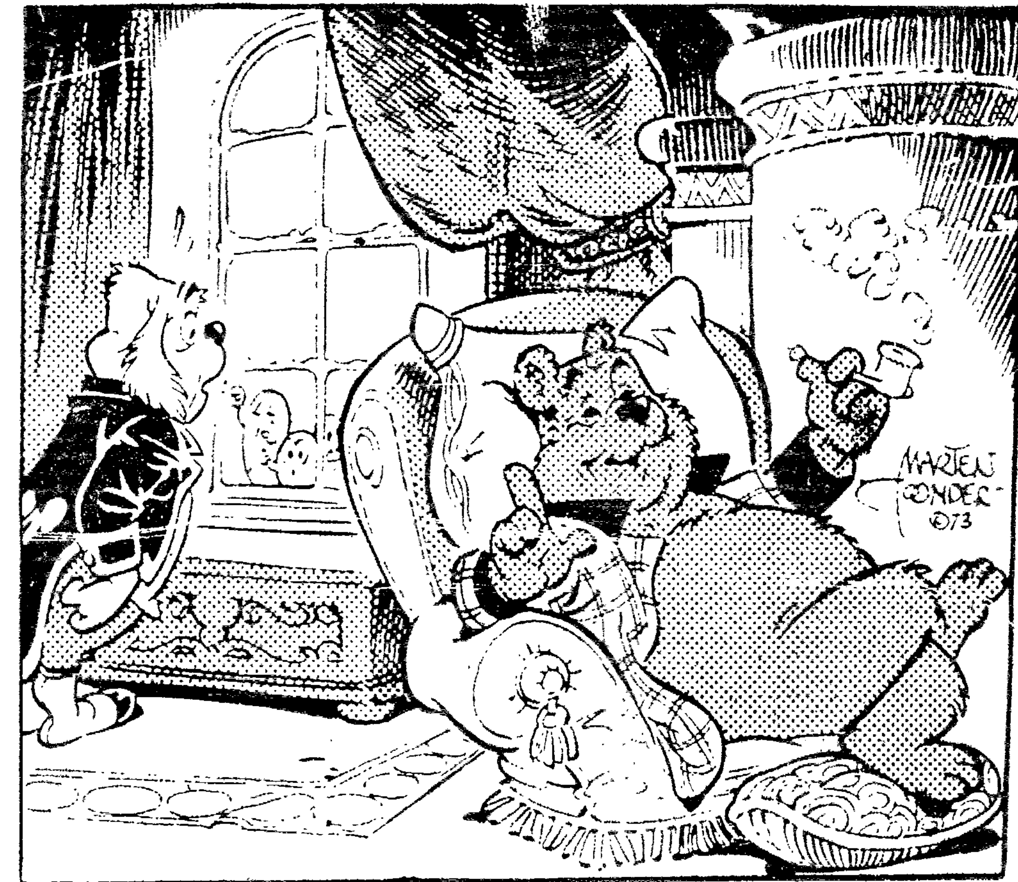
7880 „Wat is er aan de hand?", vroeg de burgemeester, toen de commissaris de telefoon had neergelegd.
„Het gaat om de heren Prk, Krts en Nt hier", verklaarde de politiechef moeilijk. „Ze zijn niet ingeschreven in het bevolkingsregister. En wat meer is, ze kennen de verkeersregels niet."
„Een mooie boel!", riep de magistraat uit. „Ik heb de indruk, dat er te veel vreemdelingen zonder papieren in de stad rondlopen. Je bureau ritselt ervan! Een beetje strenger optreden zou geen kwaad kunnen. Over de stadsgrens met dat vreemde volk, Bas!"
„Ja, ja", zei de commissaris mat. „De grens over. Maar waarnaartoe?"
„Dat kan me niet schelen", hernam de heer Dickerdack. „Hier horen ze niet. Ze hebben natuurlijk geen geld en voor je het weet drukken ze op de gemeenschap. Je zoekt het maar uit, Bas!"

Zijn woorden lieten niet na een diepe indruk op de pronen te maken. Opgewonden verlieten ze hun zitplaatsen op het bureau en spoedden zich de deur uit.
„We horen hier niet!", riepen ze paniekerig. „We drukken op de gemeenschap voordat je het weet. We moeten de grens over!"

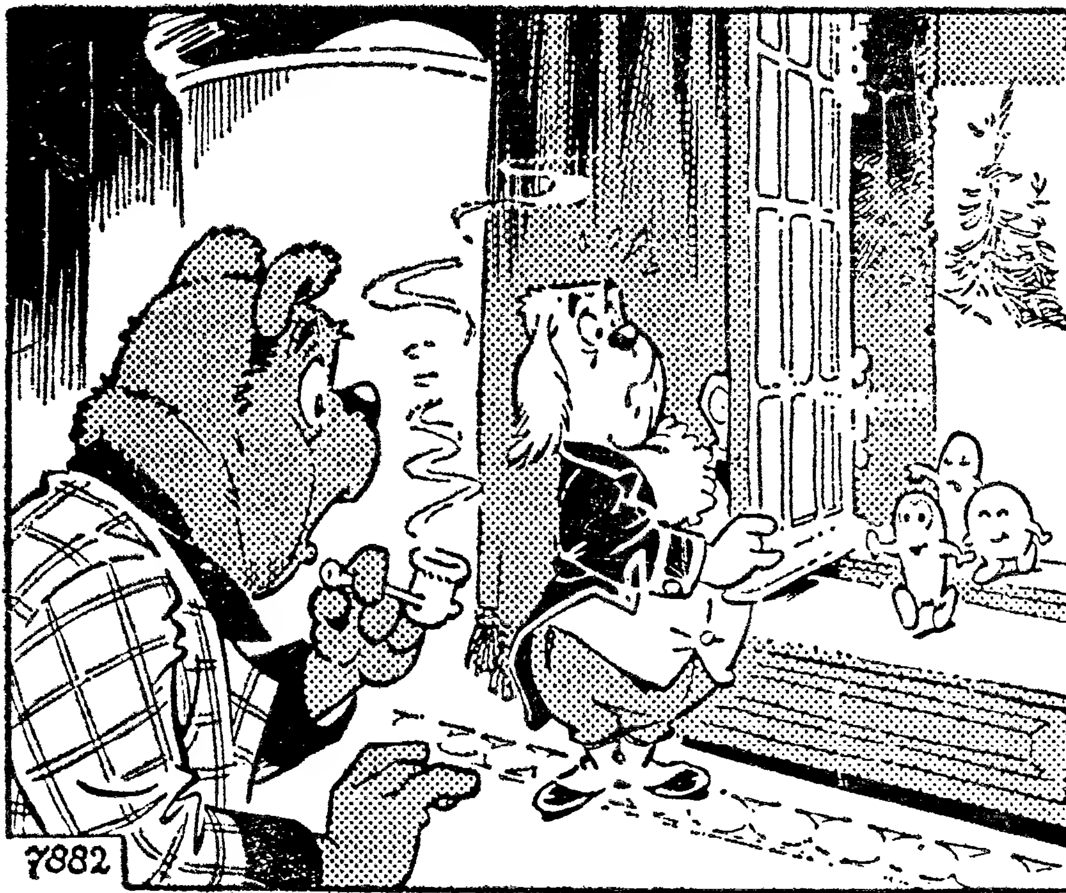
De menigte, die intussen nogal was aangegroeid, begon het wachtlokaal binnen te dringen. En onder de lessenaar van de ontnutste brigadier Snuf ontstond al spoedig een luidruchtige betoging.
„De grens over!", legde Krts met vochtige stem uit. „We zijn niet ingeschreven. We zijn niet goed begeleid!"
„Het is manipulatie!", vulde Prk aan en Nt riep bewogen: „Naar de hulpverlening! Kom mee!"

7881 Tom Poes was die morgen toevallig in de stad en hij keek onthutst naar de menigte pronen die de straat vulde. Ze kwamen uit de richting van het politiebureau en schenen een vast doel voor ogen te hebben, want hij hoorde roepen: ,,Naar de hulpverlening! De deskundige begeleider!'' en meer kreten die hij niet begreep.
Hij was trouwens niet de enige die verbaasd was. Menige voorbijganger sloeg de optocht ongerust gade en de agent Stappers, die het verkeer regelde stak bezwerend de handen op.
,,Halt!'', riep hij streng. ,,Er is geen vergunning gegeven voor het houden van een betoging hier. Rustig verspreiden!''
Daar was echter geen sprake van en hoewel hij uit alle macht op zijn fluitje blies, werd hij al spoedig overspoeld door de voortmarcherende vreemdelingen. Toen de laatste eindelijk gepasseerd was, lag hij verkreukeld op de rijweg en Tom Poes haastte zich naar hem toe.
,,Dat was geen betoging'', zei hij. ,,Dat waren pronen. Pee Pastinakel zei, dat die gevaarlijk zijn en daarom kan er beter iets tegen gedaan worden. Heer Bommel weet wel waar ze vandaan komen.''
Heer Ollie dacht daar echter niet meer aan. Hij zat tevreden in zijn gemakkelijke stoel en rookte een pijp.
,,Je weet niet hoe prettig het is om niet door pronen gestoord te worden''. sprak hij. ,,Ik heb de ventjes veel te denken meegegeven op hun levenspad, maar ik denk liever in stilte, als je begrijpt wat ik bedoel. Sta niet zo op het raam te trommelen, Joost.''
De bediende gaf geen antwoord. Hij staarde met uitpuilende ogen naar een drietal pronen dat zich buiten op de vensterbank verdrong en op de ruit tikte.

7882 Het tikken op het venster ging door en toen heer Bommel zich gehinderd omkeerde, zag hij, dat Joost het raam geopend had om doorgang te verlenen aan een drietal pronen. De verbleekte knecht deed dit met bevende vingers, maar daar schonk heer Ollie geen aandacht aan.

,,W-wat betekent dit?'', stamelde hij. ,,W-wat komen jullie doen, bedoel ik?''

,,We komen voor een evaluatie'', legde de eerste proon uit. ,,Een diagnose'', vulde de tweede aan en de derde verklaarde: ,,We zijn vrijwillige klanten voor hulpverlening.''

,,Dat ben ik ook'', prevelde Joost, terwijl hij met slappe knieën het vertrek verliet. ,,Rijp voor het huisje, dat ben ik. Nu zie ik ook al kleine, witte ventjes, als ik zo vrij mag wezen''.

Heer Bommel had zich intussen weer in zijn stoel laten zinken en luisterde lusteloos naar de pronen die voor hem stonden.

,,Ten slotte zijn we oude vrienden'', sprak een van hen. ,,Prl, Nl en Mn, je weet wel. We zijn niet ingeschreven in het bevolkingsregister. Nu moeten we de stadsgrens over. We voelen dat als bedreigend en we vragen invoeling.''

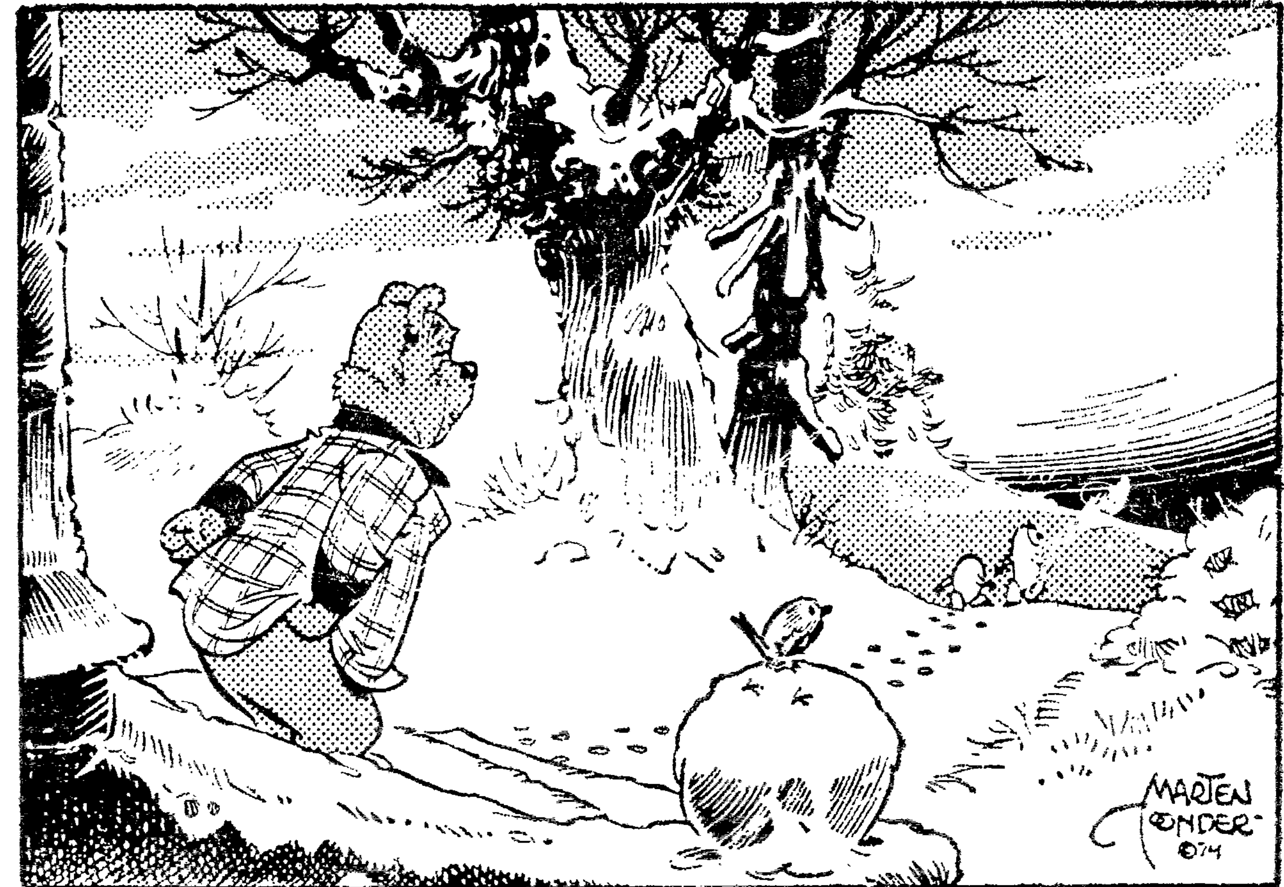
,,Wat moeten we doen?'', verduidelijkte Nl. ,,Welke methodiek moeten we ontwikkelen?''

,,Juist, eh.. ja'', mompelde heer Ollie. ,,Welke methodiek...? Ik eh.. Ik zou.. ik zou me in laten schrijven bij het bevolkingsregister, bedoel ik.''

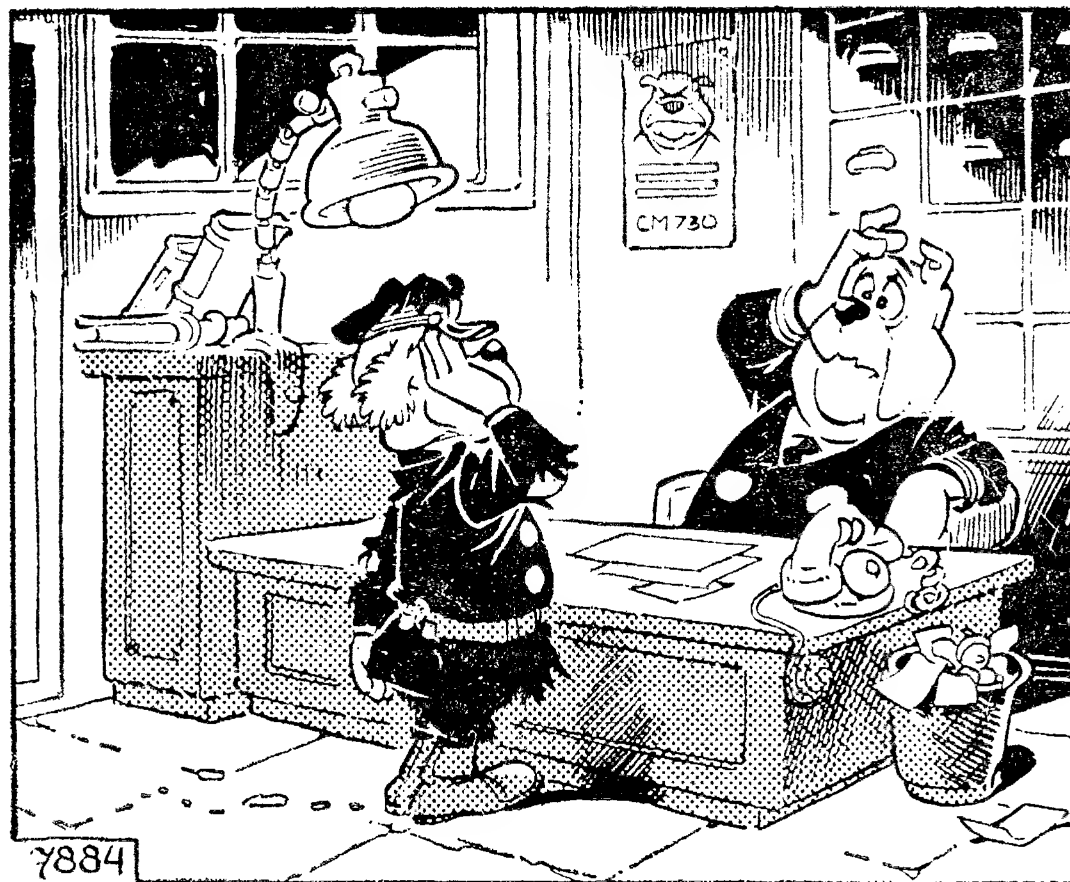
De pronen klaarden op. Ze vonden dat een heel goed idee, waar ze nog niet aan gedacht hadden.

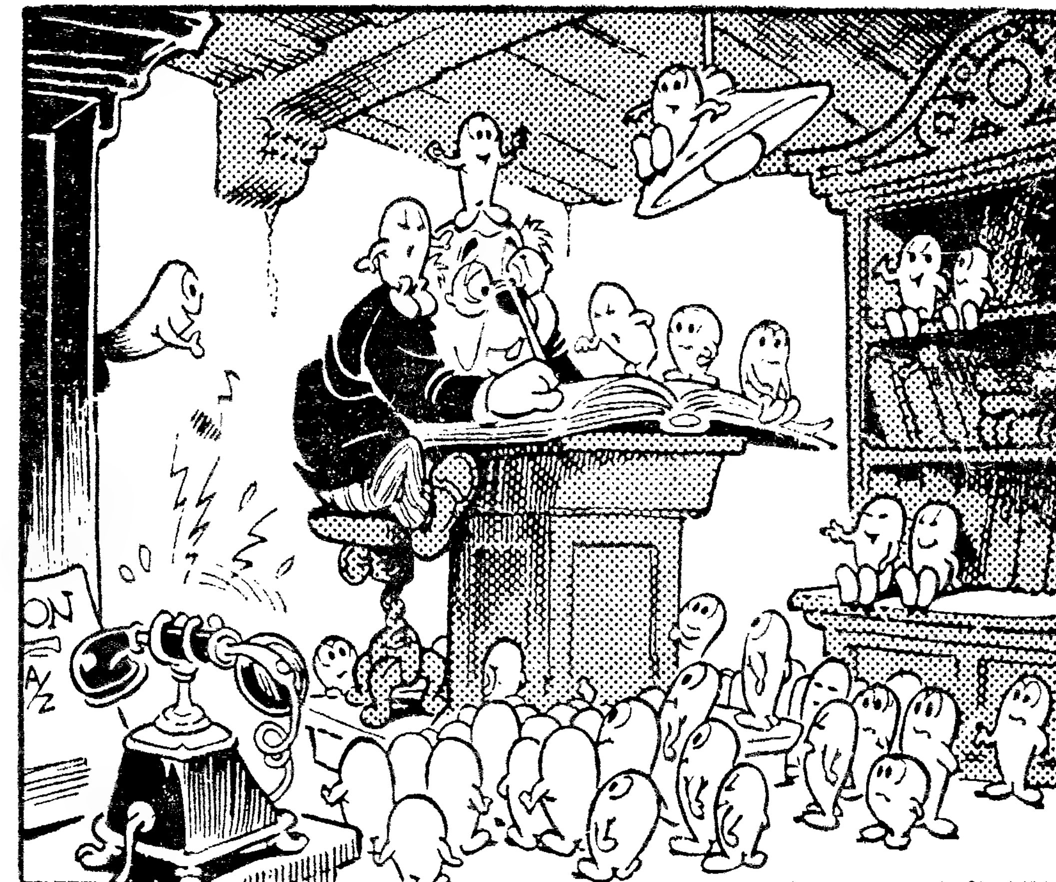

7883 „Een heel goede strategie", verklaarde Prl, terwijl hij de tafel beklom om gezellig verder te kunnen praten. „Dat is een prima opvang."
„Ach ja", zei heer Bommel, die door deze lof schik in het geval begon te krijgen. „Als rijp en ervaren heer kan men heel wat opvangen door invoeling, als jullie begrijpen wat ik bedoel. Eh.. wat bedoelen jullie eigenlijk? Zulke dingen heb ik je niet geleerd, geloof ik."
„Nee", gaf Mn toe. „Zielknijper is de deskundige begeleider van ons veranderingsproces Op die manier, weet u wel? En wij zijn afgestudeerde gewone begeleiders. Toen er een conflictsituatie ontstond..."
Hij zweeg en tot schrik van de gastheer loste hij plotseling met een plofje in de lucht op.
„Zijn tijd is gekomen", legde Prl geruststellend uit. „Hij heeft het tijdige voor het ontijdige verwisseld en hij laat niets na. Maar het is niet erg. Er zijn er veel meer en er komen nog steeds meer bij."
„Er zijn meer medeklinkers dan klinkers in het alfabet", vulde Nl glimlachend aan. „En nu gaan we ons in laten schrijven bij het bevolkingsregister. Je hebt ons heel goed gemotiveerd. Tot kijk dan maar weer."
Heer Ollie liet hen zwijgend uit, want hij was nog steeds een beetje geschokt.
„Zo'n ontslapen is toch wel heel onverwacht", mompelde hij, terwijl hij het tweetal naoogde. „Maar ze schijnen het niet zo erg te vinden als ik met mijn teer gevoelsleven. Ach, ze hebben een dikke huid, dat zei heer Pas al."

7884 Toen de agent Stappers een beetje van de schrik bekomen was, begaf hij zich naar het politiebureau om verslag uit te brengen.
,,Het was een grote betoging, commissaris'', sprak hij. ,,Een straat vol kleine ventjes. Overal. Zodoende ben ik onder de voet gelopen. Maar een voorbijganger, een zekere Tom Poes, zei dat het geen betoging was. Het waren pronen, zei hij. Heel gevaarlijk! De heer Bommel schijnt er meer van te weten.''

,,Juist'', zei de politiechef grimmig. ,,Net wat ik al dacht. Daar zit Bommel achter, dacht ik. Altijd dezelfde. Maar ik zal beginnen Dorknoper op te bellen. Die zal wel weten waar we pronen zonder papieren heen moeten sturen. Ze moeten zo gauw mogelijk de stad uit, zei de burgemeester.''
Hij draaide het nummer van de ambtenaar eerste klasse en luisterde ongeduldig naar het rinkelen van de telefoon aan de andere kant. Tot zijn misnoegen werd er echter niet opgenomen en dat was geen wonder. De hooggeplaatste beambte was koortsachtig bezig een grote menigte pronen bij te schrijven in het bevolkingsregister en had het veel te druk om een telefoongesprek te voeren. Want dat is geen eenvoudige arbeid, als men bedenkt, dat er veel meer medeklinkers dan klinkers in het alfabet zijn.

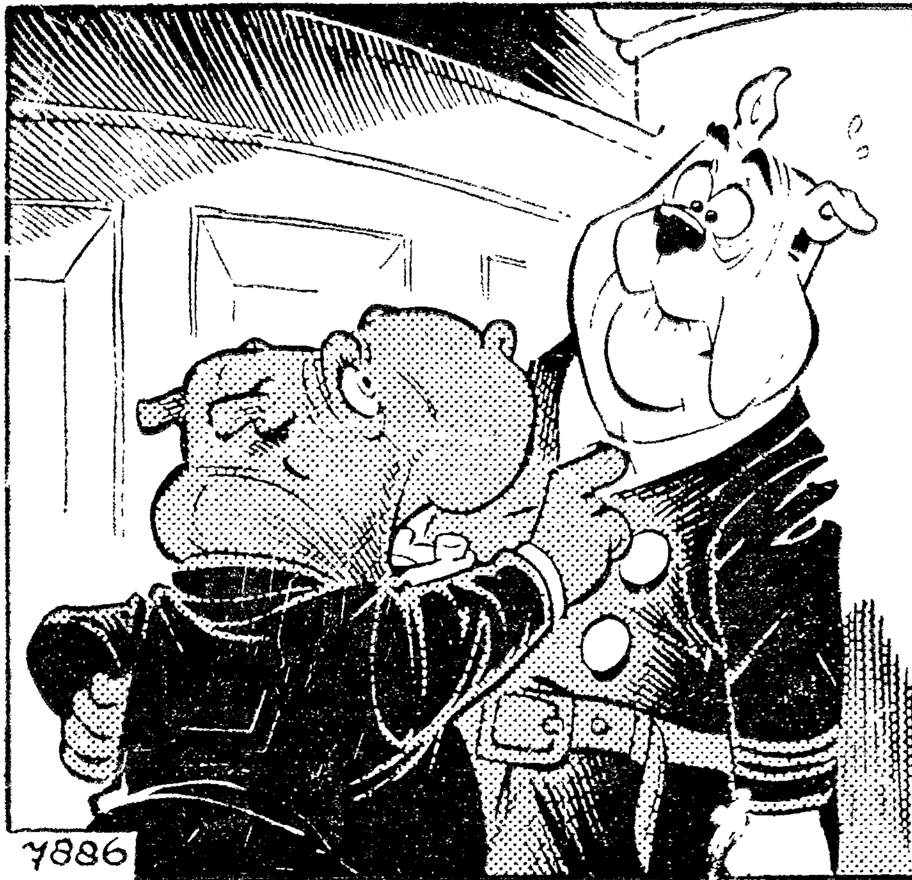

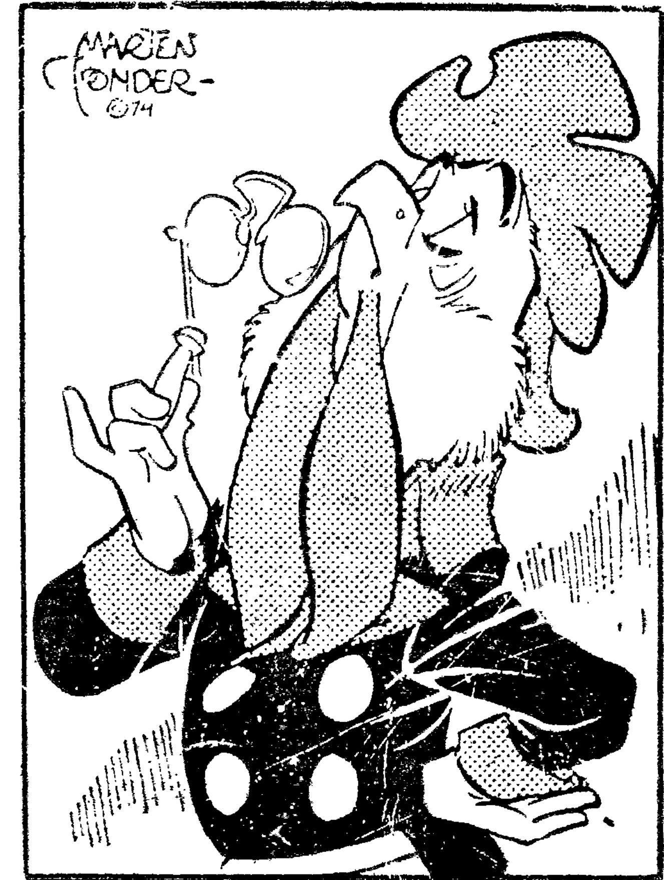

7885 Burgemeester Dickerdack was die middag naar de Kleine Club gegaan om zijn zinnen een beetje te verzetten en daar trof hij de markies de Canteclaer aan.
,,Wat hoor ik daar nu toch over een invasie van vreemdelingen zonder papieren, amice?'', vroeg deze. ,,Parbleu, dat gaat toch niet? Het is al moeilijk genoeg om de gepaste gebruiken te handhaven bij de eigen bevolking. Vanmiddag nog werd mijn draagkoets bijna omgeworpen door een passerende woesteling.''
,,Het zijn moeilijke tijden'', gaf de magistraat zuchtend toe. ,,We worden overspoeld met buitenstedelingen die op onze welvaart afkomen, zodat de toestand steeds zorgelijker wordt. Maar ik heb de zaak stevig in de hand. Ik heb de commissaris van politie opdracht gegeven om de stad te zuiveren. Over de grens met ze!''
,,Excellent'', prees de edelman. ,,Krachtige maatregelen, daar houd ik van. De cultuur kan niet in stand gehouden worden wanneer allerlei bedenkelijk volk onze beschaving verdunt. Fi donc. Over de grens met ze, dat is mijn idee ook.''
Op dat moment werden de beide heren gestoord door de nadering van commissaris Bulle Bas. De politiechef zag er zorgelijk uit en toen hij de laatste woorden opving schudde hij het hoofd.

,,Het gaat niet'', zei hij bedremmeld. ,,Alle pronen zijn door de heer Dorknoper bijgeschreven in het bevolkingsregister. Hij heeft ontdekt, dat ze afkomstig zijn van Drensmond, dat waterige gebied aan de kust, u weet wel. En dat hoort bij de gemeente Rommeldam, zodat het dus stadgenoten zijn.''

7886 „Wat zeg je?", riep de heer Dickerdack overeind springend. „Heeft Dorknoper al die pronen in het bevolkinsgregister opgenomen?"
„Jawel, burgemeester", zei de commissaris ontdaan. „Hij moest wel. Ze zijn geboren in Drensmond en dat hoort bij de gemeente. Ja, ja, de bevolking van Rommeldam is in één dag verdubbeld."
„D-dat moet de bevolkingsexplosie zijn waarover men zo veel hoort", hernam de magistraat met bevende stem. „Maar hoe weet Dorknoper, dat ze van Drensmond komen? Heeft hij bewijzen?"
„Ze zeggen het zelf", verklaarde de politiechef. „En de heer Bommel heeft het bevestigd als getuige. Hij heeft aan hun wieg gestaan, zei hij telefonisch."
„Fi donc", prevelde de markies. „Hoe onsmakelijk!"
Op dat moment klonk de opgeruimde stem van heer Ollie in de deuropening.
„Daar ben ik dan weer eens", sprak hij, terwijl hij ontspannen binnentrad. „Ik dacht, ik heb behoefte me een beetje te vertreden, na alles wat ik heb meegemaakt. En een goed gesprek van heren onder elkaar..."
Zijn stem stierf weg en hij keek onzeker van de een naar de ander. „Is er iets?" vroeg hij betrekkend.
„Parbleu, dat zou ik menen!", zei de heer de Canteclaer kil. „Een goed gesprek tussen heren wordt onmogelijk als een platte figuur zich erin mengt, dat is bekend. Maar nu ge hier toch zijt, kunt ge ons misschien uitleggen wat ge van eh... van pronen weet, amice."

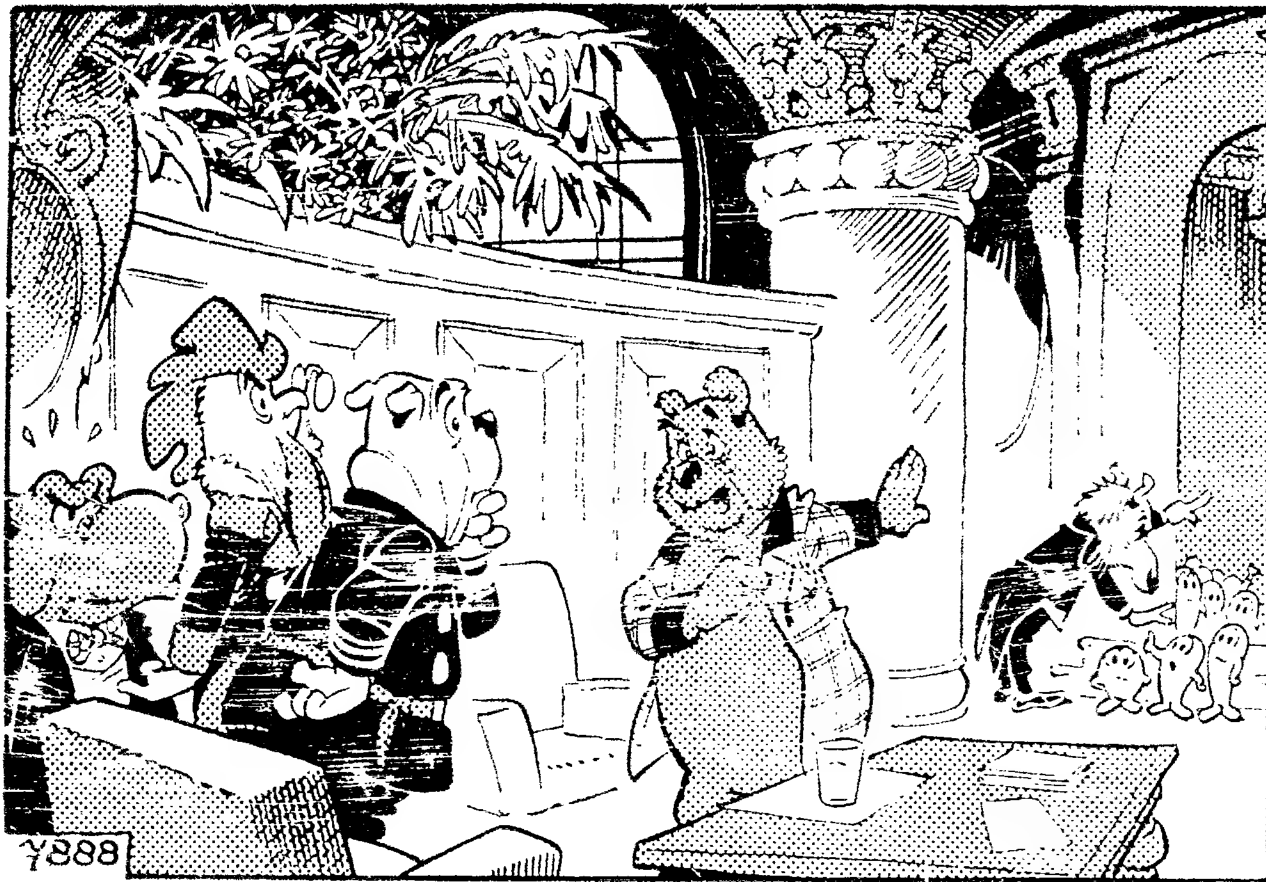

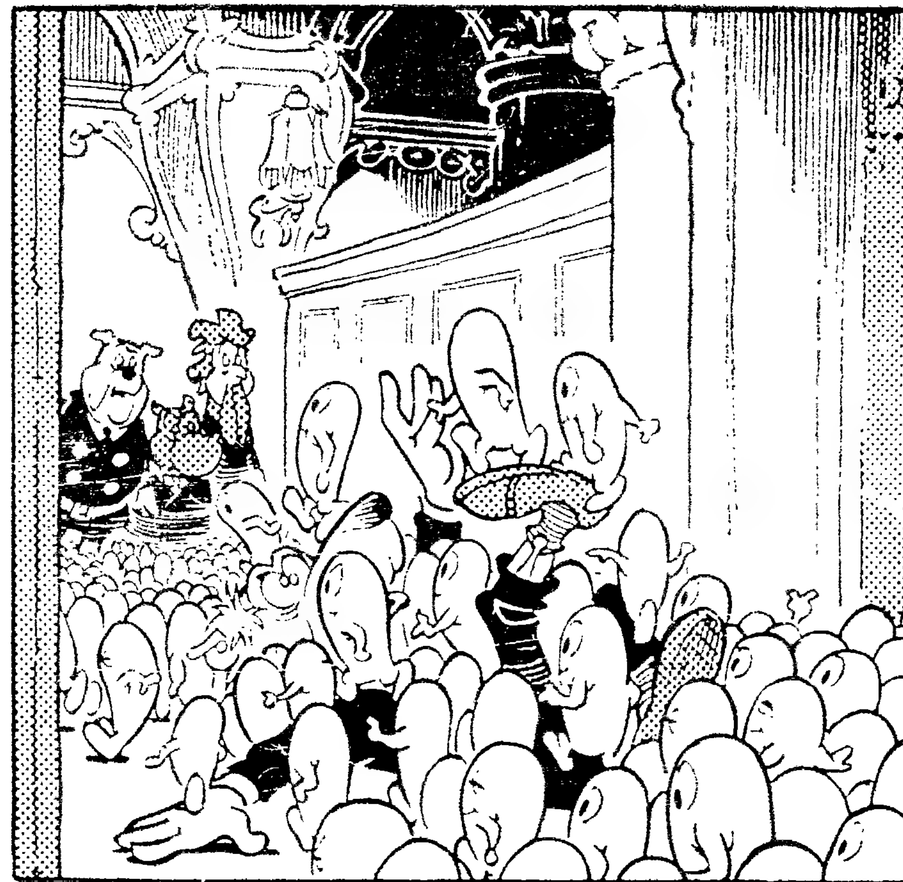

7887 Heer Bommel keek inzakkend naar de onvriendelijke gezichten om hem heen en het zweet sloeg hem uit.
,,W-wat ik v-van pro-pronen weet?'', herhaalde hij onzeker. ,,Wel, ze zijn erg aanhankelijk. Vooral als ze hogerop geklommen zijn. Ik bedoel, ze gaan in iemands haren zitten. Maar ze zijn erg leergierig. Ik heb ze veel te denken meegegeven op hun levenspad...''
,,Hoezo?'', vroeg de burgemeester wantrouwend.
,,Ach'', hernam heer Ollie, ,,ten slotte heb ik ze in de cel leren kennen en dat geeft een band, zegt u nu zelf. Ik heb ze dan ook door een zielkundige moeten laten verwijderen en die is ermee blijven zitten. Maar hij heeft ze veel geleerd, als u begrijpt wat ik bedoel.''
,,De zielszorg in de gevangenissen is veel verbeterd'', gaf de markies koeltjes toe. . ,,Maar ik weet toch niet, hoe deze Club tegenover oud-delinquenten staat. Ik zal het bestuur over uw lidmaatschap raadplegen, eh.. amice.''
Hij werd gestoord door haastige voetstappen achter zich en toen hij omkeek, zag hij de clubbediende Glastiller naar de ingang snellen. Daar waren enige pronen verschenen en het was iedereen duidelijk, dat dit geen leden waren.

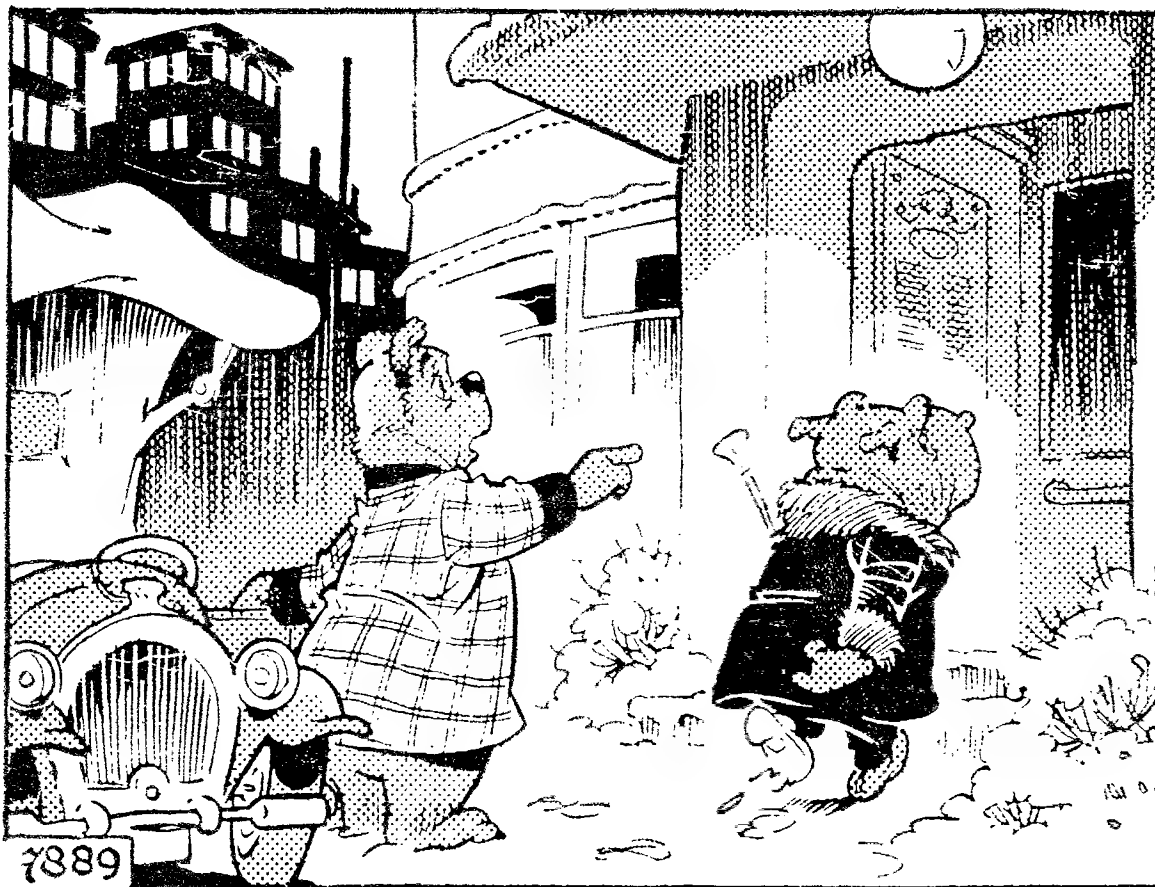
,,Wat moet dat?'', vroeg Glastiller op gedempte doch strenge toon. ,,Wat kom je hier doen?''
,,We zoeken een geschikte wurksjop'', verklaarde de grootste bezoeker. ,,Maar jij hebt geen invoeling, merk ik.''
,,Hij heeft geen opvang van in nood verkerende cliënten'', zei een ander hoofdschuddend. ,,Jammer, dat de deskundige begeleider er niet is.''

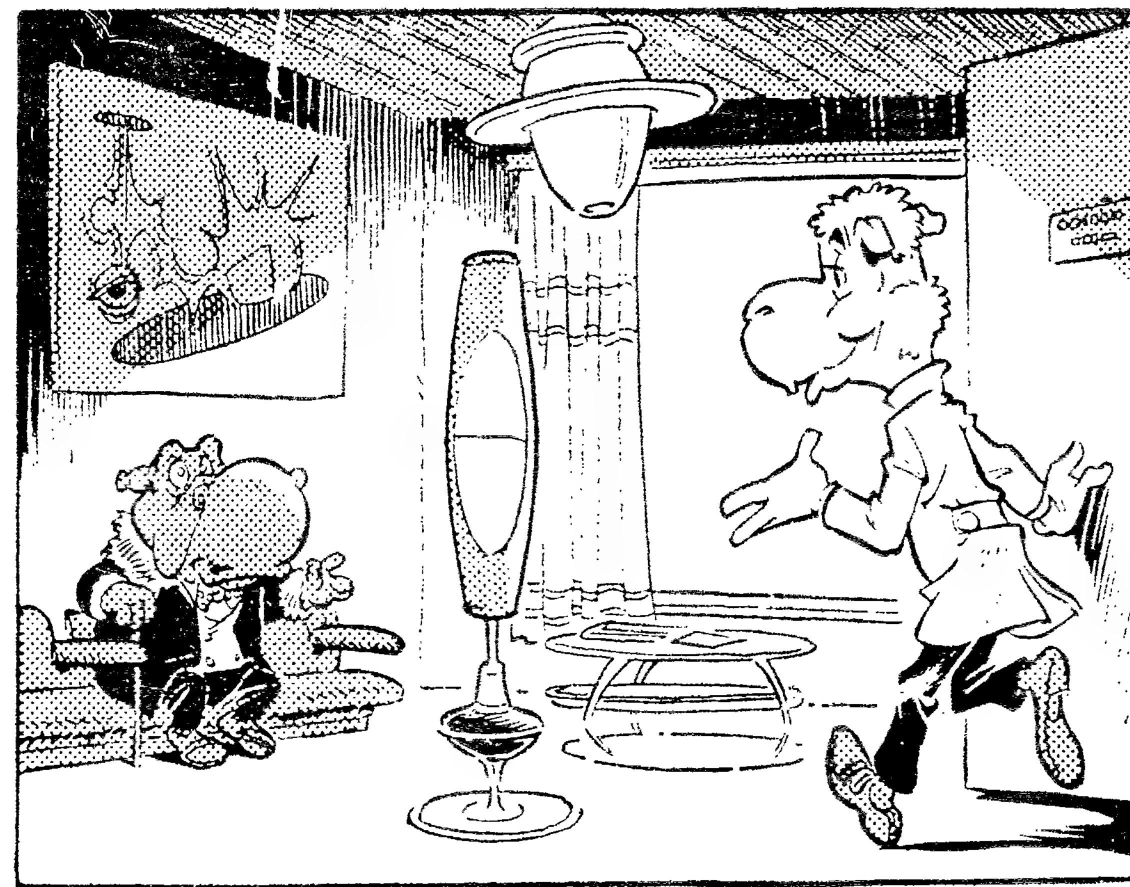

7888. ,,Eruit!''. riep de clubbediende streng. ,,Vlug, of ik roep de portier!''
,,Waarom eruit?'', vroeg de eerste bezoeker. ,,Dit is een heel geschikte ruimte!''
,,Voor een wurksjop'', vulde de tweede aan. ,,Die hebben we nodig voor onze expressieve vakken.''
,,Dit gaat te ver'', zei de burgemeester, die het toneeltje met klimmend misnoegen gadesloeg. ,,Dit is ordeverstoring en huisvredebreuk. Doe iets, Bas!''
,,Bommel heeft zijn trawanten hiertoe opgezet, dat is duidelijk'', mompelde de markies. ,,Fi donc, het is stuitend!''
,,Ik sta hier helemaal buiten!'', riep heer Ollie verslagen uit. ,,Dit hebben ze van de zielkundige geleerd!''

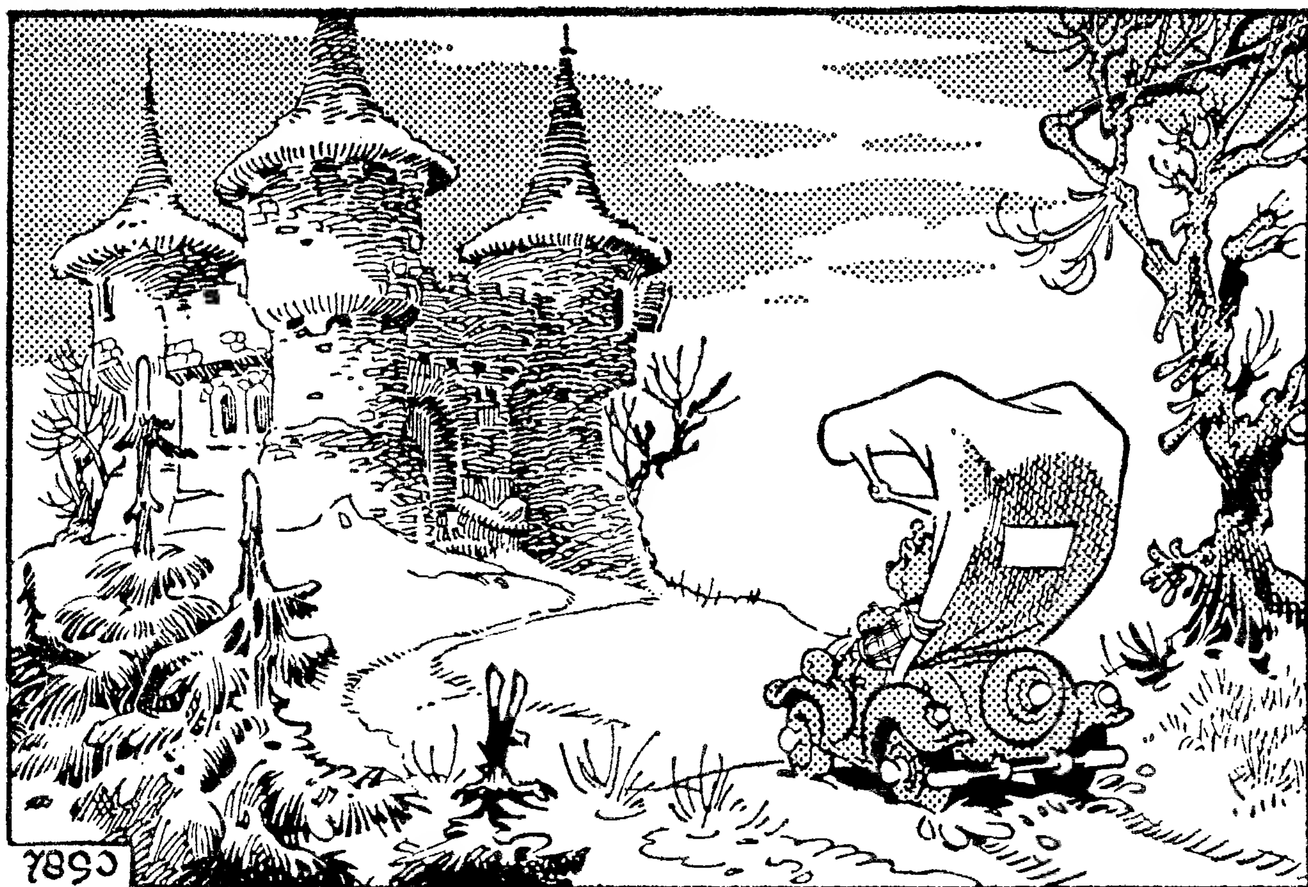
Op dat moment ontstond er nieuwe beweging bij de ingang en voordat Glastiller de deur had kunnen sluiten, dromde een menigte pronen het voorname vertrek binnen, de ongelukkige bediende onder de voet lopend.
,,We eisen inspraak!'', riep de voorste proon. ,,We zijn in een conflictsituatie waarvoor we een strategie hebben ontwikkeld.''
,,Een methodiek'', riepen de anderen. ,,We eisen betrokkenheid!''
,,Het loopt uit de hand'', sprak de magistraat rood. ,,We moeten het anders aanpakken. Kom mee, Bommel!''
Zo sprekende schoot hij in zijn jas en trok heer Ollie door de menigte heen naar buiten.
,,Waar woont die zielkundige waar je het over had?'', hijgde hij. ,,Ik moet hem spreken!''

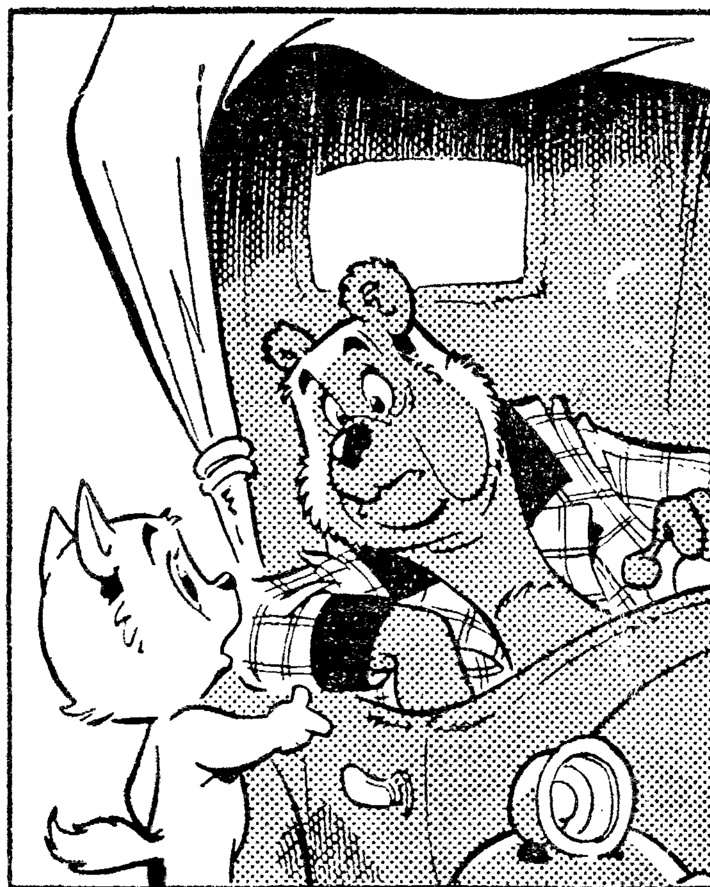
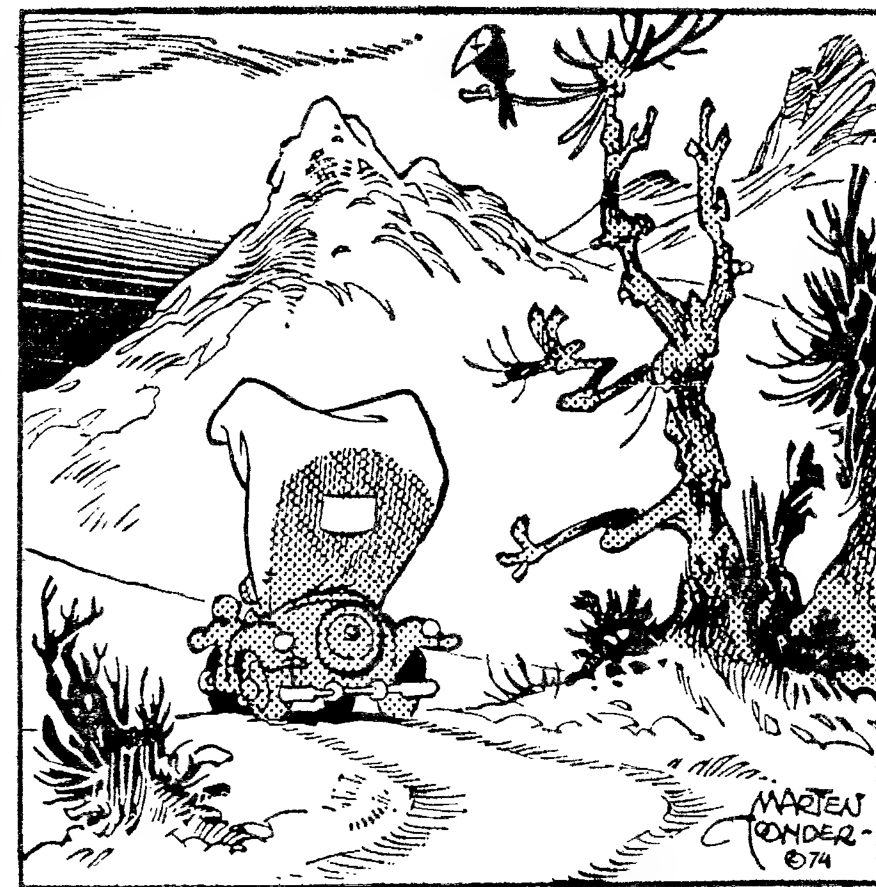

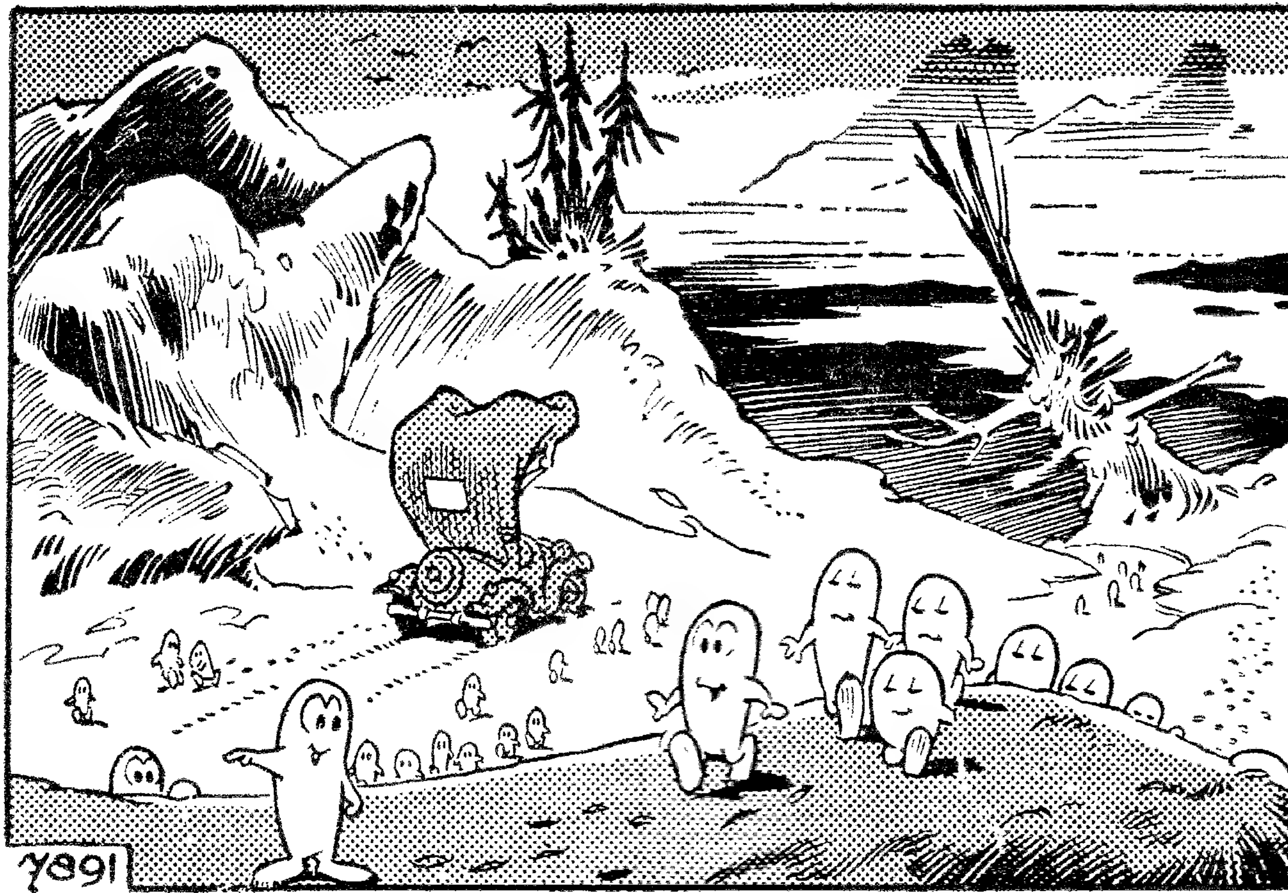

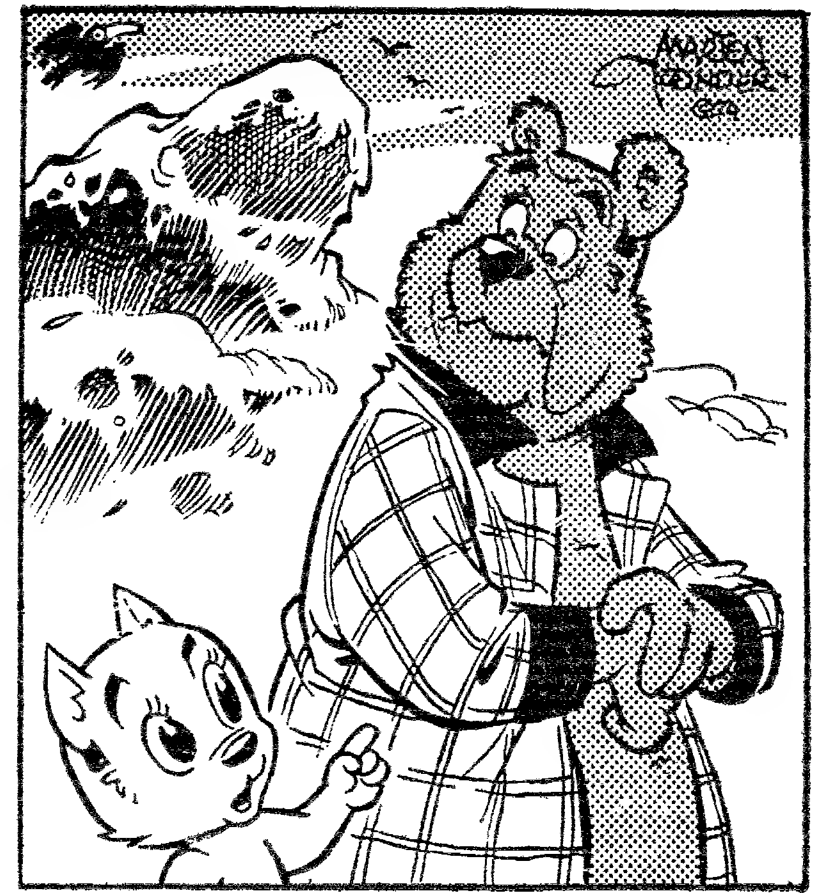
7889 Heer Bommel bracht de burgemeester naar de kliniek van doctorandus Zielknijper en wees naar binnen.
,,Daar woont de zielkundige die de pronen les heeft gegeven'', zei hij. ,,Mijn schuld is het niet, dat ze zich zo gedragen. Als heer ben ik ze heel anders voorgegaan, dat begrijpt u toch wel?''
De magistraat gaf geen antwoord. Hij haastte zich het gebouw in en vroeg de directeur te spreken, die na een poosje de wachtkamer binnentrad.
,,Ik was net bezig met hulpverlening aan nieuwe cliënten'', legde hij uit. ,,Er komen steeds meer, ziet u? Maar het is dankbaar werk, omdat ze zo gemakkelijk opnemen. Jammer is alleen, dat ze maar een korte levenscyclus hebben. Ze lossen zo snel op, hé?''
,,Het zijn allemaal Rommeldamse burgers'', zei de heer Dickerdack bedrukt. ,,De bevolking heeft zich in één dag verdubbeld. En ze slaan zo'n gek taaltje uit, dat ik niet begrijp wat ze willen. Dat is toch te gek, als burgemeester zijnde.''
,,Ik heb hun veranderingsproces begeleid'', legde de heer Zielknijper uit. ,,En ze praten na wat ze geleerd hebben, omdat ze zo volgzaam zijn.''
,,Volgzaam?'', herhaalde de magistraat oplevend. ,,Bedoelt u, dat ze niet opstandig zijn?''
,,Bij een verstandige begeleiding is daar geen sprake van'', suste de zielkundige. ,,Ze klinken erg mee. Ach ja, er zijn nu eenmaal meer medeklinkers dan klinkers in het alfabet en hun herseninhoud is gering. Erwten zou ik willen zeggen. Een eigen mening hebben ze niet zozeer, maar met een goede begeleiding.... U begrijpt me.''

7890 Heer Bommel was in de Oude Schicht gestapt en reed nu terneergeslagen naar huis terug. Donkere wolken bedekten de hemel en het landschap lag wit en stil om hem heen, zodat hij steeds bedrukter werd.
,,Pronen,'' dacht hij. ,,Overal. Er komen er steeds meer, zodat de wereld helemaal verandert. En als ze nu maar naar mij hadden geluisterd... Maar nee, de woorden van een heer waren aan hen verspild; ze luisteren liever naar Zielknijper. Het is allemaal héél vreselijk.''
,,Wat zit u boos te kijken,'' zei Tom Poes, die hem bij Bommelstein opwachtte. ,,Is er iets gebeurd?''
,,Het is allemaal heel vreselijk,'' legde heer Ollie uit. ,,Ik vrees, dat men mij uit de Kleine Club zal zetten, jonge vriend! Want de Kleine Club bestaat niet meer, omdat die is ingenomen door pronen, die er een werkwinkel van willen maken, wat dat ook is. En ik krijg er de schuld van, wat heel onrechtvaardig is, zeg nu zelf.''
,,Ja'', gaf Tom Poes toe. ,,Uw schuld is het echt niet, er zit iets anders achter. En ik vind, dat we er iets aan moeten doen.''
,,Dat begrijp ik niet,'' zei heer Bommel, nadat hij een poosje had nagedacht. ,,Pronen zijn net zo goed burgers van Rommeldam als jij of ik, dat zei de burgemeester zelf. En het zijn nu wel geen heren, maar ze doen toch geen echt kwaad?''
,,Kom mee'', zei Tom Poes. ,,Ik wil de plek nog wel eens zien waar ze aan land komen.''
Hij stapte in het voertuig en even later reden ze in de richting van de rivier. Maar het landschap was daar erg veranderd; inplaats van de bomen en struiken die er in de herfst gestaan hadden, strekte het zich nu kaal en dor voor hen uit.

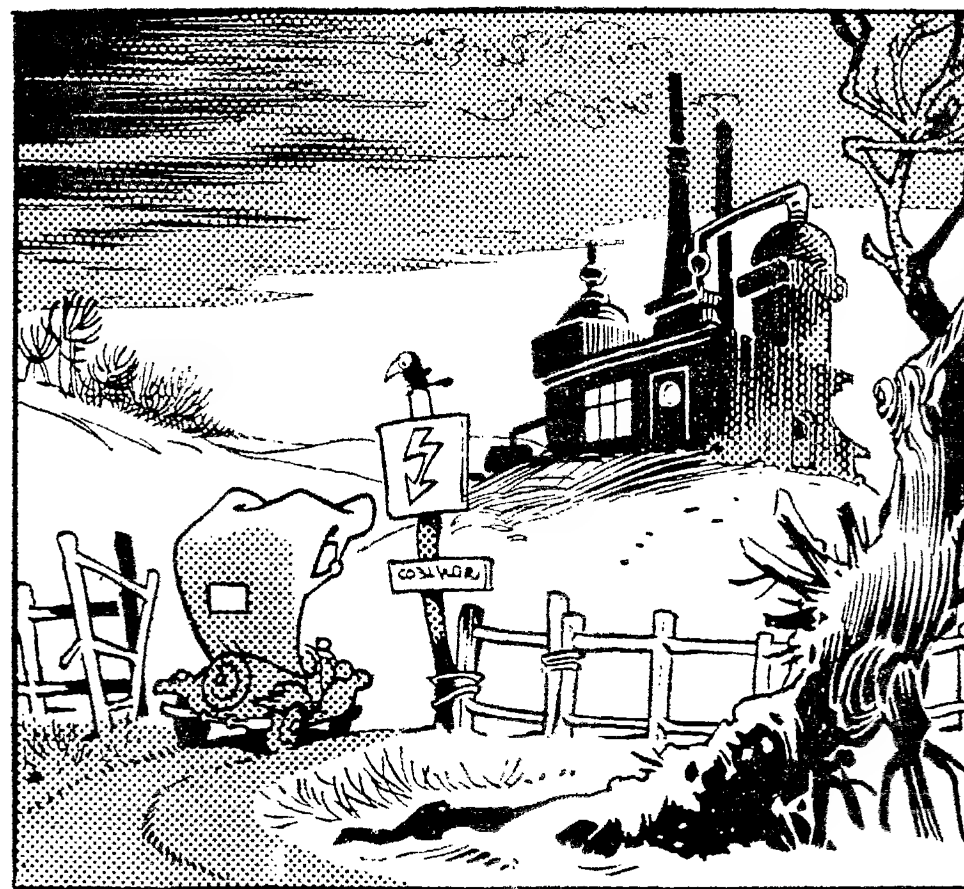

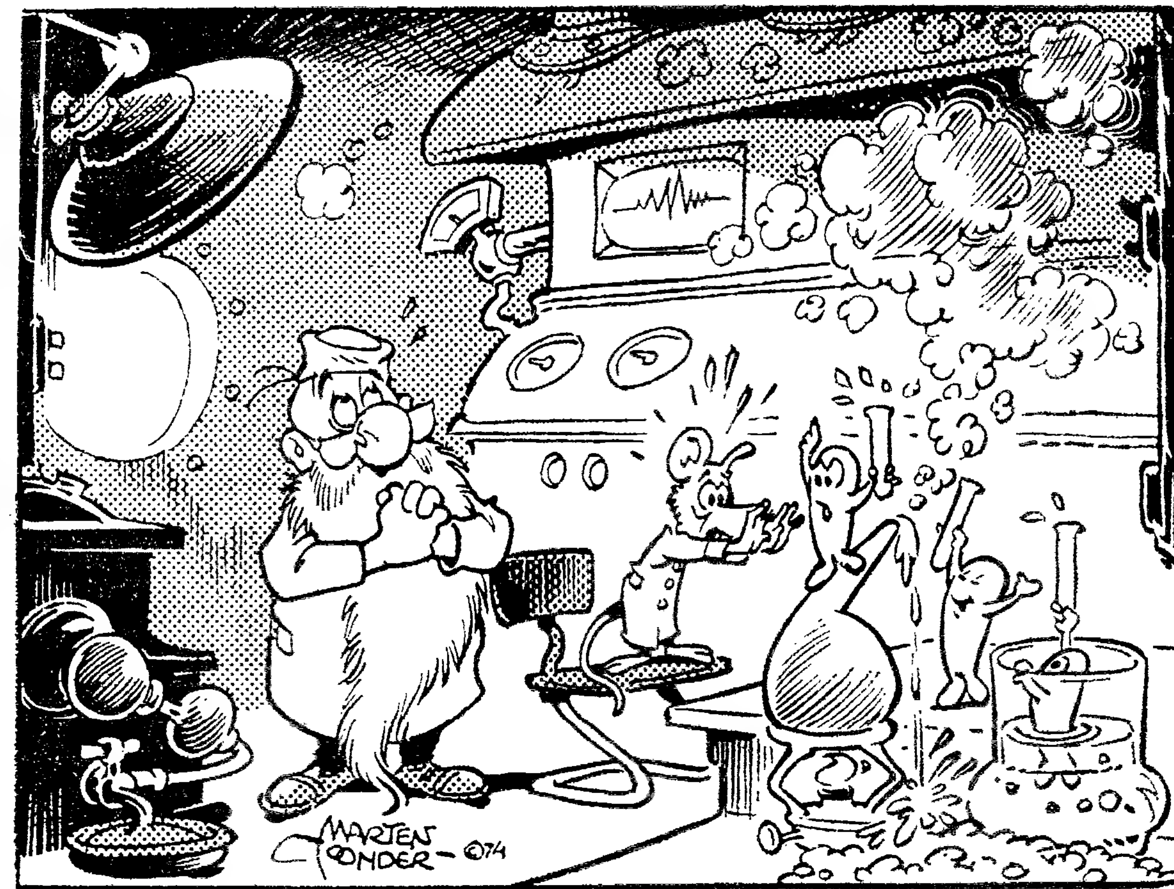
7891 Hoe dichter ze bij de rivier kwamen, hoe kaler het landschap werd. Overal stonden dode boomstronken en de smeltende sneeuwlaag werd nergens door struiken of planten onderbroken. Het enige teken van leven bestond uit groepjes pronen die opgewekt stadwaarts trokken.
,,Wat is hier gebeurd?'', vroeg heer Ollie ongerust. ,,Zou er een brand gewoed hebben? Of zou de wortelschimmel er in geslagen zijn?''
,,Het is iets anders,'' zei Tom Poes. ,,Kijk, daar is de plek waar de pronen aan land klimmen. Zet de Oude Schicht hier maar neer, dan gaan we te voet verder.''
Heer Bommel gehoorzaamde en volgde zijn jonge vriend, maar al spoedig werd hij staande gehouden door enkele witte ventjes, die zoekend rondkeken.
,,Eten?'', vroegen ze. ,,Nergens eten?''
,,Eten?'', herhaalde heer Ollie verbaasd. ,,Ik zou niet weten wat... Of wacht eens! Bedoelen jullie soms bomen? Eten jullie de plantengroei op?''

,,Dat doen ze!'', riep Tom Poes, die aan de oever stond. ,,Daarom zei Pee Pastinakel, dat ze gevaarlijk waren, en daarom heeft hij hier een soort rapen geplant waar ze bang voor zijn. Kijk maar, het zijn de enige planten die er nog groeien.''

Heer Bommel liet de vragende pronen staan en haastte zich verbaasd naar de plek die Tom Poes hem wees.
,,Het zijn er alleen veel te weinig,'' vervolgde die. ,,Ze springen eroverheen.''

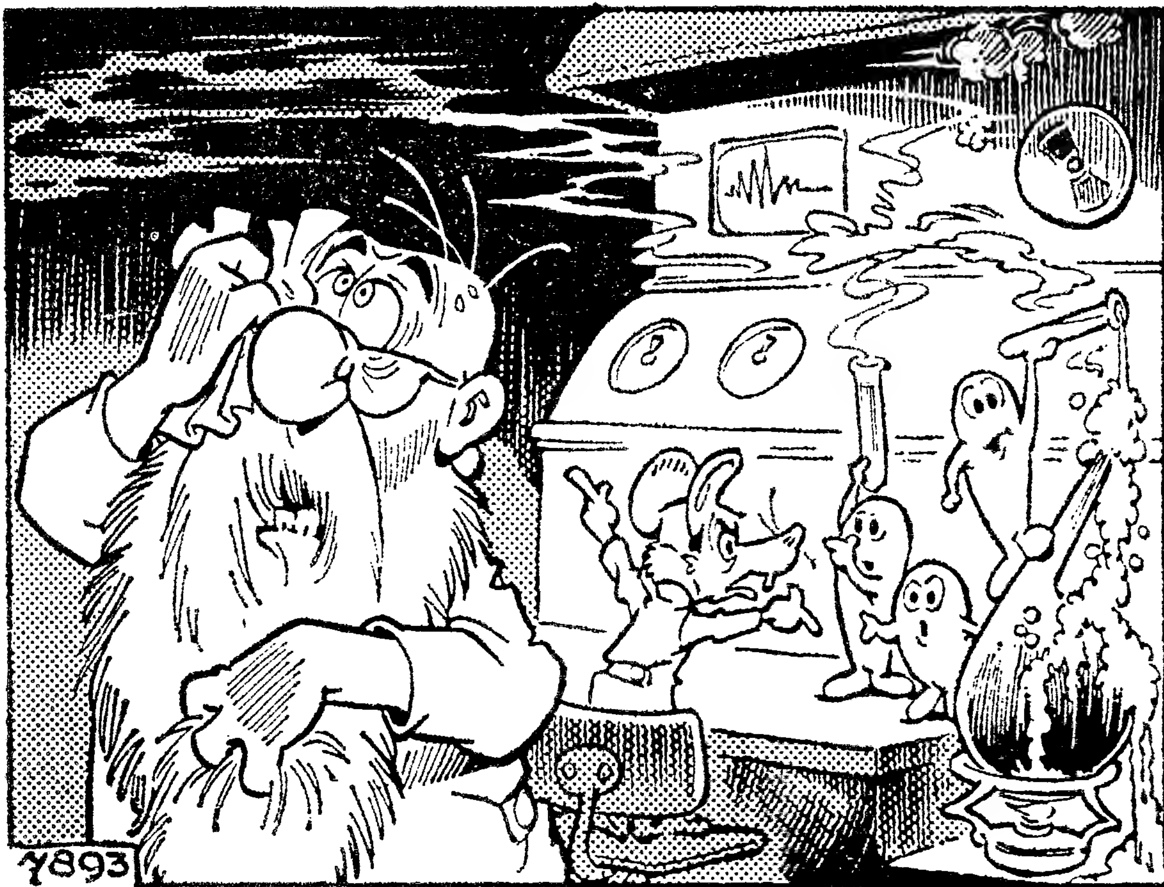

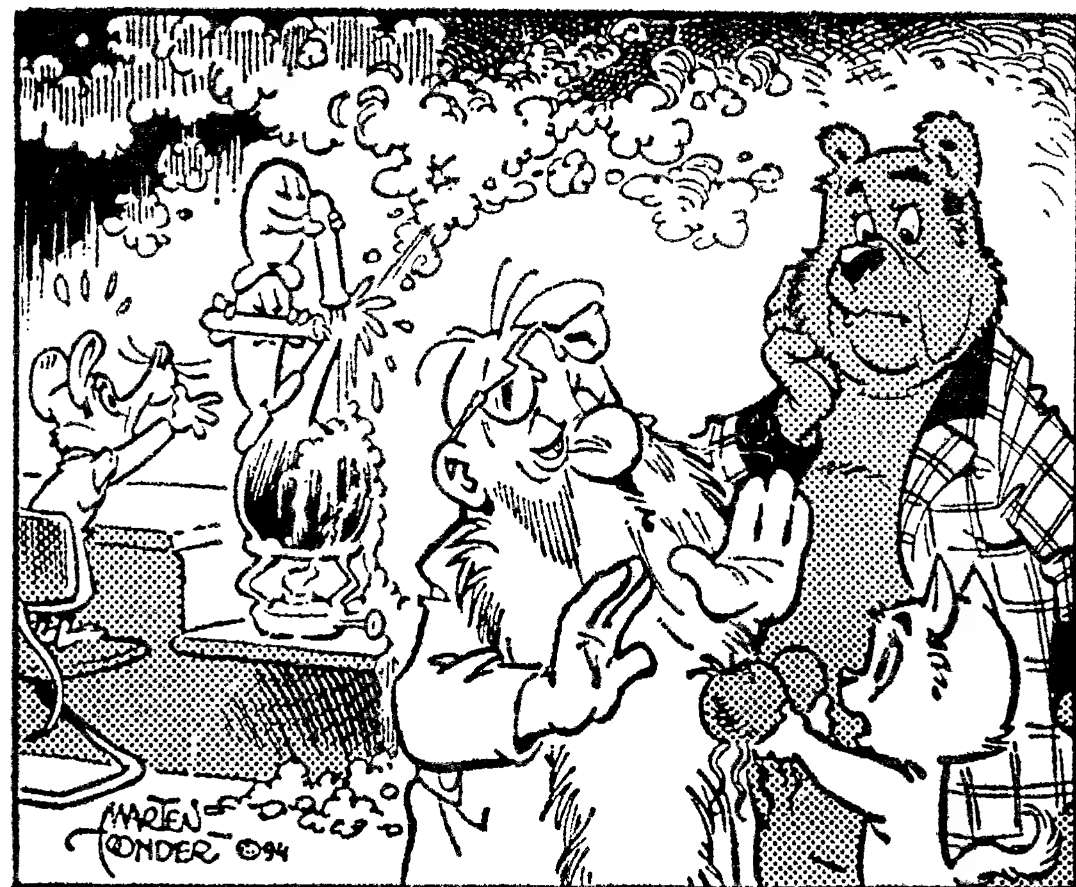

7892 Tom Poes bukte zich om een paar knollen uit de grond te trekken en heer Bommel keek verbaasd toe.
,,Het lijkt me onzin'', sprak hij. ,,Hoe kan men nu bang voor rapen zijn? Ik denk, dat Pee Pastinakel je een beetje voor de gek gehouden heeft. Je bent nog jong en onervaren en dan zegt zo'n oud baasje maar wat.''
,,Pee niet'', zei Tom Poes. ,,Die maakt geen grapjes, dat ziet u aan het kale landschap. Ik neem deze knolrapen mee om ze te laten onderzoeken, want ik wil weten wat erin zit.''

,,Vooruit dan maar'', gaf heer Ollie toe. ,,Ik moet zeggen, dat de kaalgegeten natuur hier me tegenstaat. Ik bedoel: het is mogelijk, dat pronen gevaarlijk zijn en een wetenschappelijk onderzoek kan nooit kwaad.''
Zo pratende klommen ze in de Oude Schicht en even later reden ze in de richting van het stadslaboratorium, dat onder leiding stond van professor Prlwytzkofski, een scheikundige van naam.
Deze geleerde had het niet gemakkelijk, want sinds kort had men hem enige assistenten gestuurd die gebrekkig geschoold waren en bovendien bij alles inspraak eisten.
Op die middag waren ze bezig met een proef en omdat de hoogleraar het stumperen niet kon aanzien, had hij het toezicht overgelaten aan zijn eerste assistent Alexander Pieps.
,,Niet doen, niet doen!'', riep deze nerveus. ,,Dat geeft een overmaat aan vrije waterstofionen!''
,,Praw'', smaalde de vierde assistent, terwijl hij met een reageerbuisje zwaaide. ,,Men kan het ja verzoeken om der bewijs te leveren. Dat is goed voor onzer ontplooiing.''
,,Mijn liever hemelbliksemdonderweder'', prevelde de professor. ,,Hoe kan men zó wetenschappelijk arbeiden? Het is schrikkelijk...''

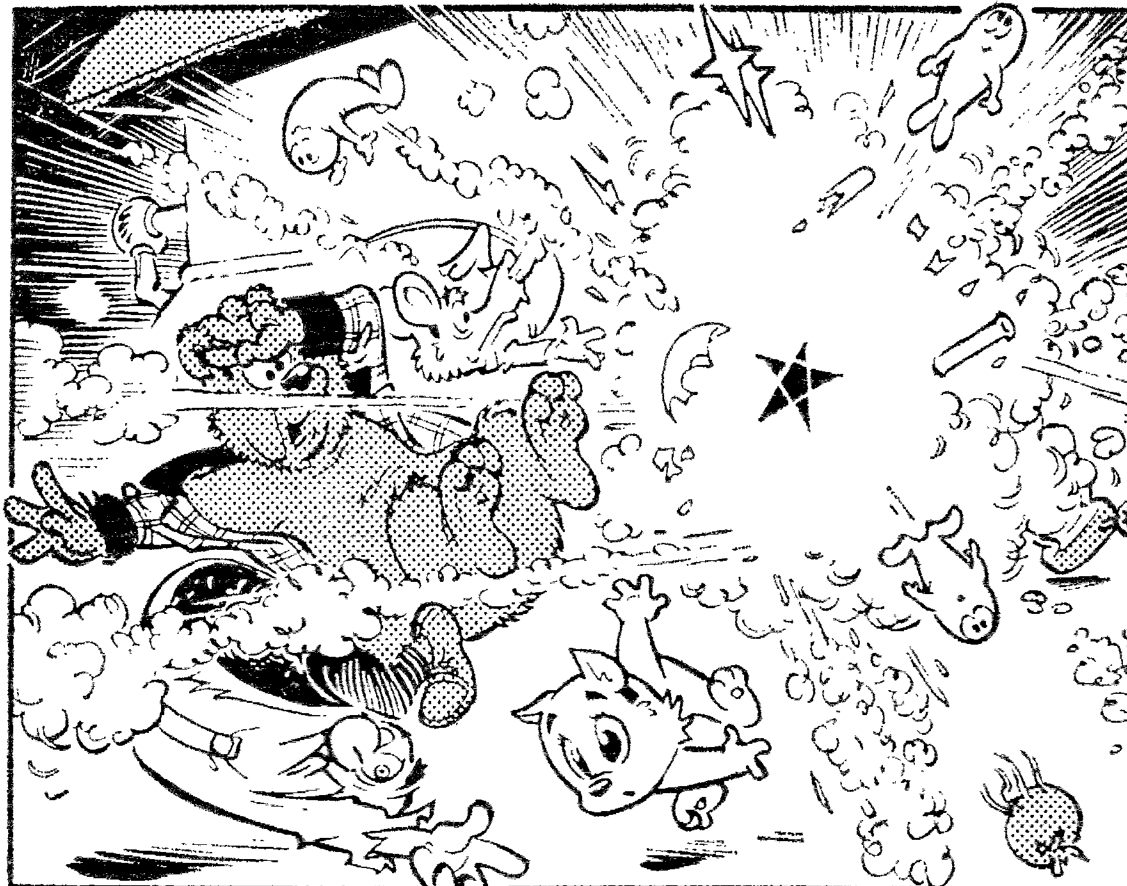
7893 De eerste assistent Pieps deed zijn best om de anderen op het gevaarlijke van de proefneming te wijzen. Maar ze overstemden hem met luidruchtig geroep over autoritair leiderschap, terwijl ze de inhoud van een reageerbuisje in de kokende kolf trachtten te gieten.
Professor Prlwytzkofski wendde zich af om het niet langer te hoeven zien en bette zijn voorhoofd.
,,Praw", prevelde hij. ,,Hoe kan ik ja zó arbeiden, met deze onbekwamelijke stolperaars, die mij door de behoorde toegewezen zijn geworden? Dit is het einde des wetenschappes."
Op dat moment werd de deur van zijn laboratorium geopend en heer Bommel trad met Tom Poes binnen.
,,Wilt u deze knollen eens onderzoeken?", vroeg de laatste, enige rapen naar voren stekend.

,,Ook dat nog!", sprak de geleerde met raspende stem. ,,Het gelijkt hier een irrenhuis! Van duchtiger arbeid is ja geen spraak meer. Wat moet ik met deze zwiebels?"

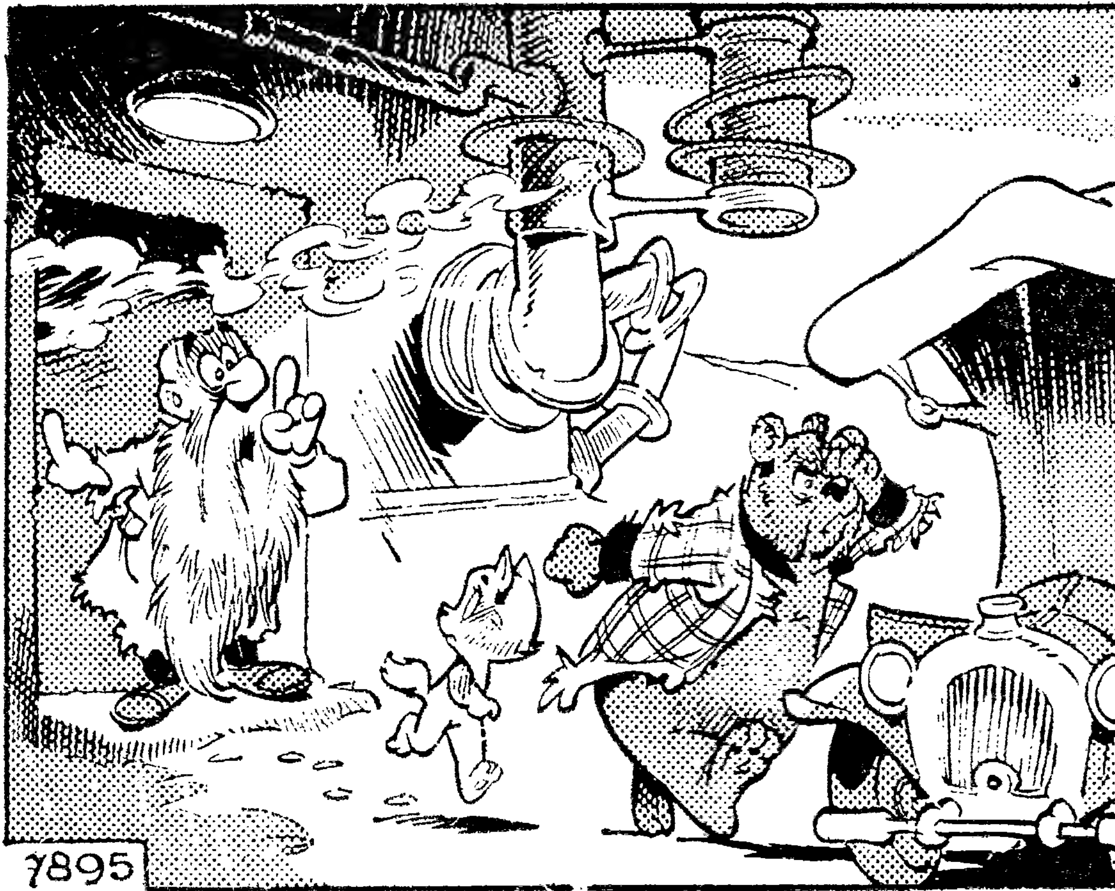
,,Het schijnt, dat de pronen er bang voor zijn", legde Tom Poes uit. ,,En nu zou ik willen weten waarom dat zo is."
,,Het is een stokpaardje van de jonge vriend", vulde heer Ollie aan. ,,U weet hoe de jeugd is."
,,Het is mij alles worst", zei de hoogleraar afwerend. ,,Ik heb schoon genoeg van deze hampelmannen."

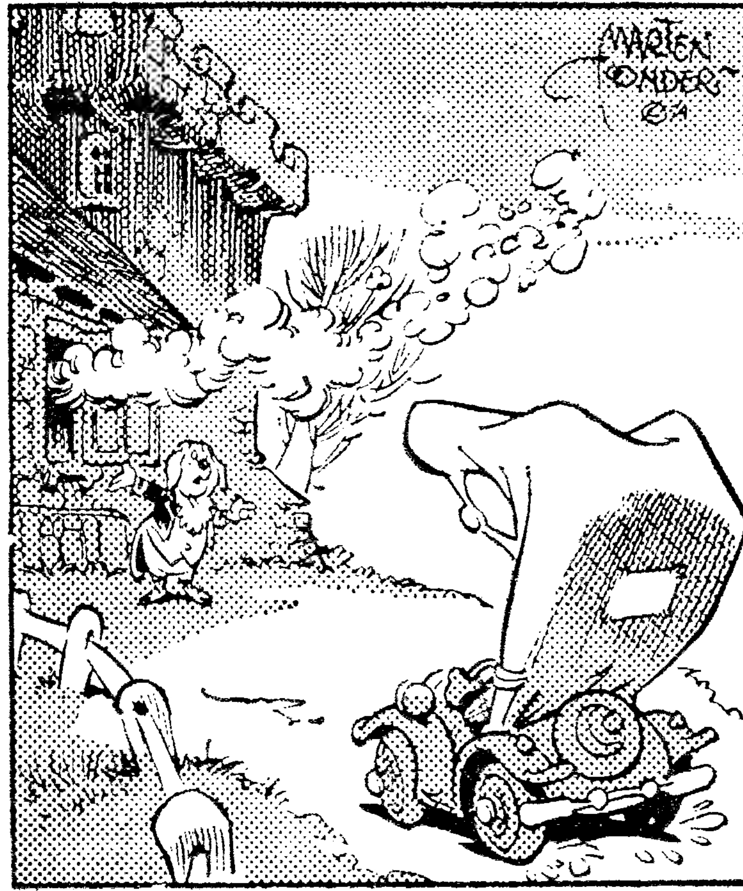
Hij moest roepen om zich verstaanbaar te maken, want op de achtergrond was het

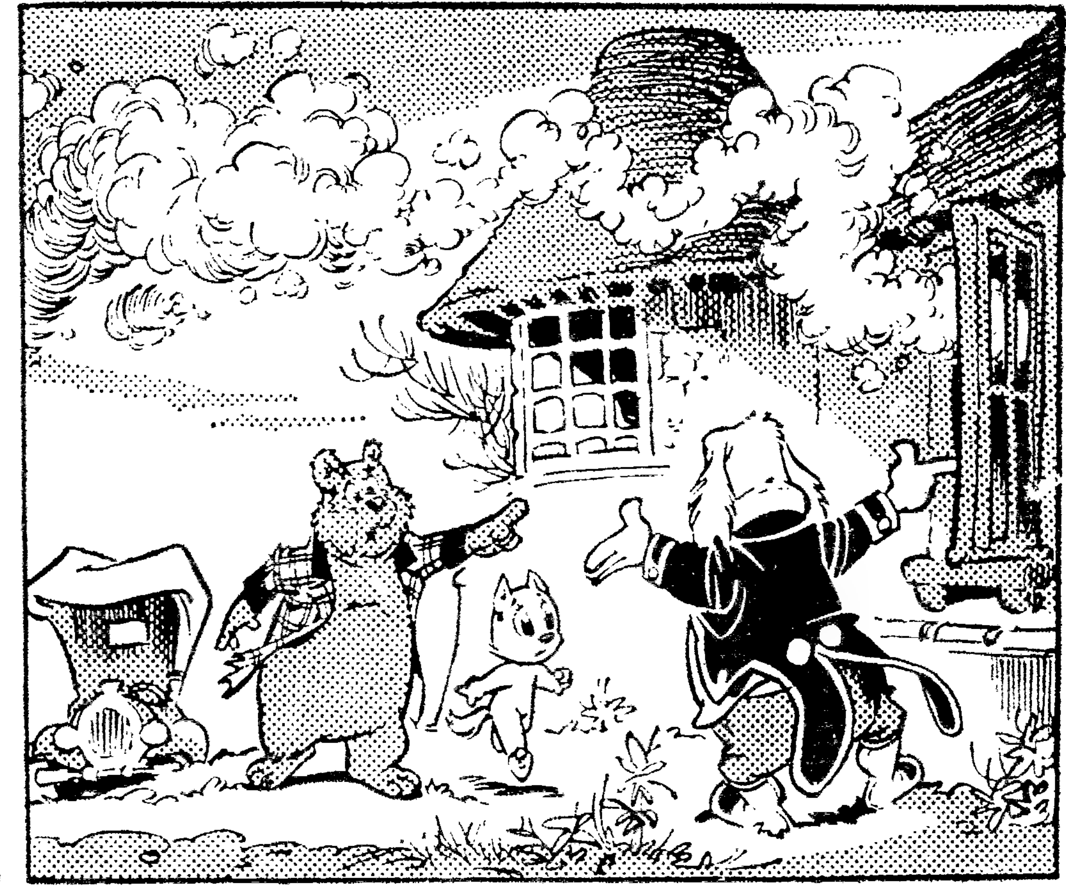

7894 „Zwiebels!", herhaalde de professor vol walging. „Praw! Ik wil nergens meer iets van doen hebben. Het is mij alles teweder."
Hij draaide zich om, terwijl achter hem het meningsverschil tussen Alexander Pieps en de nieuwe assistenten aanzwol.
„Vrije waterstofionen!", riep de eerste waarschuwend.
„Een reactie", riep Nks, die zijn buisje nu in de dampende kolf geledigd had.
„In een waterige oplossing", riep een ander. Hij wees opgetogen op de vloeistof die schuimend en sissend uit de opening spoot, en de derde juichte: „Het is niet altijd zuur!"
„Wat gebeurt daar toch?" vroeg heer Ollie, zich gehinderd omdraaiend.
„Pronen die scheikunde doen, lijkt me", zei Tom Poes. „Het zou toch echt wel goed wezen om te weten waar ze bang voor zijn."
Op dat moment ontplofte de kolf die schuddend op de gasvlam stond, en dat gaf zo'n dreun, dat de geleerden en de bezoekers ordeloos door het laboratorium geworpen werden. Dichte, kwalijkriekende rookwolken vulden de ruimte, zodat de getroffenen geruime tijd aan het oog onttrokken waren. De hoogleraar was de eerste die weer zichtbaar werd en omdat hij het verste van de werkbank verwijderd was geweest, had hij ook het eerste zijn zinnen weer bij elkaar.
„Der bliksemdonderweder", mompelde hij, terwijl hij zich zwart aangeslagen en met rokende baard oprichtte. „Dit is ja krimwartsj! Het isj misschien toch wel aanbevelendwaard te weten waar deze wetenietse assistenten bang voor zijn!"

7895 Heer Bommel en Tom Poes zochten zo spoedig mogelijk de frisse buitenlucht op en professor Prlwytzkofski keek hen in de deuropening na.

,,Ik ga de zwiebels wetenschappelijk proeven'', riep hij met rauwe stem. ,,Der uitgang des onderzoekings zal ik snelstens berichten, dat verspreek ik u!''

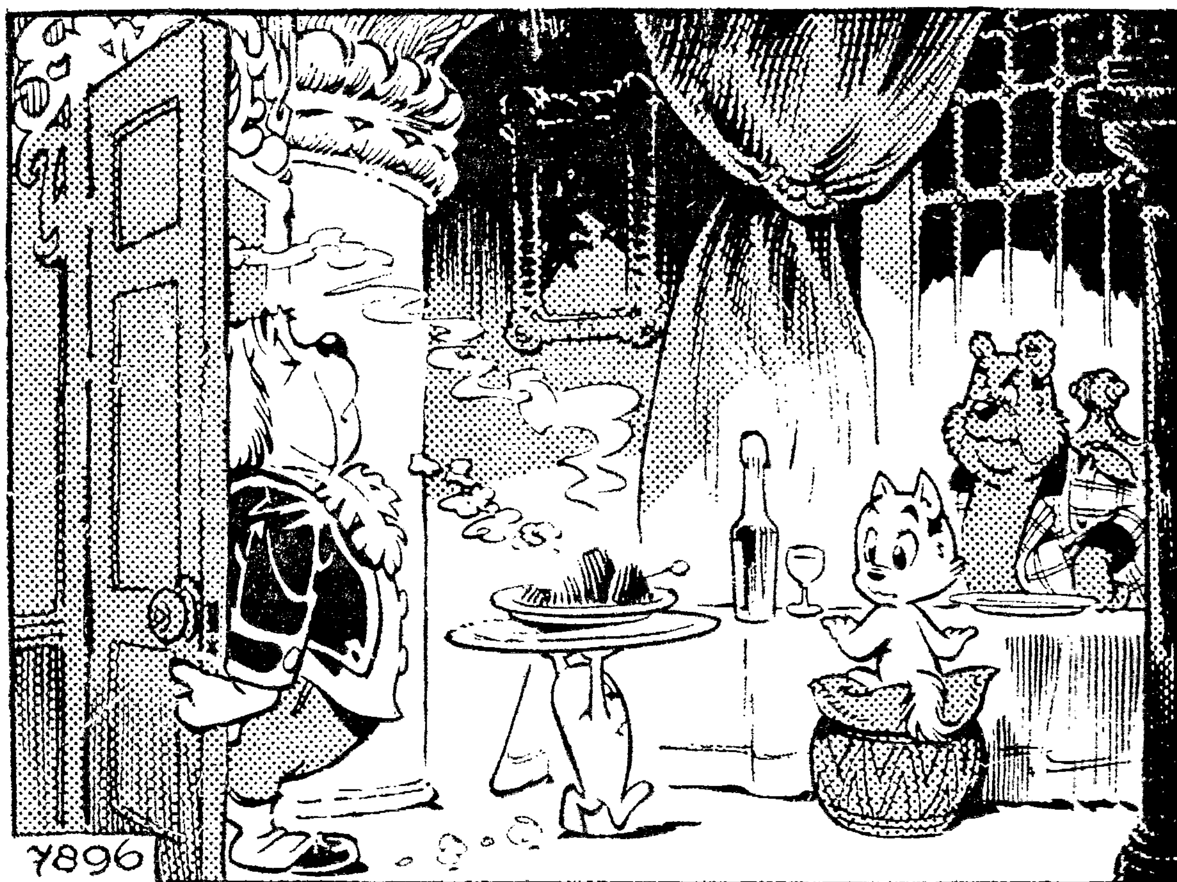
,,Bah, wat een bende'', klaagde heer Ollie, terwijl hij beroet in de Oude Schicht klom en de motor startte. ,,Hoe kan zo'n geleerde nu werken met al die pronen om zich heen? Ze weten niets en praten alleen maar wat na. Is dat nu wetenschap? En dan die rook! Een heer zou niet tegen zulke assistenten kunnen, zeg nu zelf, Tom Poes!''

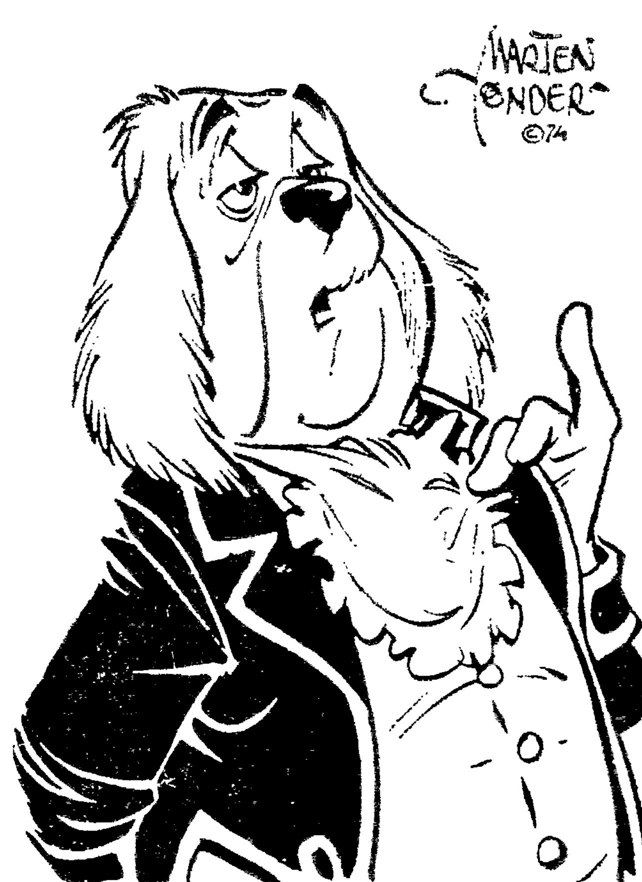
Hij was intussen snel voortgereden, zodat Bommelstein op de heuvel zichtbaar werd. Uit het keukenvenster sloeg een dikke walm naar buiten, en de bediende Joost stond daar verslagen naar te kijken.

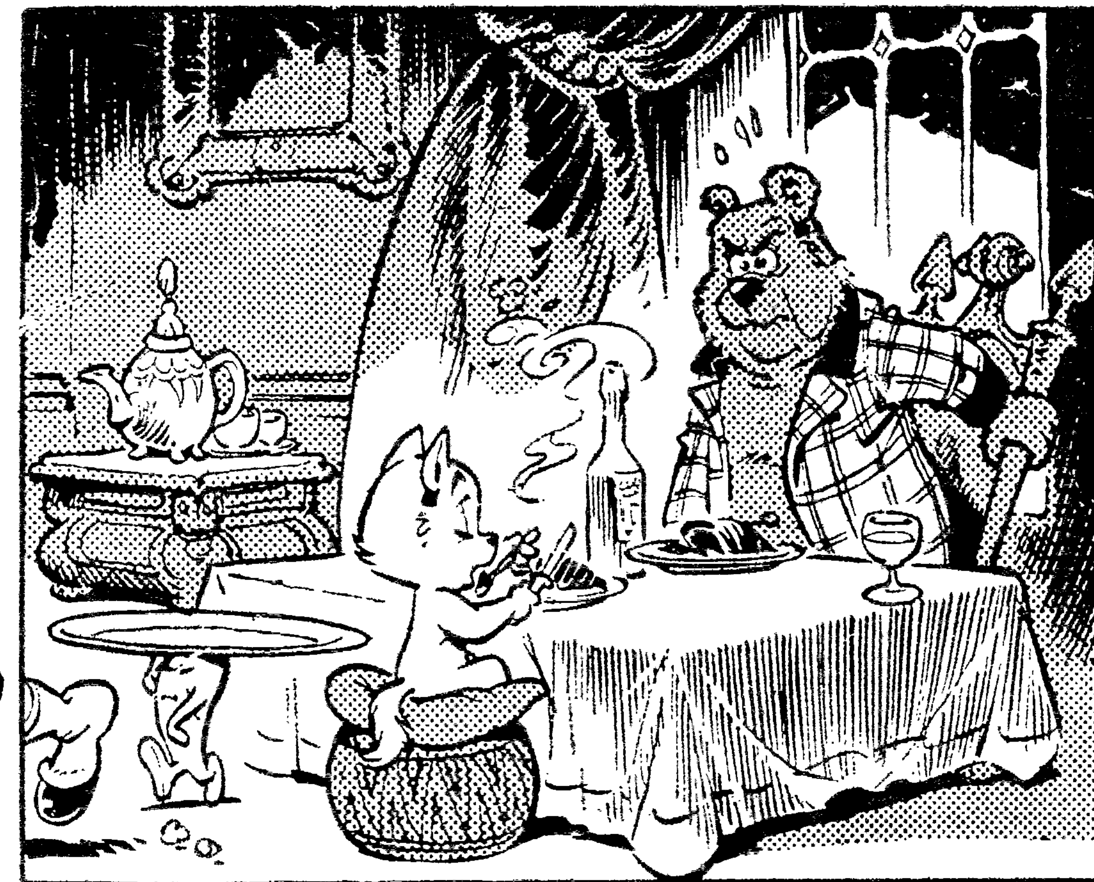
Het is te begrijpen, dat heer Bommel door een grote ongerustheid bevangen werd. Het laatste eindje legde hij dan ook met grote snelheid af, en op het moment dat het voertuig stil stond, sprong hij eruit om zich naar de knecht te haasten.

,,Overal rook!'', riep hij met overslaande stem. ,,Wat is er aan de hand?''

,,De maaltijd'', legde Joost gebroken uit. ,,Het gemeentebestuur heeft me enkele pronen op het dak gestuurd om ze op te leiden, als sociaal voelend persoon zijnde. Maar ze weten van toeten noch blazen, als ik zo vrij mag zijn. En ze wilden inspraak hebben bij de bereiding van uw getruffelde kapoen!''

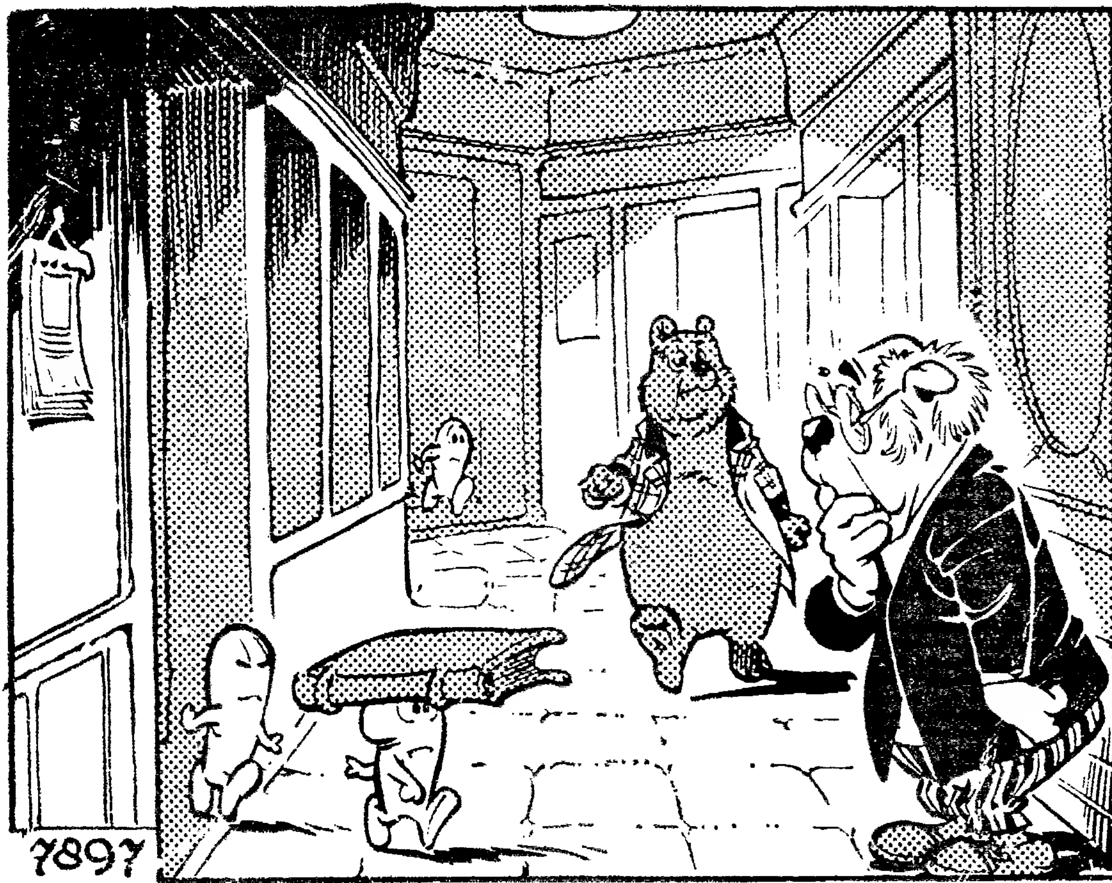

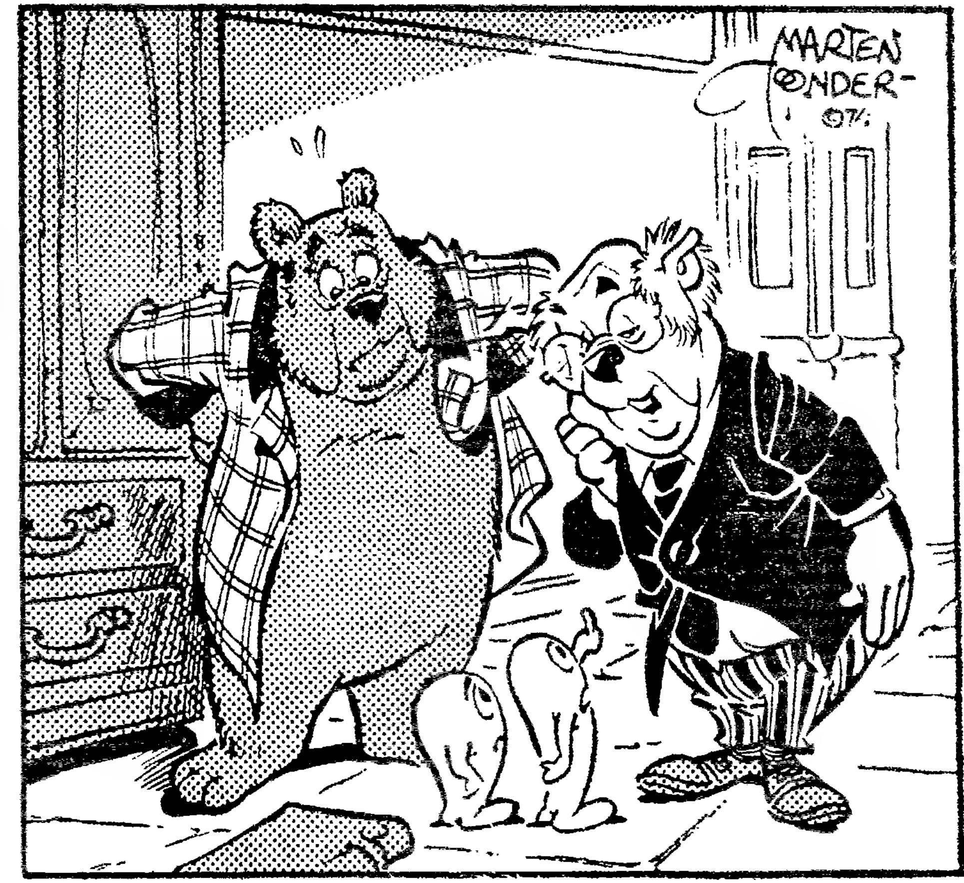

7896 Heer Bommel en Tom Poes begaven zich onder gedrukt stilzwijgen aan tafel en niet lang daarna verscheen er een proon die een schaaltje met een zwarte, onbestemde massa naar binnen droeg.
,,Wat is dat?'', vroeg heer Ollie fronsend.
,,Geroosterde aardappel aan het spit, met uw welnemen'', verklaarde het ventje. ..En ik ben Prt, de nieuwe huishoudkundige, als ik zo vrij mag wezen.''
,,Nee'', zei heer Bommel rood aanlopend. Dat mag je niet! Ik heb helemaal geen huishoudkundige gevraagd! Waar is Joost?''
,,Hier ben ik, heer Olivier'', sprak de knecht binnentredend. ,,U moet mij werkelijk verschonen, ik kan hier persoonlijk niet achter staan. Maar de heer Zielknijper, die hier vanmiddag was, was zo vrij mij op onze plicht te wijzen. Hij heeft mij gemotiveerd omtrent de hulpverlening aan cliënten.''
,,Wat is dat?'', riep heer Ollie toornig. ,,Sta daar niet te bazelen, Joost! Daar kan ik helemaal niet tegen; vooral nadat ik ben opgeblazen in het laboratorium om de jonge vriend hier een genoegen te doen. Overal waar ik kijk zijn pronen en rookwolken, zelfs in mijn eigen huis! Dat gaat te ver!''
,,Het is onze plicht'', verklaarde de trouwe knecht verscheurd. ,,Het is onze bewustwording als sociaal voelend...''

,,Genoeg!'', riep heer Bommel met overslaande stem. ,,Ik weiger in mijn eigen smaakvolle omgeving beledigd te worden door rood gepraat. Dit neem ik niet. Ik ga me beklagen op het gemeentehuis!''
De bediende knikte stom en verliet met gebogen hoofd het vertrek. ,,Het is allemaal héél betreurenswaardig'', kon men hem horen mompelen.

7897 De volgende morgen verliet heer Ollie al vroeg zijn woning en begaf zich naar het gemeentehuis in Rommeldam. De eerste die hij daar aantrof, was de ambtenaar Dorknoper, die in verslagen houding voor zijn kamer stond. Uit de deuropening kwam juist een proon met een zwaar boek op het hoofd, gevolgd door een ander.

,,De ambtenaar twaalfde klasse Stf'', stelde de heer Dorknoper voor. ,,En dat is de begeleider Pls. Het is wat te zeggen.''

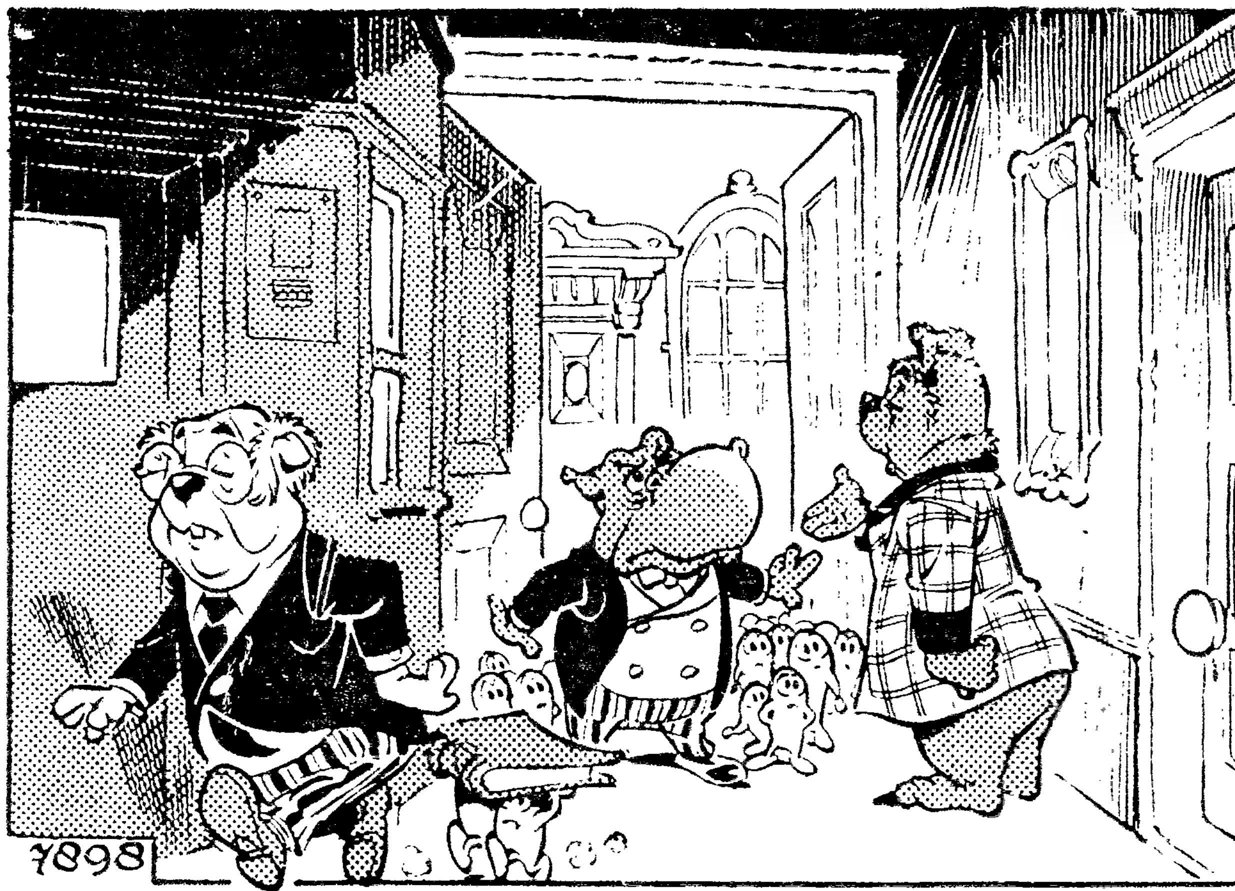
,,Zeg dat wel!'', riep heer Bommel uit. ,,Ik kom me beklagen! Men heeft zich niet ontzien om mij huishoudkundigen op het dak te sturen en Joost is zo zwak geweest om dat toe te laten. Maar ik neem het niet!''

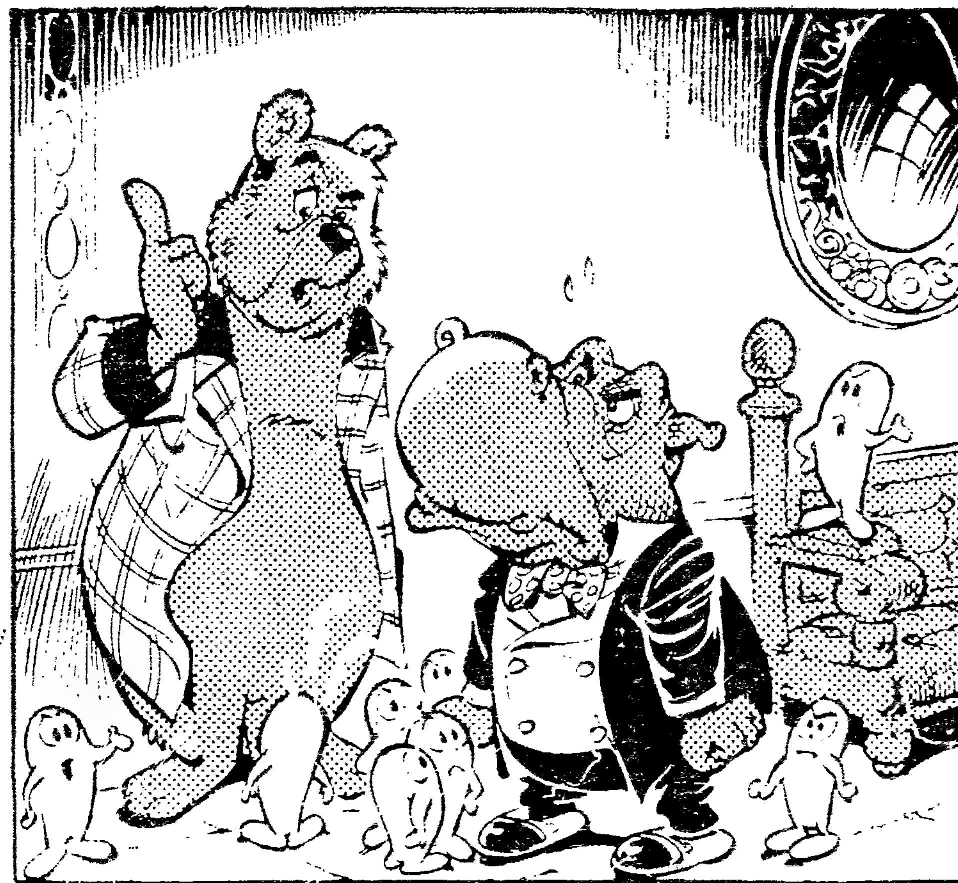
,,Juist'', gaf de hooggeplaatste klerk lusteloos toe. ,,Dan moet u als cliënt-met-nood bij de hulpverlening zijn voor het stellen van een diagnose. We zitten in een veranderingsproces en de methodiek is nog niet geheel ontwikkeld. Dit is een bevolkingsexplosie die een nieuwe attitude vraagt. De taal van de wetten en voorschriften dient herzien te worden, zoals u zult begrijpen.''

,,Nee, dat begrijp ik niet!'', riep heer Ollie. ,,Als heer en als Bommel wil ik daar niets mee te maken hebben, want ik kan er niet tegen!''

Zijn stem schoot zo driftig uit, dat de beide pronen halt hielden en haastig terugkeerden.

,,Wat is er aan de hand?'', vroegen ze. ,,Wij zijn emotioneel bij het proces betrokken — en we eisen inspraak!''

7898 De heer Dorknoper knikte vreugdeloos en verdween met zijn onderschikten in een zijgang.

Nu was heer Bommel dus nog even ver, maar gelukkig ging op dat moment de deur van de raadszaal open en stapte de burgemeester met enige raadsleden de gang op.

,,Aha!'' riep heer Ollie uit. ,,Gelukkig, dat ik u net tref, want ik wil me beklagen, als u begrijpt wat ik bedoel. Men heeft mij huishoudkundigen op het dak gestuurd.''

,,Wie?'', onderbrak de magistraat. ,,Wie heeft wat waar gestuurd?''

,,Men'', legde heer Bommel uit. ,,Heer Zielknijper, bedoel ik. Die heeft mij eh... pronen op het dak... ik bedoel eigenlijk meer in de keuken gestuurd voor een opleiding waar ik niets voor voel, omdat mijn maaltijd door inspraak verbrand is.''

De heer Dickerdack had broedend staan luisteren, terwijl zijn gelaat meer en meer bewolkte.

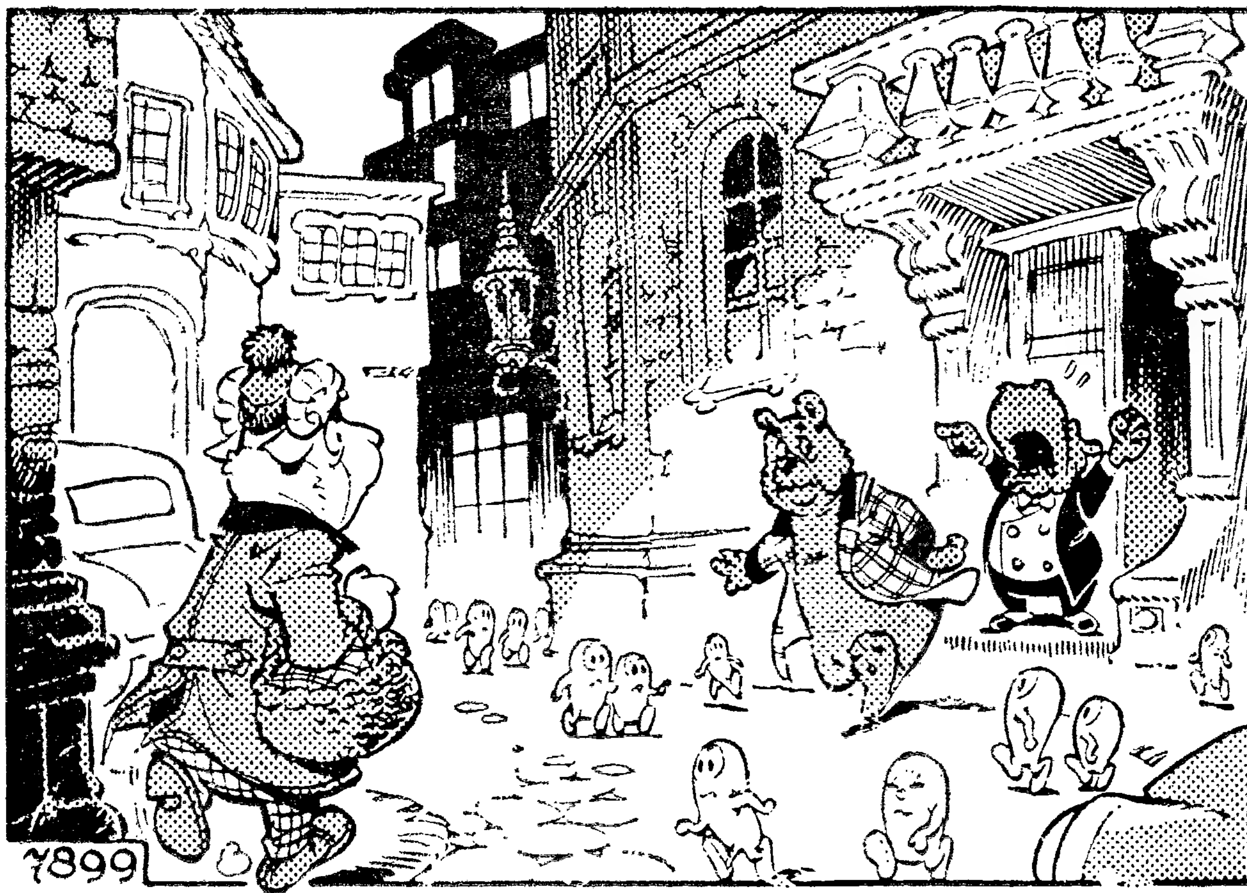
,,Zo'', riep hij uit, toen heer Ollie zweeg. ,,Hier sta ik, met insprekers, voorbidders, begeleiders, gebedsgenezers en agogen — en jij komt je beklagen! De raad heeft net een voorstel aangenomen om het Dickerdackpark als voedsel voor nieuw aangekomen pronen aan te wijzen — en meneer Bommel komt zich beklagen. De helft van de raad bestaat uit pronen.''

,,Meer dan de helft!'', sprak een van de raadsleden die hem omringden.

,,Minder dan de helft, dacht ik'', zei een ander.

,,Dat komt omdat Nts en Zr. vanmorgen opgelost zijn'', legde een derde uit. ,,En als je oplost blijft er niets over.''

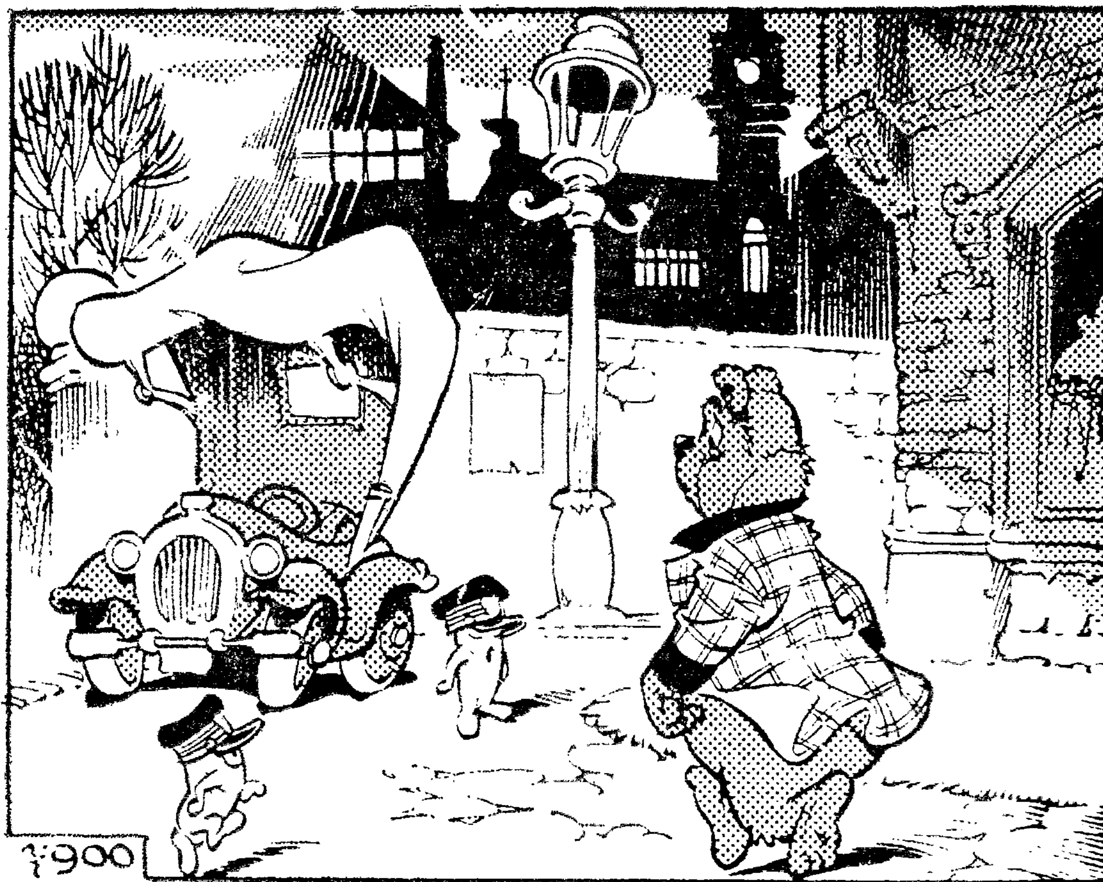
,,.... En Bommel komt zich beklagen!'', schreeuwde de burgemeester overspannen. ,,En wie is de schuld van deze toestand? Dat ben jij!!''

7899 Heer Bommel voelde heel fijn aan, dat de burgemeester niet in de stemming was voor klachten en daarom wilde hij het stadhuis onopvallend verlaten. Maar de magistraat volgde hem tot op het stoepje om hem overspannen na te schreeuwen.
,,Jij bent de schuld van de bevolkingsontploffing!'', riep hij wijzend. ,,Jij hebt de pronen naar Rommeldam gebracht! Zwemmend de rivier op! Het is walgelijk! Je moest je schamen!''
Heer Ollie gaf geen antwoord. Hij stak stilletjes de straat over en wilde net een steeg inschieten, toen hij staande gehouden werd door de kruidenier Grootgrut.
,,Sorrie dat ik me ervan bemoei, meneer Bommel'', sprak deze. ,,Maar dat hoor ik nu eens net, zodat ik nu weet, wie verantwoordelijk is voor de ondergang van mijn zaak! Twaalf klantengeleiders heb ik en drie inkoopdeskundigen, en alles wat ik verkopen kan is zoethout, laurierbladeren en houtskool. En dat allemaal door de schuld van een goeie klant als u. Het is zonde! Wat gaat u daar aan doen?''
,,Dat horen we nu eens net!'', riepen enige voorbijgangers die nieuwsgierig waren blijven staan.
,,Twaalf klantengeleiders!'', hoonden een paar anderen. ,,En dat door zo'n goeie klant! Wat ga je daaraan doen?''

,,Ik ga niets doen!'', riep heer Ollie, die boos begon te worden. ,,Ik heb genoeg gedaan, bedoel ik. Ik heb niets gedaan en ik ben jullie klant niet, en de klant van heer Grootgrut hier, ben ik ook niet meer.''

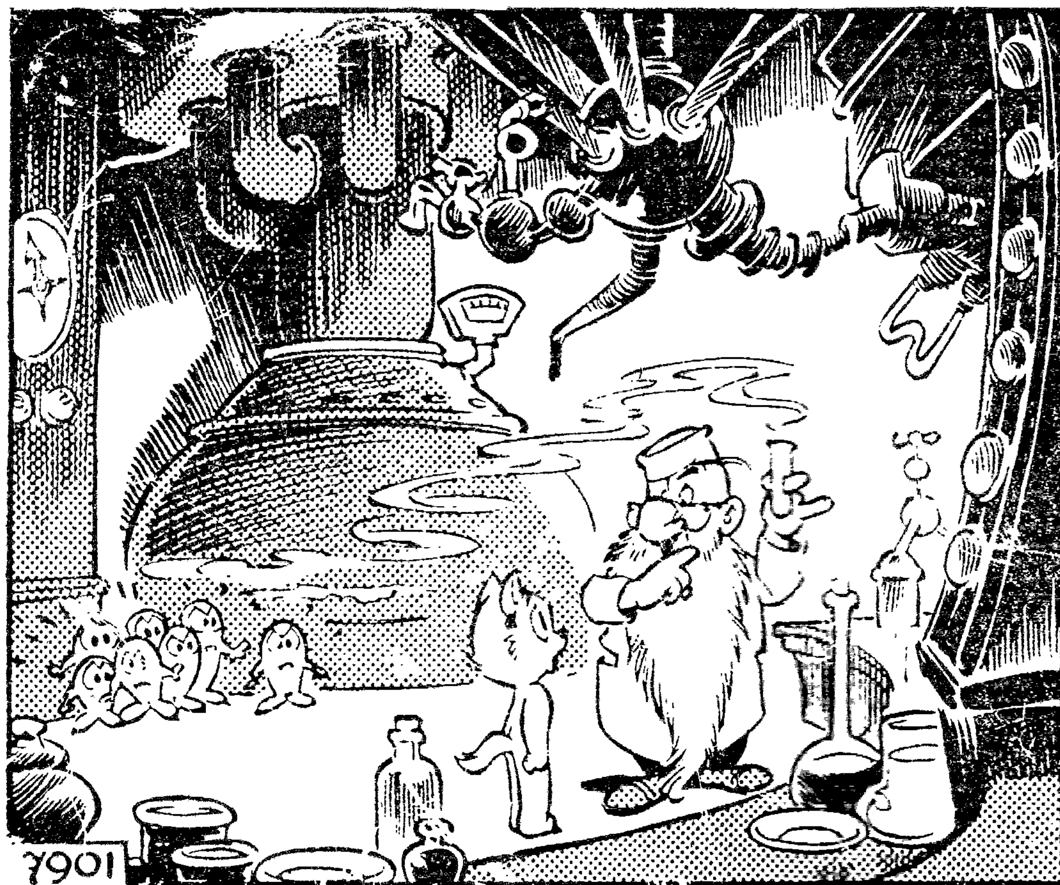

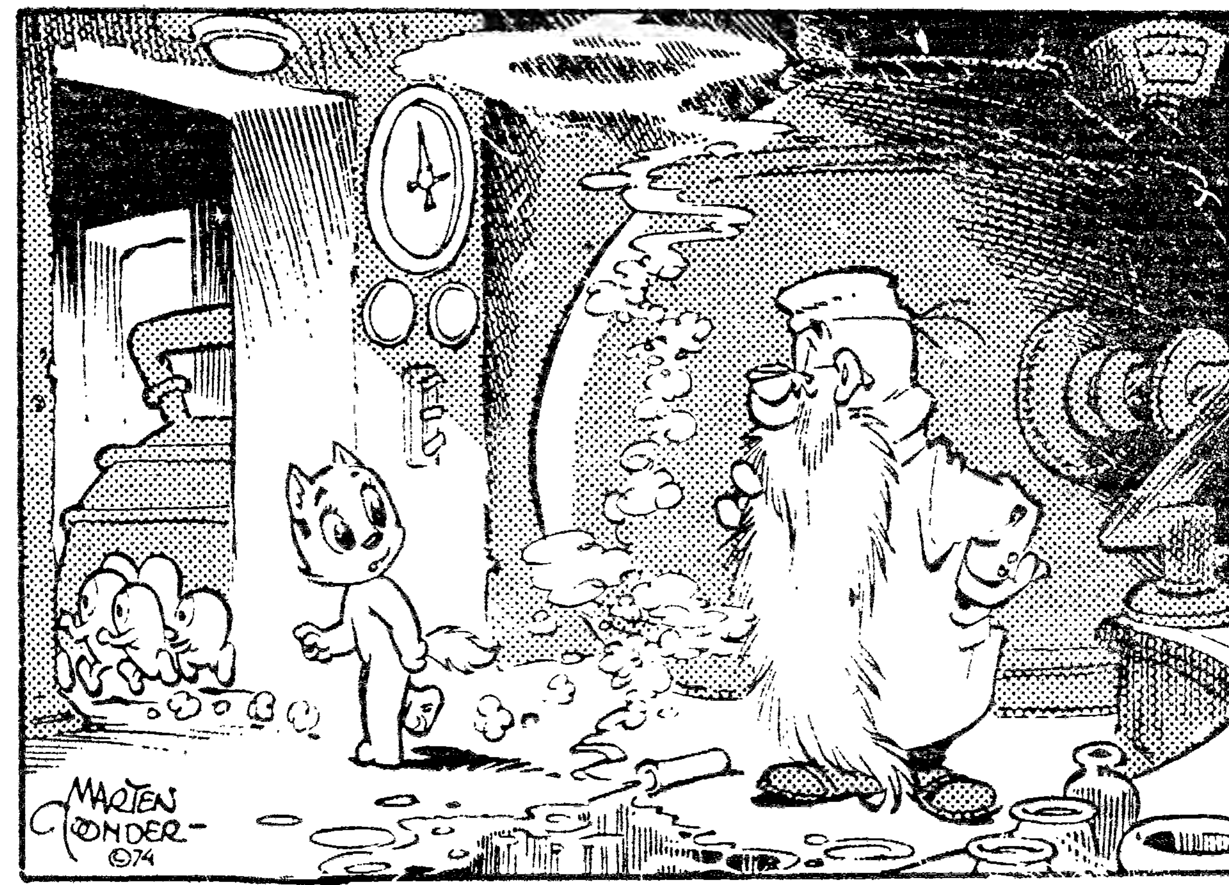

7900 Heer Bommel liep woedend verder. ,,Dit is allemaal heel vreselijk'', sprak hij tot zichzelf. ,,Ik ben blij, dat mijn goede vader niet hoeft mee te maken hoe onrechtvaardig zijn Ollie behandeld wordt. Het is toch zeker mijn schuld niet, dat ik pronen tegenkwam, toen ik om gezondheidsredenen bijna verdronken ben en in een cel belandde?
Zo broedende naderde hij de Oude Schicht, die bij een straathoek geparkeerd was en nu merkte hij dat er een proon naast stond. Het ventje droeg een politiepet en had een strenge houding aangenomen.
,,Ik ga je bekeuren, sprak hij. ,,Wegens parkeren op een daartoe aangewezen plaats.''
,,Wat een onzin!'' zei heer Bommel, zich met moeite beheersend. ,,Ga weg!''
,,Wat is er aan de hand?'', riep een andere agent, die toe kwam snellen. ,,Hier wordt geparkeerd op een daartoe niet aangewezen plaats. Gaat het daar over?''
,,Of niet'', hernam zijn collega. ,,Hier wordt niet geparkeerd op een aangewezen plaats. Is dat het? In ieder geval kan een bekeuring geen kwaad, zegt de begeleidende commissaris, altijd.''

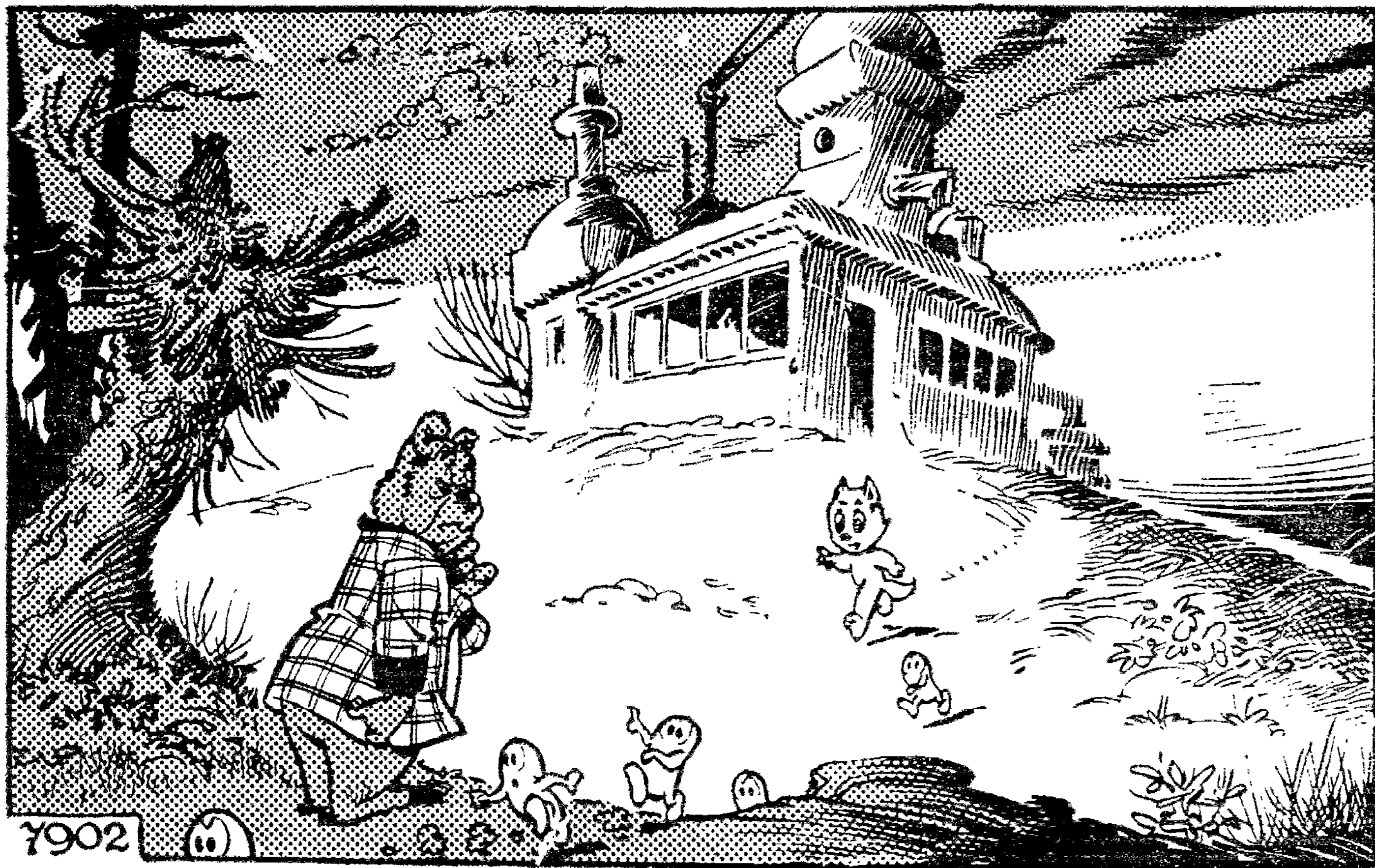
Nu werd het heer Ollie te veel. ,,Ik waarschuw jullie!'' riep hij met overslaande stem. ,,Ik ben een tot het uiterste getergd heer en jullie zijn de druppels die mijn beker doen barsten! Ik neem jullie onzin niet. Maak dat je weg komt!''

,,Een ogenblikje!'', zei een strenge stem en toen heer Ollie zich geschrokken omdraaide, zag hij commissaris Bulle Bas achter zich staan. ,,Dit zijn ambtenaren in functie,'' vervolgde deze. ,,Pas dus op wat je zegt. Ik moet werken met materiaal zonder ruggegraat, dat alleen maar na kan praten. Deze stad is bezig een janboel te worden. Door jouw schuld, Bommel. Maak jij liever dat je wegkomt, want anders ga ik je zo opschrijven, dat horen en zien je vergaan.''

7901 Tom Poes was die morgen naar het laboratorium van professor Prlwytzkofski gegaan om te vragen of die de knolrapen al onderzocht had. Het viel hem op, dat het er heel wat rustiger was dan de vorige keer. De geleerde stond ongestoord bij zijn werkbank en de assistenten schoolden angstig samen, terwijl ze vol afschuw naar een walmend buisje keken, dat hij in zijn hand hield.
,,Praw!'', sprak de hoogleraar ontstemd. ,,Ik heb mijner tijd verdorven. Daar heb ik uwe zwiebels fijnstens onderzocht en wat vind ik? Esters met ener hoog gehalte aan onverzadigde vetzuren. Glycerolesters! Het zijn gans gewoonlijke rapen!''
,,Hm,'' zei Tom Poes. ,,Het schijnt, dat de pronen het niet prettog vinden. Wat zijn esters?''
,,Olie!'' snauwde de professor, het buisje toornig wegwerpend. ,,Aldaaglijkse raapolie! En daarmee heb ik mijn kostelijker tijd verpatst!''
,,Toch niet, geloof ik'', zei Tom Poes. Hij wees op het groepje assistenten, dat met rollende ogen naar het leeglopende reageerbuisje stond te kijken en toen als één proon de deur uitholde onder het uiten van wanhoopskreten.
,,Dat is dus wat Pee Pastinakel bedoelde'', legde hij uit. ,,Die ventjes zijn bang voor olie en het is erg nuttig om dat te weten.''
Met die woorden liep hij ook de deur uit en de heer Prlwytzkofski keek hem verbaast na.
,,Welk ener kwatssj!'' prevelde hij in zijn baard. ,,Wat is der nuts om zoiets te weten? Ik voor mij heb vrees voor essig, maar dat is hier noch daar. Het is alles ja zeer onwetenschappelijk.''

7902. Toen heer Bommel somber naar huis liep, passeerde hij het stadslaboratorium en daar werd zijn aandacht getrokken door een groepje pronen, dat angstig de deur uitrende.

,,Gewoonlijke esters!'', riepen ze klagend. ,,Praw! Aldaaglijkse raapolie!''

Ze verdwenen achter een heuvel en daarop kwam ook Tom Poes naar buiten.

,,De professor heeft het gevonden'', zei die. ,,Nu weten we waarom pronen bang voor rapen zijn.''

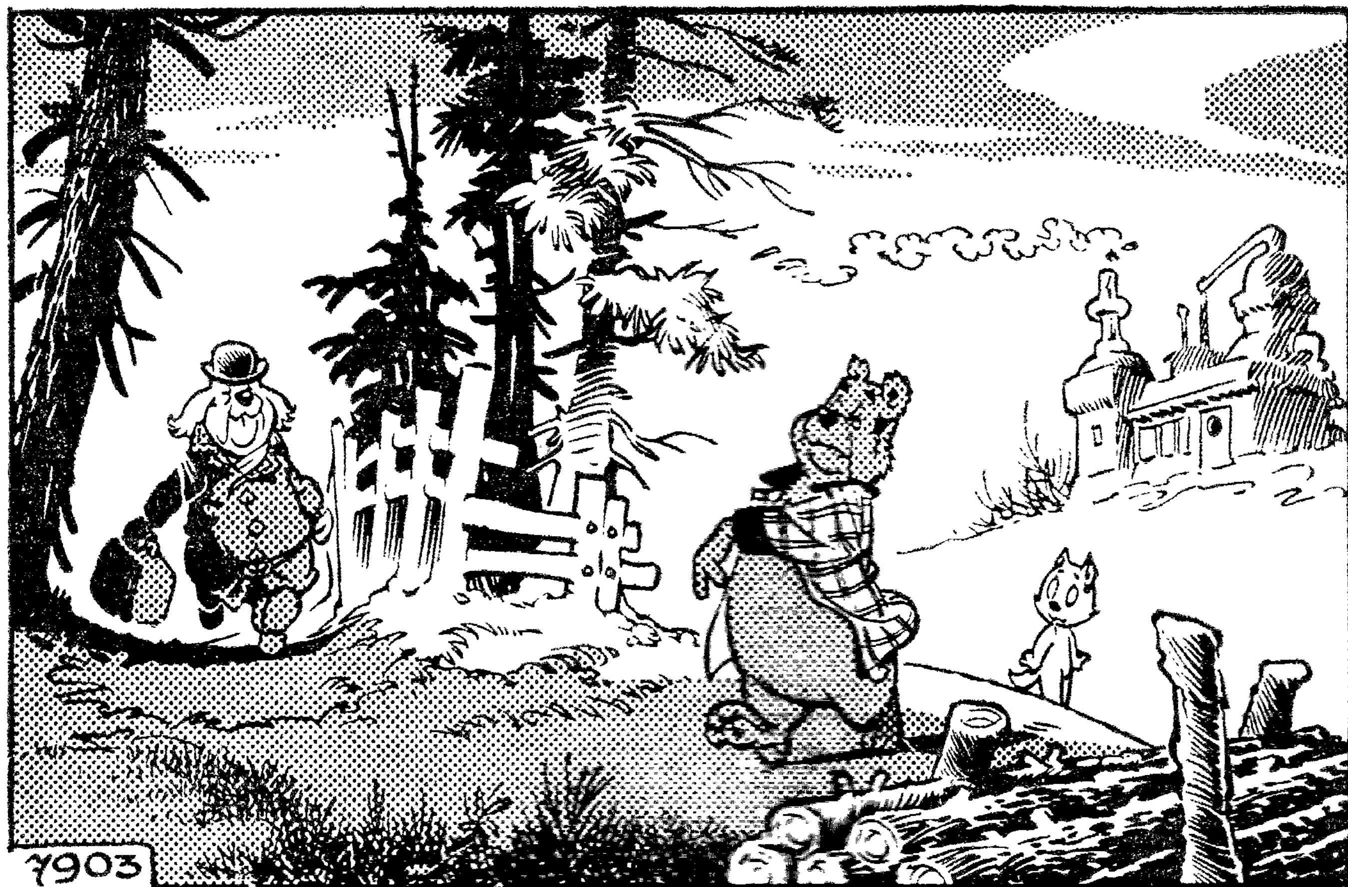
,,Leuk hoor'', mompelde heer Ollie afwezig. ,,Héél prettig. Maar ik voor mij heb eens nagedacht. Eerst snapte ik werkelijk niet, waarom iedereen mij de schuld gaf van de toestand. Maar nu begrijp ik, dat het komt omdat ik wist waar de pronen vandaan komen. En nu herinner ik me ineens nog meer. De oude Pas zit er achter!''

,,Hocus Pas?'', riep Tom Poes uit. ,,Waarom hebt u dat niet direct gezegd?''

,,Ik ben niet iemand die er maar iets uitflapt'', verklaarde heer Bommel ernstig. ,,Maar die ongunstige grijsaard schoot me opeens te binnen en toen wist ik wat ik doen moet! Mijn plicht is om Pas met een list onschadelijk te maken. Kom mee, dan gaan we héél stilletjes de rivier af, en dan...''

,,Dat is te gevaarlijk'', onderbrak Tom Poes. ,,Als die tovenaar erachter zit, moeten we iets anders verzinnen. En ik weet misschien wat.''

Maar daar had heer Ollie gaan oren naar. ,,Wil je het weer beter weten?'', vroeg hij ontstemd. ,,Goed, dan ga ik eenzaam mijn weg van oudere en wijzere; ook al laat iedereen mij in de steek.''

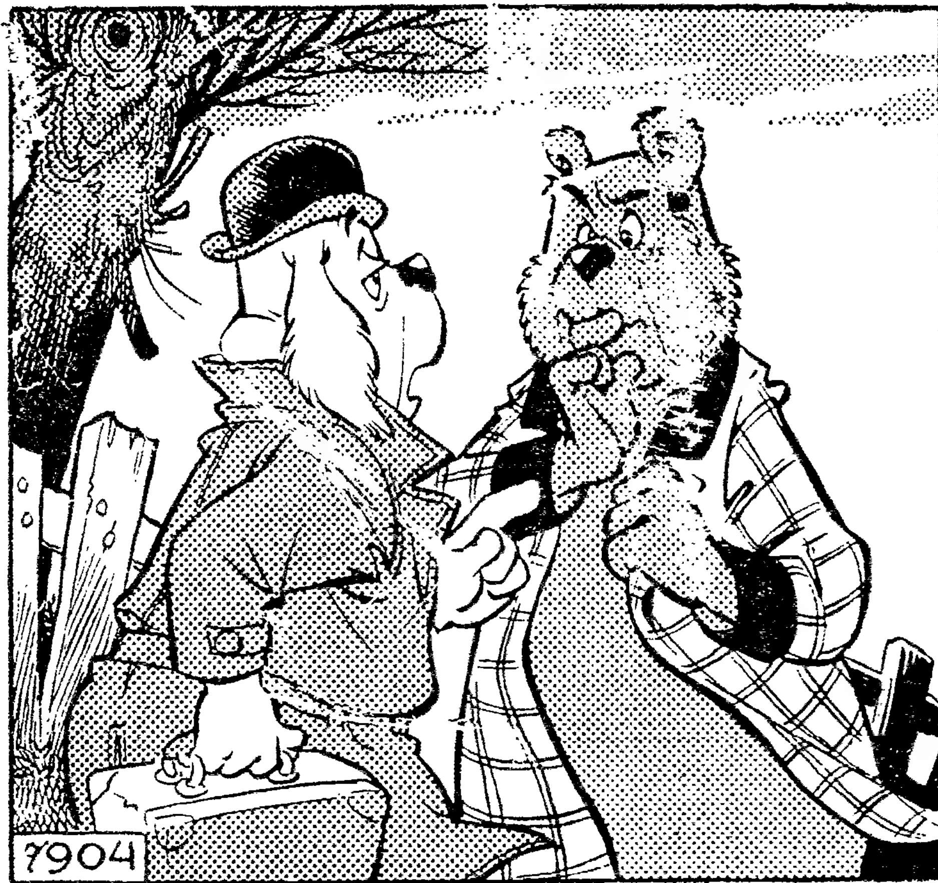

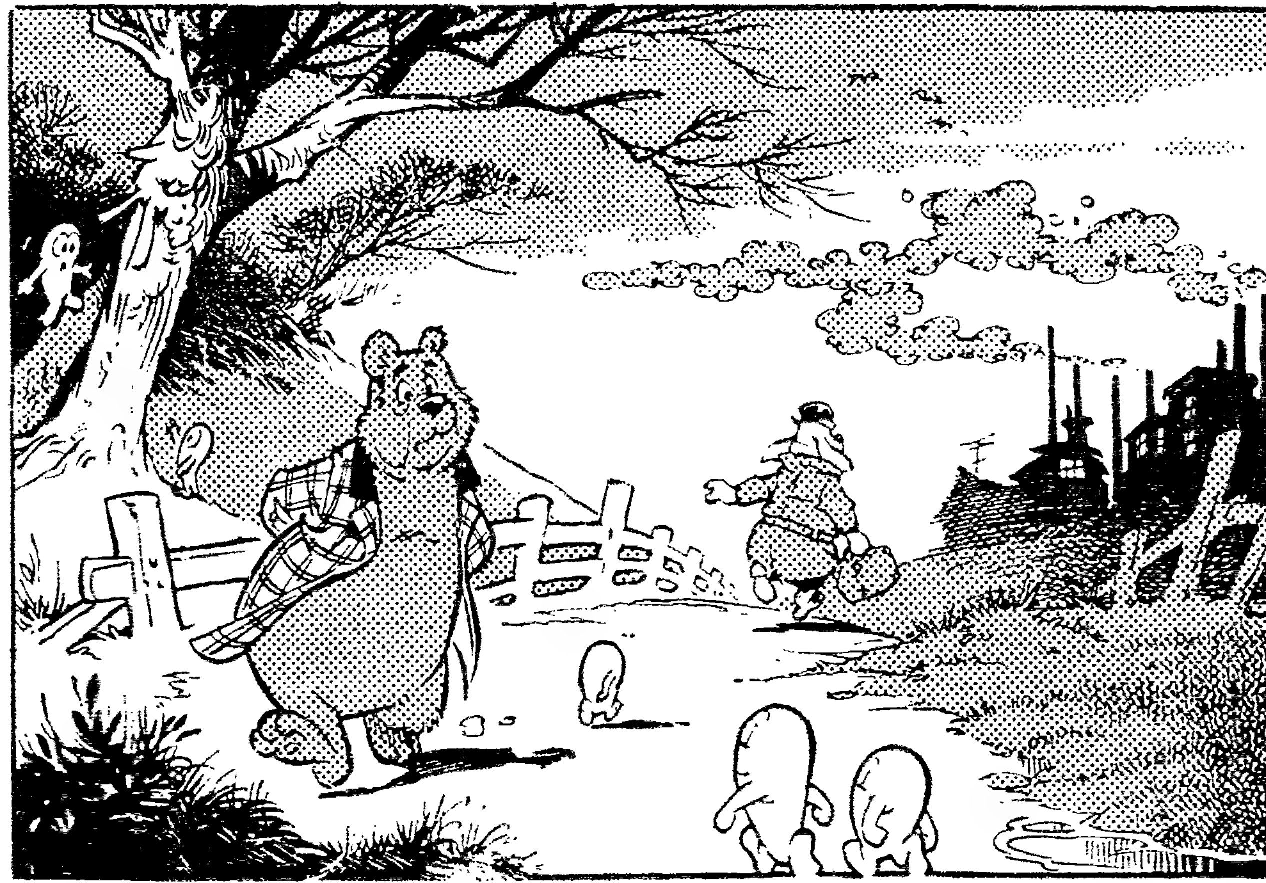

7903. ,,Doe dat nu niet!'', drong Tom Poes aan. ,,Het is gevaarlijk om zo'n tovenaar in zijn eigen hol op te zoeken en er zijn andere manieren om hem onschadelijk te maken, geloof ik.''
Heer Bommel luisterde echter niet. ,,Die jeugd, die jeugd'', sprak hij tot zichzelf, terwijl hij met grote stappen verder liep. ,,Altijd alles beter weten. Ach, de jonge vriend is natuurlijk een beetje bang en daarom is het beter wanneer ik alleen ga.''
Op dat moment zag hij tot zijn verrassing Joost over het heidepad naderen. De trouwe knecht was gehuld in jas en hoed en omdat hij bovendien een koffertje droeg, maakte ongerustheid zich van zijn werkgever meester.
,,U moet mij verschonen, heer Olivier'', sprak de bediende. ,,Het werken met huishoudkundigen gaat boven mijn macht. Ik ben te oud voor inspraak bij truffels, met uw goedvinden. En omdat u de voorkeur aan sociaal werk voor pronen geeft...''

,,Maar dat doe ik niet!'', riep heer Bommel uit. ,,Iedereen geeft me steeds van alles de schuld, maar ik heb me herinnerd, dat Hocus Pas de schuldige is en niet ik. En omdat hij gevaarlijk is, ga ik hem alleen bestrijden, als je begrijpt wat ik bedoel. Als oudere en wijzere heb ik de verantwoordelijkheid voor onwijzeren, zeg nu zelf.''
Het was duidelijk, dat Joost getroffen was door die eenvoudige woorden. ,,Dat is heel mooi van u, als ik zo astrant mag wezen'', sprak hij. ,,Als u er zo over denkt, ben ik uw man. Ik zal u vergezellen, met uw welnemen.''

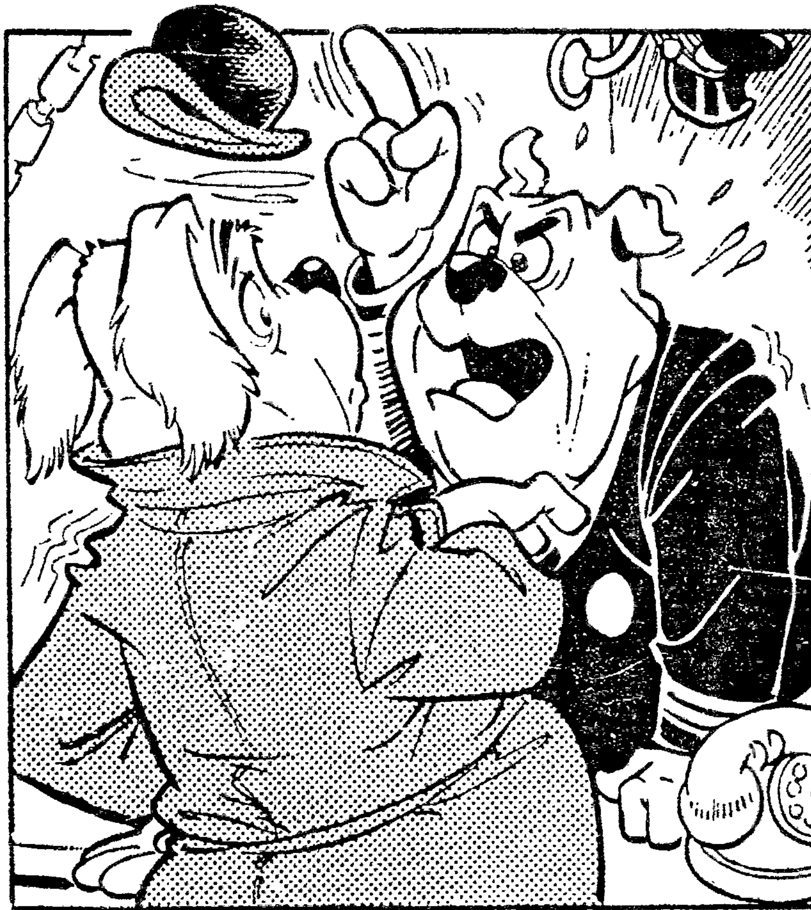
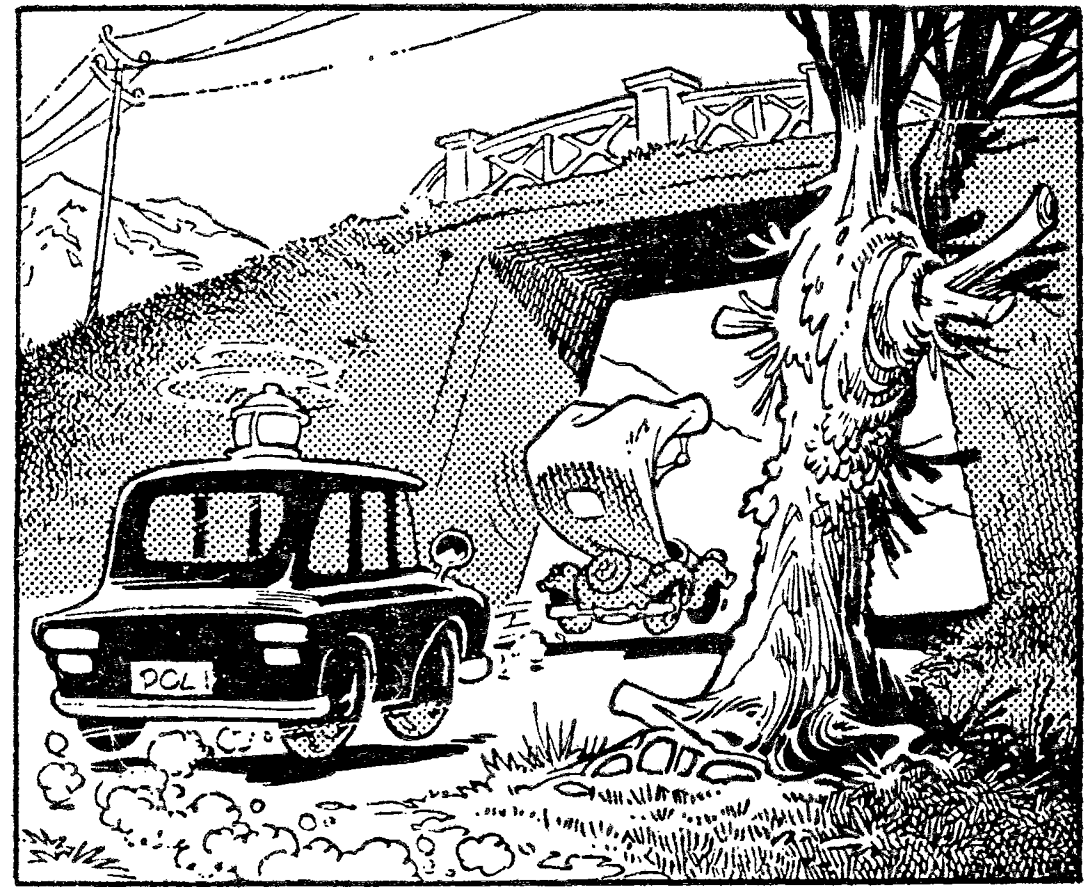

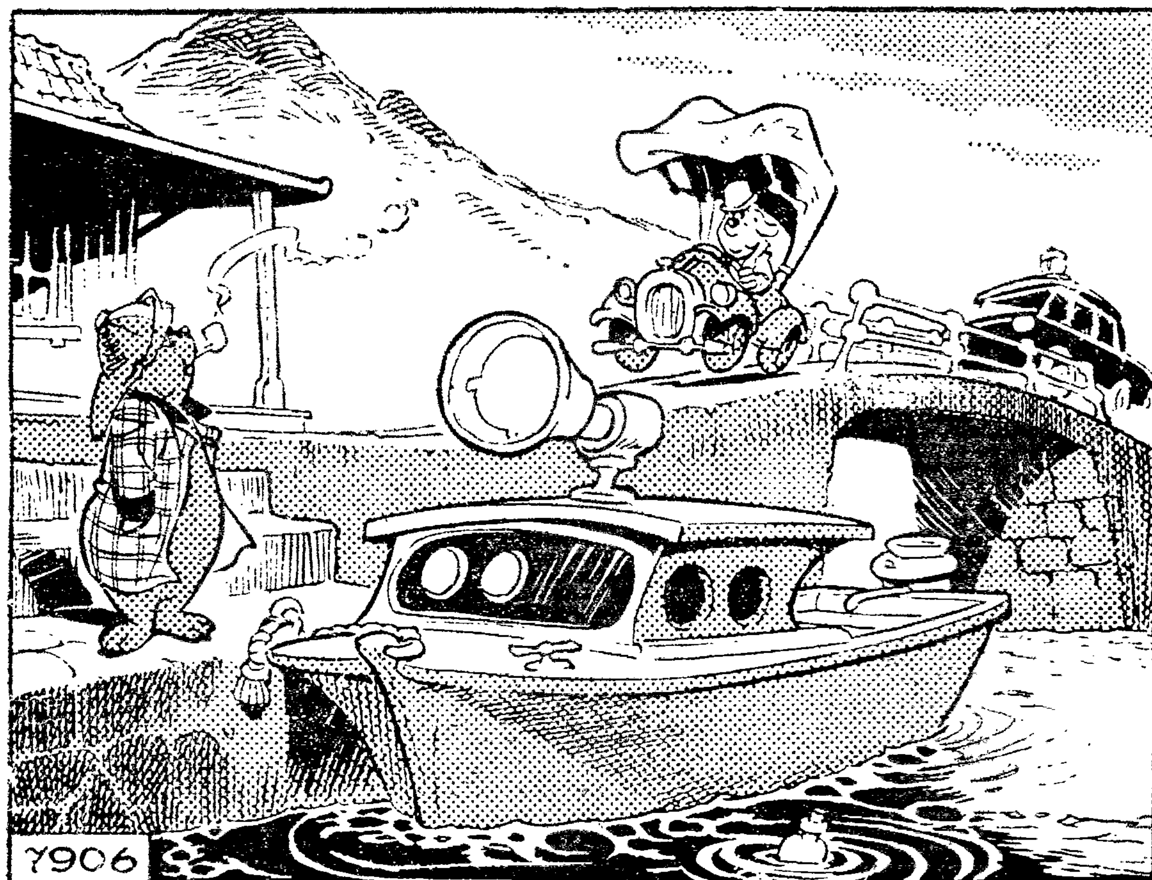
7904 Toen Joost zei, dat hij mee wilde gaan om Hocus Pas te bestrijden, stond heer Ollie wel even te kijken.
,,Dat is mooi van je!'', sprak hij geroerd. ,,Wie had dat kunnen denken? Altijd sta ik er alleen voor als de jonge vriend het beter weet, als je begrijpt wat ik bedoel. En dat is soms moeilijk, hoor; in de ure des gevaars. . .''
,,Meneer Pas heeft een héél betreurenswaardig karakter, met uw goedvinden'', vonden'', zei de bediende. ,,Ik deins er niet voor terug hem slecht te noemen, heer Olivier! Er zal rijp overleg nodig zijn om hem te bestrijden. Zou het niet goed wezen om de hulp van de politie te vragen?''
,,Een goed idee'', mompelde heer Bommel zonder veel geestdrift. ,,Het is alleen. . ik bedoel: commissaris Bas heeft een misplaatst wantrouwen tegen mij, dat heel bitter is. Als jij nu eens met hem ging praten? Misschien kan jij hem overtuigen en tegelijk de Oude Schicht ophalen, dan zal ik intussen een list verzinnen.''
De brave knecht ging vol goede moed op weg en heer Olivier liep in diep nadenken verder.
,,Een list verzinnen'', sprak hij tot zichzelf. ,,Daar wordt gemakkelijk over gedacht. Maar begin er eens aan! Vooral in een wereld vol pronen, die geen ruggegraat hebben. . .''

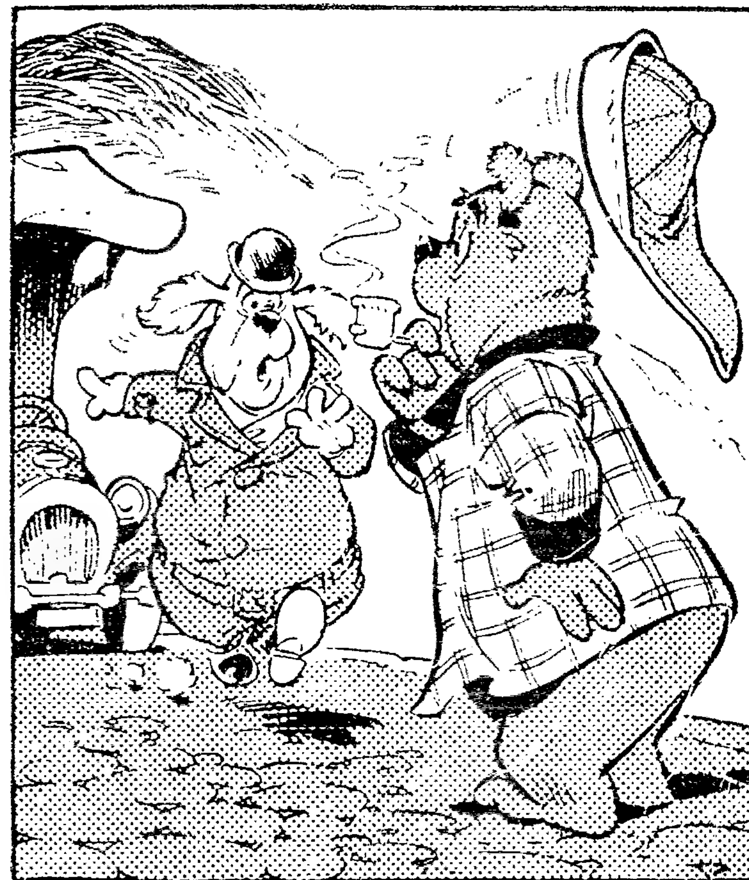
Hij bleef plotseling staan en legde een wijsvinger op het voorhoofd. ,,Wacht eens!'' prevelde hij. ,,Daar krijg ik een idee! Pronen zijn aanhankelijk en gemakkelijk te beinvloeden. Als we Hocus Pas nu eens met zijn eigen pronen gingen bestrijden?''

7905 Joost was intussen naar het politiebureau in de stad gegaan en na enige moeite kreeg hij de commissaris te spreken.
,,Als ik zo vrij mag zijn, wil ik even uw aandacht vestigen op de pronenplaag'', verklaarde hij. ,,Het is heer Olivier te binnen geschoten, dat daar een héél gevaarlijk persoon achter zit. Ene Pas, met uw goedvinden. Die wil hij gaan bestrijden — en ik heb mij verstout mijn diensten aan te bieden. En nu zouden we graag de hulp van de politie hebben, met het oog op onze veiligheid abelastingbetalende burgers.''
,,Zo!'', zei de politiechef, die bewolkend had toegeluisterd. ,,Wil je dat, huh? Zal ik je eens wat zeggen?''
Hij rees overeind en stak een dreigende wijsvinger omhoog.
,,Dat plan van jullie is onwettig!'', hernam hij met zware stem. ,,Drensmond is van de gemeente Rommeldam en pronen zijn ingezetenen. Het is maar goed, dat je me waarschuwt! Nu kan ik Bommel laten inrekenen wegens samenzwering tegen een bevolkingsgroep. Om erger te voorkomen, begrijp je wel?''
De trouwe knecht voelde, dat de zaak verloren was, en daarom droop hij af om de Oude Schicht op te gaan halen. En niet lang daarna reed hij verslagen door de winterse dreven huiswaarts, gevolgd door een politieauto met zwaailicht, die was uitgestuurd om zijn meester te arresteren.

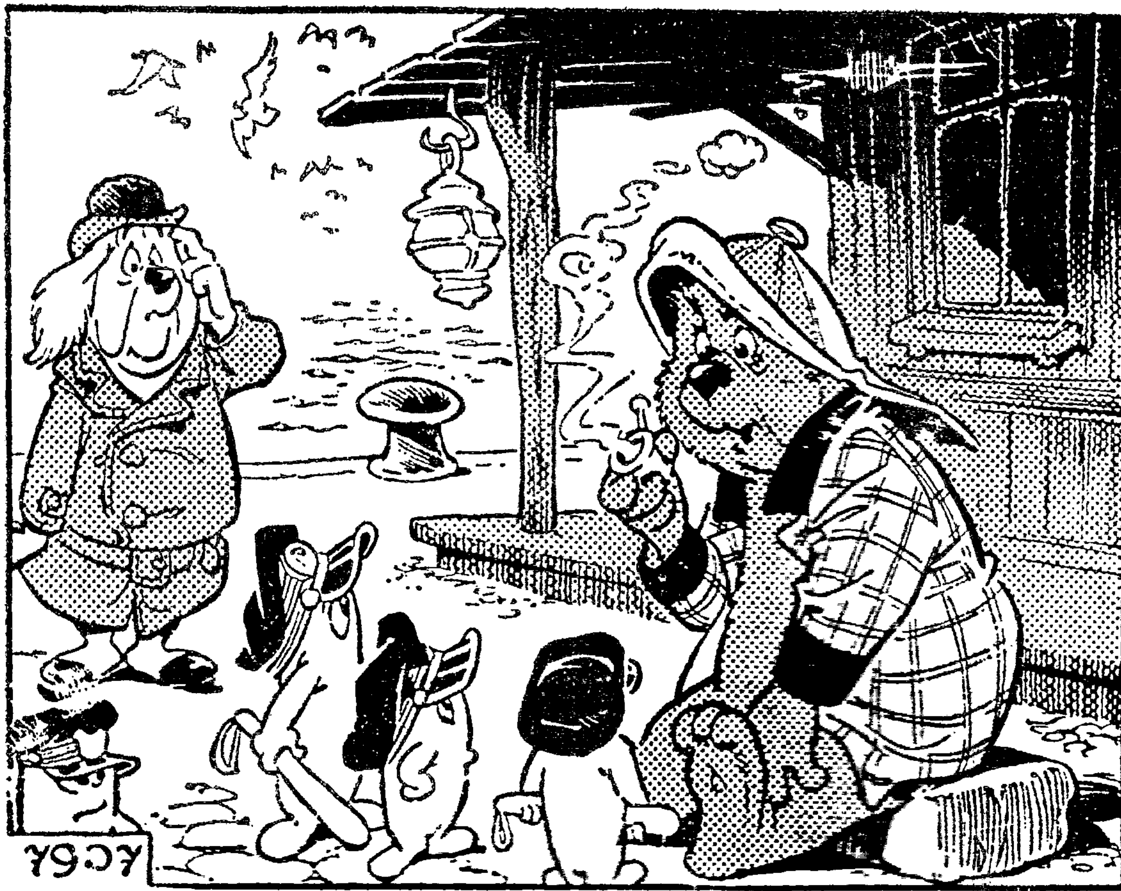

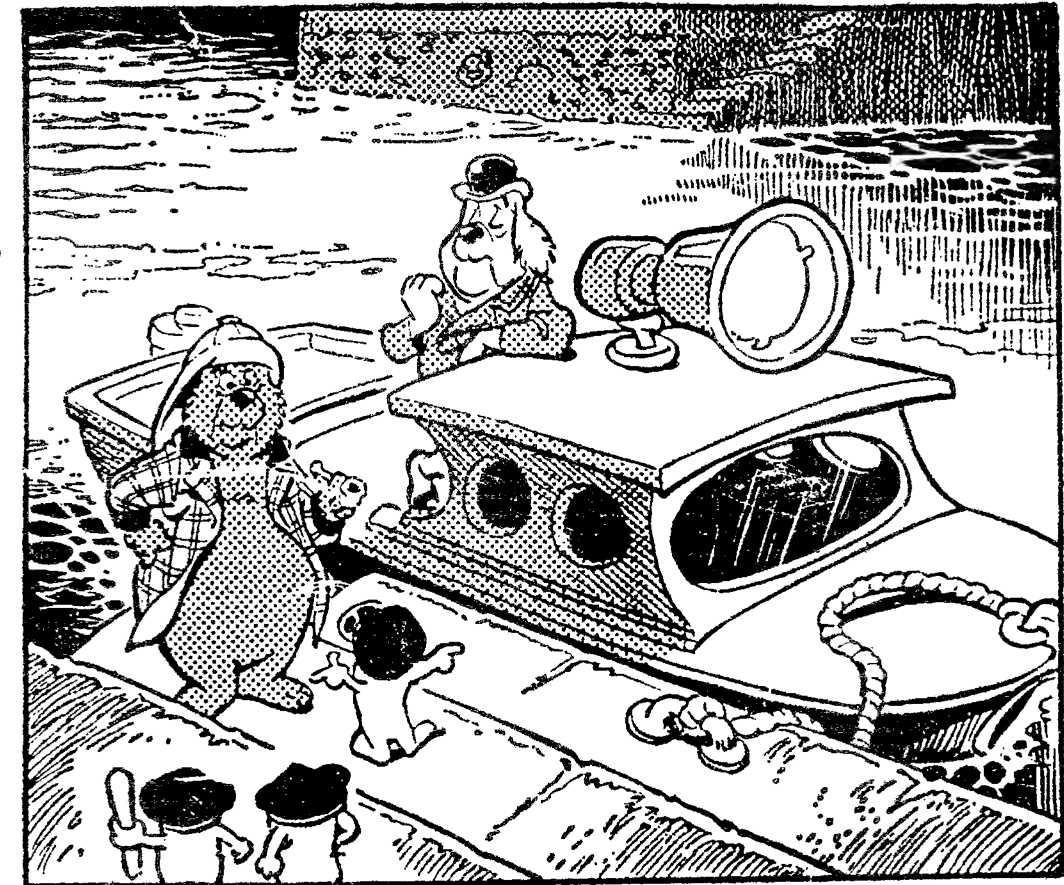

7906 De verkeersweg langs Bommelstein loopt even buiten de stad over de Drens heen en volgt de rivier een eindje. Toen Joost nu verslagen over de brug reed, zag hij beneden zich op de kade heer Bommel staan.
Zijn werkgever, die een waterdichte zuidwester droeg, stond naast een motorboot een pijp te roken en zag er recht vergenoegd uit. Geen wonder, tot nu toe was alles volgens plan verlopen en hij meende, dat Joost met politieversterkingen naderde. Maar de trouwe knecht hielp hem al gauw uit de droom.
,,U moet mij verschonen, heer Olivier!'', riep hij uit het voertuig klimmend. ,,Hier is de politie. Maar die komt niet om ons te helpen. Integendeel, als ik me zo mag uitdrukken. Ze willen u meenemen, met uw goedvinden!''
,,M-meenemen?!'', herhaalde heer Ollie danig schrikkend. ,,W-waarom?''
,,Om erger te voorkomen'', legde Joost uit. ,,U zweert samen tegen een bevolkingsgroep en daarom gaan ze u arresteren.''

Hij wees op de politieauto, die achter de Oude Schocht gestopt was en waar vier beambten uitstapten, die vastberaden op hem af kwamen. Maar nu maakte heer Bommels ontsteltenis plaats voor milde verbazing.
,,Het zijn pronen!'', riep hij uit. ,,Als het anders niet is, is dit wel op te lossen. Want die ventjes zijn gemakkelijk te beinvloeden — en bovendien hebben ze geen ruggegraat. Dat bedacht ik, toen ik een list verzon, als je begrijpt wat ik bedoel.''

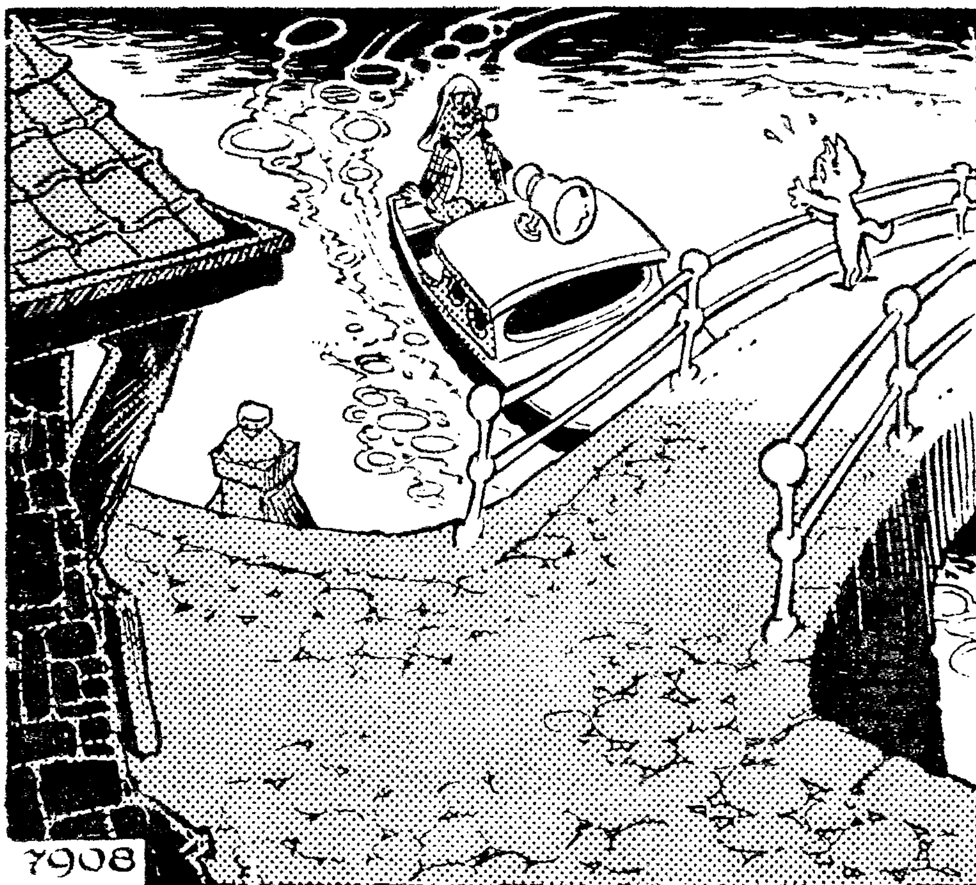

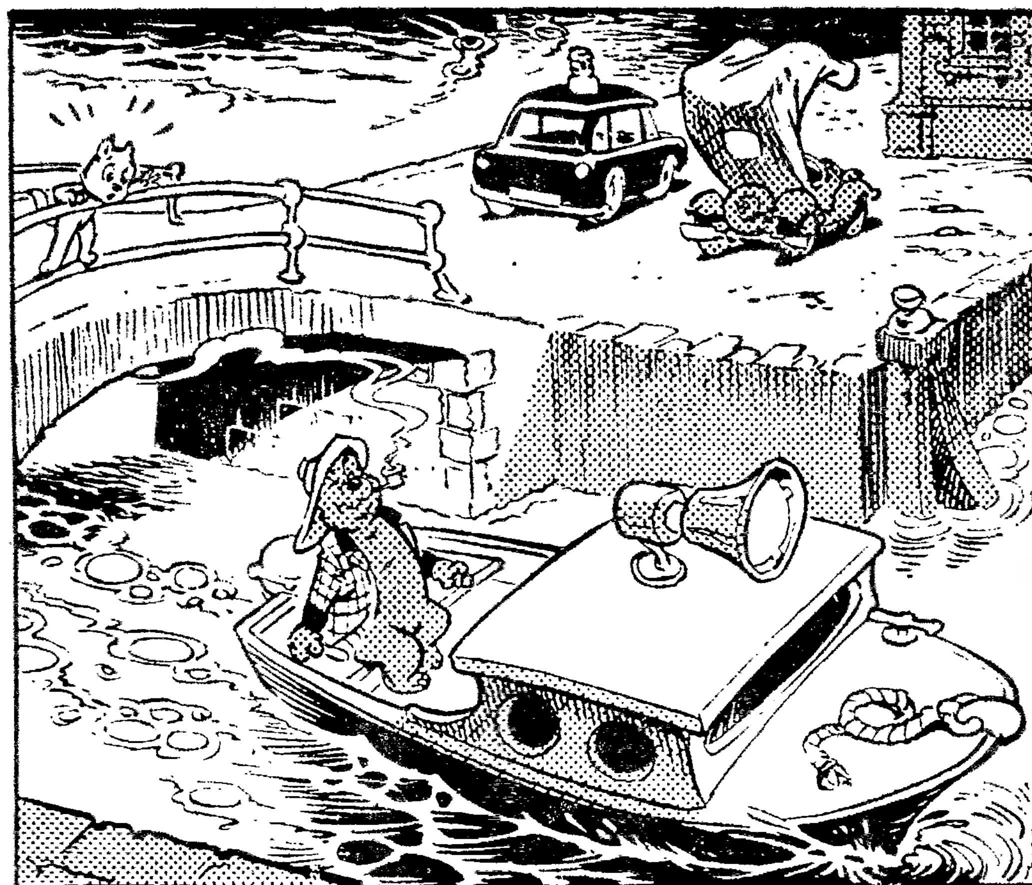

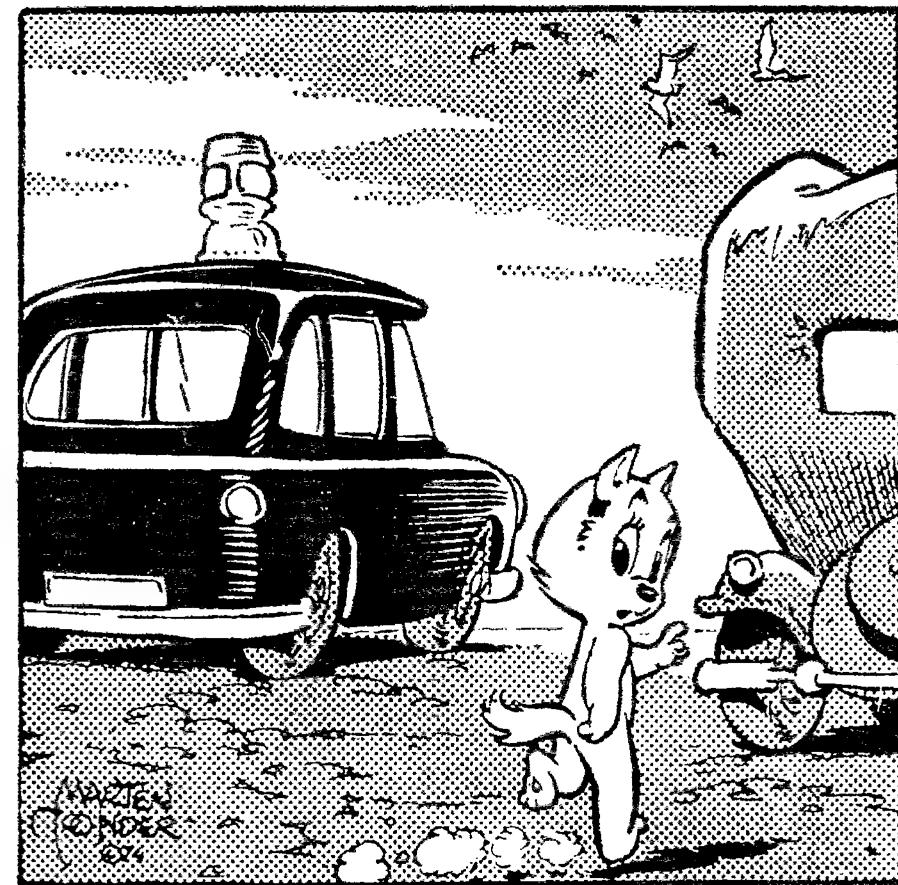

7907 De vier agenten traden op heer Ollie toe, en de voorste, die na een opleiding bij doctorandus Zielknijper de rang van brigadier bekleedde, sprak hem op strenge toon aan.

„In naam der wet", zei hij. „Ik sommeer u mee te gaan en geen verzet te bieden."
„Wacht even", suste heer Bommel, terwijl hij op een kist ging zitten. „Ik vraag inspraak. Ik ben een klant in nood die dringend begeleid moet worden in zijn strijd tegen het kwaad, als u begrijpt wat ik bedoel."
Deze woorden verwarden de brigadier en daarom trok hij zich haastig een eindje terug met zijn ondergeschikten.
„Orde en tucht!", zei de agent Tm. „Die moeten er zijn. Dat zegt de begeleidende commissaris altijd."
„Aan de andere kant is hier een conflictsituatie", verklaarde brigadier Krl. „die vraagt een nieuwe attitude."
In grote onzekerheid spraken de politieambtenaren enige tijd door elkaar en heer Ollie keek glimlachend toe.
„Zie je wel, dat mijn list werkt?, vroeg hij trots. „Ik wil wedden, dat het voor elkaar komt. En kijk, daar ligt de motorboot die ik gehuurd heb. Er zit een mooie sterke luidspreker op..."
Op dat moment werd hij gestoord door de nadering van brigadier Krl. „We hebben besloten tot hulpverlening", verklaarde deze. „Maar om te kunnen manipuleren, moeten we je motivatie kennen. Ik heb de leiding gekregen."
„De begeleiding", verbeterde de agent Tm.
„Uitstekend", zei heer Bommel tevreden. „Ik stel voor om aan boord te gaan, dan kunnen we praten, terwijl we varen."

7908. Tom Poes was op weg naar de stad en zodoende passeerde hij de brug over de Drens. Verbaasd zag hij daar de Oude Schicht naast een politieauto staan en op hetzelfde moment werd zijn aandacht getrokken door het geknal van een motorboot die daverend van wal stak. Toen hij zich naar de brugleuning haastte, zag hij het vaartuigje met de stroom mee onder hem door varen, met heer Bommel aan het roer, zoals hij verwacht had.

,,Niet doen!'', riep Tom Poes. ,,Als u de rivier afvaart, komt u in de delta terecht en daar is het gevaarlijk. Ik weet iets beters!''

,,Kijk, wat aardig!'', riep heer Ollie, die hem niet verstaan had door het lawaai van de motor. ,,Daar staat de jonge vriend te zwaaien.''

,,Niks zwaaien!'', schreeuwde Tom Poes. ,,Wacht nu even en luister!''

,,Niet duister'', zei heer Bommel hoofdschuddend. ,,We gaan naar Hocus Pas om die onschadelijk te maken. Goed georganiseerd, hoor! Joost zit in de kajuit met een politie-afdeling, die ik op ga leiden voor haar taak.''

Zijn woorden werden onverstaanbaar, omdat hij nu onder de brug verdween, en Tom Poes holde naar de andere kant om hem uit te leggen wat hij van plan was.

Maar heer Ollie zag alleen maar, dat hij met een vertrokken gezicht stond te schreeuwen, en het vermoeide hem om achter zich te blijven kijken.

,,Ik begrijp het wel'', dacht hij. ,,De jonge vriend is natuurlijk boos, omdat hij niet meegaat. Maar nu is het te laat — en bovendien is deze tocht meer iets voor een oudere en ervarene, die zal laten zien waartoe hij in staat is. Tom Poes is te eigenwijs voor zijn jaren.''

,,Dit loopt verkeerd'', zei Tom Poes tot zichzelf, terwijl hij naar de Oude Schicht holde. ,,Ik zal op moeten schieten.''

7909. Zoals oplettende lezertjes zich zullen herinneren, ligt er aan de monding van de Drens een oude ruïne, Dralm geheten. In deze bouwval was Hocus Pas nu al geruime tijd bezig met het ontwikkelen van pronen. Van de vroege morgen tot de late avond was hij daarmee doende; maar een enkele keer gunde hij zichzelf wat verpozing. Zo zat hij nu bij het vuur te praten met de dwerg die zijn enig gezelschap was.

,,Het is prettig voor een oude man, dat je zo'n belangstelling hebt'', sprak hij. ,,Je wilt natuurlijk weten waarom ik zoveel pronen maak, hè?''

,,Uch'', mompelde de dwerg.

,,Juist'', vervolgde de magister. ,,het gaat om het verdunnen. Het verdunnen van de bevolking, begrijp je? Een bevolking bestaat uit een drupje roze, een pietsje rood, een ietsje bleu en vijf kloddertjes grijs. Wat gebeurt er nu wanneer ik daar een liter water over uitgiet?''

De dwerg haalde verveeld de schouders op en de grijsaard grijnsde. Toen goot hij aandachtig een kan water leeg in de pan waarmee hij had zitten knoeien.

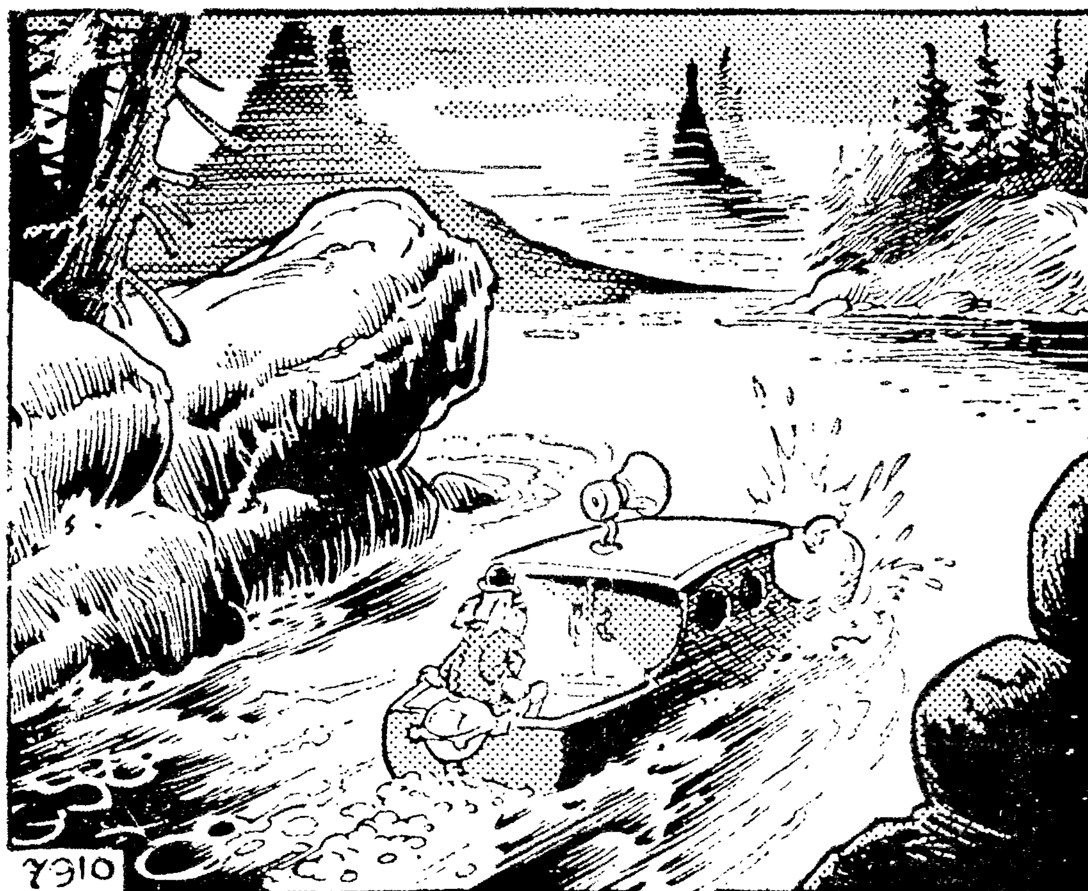
,,Ik ga te diep, dat voel ik'', hernam hij. ,,Maar kijk nu eens hier.

Alles wordt kleurloos, zie je wel? Als je maar genoeg verdunt. Kwantiteit is belangrijker dan kwaliteit, en alle kleuren lossen op in water. Troebel water. In troebel water is het goed vissen, hèhèhè!''

Zo kakelend stond hij op en begon door het tochtige vertrek te ijsberen.

,,Met nieuwe maan is de bevolking genoeg verdund'', mompelde hij. ,,De personen zijn in de pronen verdronken. Dat is de tijd voor een arme, oude man om naar de stad te gaan. Ach, wat een mooie tijd zal dat worden.''

,,Uch'', zei Gor lusteloos.

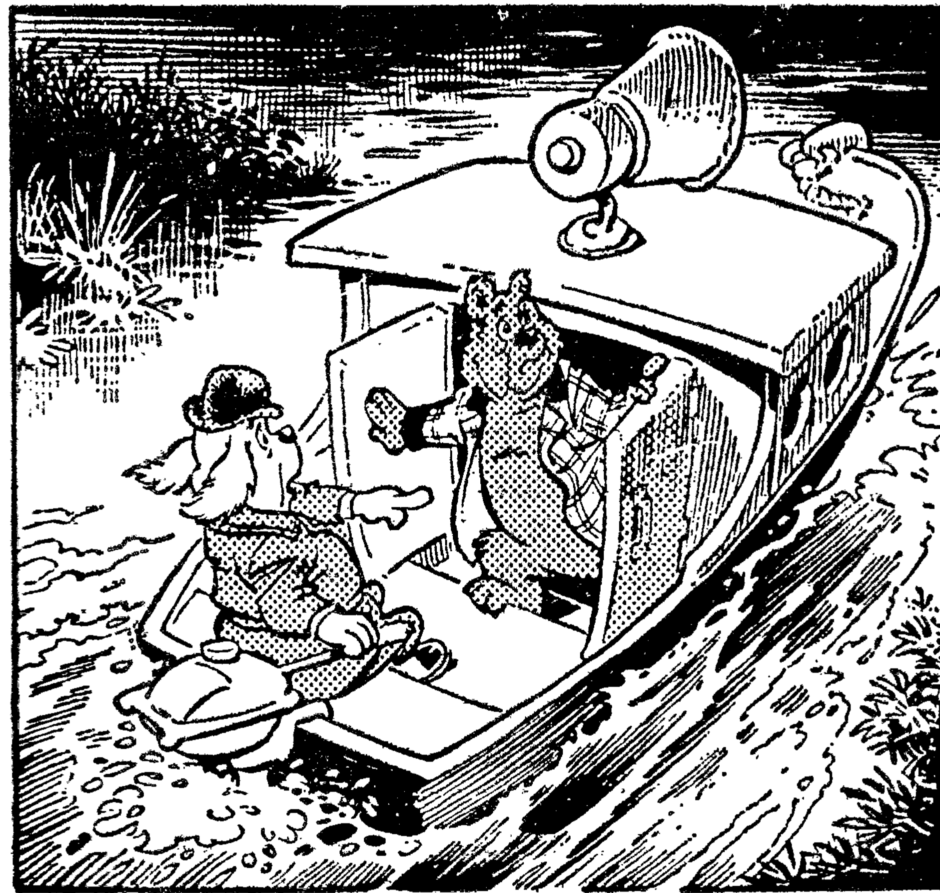

7910 Heer Bommels motorboot was intussen in de stroomversnellingen van de Drensdelta terecht gekomen. Meegesleept door de sterke stroom bewoog het vaartuigje zich tussen de rotsen door, zodat de besturing lang niet eenvoudig was, maar de bediende Joost kweet zich met opgewektheid van die taak.
„Zo'n tochtje verruimt de blik", prevelde hij in de koude winterwind. „Hoewel het gebodene een weinig droefgeestig is, als men mij toestaat. Maar het doel is edel. Vooral, omdat de politie erachter staat, zodat er keurig opgetreden zal worden. Maar dat heer Olivier de agenten onderricht over de te volgen gedragslijn lijkt mij onjuist, wanneer ik zo vrij mag wezen."
Heer Bommel had zich inderdaad met de ambtenaren in het kajuitje teruggetrokken en daar was hij bezig om het groepje leiding te geven.
„Die oude Hocus Pas deugt niet", besloot hij. „Hij is een gevaarlijke tovenaar. Maar wanneer jullie doen wat ik zeg, kan er niets fout gaan. We zijn met ons zessen. Van zessen klaar, als jullie begrijpen wat ik bedoel."
„Wat is van zessen?" vroeg brigadier Krl.
„Zes is meer dan vijf", verklaarde de agent Tm, die een poosje bij Dorknoper in de leer was geweest.
Heer Ollie wilde zijn bedoeling nader uiteen zetten, maar op dat moment loste de agent Zk plotseling in de lucht op. Zijn tijd was om — en hij liet niets na dan de pet die hem van gemeentewege verstrekt was.
Daar schrok heer Bommel natuurlijk wel even van, maar omdat hij wist dat het leven van een proon kort is, herstelde hij zich al spoedig.
„Ik bedoel: van vijven klaar", besloot hij. „We staan ons mannetje."

7911 Joost had op behendige wijze het vaartuig door de stroomversnellingen gestuurd en toen kreeg hij plotseling een gebouw in het oog. Het stak donker en vervallen uit de nevels op en omdat de trouwe knecht de verhalen van zijn meester goed onthouden had, begreep hij onmiddellijk, dat dit het kasteel Dralm moest zijn.

,,Ahoy, met uw welnemen!'' riep hij, de hand aan de mond zettend. ,,Ruïne in zicht!''

Op deze kreet werd de deur van het kajuitje geopend en daar trad de leider van de expeditie aan dek.

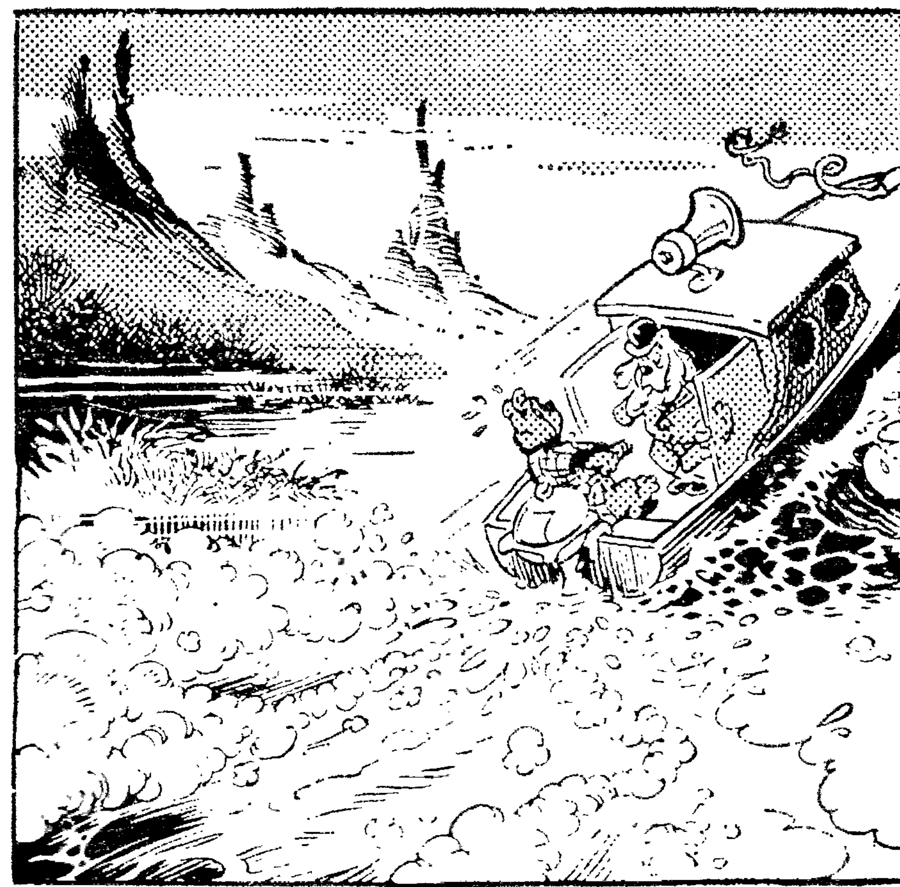
,,Ruïne?'', riep hij boven het geraas van de motor uit. ,,Juist, ja. Daar woont die schurk. Hocus Pas, bedoel ik. Goed. Hier zal ik het roer overnemen, zodat we héél stilletjes langs de rotsen naderbij kunnen varen. Als jij je nu bij de drie pronen voegt....''

,,Drie?'', herhaalde Joost onthutst. ,,Er waren toch vier agenten, met uw goedvinden?''

,,Drie'', hield heer Ollie vol. ,,Eén is er ontslapen, ik bedoel: opgelost. Maar we zijn nog met z'n vijven en kwaliteit is belangrijker dan kwantiteit, zei mijn goede vader altijd. Daar houden wij ons aan. Voorwaarts!''

Met deze woorden ging hij achterin zitten en de bediende begaf zich schuifelend naar de kajuit, terwijl een gevoel van naderend onheil zich van hem meester maakte.

7912 Heer Bommel had het roer gevat en deed nu zijn best om de motor terug te schakelen.

,,Die plof moet eruit'', zei hij tot zichzelf. ,,De machine moet heel zachtjes lopen, zodat wij ongemerkt door het water nadersluipen, zonder dat die oude schurk weet wat hem boven het hoofd hangt...''

Op dat moment dook de bediende Joost met betrokken gelaat uit de kajuit op.

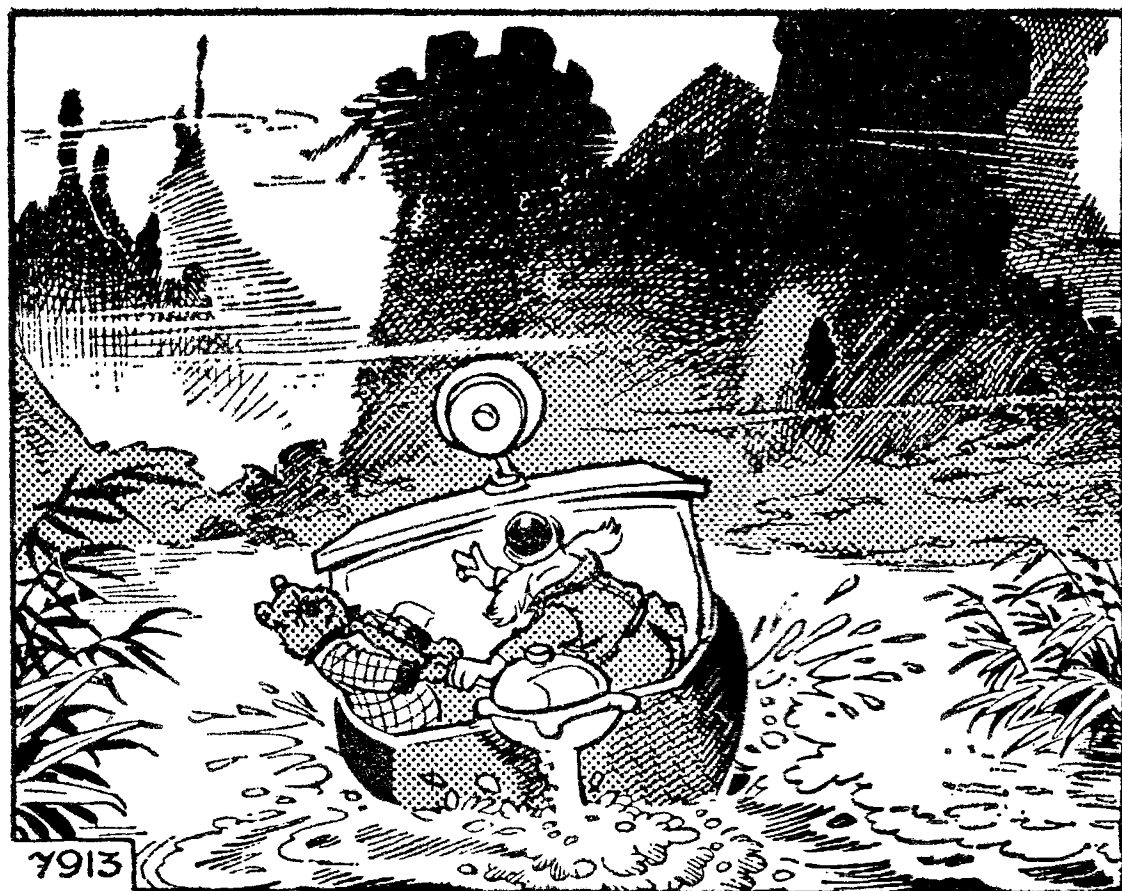
,,Excuseer, heer Olivier'', sprak hij. ,,U zei toch, dat er drie agenten waren? Er zijn er nu nog maar twee, met uw goedvinden.

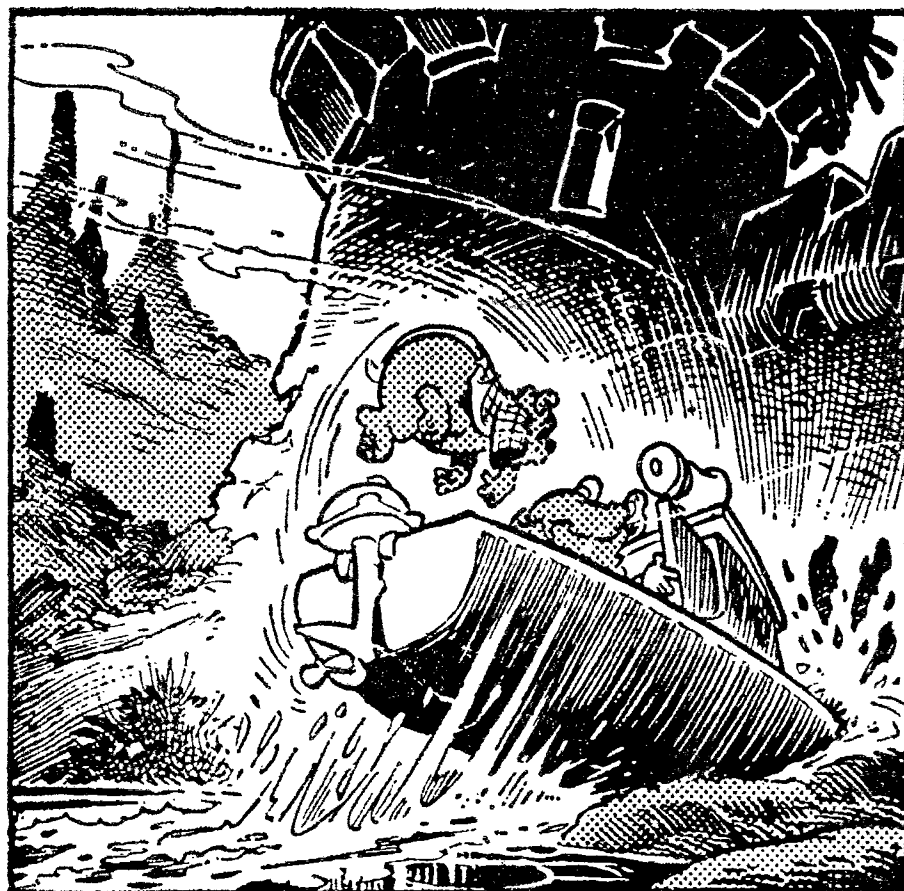
Ik heb overal gezocht zonder iets anders te vinden dan een pet. Opgelost zonder iets na te laten, aangezien pronen op u lijken zoals de brigadier mij mededeelde. Ik voor mij vrees, dat het oude pronen zijn, als u mij toestaat.''

Heer Bommel schrok, dat valt te begrijpen. In zijn ontroering gaf hij een onbeheerste ruk aan het pookje van de motor en de gevolgen bleven niet uit. Brullend vermeerderde het vaartuig zijn snelheid, zodat de boeg zich uit het water verhief en er blauwe rookwolken over de bewogen rivier waaierden.

,,Hoe nu?'', prevelde Hocus Pas, die op zijn toren een luchtje schepte. ,,Wat hoor ik daar? Ontploffingen! Misbruik van olie! Daar zijn indringers — en ze hebben het op mij, arme, oude man voorzien. Maar ik zal ze! Hier moet ongestoord gewerkt worden.''

En met deze woorden spoedde hij zich met een uitfladderende mantel zijn bouwval binnen.

7913 Toen heer Bommel in zijn schrik de motor op volle kracht zette, sprong Joost onmiddellijk toe om hulp te bieden. Vaardig schakelde hij uit, zodat een diepe stilte over de wateren daalde, maar hij slaagde er niet in om het vaartuigje tot stilliggen te brengen. Een vreemde stroomversnelling maakte zich van het hulkje meester en sleurde het willoos in de richting van de ruine.

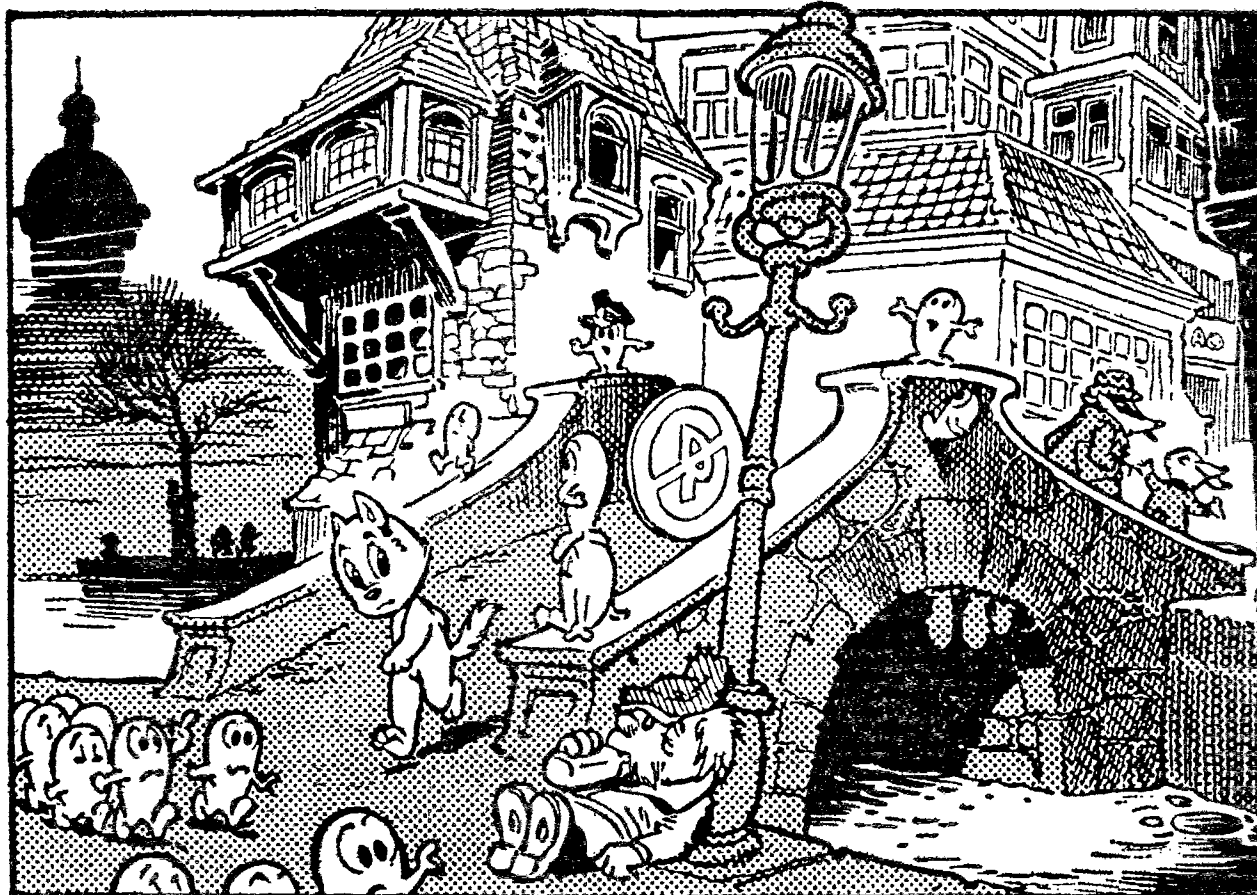
,,Dit is zeer betreurenswaardig'', sprak de trouwe knecht. ,,Misschien verdient het aanbeveling de motor weer op gang te brengen zodat we tegenkracht kunnen geven. Dit bevalt me niet, omdat we zonder welnemen op het kasteel zullen landen.''

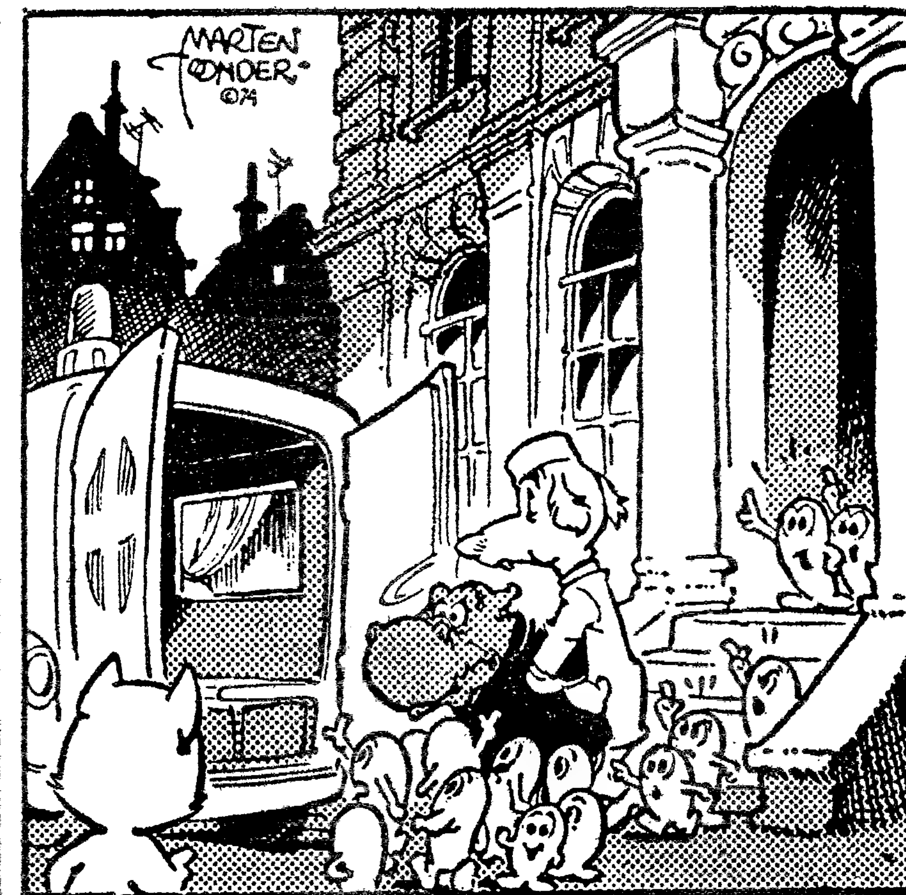
,,Niet doen!'' , riep heer Ollie ,,Ik ,,ik wil liever alles heel stilletjes houden. Hocus Pas mag niets merken..Hij is gevaarlijk!''

Dit meningsverschil werd de boot noodlottig. Met grote snelheid boorde hij zich in een modderig stuk van de oever en bleef daar onwrikbaar vastzitten.

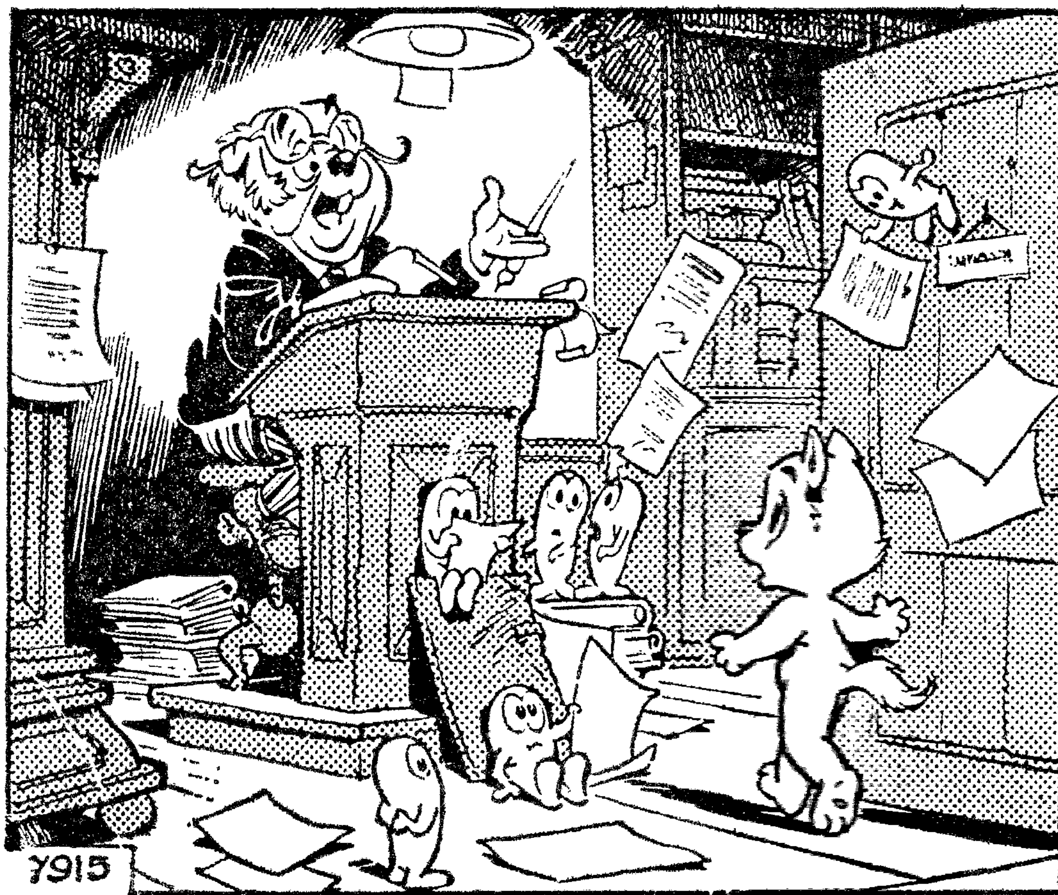
,,Er liggen indringers voor de poort'', riep de bejaarde magister, die zich van de torentransen naar beneden haastte. ,,Zwammen op hun pad! Houd ze in de gaten, Gor. In de Oerpoel met ze!''

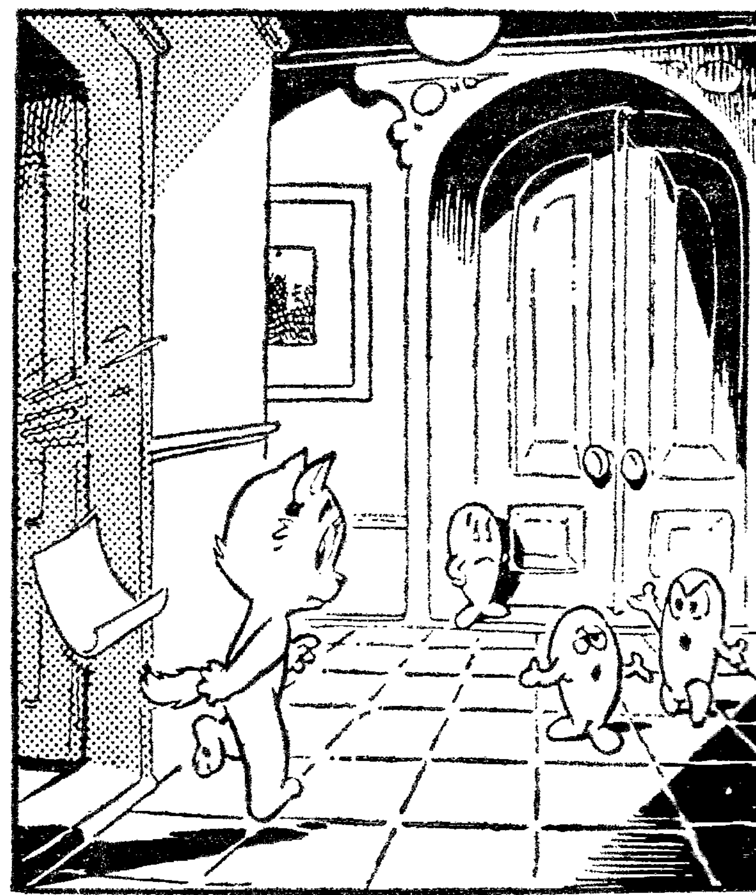

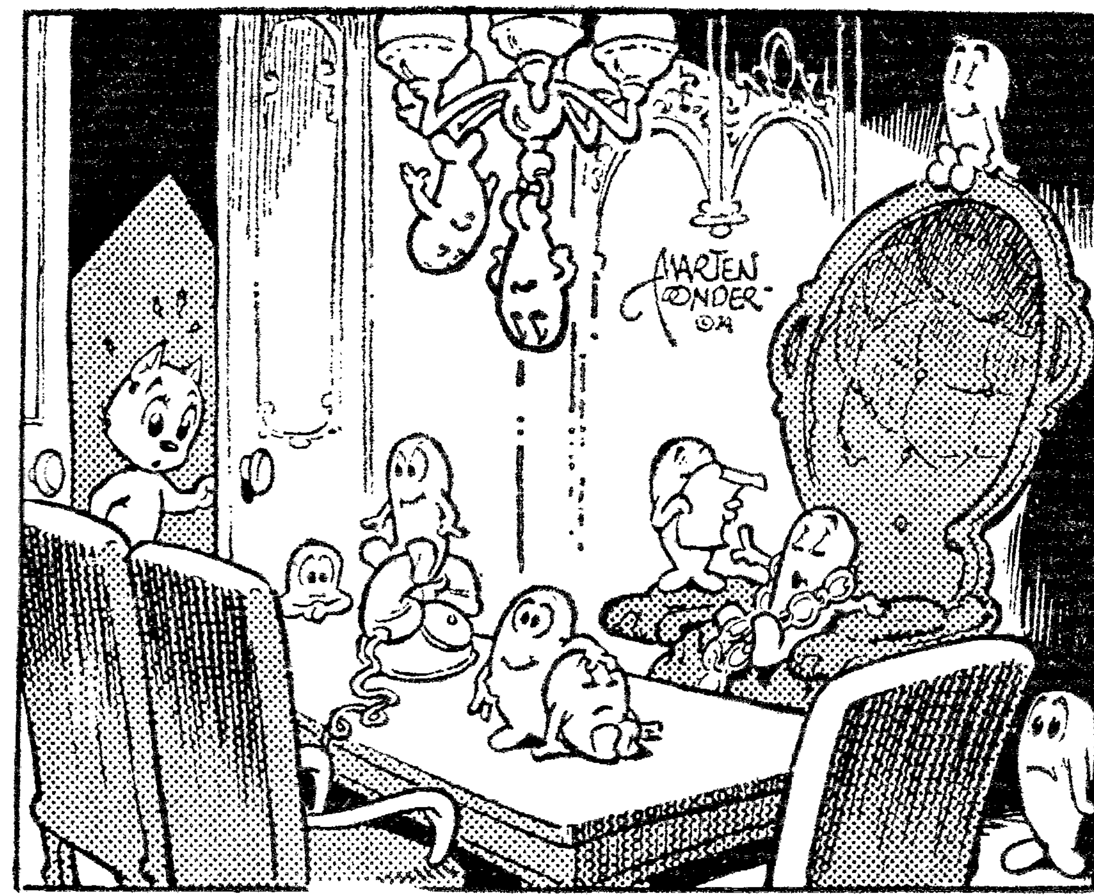

7914 Intussen was Tom Poes met de uitvoering van zijn eigen plan begonnen en naar Grootgruts kruidenierswinkel gegaan.
,,Kan ik honderd flessen raapolie van u krijgen?'' vroeg hij zo gewoon mogelijk. ,,Het is voor rekening van heer Bommel.''
,,Honderd flessen?'', herhaalde de middenstander, grote ogen opzettend. ,,In de eerste plaats wil meneer Bommel niet langer mijn klant zijn en in de tweede plaats: wat zou hij met zoveel raapolie moeten? Nee, dat is nu niet mooi van je, jongeheer! Ik ben niet van kwajongensstreken gediend. Als je niet weggaat, roep ik de politie. Het leven is al moeilijk genoeg met al die pronen, die mij als klantenverzorgers en bestellingsbegeleiders worden toegestuurd!''
Zo liep Tom Poes even later weer op straat.
,,Dit wordt moeilijker dan ik dacht'', zei hij tot zichzelf. ,,Als men geen geld heeft kan men niet veel invloed op de bevolking uitoefenen. En ik kan zo'n kruidenier toch niet uitleggen wat ik van plan ben? Nee, ik kan beter naar de burgemeester gaan, die zal het misschien kunnen begrijpen.''
Maar toen hij bij het stadhuis kwam, zag hij, dat het daarvoor al te laat was. De magistraat werd juist door een verpleger naar buiten geleid en omringd door raadsleden en wethouders, naar een ziekenauto gevoerd.
,,Selectieve perceptie!'', hoorde men hem roepen. ,,Ik ben gemotiveerd! Motivatie! Hahaha! Nood!''
Het was duidelijk, dat het hoofd der gemeente lelijk overspannen was.

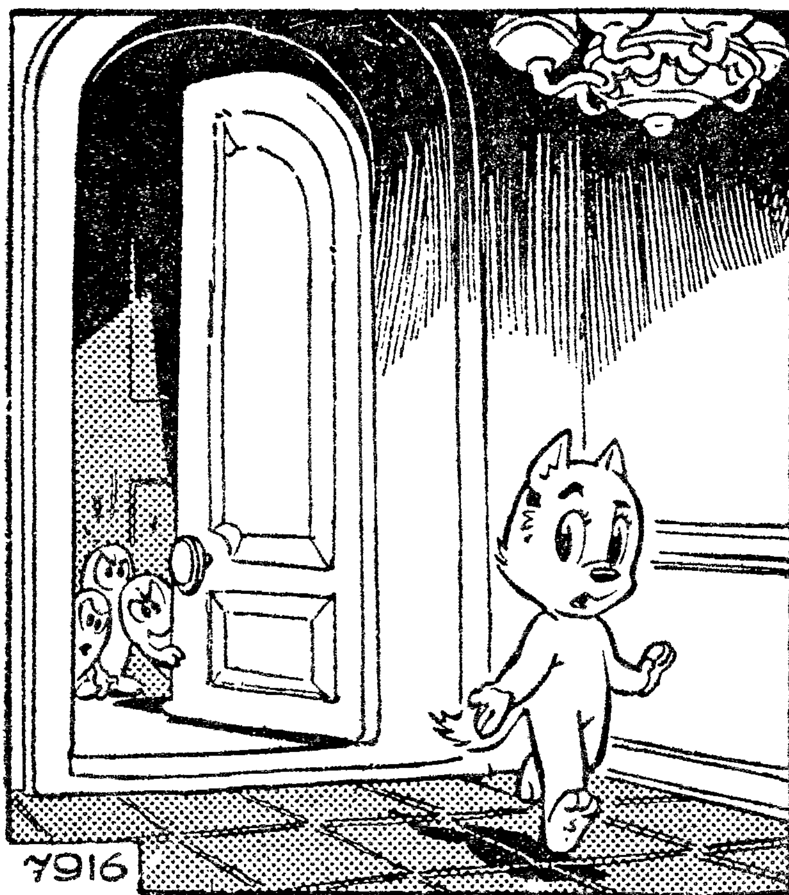

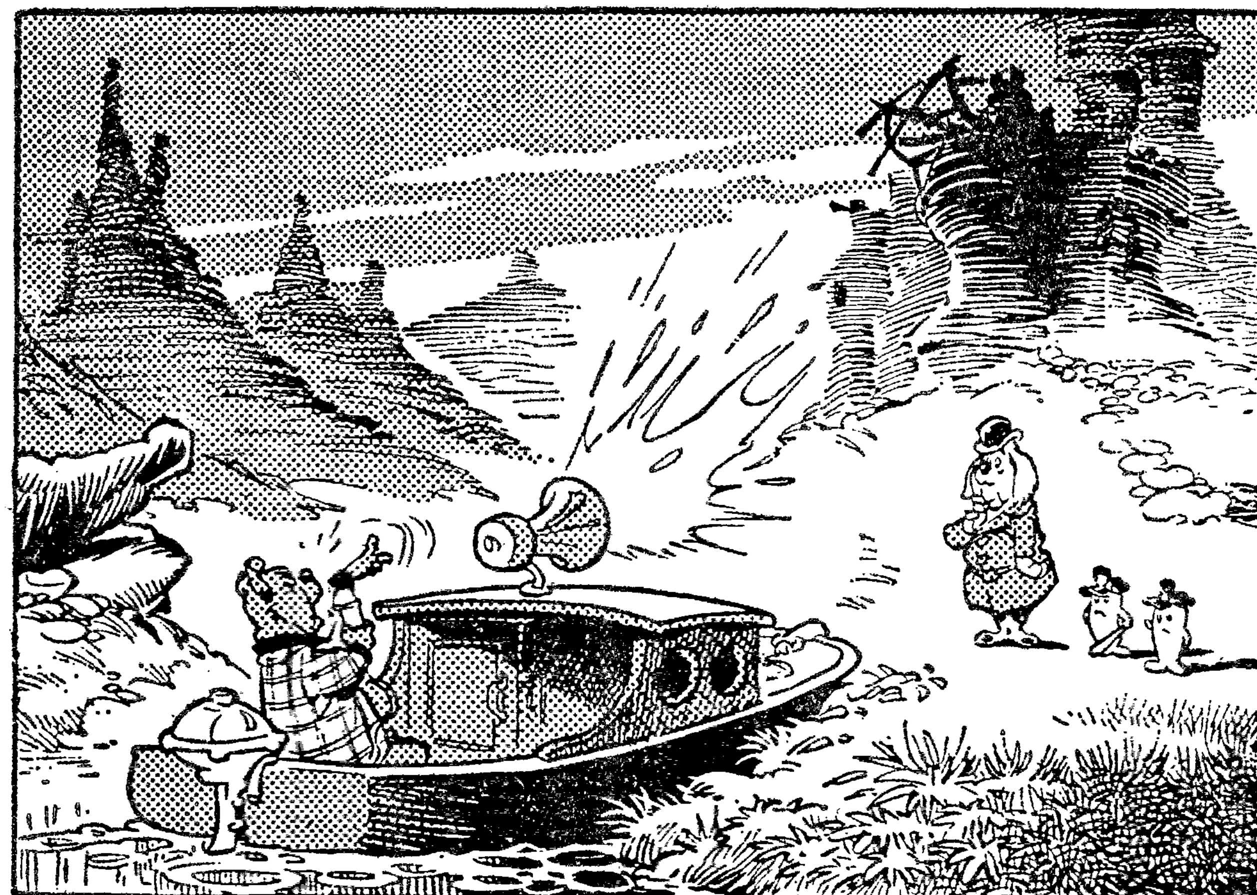

7915 Een beetje aarzelend ging Tom Poes het gemeentehuis binnen en zocht de kamer van de ambtenaar eerste klasse op. Die zat met vertrokken ogen achter zijn lessenaar, terwijl een aantal ambtenaren twaalfde klasse met de afhandeling van papieren bezig was.
„De burgemeester is met nood vertrokken", sprak hij desgevraagd. „Met ziekteverlof, meen ik. U zou misschien de loco-burgemeester kunnen spreken. Die heeft een begeleidende taak, zodat ik niet meer weet waar ik aan toe ben."
Hij zuchtte en zette zijn bril wat schever.
„Men is de reglementen en de voorschriften aan het herschrijven", hernam hij vermoeid. „Nu is de bodem uit mijn bestaan gevallen. Maar ja, zo'n doorgevoerde democratisering leidt tot een nieuwe betrokkenheid, meneer Poes. We moeten daar doorheen. Het is de methodiek...."
Tom Poes verliet haastig de kamer en terwijl de stem van de heer Dorknoper eentonig doordreunde, zocht hij het vertrek op waar de burgemeester placht te zetelen.
Daar zat de oudste wethouder achter het bureau, terwijl enkele raadsleden die het hogerop zochten aan de lamp hingen.

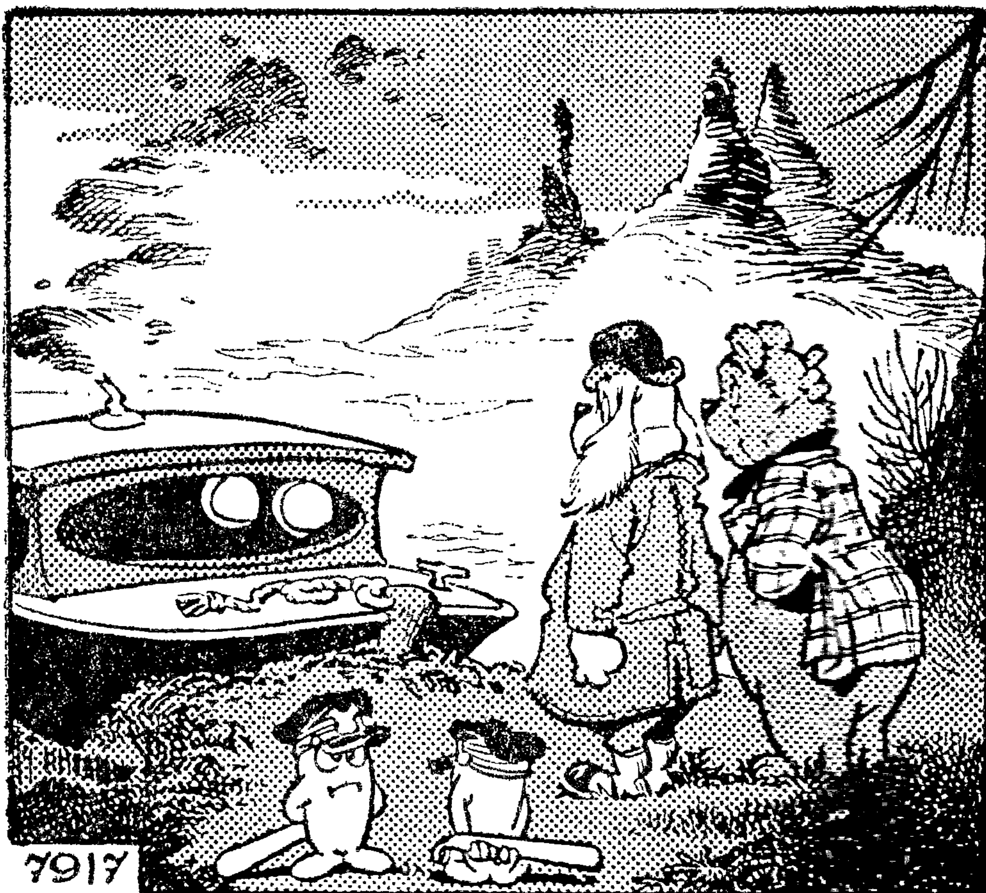
„Wie hebben we daar?" vroeg de eerste. „Parbleu, welk een platte attitude! Dit is geen socio-drama, amice! Hebt u een diagnose van de welzijnswerker Zielknijper bij u?"

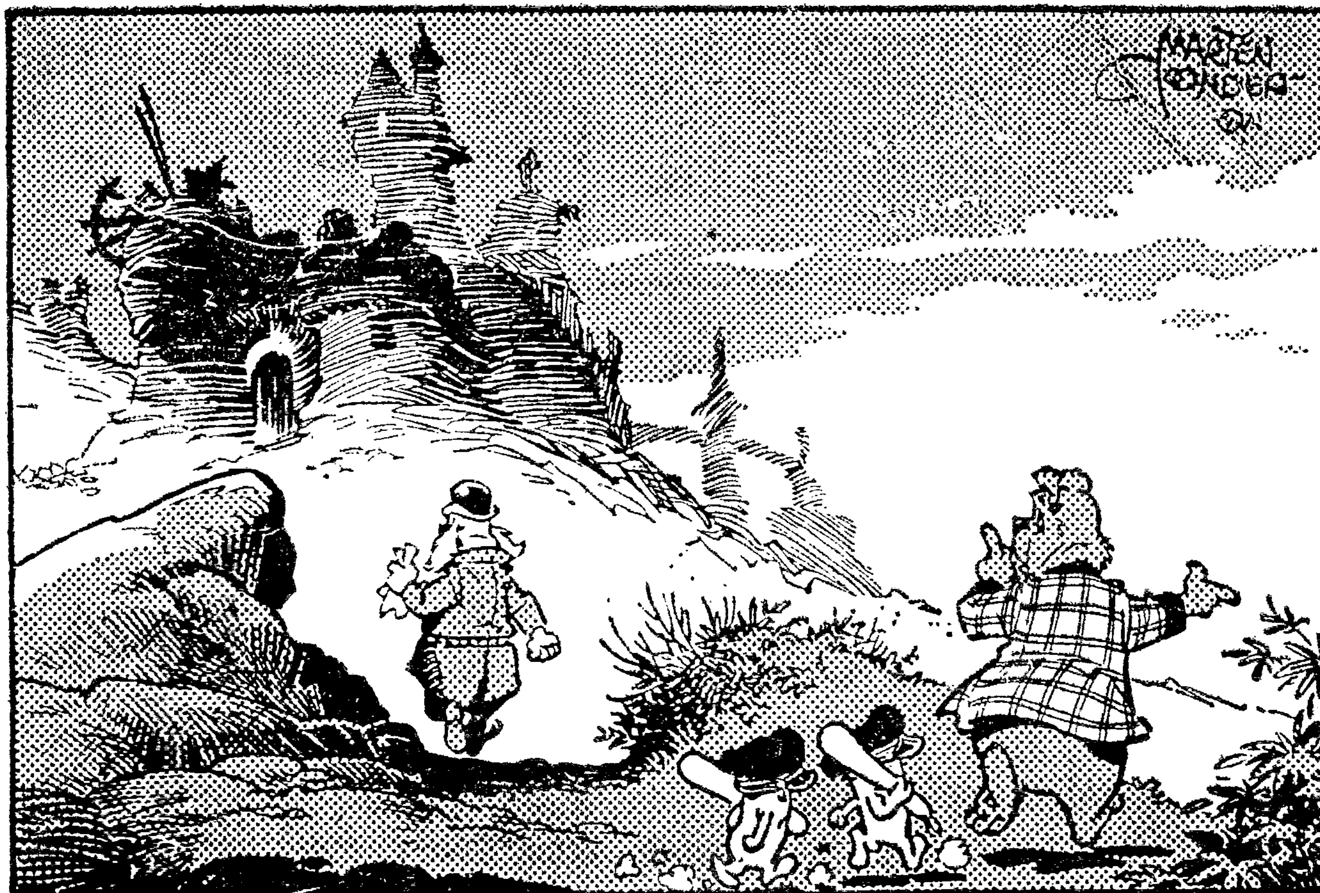

7916 „Fi donc", sprak de loco-burgemeester, „je hebt niet eens een afspraak gemaakt, amice. „Wat is dat voor een attitude?"
„Een overgehaalde landrottenstreek", riep het raadslid Knp, dat een maandag op een schip gewerkt had. „Zal ik hem over boord zetten?"
Tom Poes wachtte verder niet, want omdat er alleen maar pronen in de kamer zaten, begreep hij, dat hij daar niet veel hulp zou krijgen.
„Dit heeft ook al geen zin", dacht hij, terwijl hij het raadhuis verliet. „Buiten de stad is een slaoliefabriek en misschien kan ik daar iemand vinden met wie ik praten kan. Maar ik moet opschieten. Heer Ollie zal intussen wel in de delta zijn aangekomen waar Hocus Pas woont — en dan is hij in gevaar."
Daarvan was heer Bommel zich echter niet bewust. Hij zat aan het roer van zijn vastgelopen vaartuig in een microfoon te praten. En omdat hij die had aangesloten op de bovenmaatse luidspreker, schalden zijn woorden met geweldige kracht tegen de muren van de bouwval.
„Verzet zal niet baten!" riep hij uit. „Geef u over, heer Pas! „Een sterke politiemacht staat onder mijn persoonlijke leiding gereed het pand te bestormen!"
„Pand bestormen", herhaalde brigadier Krl en de agent Tm vulde aan: „Sterke politiemacht!"
De bediende Joost had zijn eigen gedachten, maar voordat hij die onder woorden had kunnen brengen, sprong de luidspreker door een vreemde oorzaak uit elkander. Het gaf een knal die hol door de bergen weerkaatst werd, en toen de echo's waren weggestorven, daalde er een beklemmende stilte over het toneeltje.

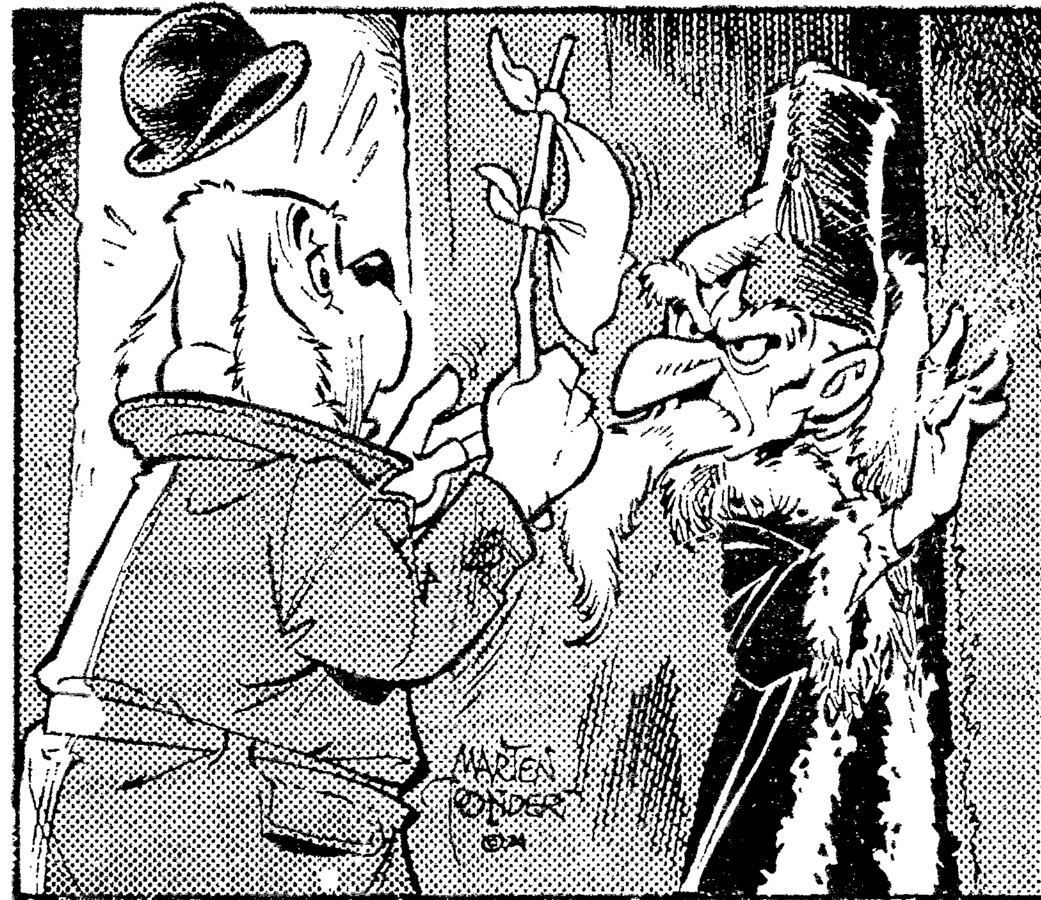

7917 Heer Ollie klom uit de boot en staarde verslagen naar de ontplofte luidspreker op het dak van het kajuitje.
„H-hoe kan dat nu?", vroeg hij, slecht op zijn gemak. „Dat was mijn sterkste wapen om de pronen onder mijn invloed te krijgen. Verstandige inspraak om ze tegen hun geestelijke vader op te zetten, als je begrijpt wat ik bedoel. En nu is het me van het dak geslagen! D-dat is geen z-zuivere koffie, Joost, het moet hocus pocus zijn, bedoel ik."
„Zeer betreurenswaardig", gaf de bediende toe. Het beste zal nu een omsingeling door de politie zijn, als ik mij verstouten mag. Als het nu allemaal keurig en rustig gebeurt, zal de heer Pas zich wel overgeven, met uw goedvinden."
Deze woorden beurden de leidinggevende heer wat op.
„Een goed idee", sprak hij prijzend. „Ik had het zelf kunnen bedenken. Jij gaat optreden als onderhandelaar, Joost. Bind een zakdoek aan een stok en ga naar de ruïne om Hocus Pas op het benarde van zijn positie te wijzen. Intussen zal ik dan met de politiemacht tactische posities innemen."

Na een kort bevel marcheerde hij aan het hoofd van de agenten af en de knecht begaf zich met enige tegenzin naar de bouwval, terwijl hij zijn neusdoek te voorschijn trok.
„Een zware opdracht", prevelde hij. „Maar gelukkig is het linnen schoon."

7918 – Joost bond zijn zakdoek aan een takje en begaf zich naar het kasteel, dat vervallen in de avond lag.

,,Het stuit mij tegen de borst'', mompelde hij. ,,Maar al te licht kan men mij dit late bezoek euvel duiden..''

,,Toe dan!'', riep heer Bommel gedempt van achter de steen waar hij zich tactisch had opgesteld. ,,Vraag toegang!''

De bediende hief zijn vlaggetje omhoog en klopte bedeesd aan.

,,Harder'', adviseerde brigadier Krl, die als vakman niet ver vandaar had post gevat. ,,Je moet roepen: In naam der wet!''

Maar dat hoefde al niet meer. Het zware houtwerk werd geopend en de gebogen gestalte van Hocus Pas verscheen in de deuropening.

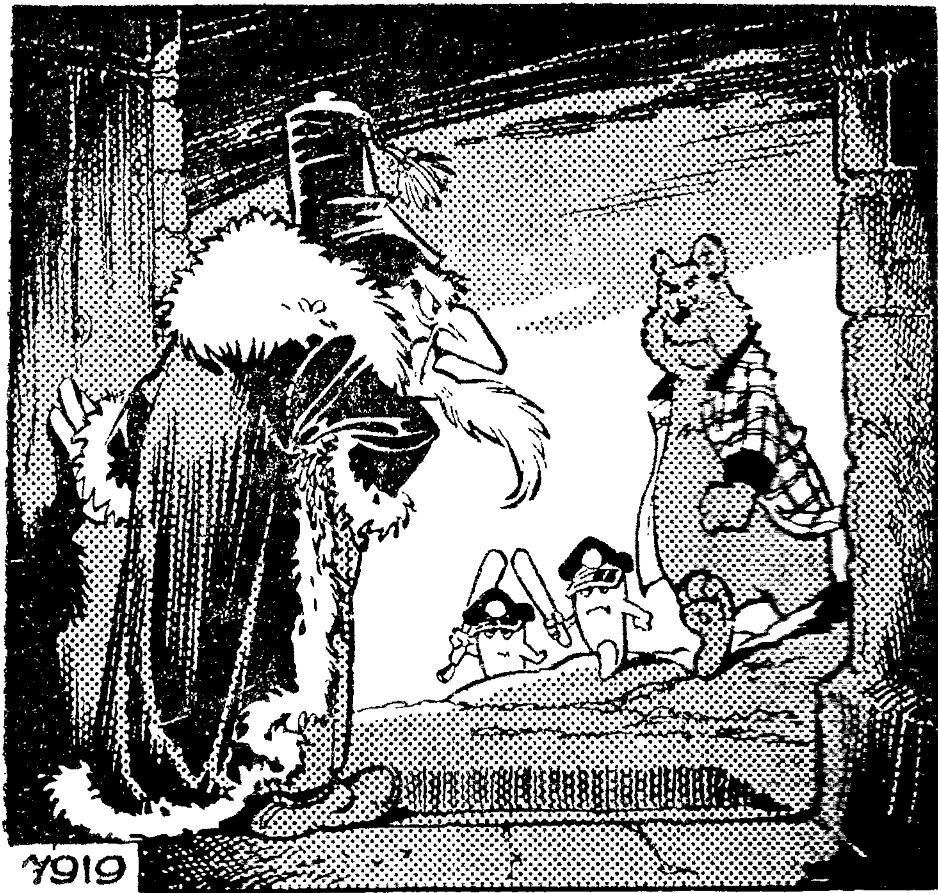
,,Wie stoort daar een arme, oude man?'', kraste hij. ,,Padden op je pad!''

,,Ex-excuseer!'', stamelde de onderhandelaar, terwijl hij afwerend met zijn neusdoek zwaaide. ,,Ik m-moet u op het benarde van uw po-positie wijzen, met uw goedvinden. U b-bent omsingeld. D-door een sterke po-politiemacht, als ik zo vrij mag wezen. Met het oog op uw slechte st-streken, d-die het pand gaan bestormen..''

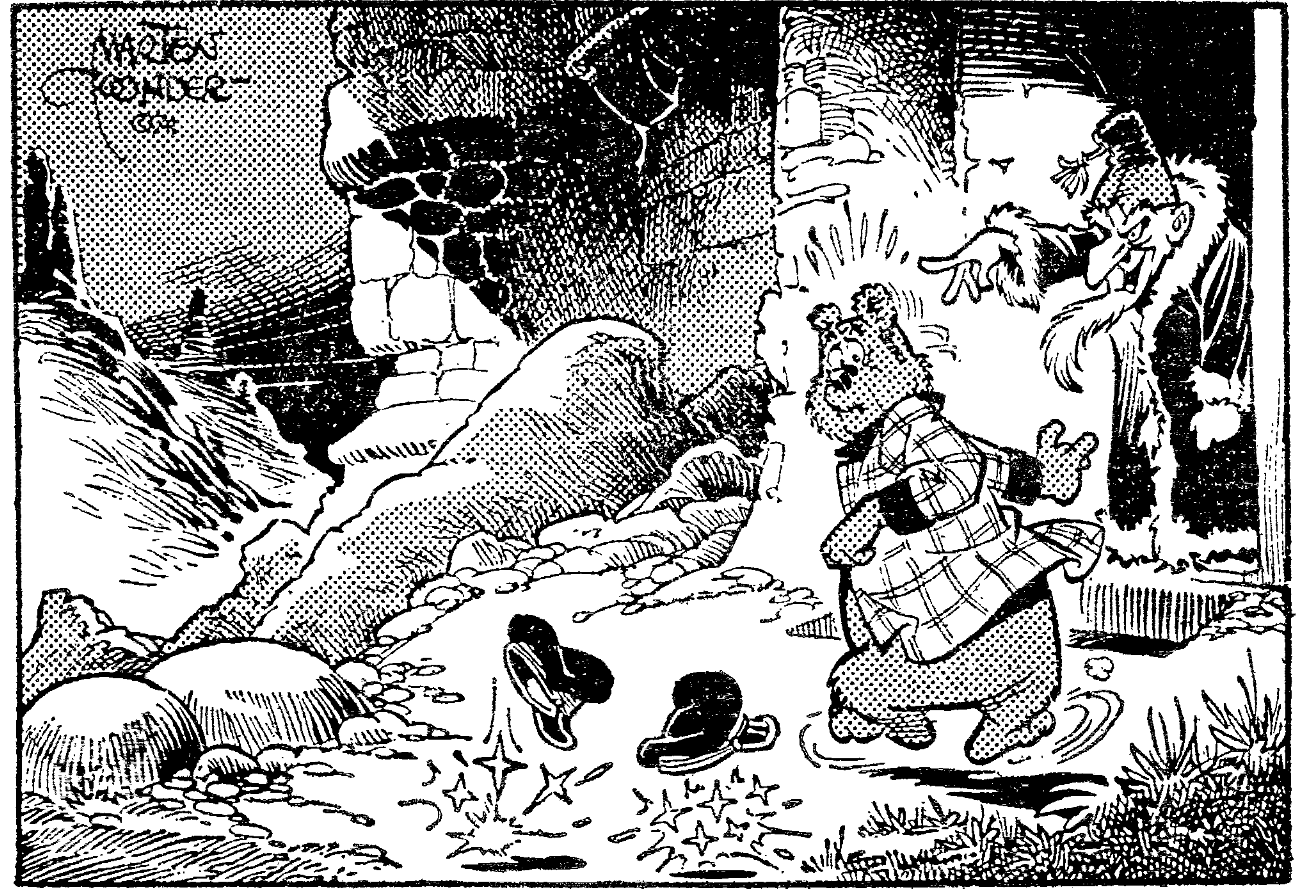
De bejaarde magister had met een bewolkt gelaat toegeluisterd en toen de stem van de bediende ten slotte wegstierf in het fluiten van de wind, knipte hij driftig met zijn vingers.

,,Glurende gluiper!'', kakelde hij. ,,Weg met jou. Malum molem!''

Op deze woorden zakte de stoepsteen plotseling onder de ongelukkige knecht weg, zodat hij met een ijle kreet in de grond verdween.

7919 — Toen heer Bommel zijn trouwe bediende zo plotseling in de grond zag verdwijnen, begreep hij, dat het tijd was om persoonlijk op te treden.

,,Voorwaarts mannen!'', riep hij met een stem die nauwelijks trilde. En met deze woorden kwam hij achter zijn steen vandaan, gevolgd door de beide politiemannen.

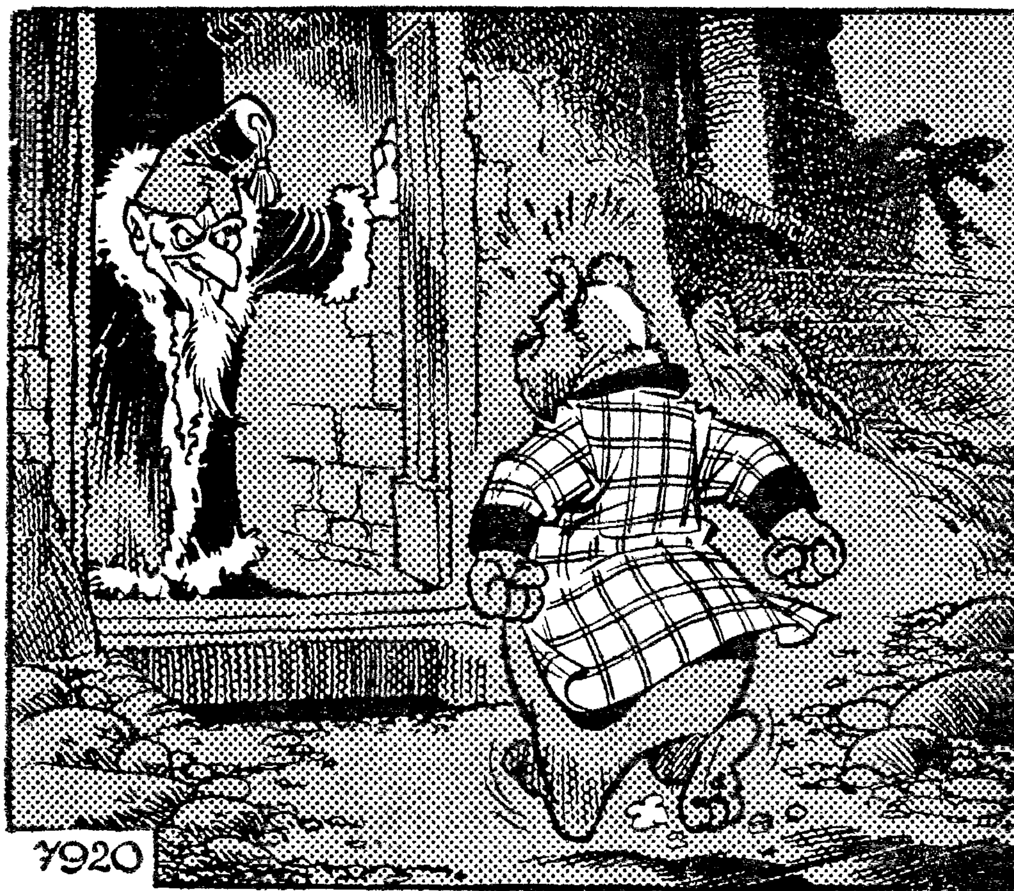
,,Ben je daar weer, meneertje?'', vroeg Hocus Pas met een onaangenaam lachje. ,,Wie gaat die komt. En wie komt die gaat, hèhèhè!''

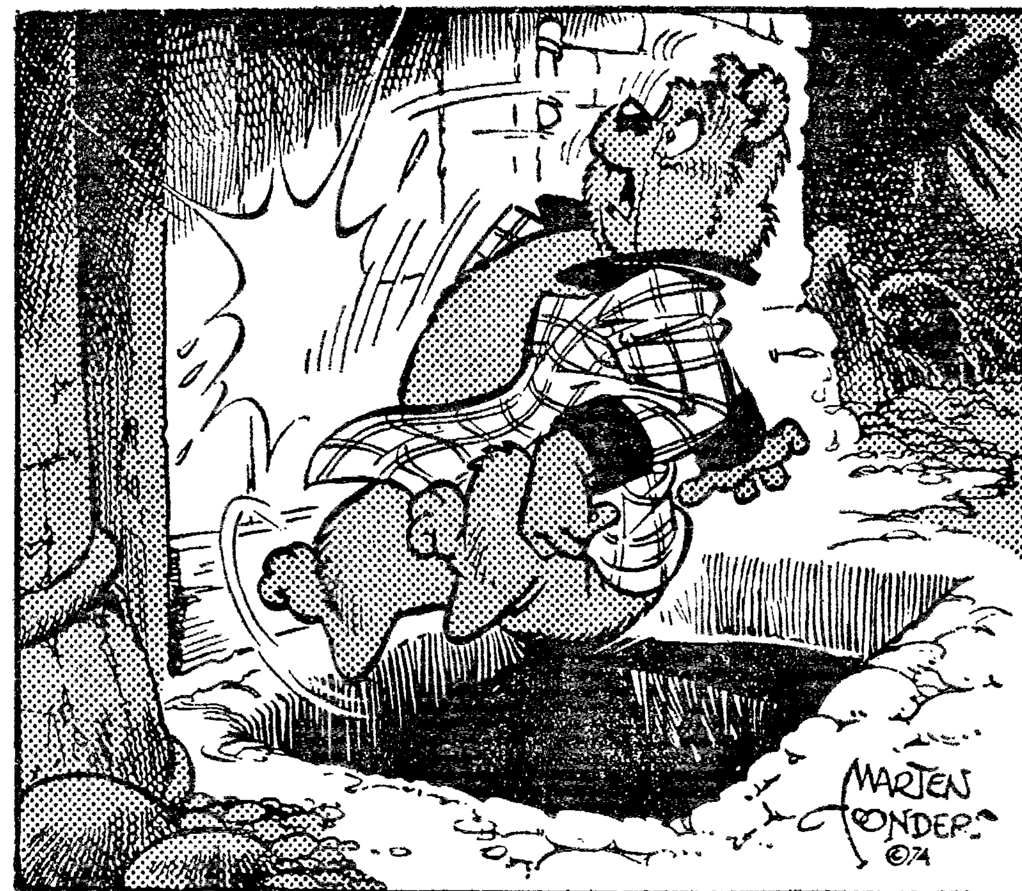
,,Daar gaat het nu niet om'', sprak heer Ollie streng. ,,Ik sommeer u u over te geven. Het is misselijk wat u daar tegen die arme Joost deed, die alleen maar aan zijn plicht bezig was, als u begrijpt wat ik bedoel. Maar het is gedaan met uw misdadige streken. U staat tegenover een overmacht — en deze agenten gaan u astereren. Arseteren, bedoel ik!''

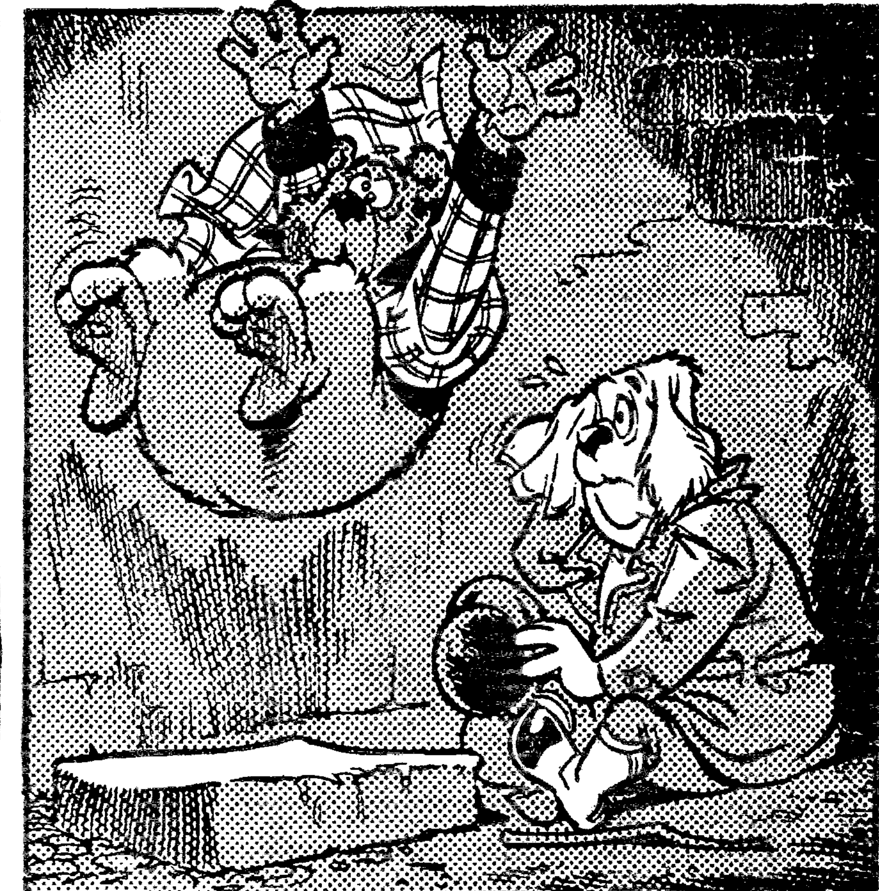
,,Agenten?'', herhaalde de magister, terwijl hij zijn hand ophief

,,Bedoel je die oude pronen daar? Oude pronen lossen op in de lucht zonder een spoor na te laten. En een proon blijft een proon, ook als hij een politiepet op heeft. Ze hebben geen ruggegraat, hèhèhè!''

Zo kakelende knipte de bejaarde engerd met de vingers en tot schrik van heer Bommel verdween zijn politiemacht in enkele stofwolken en sterretjes, zonder iets na te laten dan twee petten.

7920 Een ogenblik stond heer Ollie als door de bliksem getroffen. De verdwijning van zijn bediende en het oplossen van de politiemacht grepen hem sterk aan, dat valt te begrijpen. Maar toen maakte woede zich van hem meester en met gebalde vuisten trad hij op de deuropening toe.

,,Dit gaat te ver!'', riep hij uit. ,,U bent door en door slecht en u maakt misbruik van onschuldige pronen. Maar ik ken mijn plicht als heer die voor een rechtvaardige zaak vecht! Ik zal u de toorn van een Bommel laten voelen.''

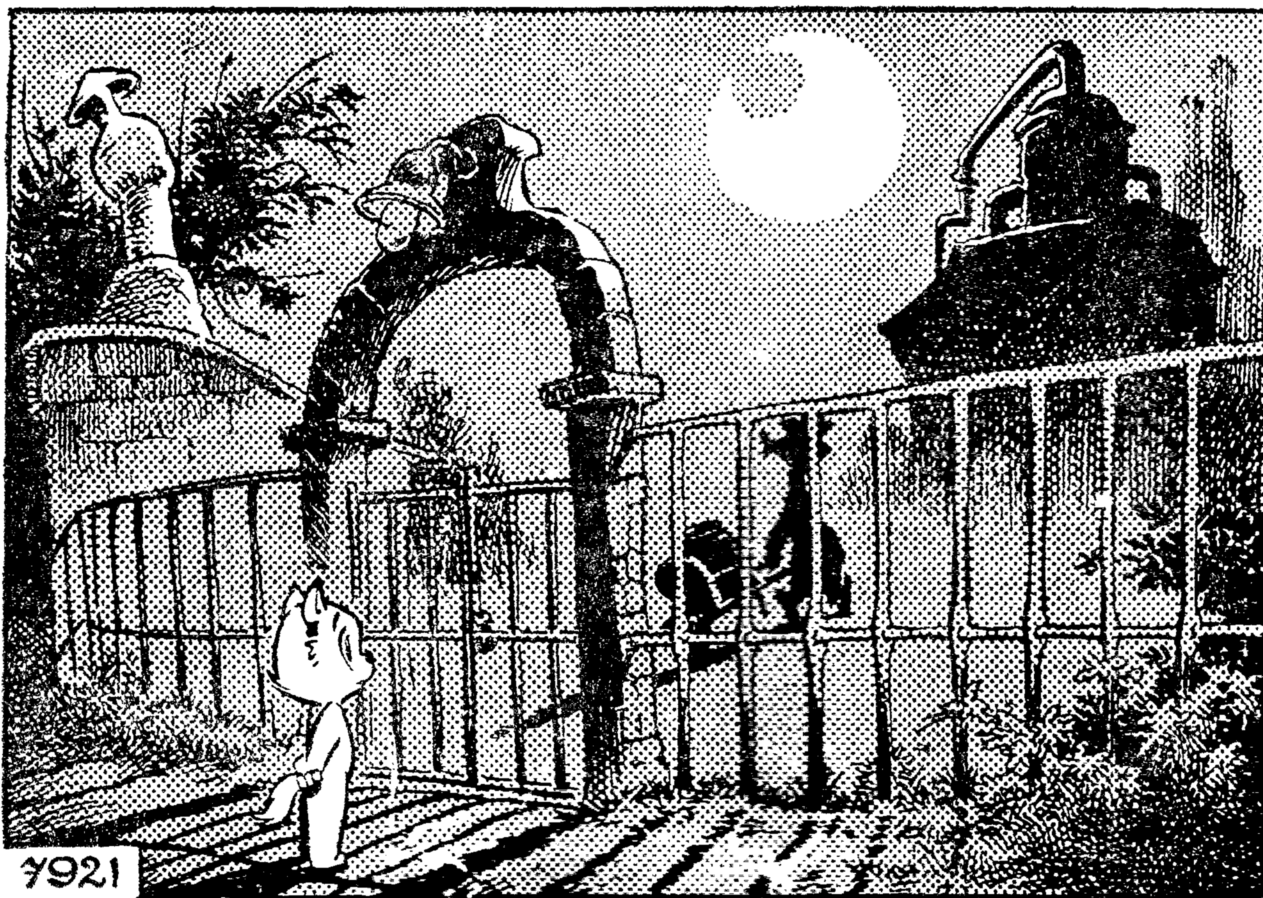
De grijsaard liet hem naderen zonder een beweging te maken, maar toen de uitzinnige heer over het gat van de stoep wilde stappen, sloeg hij met een vlugge beweging de deur dicht. Daardoor verloor heer Ollie het evenwicht en tuimelde in het gat waarin Joost verdwenen was.

De ongelukkige knecht was in een donkere ruimte gevallen, die gelukkig niet al te diep was. Daar zat hij nu naast de stoepsteen en wiste zich met zijn zakdoek het voorhoofd af.

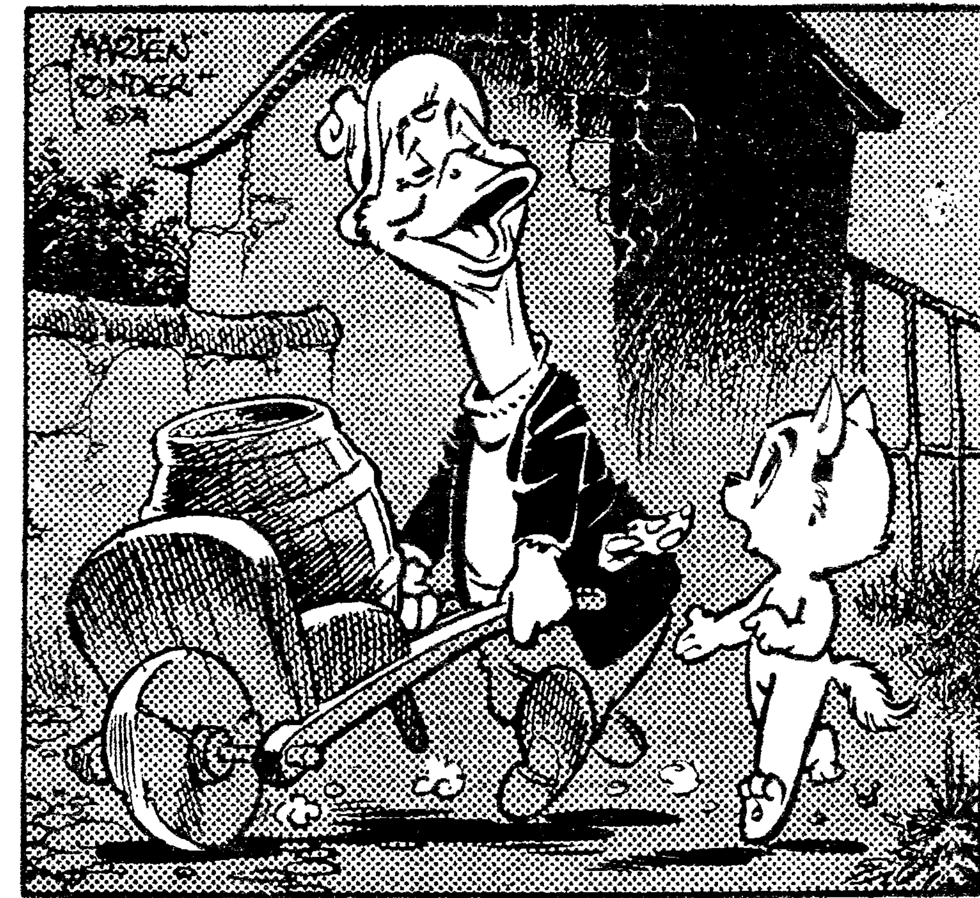
,,Het is allemaal heel betreurenswaardig'', sprak hij tot zichzelf.

,,Deze bezigheden vallen toch geheel buiten mijn terrein. Daar zal ik heer Olivier op wijzen als men mij toestaat weer aan het daglicht te treden. Als ik hem tenminste ooit weer terugzie...''

Op dat moment werd het gat boven hem verduisterd en de gedaante van zijn werkgever plofte naast hem op de grond.

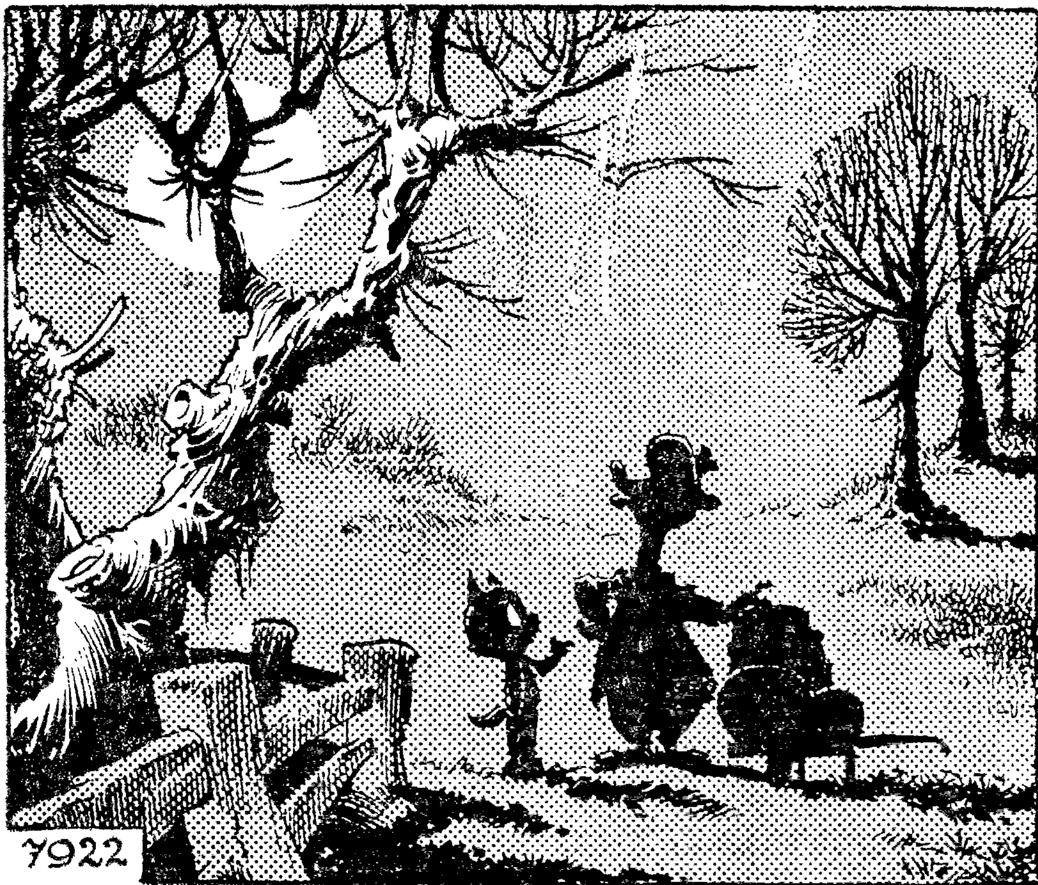

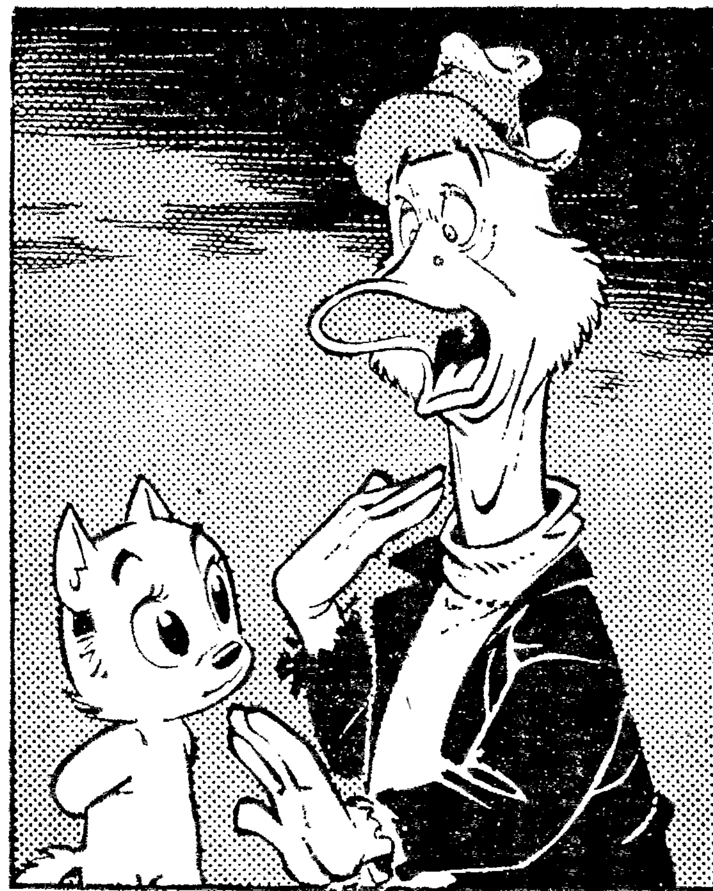

7921 Toen Tom Poes bij de slaoliefabriek aankwam, was de nacht reeds gevallen. De maan scheen bleek over het gebouw, dat op een afstandje zichtbaar was, maar alle vensters waren donker en het hek was gesloten.
,,Alweer pech'', zei Tom Poes bedrukt tot zichzelf. ,,Om deze tijd wordt daar natuurlijk niet meer gewerkt. Maar wacht, ik geloof, dat er iemand aankomt.''
Hij had gelijk; vanaf de fabriek naderde een verlate werker die een vat op een kruiwagen voortduwde. Hij opende het hek en toen hij dichterbij kwam, zag Tom Poes, dat het een oude bekende was.
,,Wammes Waggel!'', riep hij uit. ,,Dat treft, want misschien kan je me helpen. Werk je hier?''
,,Niks hoor!'', riep Waggel uit. ,,Het is veels te laat om te werken. De vorige maand wel, maar nu hou ik ermee op, want het werd reuze saai, en vet ook.''
,,O ja?'', zei Tom Poes, die naast de kruiwagen met hem op liep. ,,Wat voor werk deed je daar dan?''
,,Vaten vullen natuurlijk'', verklaarde Wammes al duwend. ,,Wel enigjes, hoor. Maar er loopt zoveel naast, hè?''
,,Dat zal wel'', zei Tom Poes. ,,Wat is dat voor een vat?''

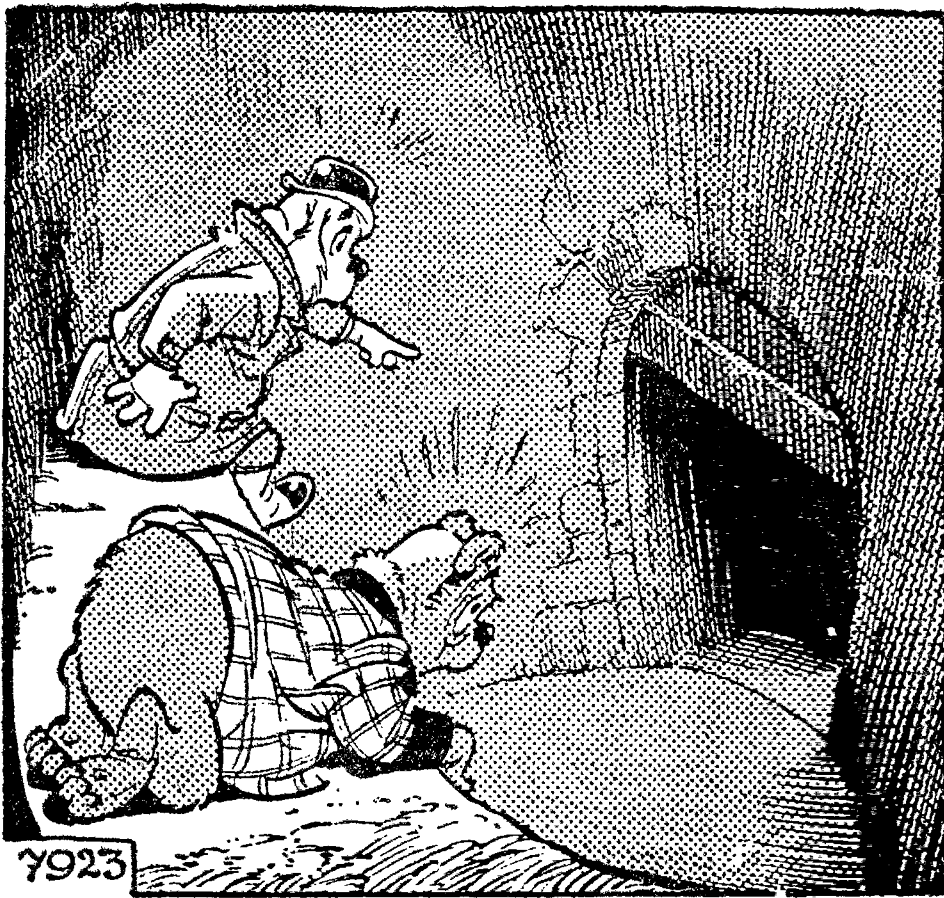
,,Dat is salaris voor hard werken'', legde de vatenvuller uit. ,,Beter dan geld, want dat kan je niet opdrinken. Daarom heb ik dit gevraagd, toen ik de betrekking opzei.''

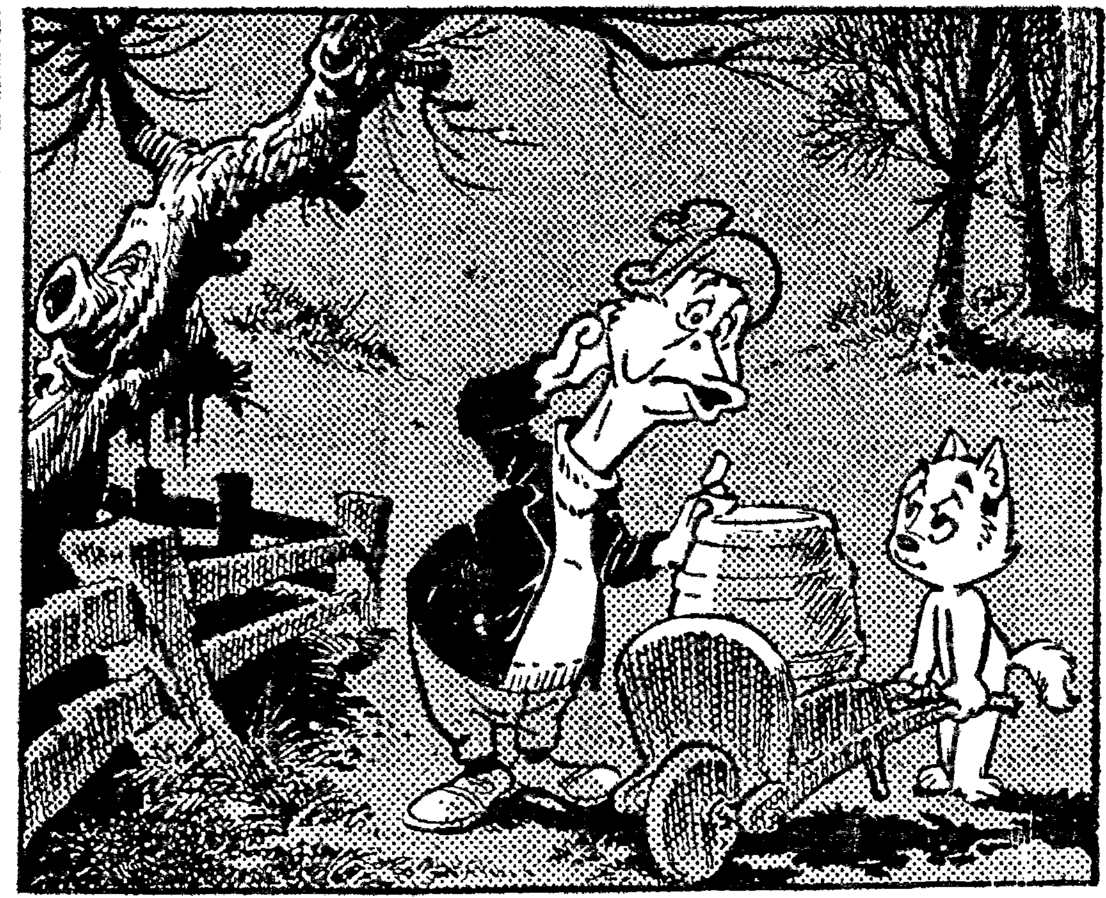

7922 „Is dat vat van jou?", vroeg Tom Poes. „Wat zit erin?"
„Slaolie natuurlijk", verklaarde Wammes. Hij zette zijn kruiwagen neer om even te rusten en vervolgde dromerig: „Dat is haast even lekker als levertraan — en met zo'n vat kan je wel een maand voort."
„Dat zal wel", zei Tom Poes. „Maar.. eh.. zou je het aan mij willen geven? Het is niet voor mezelf, hoor. Ik heb zoiets nodig voor heer Bommel, die in nood zit."
„Niks hoor!", riep de ander uit. „Dat zou niet eerlijk zijn, want het is van mij! Laat-ie zelf een vat kopen. Hij geeft mij toch zeker ook geen olie als ik in nood zit? Nou dan!"
Dat was natuurlijk jammer, want de nood van heer Ollie en zijn bediende begon te stijgen. Tot hun grote schrik voer er een trilling door de grond waarop ze zaten en daarop zakten ze langzaam naar beneden.
„W-wat is dat?", stamelde heer Bommel. In wanhoop greep hij naar de muur, om zich omhoog te trekken, maar die was zó glad, dat hij nergens houvast vond.
„Ik w-weet niet w-wat er ge-gebeurt", klaagde hij. „D-doe toch iets! Z-zie je dan niet, dat ik ten gronde ga, zodat m-mijn einde gekomen is?"
„Heel betreurenswaardig", gaf de knecht nerveus toe. „Daar is een richel die niet meezakt. Ik stel voor daar haastig plaats te nemen, heer Olivier! Dan zullen we tenminste niet dieper zinken dan nu reeds het geval is. Want ook ik vrees het ergste, met uw goedvinden."

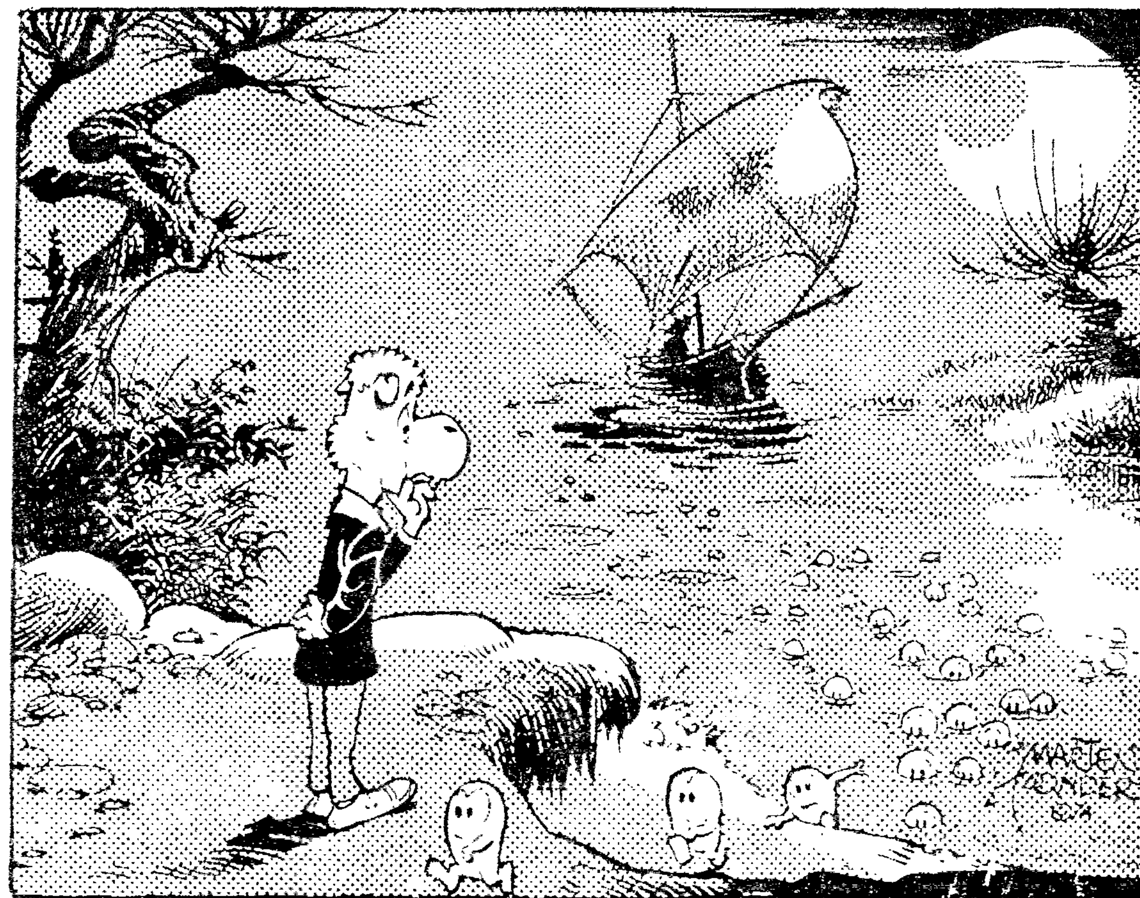

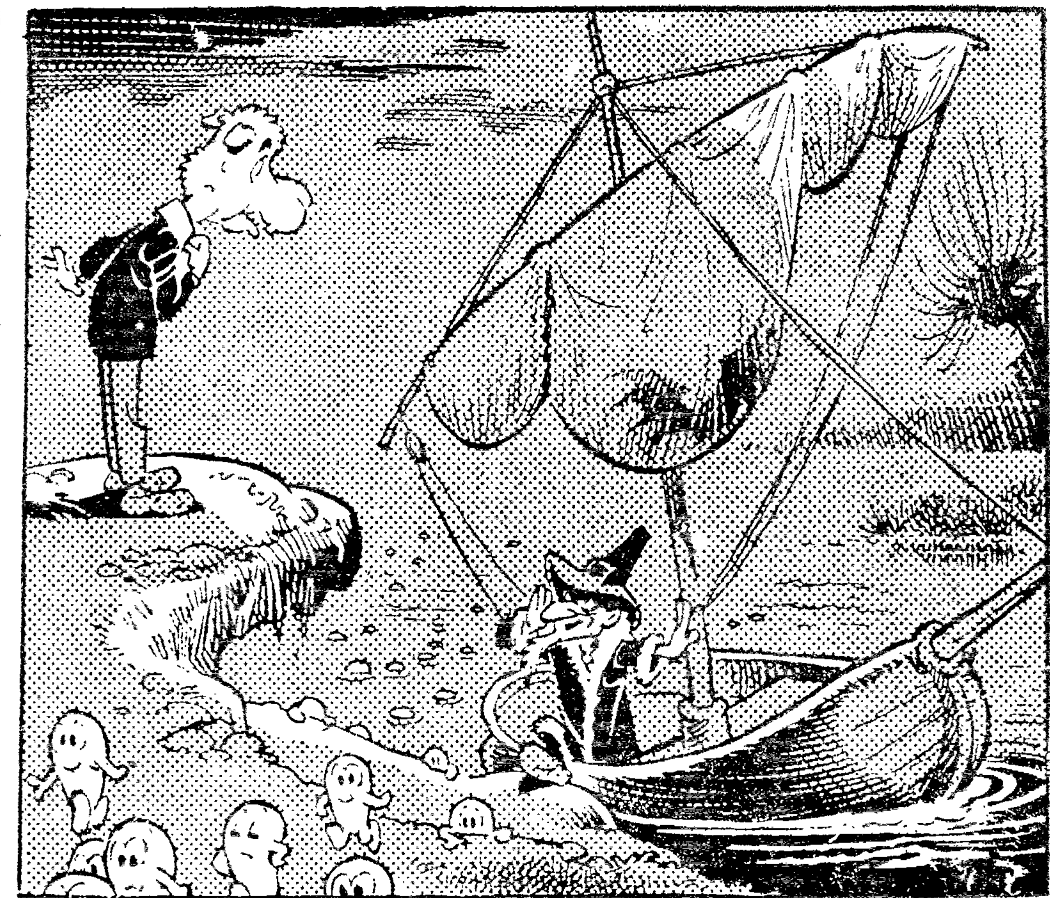

7923 Toen heer Bommel zijn bediende op de richel zag klimmen, aarzelde hij geen ogenblik dat voorbeeld te volgen. Hij was maar net op tijd, want toen hij na veel moeite op de rand lag, zag hij de grond reeds diep onder zich.

In de muur ertegenover was een poort zichtbaar geworden en de deur die deze afsloot, begon krakend en knersend omhoog te gaan.
„Een uitgang!", riep hij uit. „Ik had niet naar je moeten luisteren, Joost! Nu lig ik hier in levensgevaar, terwijl ik rustig door die deur naar buiten had kunnen wandelen, als ik mee naar beneden was gegaan."
„Ik ben zo vrij dat te betwijfelen, heer Olivier", zei de knecht beklemd. „Als u zo goed wilt zijn een ogenblik stil te wezen, kunt u een vochtig geruis horen. D-dat is g-geen gewone deur..."
Op hetzelfde moment spoelde een krachtige waterstroom naar binnen en de echo's van het geweld galmden akelig door de kokerachtige ruimte.
„Tis een sluis!", riep heer Bommel met overslaande stem. „Een ri-rivier! Kwil eruit!"
Joost staarde met uitpuilende ogen naar de vloed, die snel begon te stijgen, maar hij bedwong zijn aandoening met grote geestkracht.
„Het gebodene st-staat ook mij t-tegen", sprak hij bleek tot zichzelf. „Maar dit is niet het ogenblik om mijn ontslag aan te bieden."
Intussen stond ver daar vandaan Tom Poes in het maanlicht met Wammes Waggel te praten. Hij had de handvatten van de kruiwagen gegrepen en zei zo losjes mogelijk: „Als je mij dit vat geeft, krijg je van heer Ollie een vaatje levertraan."
„Denk je dat heus?", vroeg Wammes. „Hihihi. Ja, Bommel zal daar gek zijn."

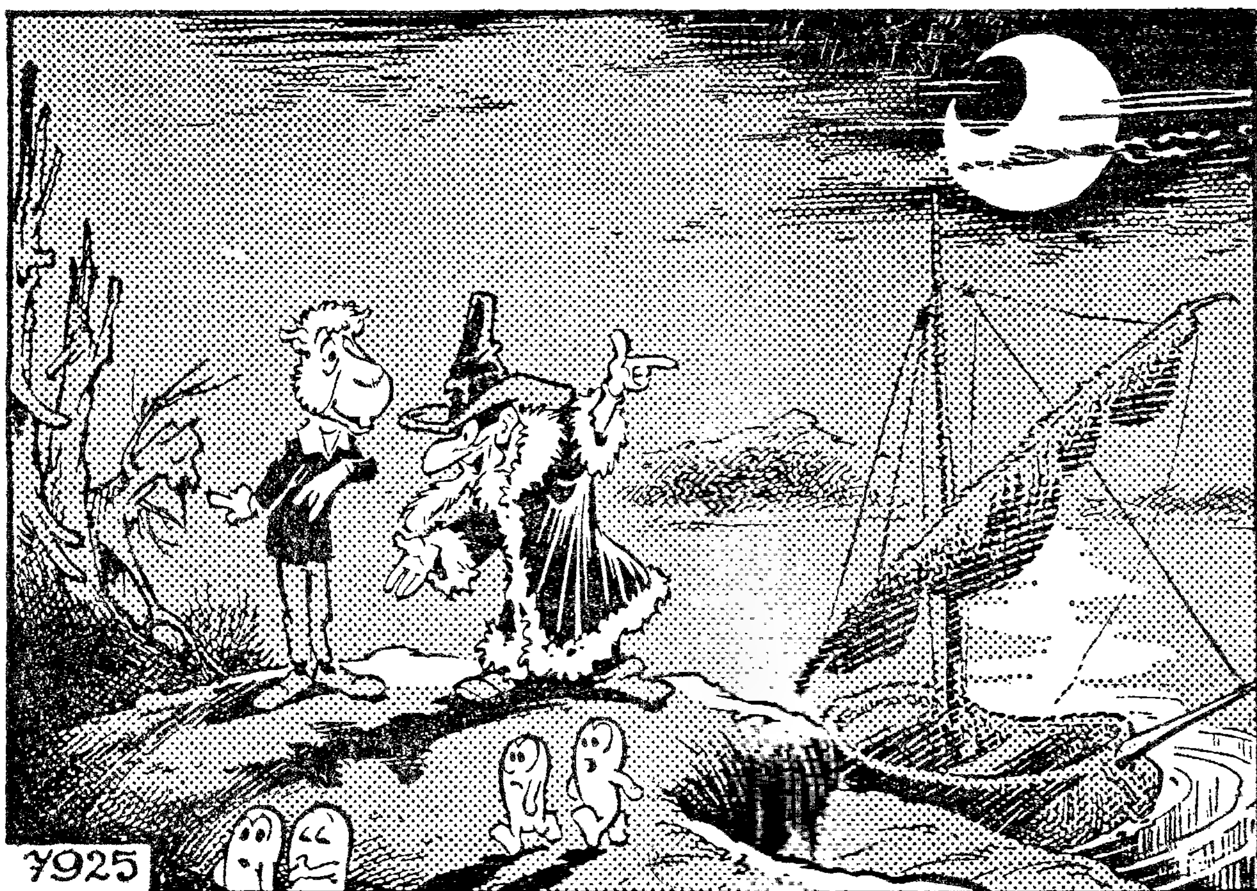

7924 Toen Wammes Waggel bleef weigeren zijn vat slaolie af te staan, greep Tom Poes de handvatten van de kruiwagen stevig beet en zette het op een lopen. Het voertuigje bolderde over de ongelijke weg en het kostte heel wat moeite om het tonnetje in evenwicht te houden.
,,Dat is lelijk van je!'', riep Wammes, die hem na de eerste schrik naholde. ,,Laat dat, valserik! Geef terug!''
Maar Tom Poes had nu geen keus meer en rende voort in de richting van de rivier, die niet ver vandaar door het landschap kronkelde.
Aan de oever stond doctorandus Zielknijper in het maanlicht. Hij keek naar de pronen die op dat punt zonder ophouden aan land klommen en streek zich peinzend over de kin.

,,Eigenaardig'', sprak hij tot zichzelf. ,,Deze klanten komen achter elkaar aan stroomopwaarts gezwommen. Het zou me wat waard zijn om aan hun wieg te staan. Met begeleiding van de ouders zou ik ze beter kunnen manipuleren, want nu is hun achtergrond volstrekt leeg en ongevormd..''

Hij was zo in gedachten verdiept, dat hij de nadering van een eigenaardig scheepje niet opmerkte. Het zeilde geluidloos tegen de stroom op, gedreven door de maanwind, en hij zag het pas toen het onder hem aanlegde.

,,Een goeie nacht, meneertje'', riep de schipper, terwijl hij aan land stapte. ,,Zoek je de ouders van deze pronen? Dat ben ik.''

7925 De heer Zielknijper keek verbaasd naar de grijsaard die uit het vaartuigje op de oever klom.

,,Wat bedoelt u?'', vroeg hij bleekjes. ,,Hoe kunt u de ouders van de pronen zijn? Dat is wetenschappelijk gezien een onmogelijke zaak.''

,,Toch niet, hèhèhè!'', kakelde de oude. ,,Ik ben Hocus Pas, een magister in de zwarte kunsten, en met akwa lutum kan men een verdikte lapicox bereiden, dat weet je toch? Proondril! Niet moeilijk, want het gaat om de kwantiteit en niet om de kwaliteit. Ik zou je een samenwerking willen voorstellen.''

,,Samenwerking?'', herhaalde de zielkundige terugdeinzend.

,,Ik heb moeite met de erwten die hun hersens vormen'', legde de ander uit. ,,Het zou prettig zijn wanneer jij die vulde. Er heerst nu wel wanorde in de stad en dat is nuttig, hèhèhè! maar een verstandige vulling zou nog prettiger wezen.''

,,M-maar dat.. dat lijkt op breinspoeling!'', stamelde de geleerde. ,,Daar verzet mijn beroepsethiek zich tegen, geachte heer!''

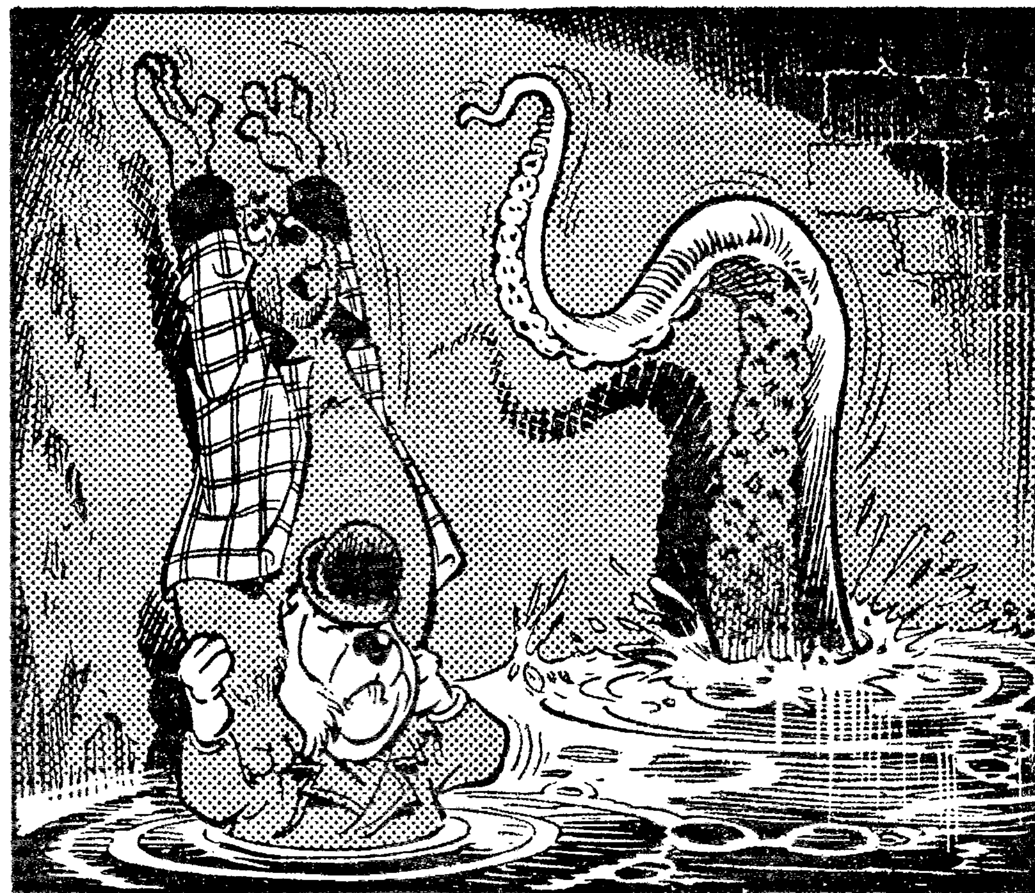
,,Alsof je nu iets anders doet!'', kraste Hocus·Pas. ,,Je kunt beter maar meewerken, anders raak je in de Oerpoel, net als alle anderen!''

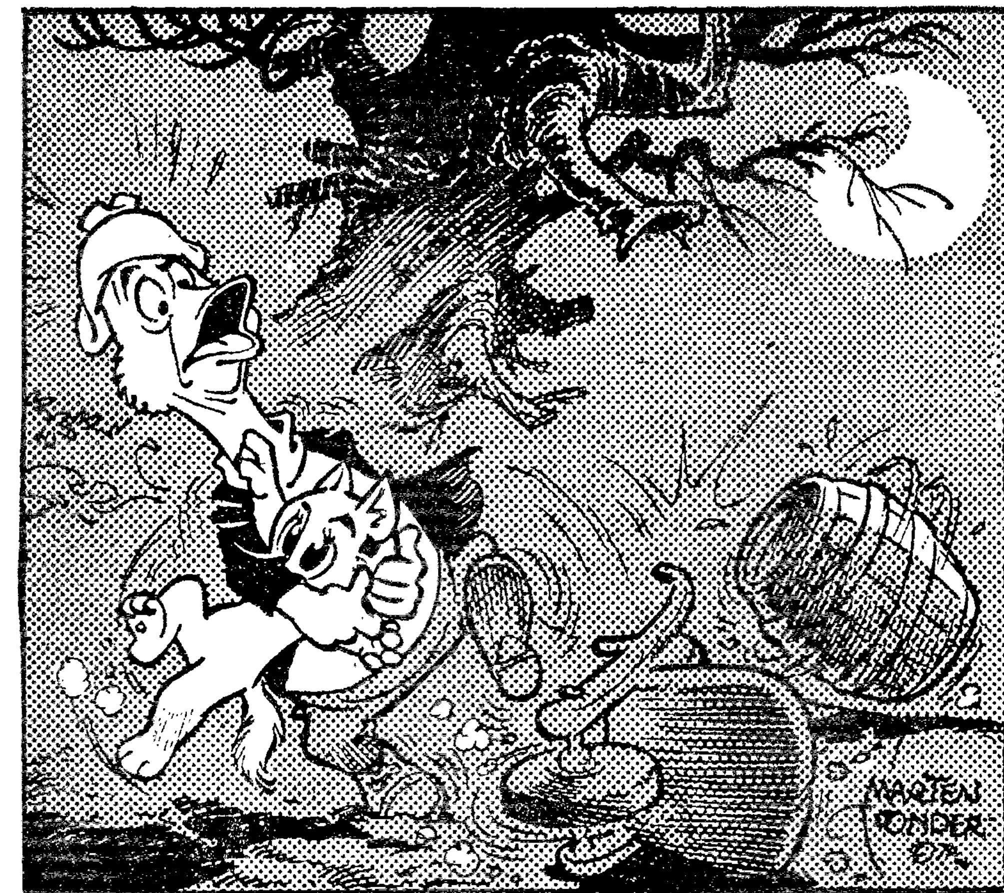
Wat dat betekende wist de heer Zielknijper natuurlijk niet, maar heer Bommel begon er een idee van te krijgen. Hij zat nu tot de knieën in het water en zijn angst had langzaam plaats gemaakt voor wroeging.

,,Het is mijn schuld, dat je hier aan de rand van de ondergang zit, Joost'', sprak hij met bevende stem. ,,Je kunt beter je ontslag nemen en mij hier eenzaam laten verdrinken, als je me volgen kunt.''

,,Het zou niet baten, heer Olivier'', zei de trouwe knecht. ,,Ik moet u wel volgen, met uw goedvinden.''

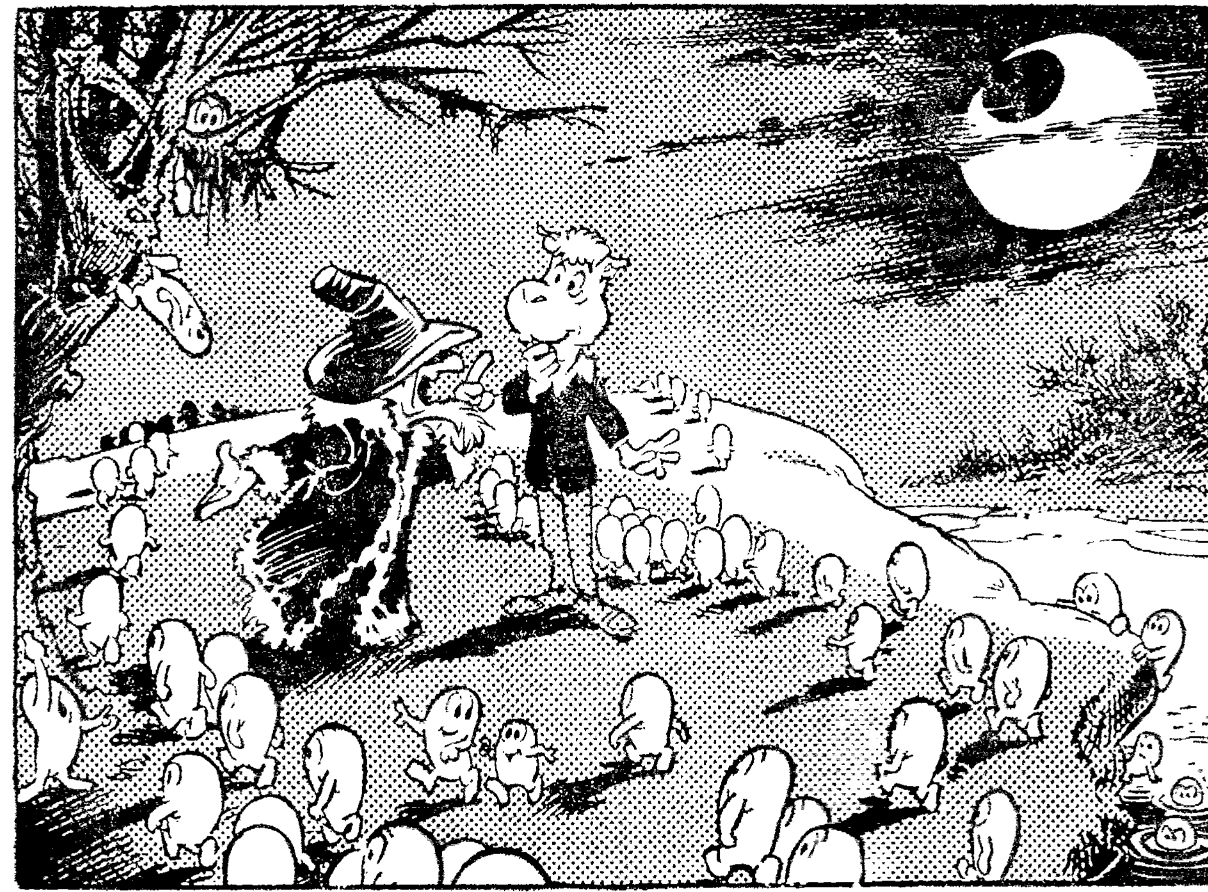

7926 Het water bleef snel stijgen en al spoedig zaten heer Bommel en zijn knecht tot hun middel in het nat.
,,Straks staat het tot onze lippen'', prevelde heer Ollie met zwakke stem. ,,Mijn hele verleden passeert aan mijn geestesoog. En nu dacht ik: als we drijvend boven kunnen blijven, bereiken we vanzelf het gat in de zoldering waardoor we binnen zijn gekomen. Kan je... ik bedoel.... kan je reddend zwemmen, Joost?''
De bediende antwoordde niet. Hij stak een trillende wijsvinger uit en keek met uitpuilende ogen naar een kronkelende arm die boven het water verschenen was.
,,Een octo-octo-octopuspus!'', stamelde hij. ,,Onder ons. In d-de poe-poel!''
Heer Ollie aarzelde niet. Met een hoge kreet beklom hij de ontredderde knecht en trachtte met uitgestrekte armen de zoldering te bereiken. Die was echter te hoog en toen hij de akelige zuignappen tastend op zich af zag komen, begreep hij dat zijn poging vergeefs was.
,,Als u z-zo goed wilt zijn n-naar beneden te komen'', fluisterde Joost, ,,dan kan ik me bebeter v-voorbereiden. Er is nie-niemand d-die ons nu nog helpen kan, met uw welwelnemen..''

Het zag ernaar uit, dat hij gelijk had. De enige die had willen helpen was Tom Poes en die was in een worsteling met Wammes Waggel gewikkeld. De anders zo vreedzame vatenvuller vond het zo vals, dat zijn vat gestolen werd, dat hij Tom Poes driftig wegrukte van de kruiwagen. Het voertuigje viel om en terwijl er een wild gevecht begon, rolde de ton met slaolie bonkend de heuvel af.

7927 De heuvel liep op die plaats tamelijk steil omlaag, zodat het vat met toenemende snelheid naar beneden rolde, in de richting van de rivier. Bij de oever bonkte het op een rots, de duigen sprongen en terwijl het houtwerk openbarstte, vloeide de olie in het snelstromende water. De gevolgen waren niet direct te merken en een eindje verderop bleven de pronen gestaag aan land klimmen, terwijl doctorandus Zielknijper zijn gesprek met Hocus Pas voortzette.

„Dit kan ontijdig doorgaan", sprak de grijsaard, op de witte ventjes wijzend. „Akwa lutum en terra lapsus zijn er genoeg, zoals je weet".

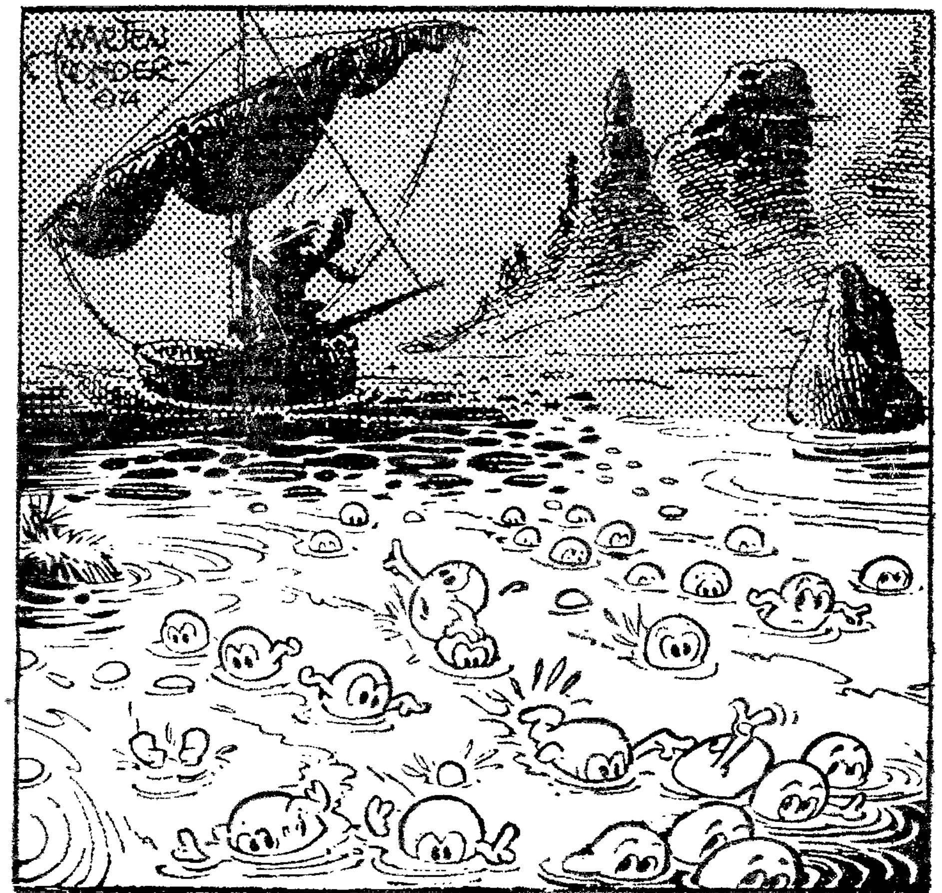
„Potjeslatijn", zei de geleerde ontwijkend.

„Aan jou om goed ingesproken erwten te maken", hernam de grijsaard, die geen aandacht aan hem schonk. „We kunnen de streek overspoelen met fijne, gevormd denkende pronen. Dikhuidig. Ruggegraatloos. Hoogklimmend. Denk je eens in: een prachtige samenleving! De bestaande bevolking zal zo sterk verdund worden als water, hèhèhè!"

Zo kakelend wees hij op de voortkabbelende rivier, maar op hetzelfde moment verbleekte hij en stiet een akelige kreet uit. De heer Zielknijper volgde zijn blik en zag met enige verbazing, dat het water bedekt was met een vettige laag, die snel naderdreef.

7928 De bejaarde magister spoedde zich naar de oever en stak een vinger in de vette laag die de rivier bedekte.

''Olie!'', kraste hij, terwijl hij de druppel die hij zodoende aan land had gebracht, snuffelend bekeek. ''Olie op mijn pad! Ik, arme oude man...''
Doctorandus Zielknijper keek verrast op, maar nadat ook hij een proefje van het vocht genomen had, trok er een glimlach over zijn gelaat.
„Daar dacht ik toch werkelijk even, dat u een oliebron ontdekt had'', sprak hij vermaakt. ,,Maar wat hier drijft, is zuiver plantaardig, waarde heer. Een weggeworpen voedingsmiddel, heel gewoon in een welvaartsmaatschappij. Nee, als het nu aardolie was..''
„Het is slaolie!'', riep Hocus Pas met schorre stem. ,,Olienotenolie!''
Zo schreeuwende holde hij met stramme benen naar zijn schip en de zielkundige keek hem verbaasd na.
,,Een eigenaardige grijsaard'', zei hij bij zichzelf. ,,Een ijveraar vol maniakale fobieën. Ik moet toegeven, dat hij me geschokt heeft met zijn onzedelijk gepraat over de hersenspoeling van erwten. Jakkes, ik kan mijn tijd beter besteden! De pronenbegeleiding vraagt steeds meer aandacht, want elke minuut komen er nieuwe bij.''
Hij keerde de rivier de rug toe om naar huis te gaan en daardoor zag hij niet, dat de komst van nieuwe pronen een onverwacht einde genomen had. Op het zien van de olieplas die hun tegemoet kwam, keerden de witte ventjes geschrokken om en begonnen in paniek terug te zwemmen. Achter hen dreef het schip temidden van de vette laag en de magister stond op de voorplecht met de vuisten te zwaaien, terwijl hij gierende kreten uitstiet.

7929 Bij het aanbreken van de morgen kwam Gor met een bezem de bouwval uit. Het was zijn gewoonte om de pronen die 's nachts uit het ei gekomen waren, bij het ochtendkrieken in de rivier te vegen. De witte ventjes waren erg aanhankelijk en bleven maar al te graag bij de ruïne omhangen. Als ze echter eenmaal te water waren geraakt, voelden ze hun plicht en plachten ijverig stroomopwaarts te zwemmen.

Maar op deze dag was dat anders. Er heerste een vreemde onrust onder de pronen, terwijl ze vol afkeer de landwind opsnoven, en toen ze in de rivier waren geveegd, zwommen ze in paniek de andere kant op, naar de zee toe.

De dwerg staakte zijn geschrob en krabde zich onthutst onder de muts. "Uch", mompelde hij. „Pronen gaan fout. Iets doen, anders baasie boos. Maar watte doen?"

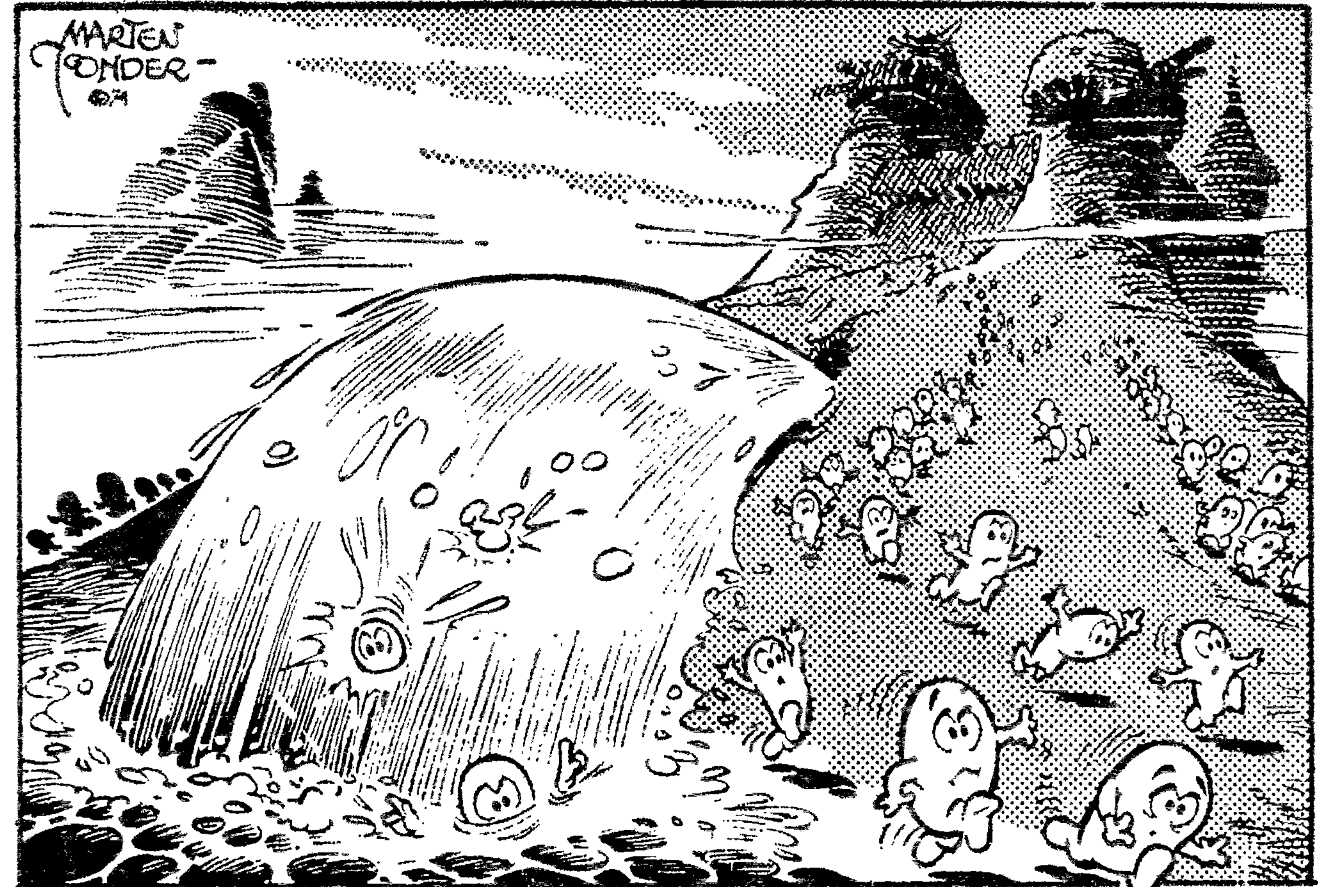
Terwijl hij zo zijn eenvoudig denkvermogen pijnigde, steeg het water nog steeds in de Oerpoel, waar heer Bommel en Joost zich bevonden.

„Het l-loopt af", stamelde de eerste, die door zijn vingers keek om de tentakels niet te hoeven zien. „Het wa-water is me tot de lippen gestegen."

„Mij ook, ...als ik zo vrij mag zijn", zei de bediende klappertandend. „W-wat me staande houdt, is de... de arm v-van de zeeslang, die zich om mijn knie-knieën slingert... met uw welnemen."

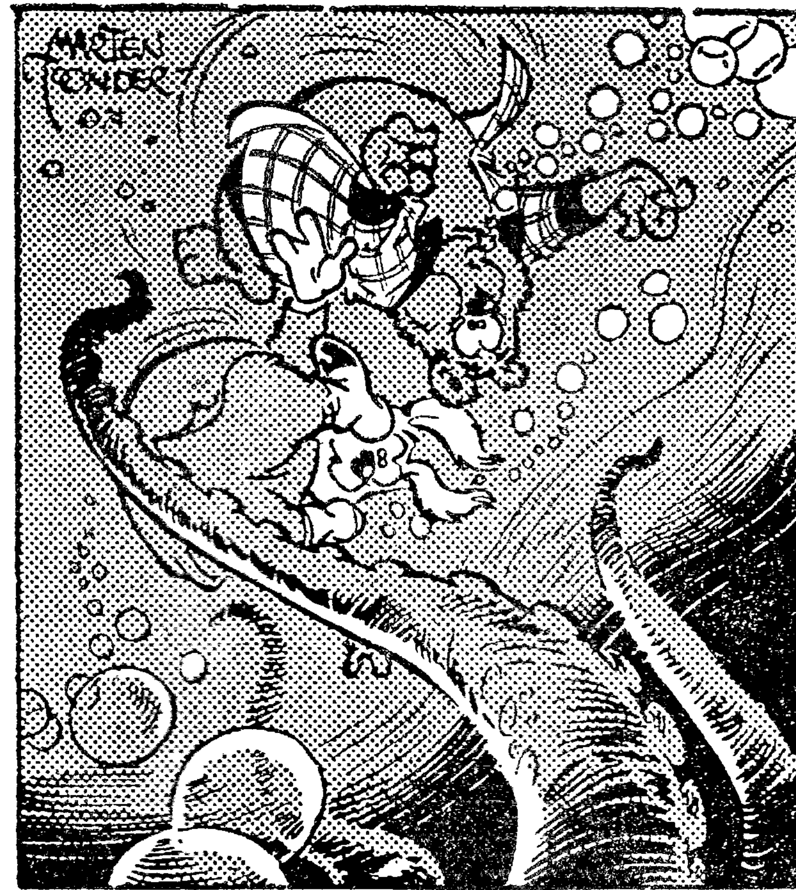

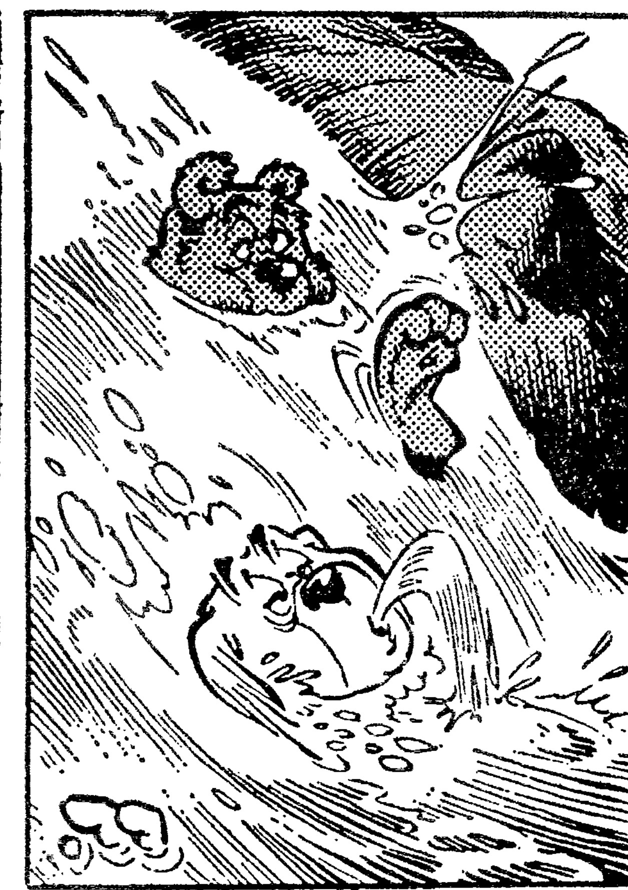

7930 ,,W-wat me staande houdt, is de-de arm van de zee-zee-slang, die zich om mijn knieën slingert... met uw goedvinden'', stamelde Joost.
Heer Bommel wilde hem geschokt vragen wat hij bedoelde, maar op dat moment slingerde een tentakel zich om zijn tors en met grote kracht werd hij omhoog getild. ,,Help!'', riep hij met geknepen adem. ,,Doedantochiets!''
Helaas, de trouwe bediende was niet in staat om zijn meester hulp te bieden, want ook hij was op zo'n akelige manier omstrengeld, dat het hem benauwd te moede werd.
Het water was intussen tot stilstand gekomen en behalve de gesmoorde kreten van de heer en zijn knecht was er niets te horen dan vreedzaam geklots tegen de kelderwanden. Maar toen klonk er plotseling een vreemd geknars, dat uit de diepten van de poel scheen te komen en dat de ongelukkigen met nieuwe ontzetting vervulde. Ze wisten dan ook niet, dat het veroorzaakt werd door Gor, die niet ver vandaar aan een groot wiel stond te draaien.

,,Pronen gaan fout'', mompelde de dwerg met schorre stem. ,,Iets doen. Anders baasie boos. Oerpoel open maken. Pronen tegenhouden. Uch.''
Zo pratende wond hij moeizaam de zware ketting, waar de sluisdeur aan bevestigd was, om het rad en de gevolgen waren al spoedig zichtbaar.
Uit de opening in de rotswand waarop de ruïne stond, begon een krachtige waterstraal naar buiten te spuiten, tot grote schrik van de pronen. De kille landwind had hen reeds danig in verwarring gebracht door de akelige geuren die hij over de rivier meevoerde. En nu deze onverwachte stroom het vluchten naar de zee belette, zwommen ze in wanorde alle kanten op.

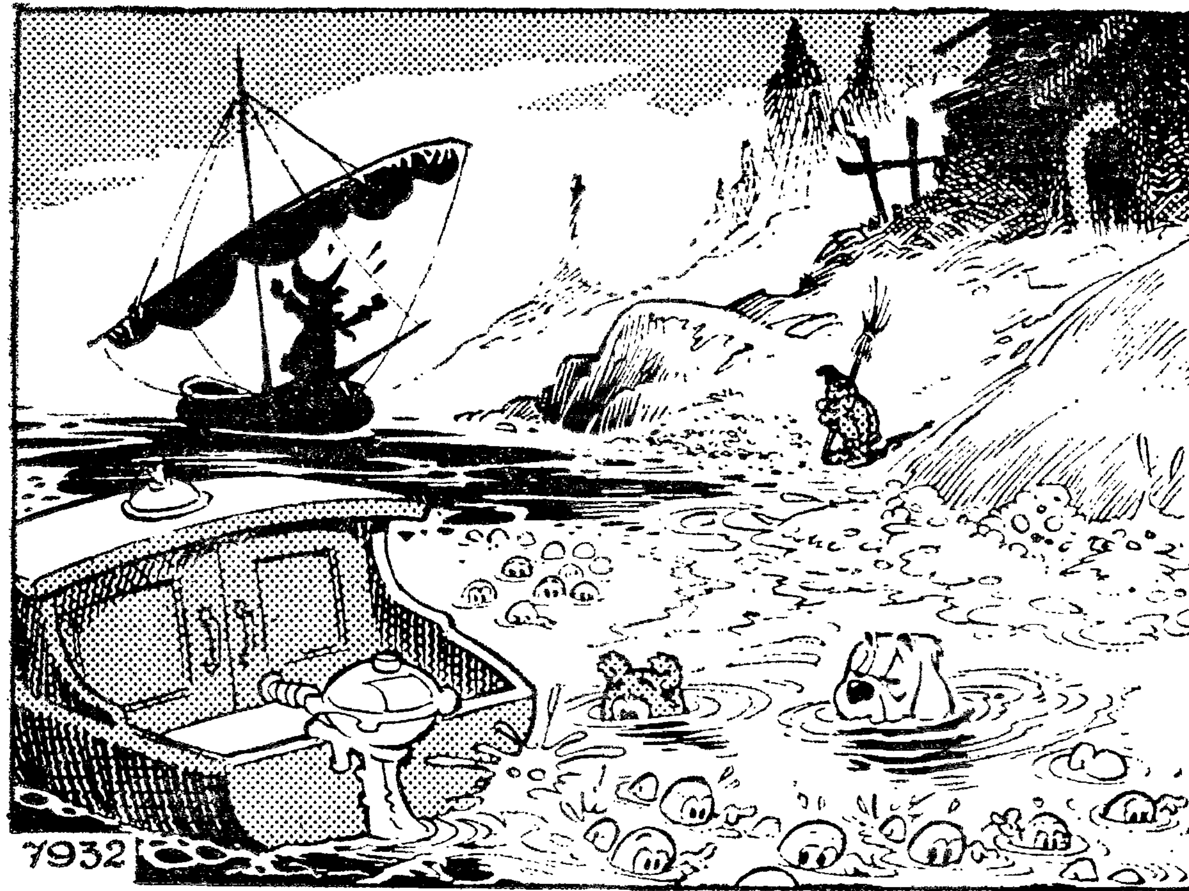

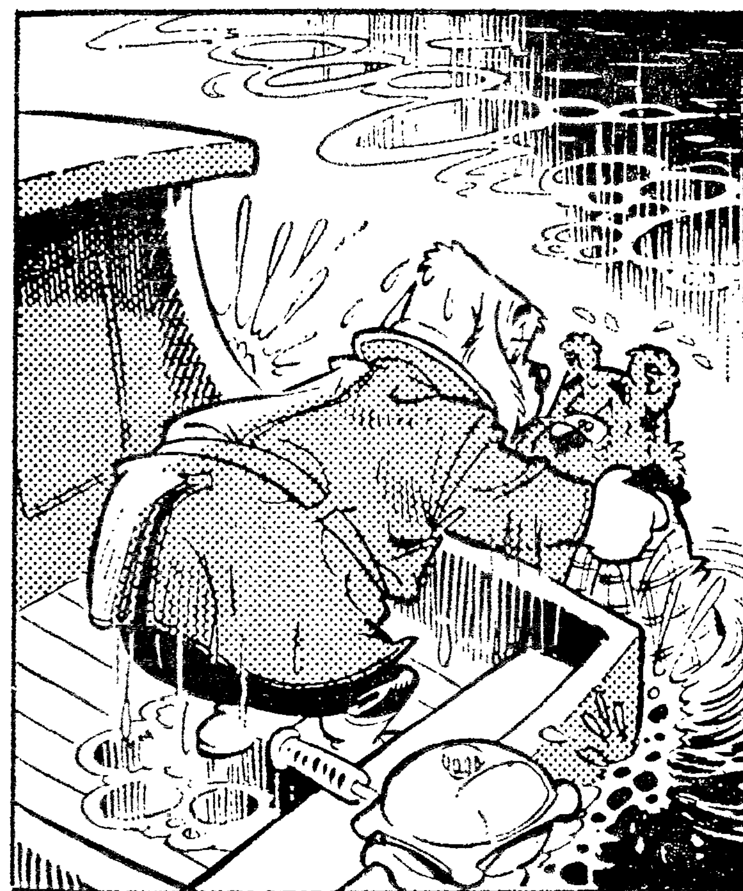

7931 Hocus Pas dreef met zijn scheepje temidden van een grote plas slaolie stroomafwaarts en de pronen zwommen in paniek voor hem uit. Ze hadden een vreselijke hekel aan dat vocht en zelfs het geschreeuw en gekras van de magister hielp hen daar niet overheen.
,,Bij Zazel en lod!'', tierde de grijsaard. ,,Jullie gaan de verkeerde kant op! Heb ik je daarvoor op de wereld gezet? Heb ik je daarvoor erwten meegegeven? Kom terug! Olie op je pad!''

Toen zweeg hij. Bij een bocht in de rivier was de bouwval van het kasteel Dralm in het zicht gekomen en dus ook de waterstroom, die uit de rotswand naar buiten spoot.

,,Ik, arme oude man...'', fluisterde de magister verstijvend. ,,Nu loopt de Oerpoel ook nog leeg...''
Heer Ollie en Joost waren zich daarvan nog niet bewust. Door de armen van het watermonster waren ze onder de oppervlakte van de poel getrokken en ze dachten niet anders dan dat hun laatste ogenblik gekomen was. Wel merkten ze een wilde beweging in het nat en ook ontging het hun niet, dat de tentakels loslieten. Maar door ontzetting en ademnood bevangen, schonken ze daar weinig aandacht aan.
,,Dit moet de maag van de walvis zijn'', dacht heer Bommel, toen hij plotseling een kille wind over zijn gelaat voelde strijken. ,,Welk een vreselijk einde voor een heer!''

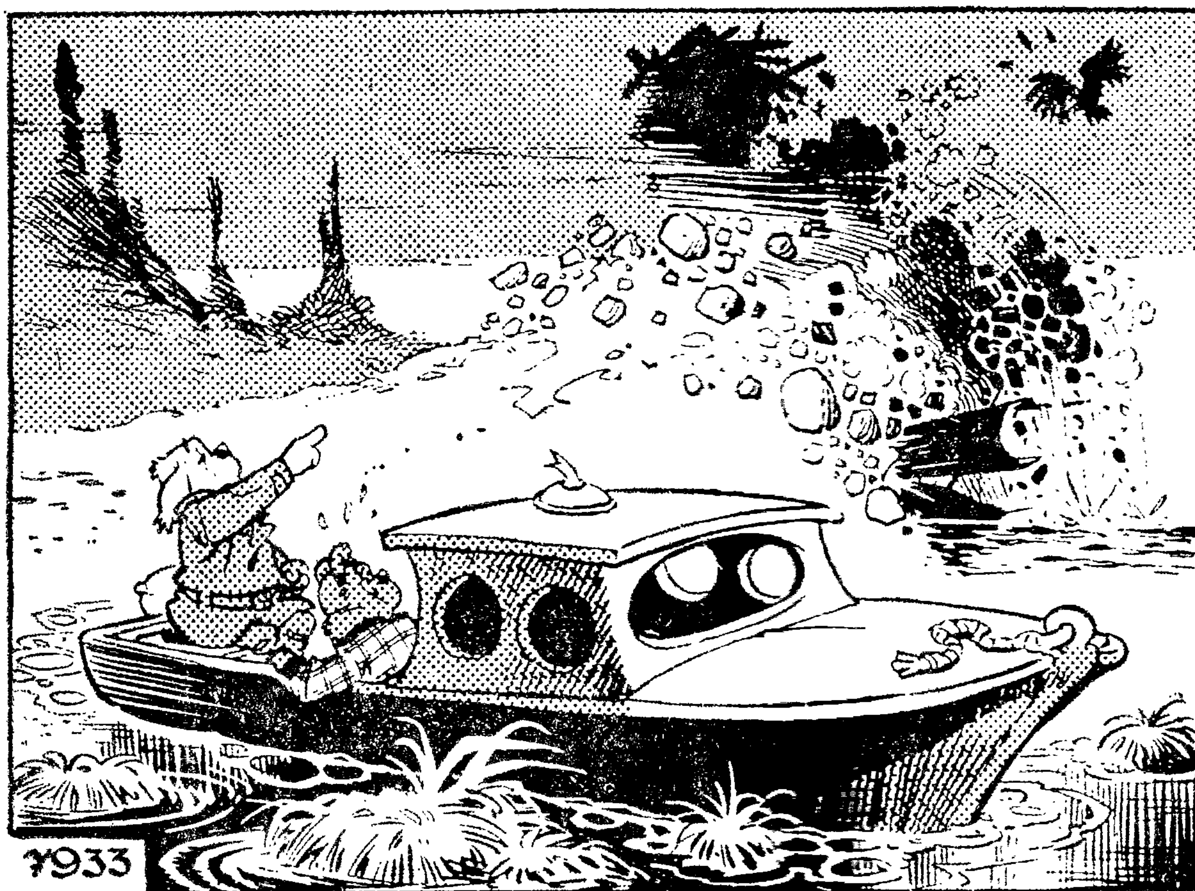

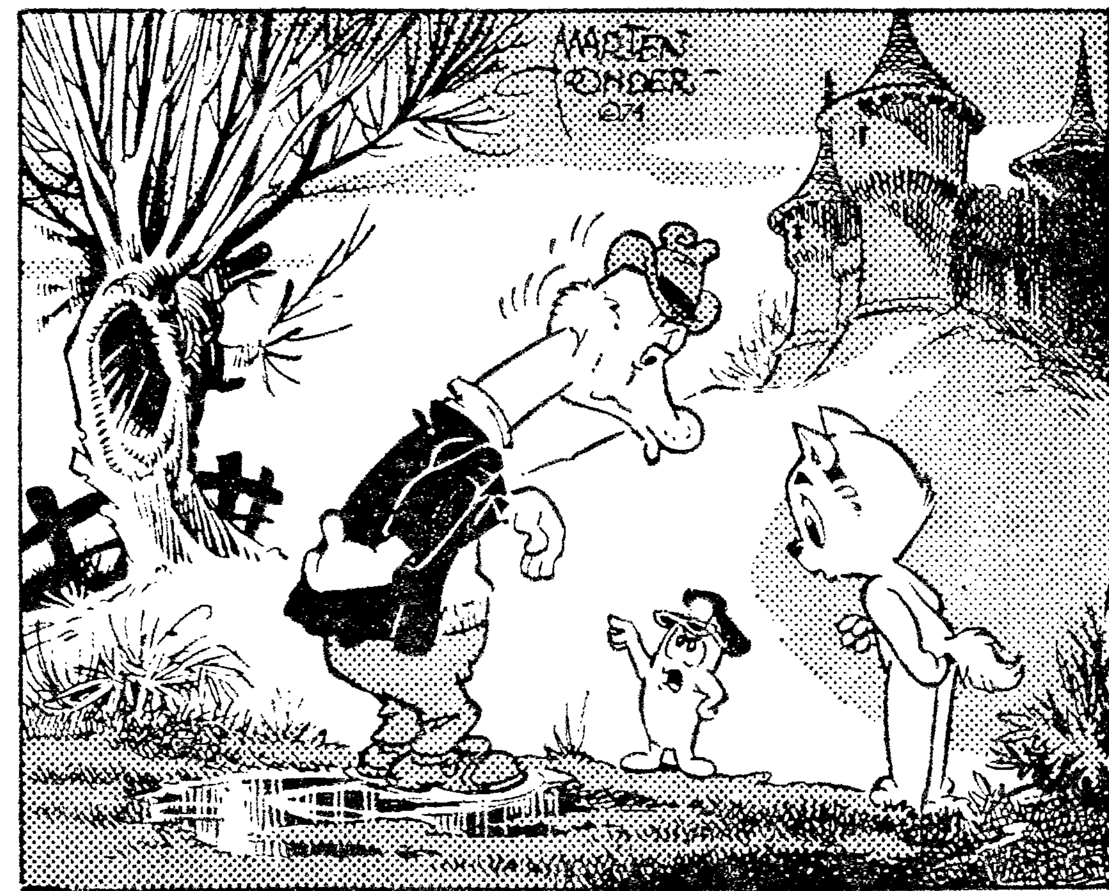

7932 Heer Bommel en Joost werden door de krachtige waterstroom in de rivier gespoeld en omdat ze allebei een grote drijfkracht hadden, slaagden ze erin weer wat op adem te komen.
,,W-waarbennik?'', vroeg heer Ollie, de ogen opslaande. ,,Wattister-gebeurd?''
,,Ik vrees dat ik u geen... bescheid kan geven... heer Olivier'', hijgde de bediende, die zich watertrappend voortbewoog. ,,Maar daar is.. daar is onze bo-boot, als u mij toestaat.''
Hij wees op het motorvaartuig, dat door het geweld van de stroom uit de wal was losgeraakt en tussen de zeewaarts zwemmende pronen door werkte hij zich moeizaam aan boord. Het duurde enige tijd voordat hij zijn werkgever over de railing had getrokken, en toen dat gebeurd was, bleef hij uitgeput zitten.
,,Ik vrees, dat deze dienst mij te zwaar wordt, heer Olivier'', sprak hij bedrukt. ,,Ik ben niet zo jong meer als indertijd bij de jeugdbeweging, als ik mij verstouten mag. En hoewel het bijhouden van Bommelstein niet gemakkelijk is, geef ik er persoonlijk toch de voorkeur aan''.
,,Ik ook'', mompelde heer Ollie, die krachteloos op het dekje lag. ,,Dit alles is heel vreselijk voor mijn teer gestel. Ik zou wat geven voor een voedzaam maal. Laten we gauw naar huis gaan, Joost.

Ik hoor het zeemonster in de verte krijsen, en als we niet opschieten, vindt het ons weer.''
Joost startte met bevende vingers de motor en even later gleed het vaartuigje snel stroomopwaarts, het akelige geschreeuw achter zich latende.
Het was echter geen zeemonster, maar de oude Hocus Pas, die bezig was zijn woede te koelen op de dwerg Gor. Geen wonder, het oliehoudende water was over zijn veld proondril gelopen, omdat de rivier door de leeglopende Oerpoel buiten de oevers was getreden. En daardoor was zijn levenswerk vernietigd.

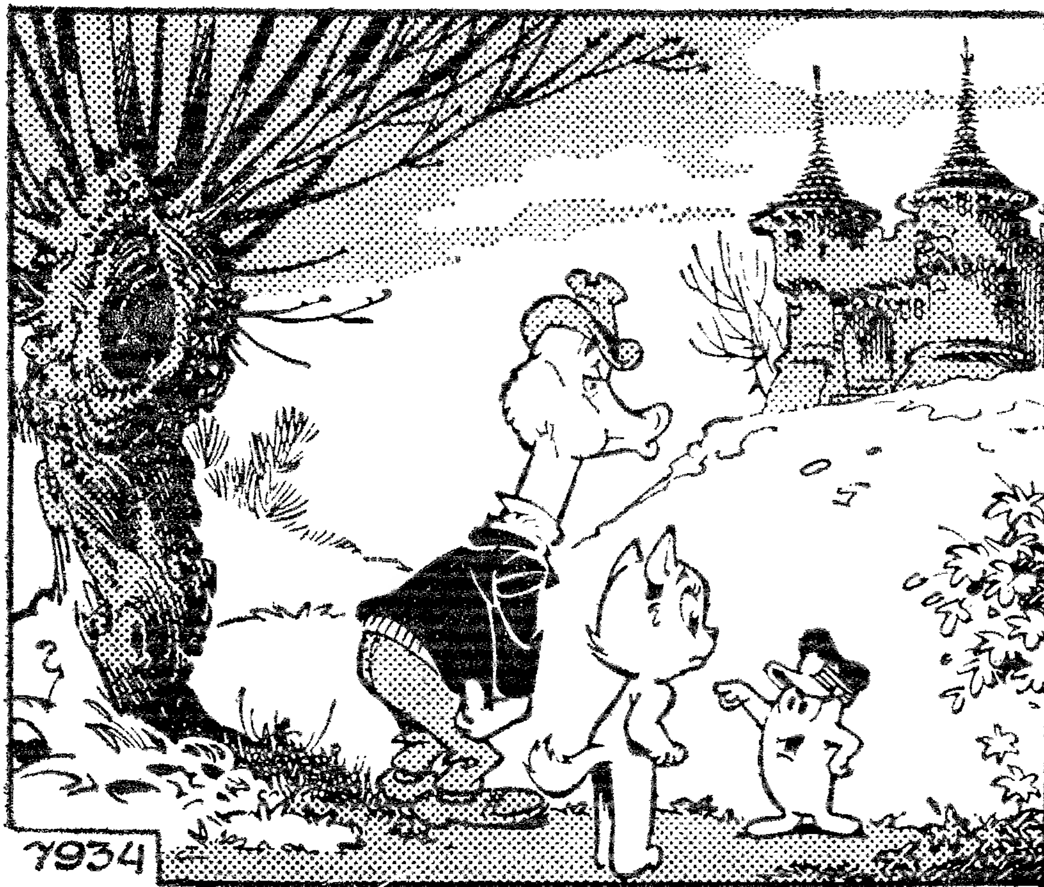

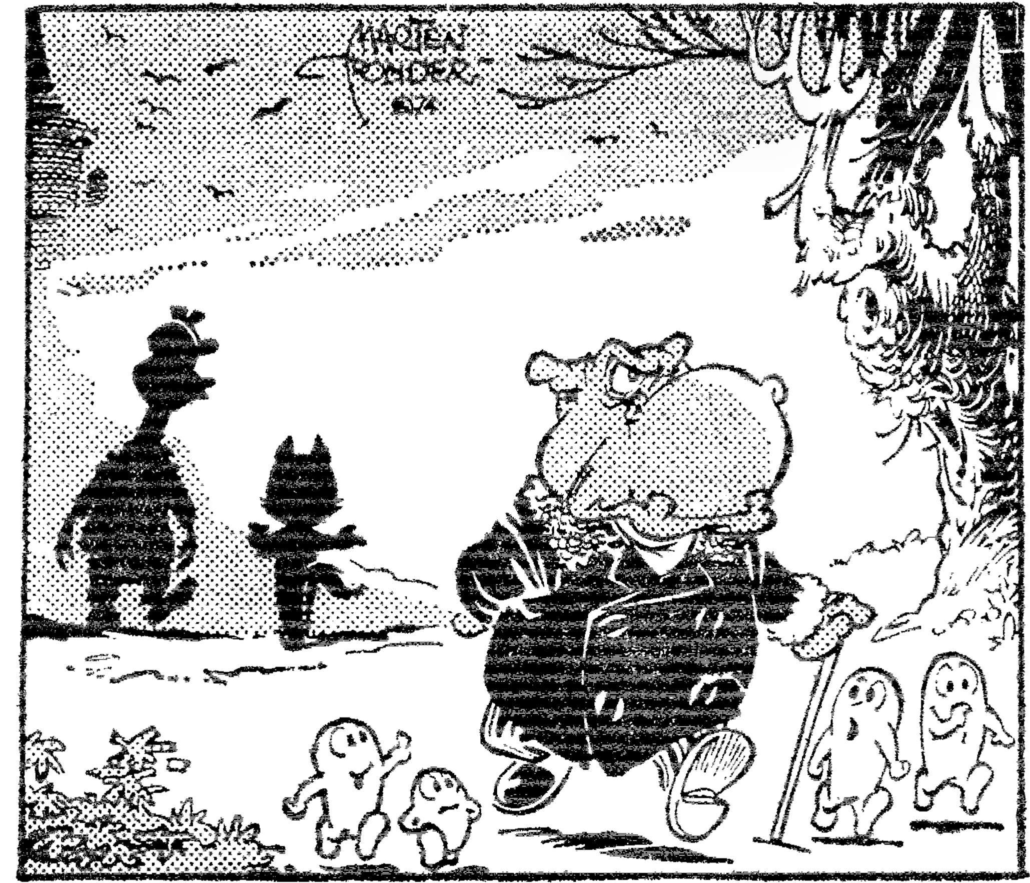

7933 Toen Joost eenmaal het roer in handen had en huiswaarts koerste, begon hij een beetje te bekomen van de doorstane ontberingen.
,,Eigenaardig'', sprak hij. ,,De kleding plakt mij aan het lijf, als ik zo vrij mag wezen, en de schrik is mij in de gal geslagen. Heel onprettig. Maar toch stemt het gebodene mij tot voldoening. Kijk, daar gaat dat akelige gebouw, met uw goedvinden, heer Olivier.''
Heer Bommel werkte zich moeilijk naar de railing en keek in de aangeduide richting. Hij was net op tijd om de ruine Dralm in elkaar te zien zakken, het bootje van de oude magister Pas onder stenen en stofwolken bedelvend. Van de bewoners was niets meer te zien en het enige teken van leven was een grote kraai, die krassend boven het gebeuren vloog en toen in noordelijke richting verdween.

,,Alles vergaat!'', mompelde hij peinzend. ,,Hier is niet veel meer over. Maar hoe zou het er in Rommeldam uitzien? En op Bommelstein?''
Nu, zoals oplettende lezertjes kunnen zien, stond het oude slot er nog en waren Tom Poes en Wammes Waggel op weg er naar toe.

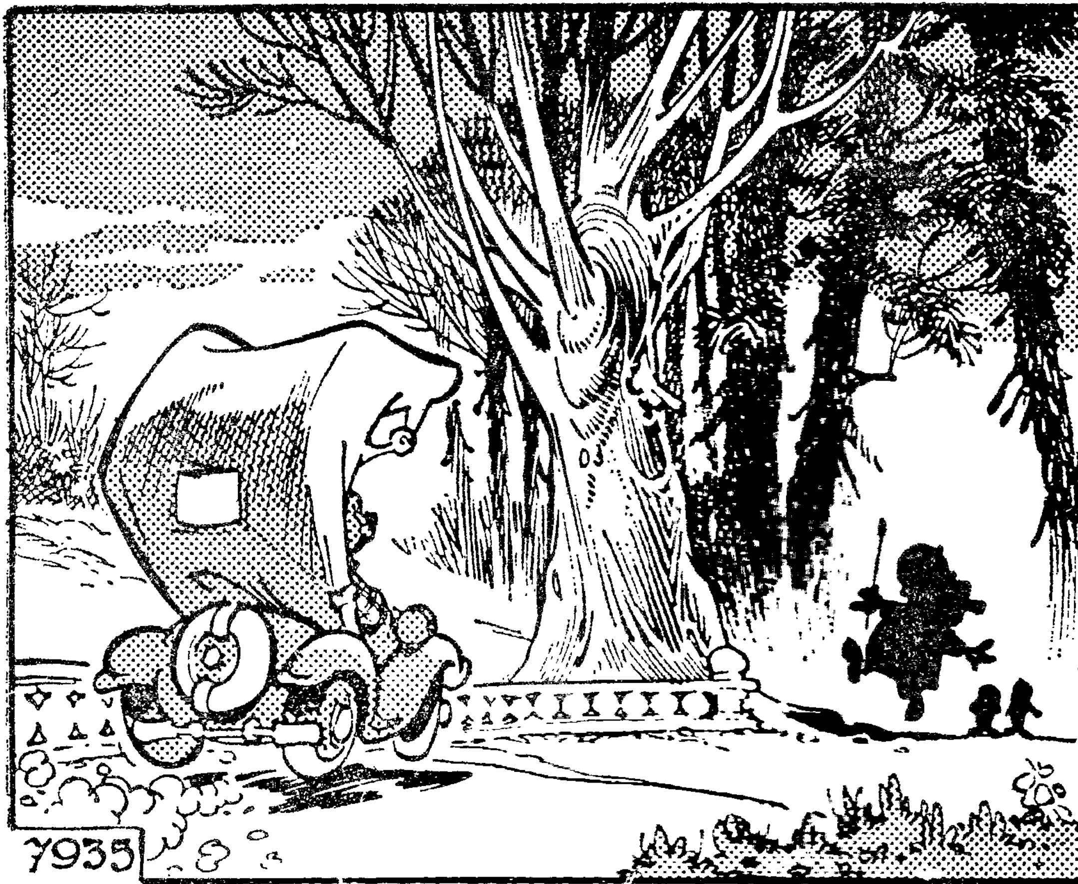
Ze hadden hun ruzie bijgelegd, maar toch was Wammes nog steeds ontstemd. Hij was dan ook bezig om te vertellen hoe vals hij alles vond, toen ze staande werden gehouden door een politiebeambte.
,,Wat is dat?'', vroeg deze. ,,Wat hoor ik daar? Ik eis inspraak! Wat is dat voor een oliediefstal? Praten over olie is trouwens verboden, want het is een belediging van de proonse volksgroep! Jullie zijn er lelijk bij!''

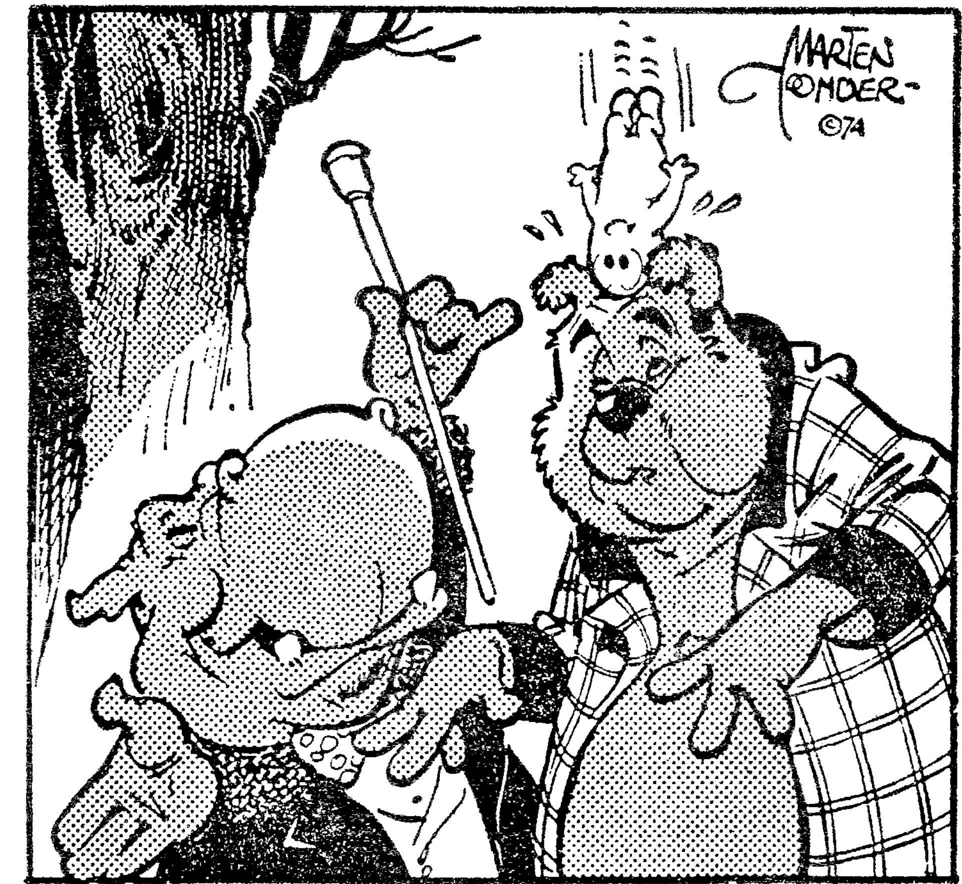

7934 „Jullie praten over olie stelen," zei de agent streng. „Ik hoorde het heus wel! Olie is trouwens verboden. Kom maar mee naar het bureau, dan kan inspecteur Gt het uitzoeken. Hij is een begeleider."
Wammes Waggel had het wel even leuk gevonden, toen hij steun van de overheid kreeg, maar bij die woorden veranderde dat.
„Niks hoor!", riep hij uit. „Dat zou die wel willen. Het is toch zeker mijn slaolie? Bommel gaat me trouwens levertraan geven en de plietsie moet erbuiten blijven. Ga jij maar alleen naar je buro, hoor."
De politiebeambte betrok en het was duidelijk, dat hij op het punt stond krachtige maatregelen te nemen. Maar op dat moment loste hij onverwacht met een klein plofje in de lucht op en hij liet niets na dan zijn pet.
Het is te begrijpen, dat Wammes door deze gebeurtenis zijn goede humeur weer terugkreeg.
„Hihihihihi! Wat mal!", riep hij proestend. „Die is goed, hè? Hoe zou hij dat doen? Toch wel een enig iemand, vind je niet?"
„Zo enig is hij niet", zei Tom Poes. „Ze zijn allemaal hetzelfde."

Hij begon Waggel de eigenaardigheden van het pronenleven uit te leggen en terwijl ze verder liepen, kwamen ze burgemeester Dickerdack tegen. De magistraat was die morgen uit het rusthuis ontslagen, omdat hij hersteld was van zijn inzinking, en nu maakte hij een wandeling buiten de stad. Enkele raadsleden en wethouders begeleidden hem echter, zodat hij gemelijk voortstapte zonder aandacht aan hen te schenken.

7935 Heer Bommel en Joost hadden de motorboot naar zijn ligplaats gebracht en nu reden ze vermoeid en nat, maar toch wel tevreden, in de richting van Bommelstein. Zodoende passeerden ze het Dickerdackpark, waar een groen waasje over de bomen het begin van de lente aankondigde.

,,Wat is dat?'', vroeg heer Ollie. ,,Daat staat iemand te dansen, als je begrijpt wat ik bedoel. Stop maar eens even.''

,,Het is de burgemeester'', zei de bediende, terwijl hij remde. ,,De moeilijkheden zullen hem op het zenuwwater geslagen zijn, met uw goedvinden. Het is heel betreurenswaardig.''

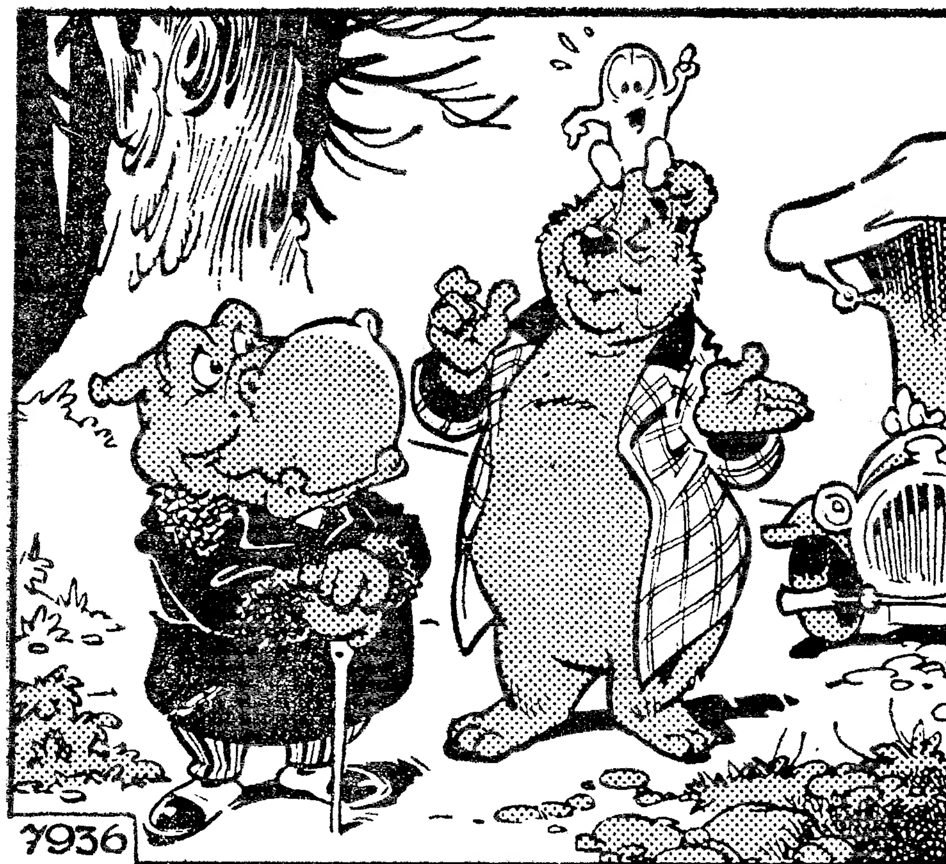
Heer Bommel stapte uit de Oude Schicht en begaf zich naar de magistraat om hem de reden van zijn vrolijkheid te vragen.

,,Maar zie je dat dan niet?'', vroeg de heer Dickerdack om zich heen wijzend. ,,Het park staat er nog helemaal! Het is niet opgegeten, zoals de raad besloten had. Het leven is nog niet zo gek, Bommel! Van de raadsleden die me kwamen afhalen, zijn er trouwens nog maar twee over.''

,,Nog maar één'', verbeterde heer Ollie. ,,En die lost op, kijk maar!''

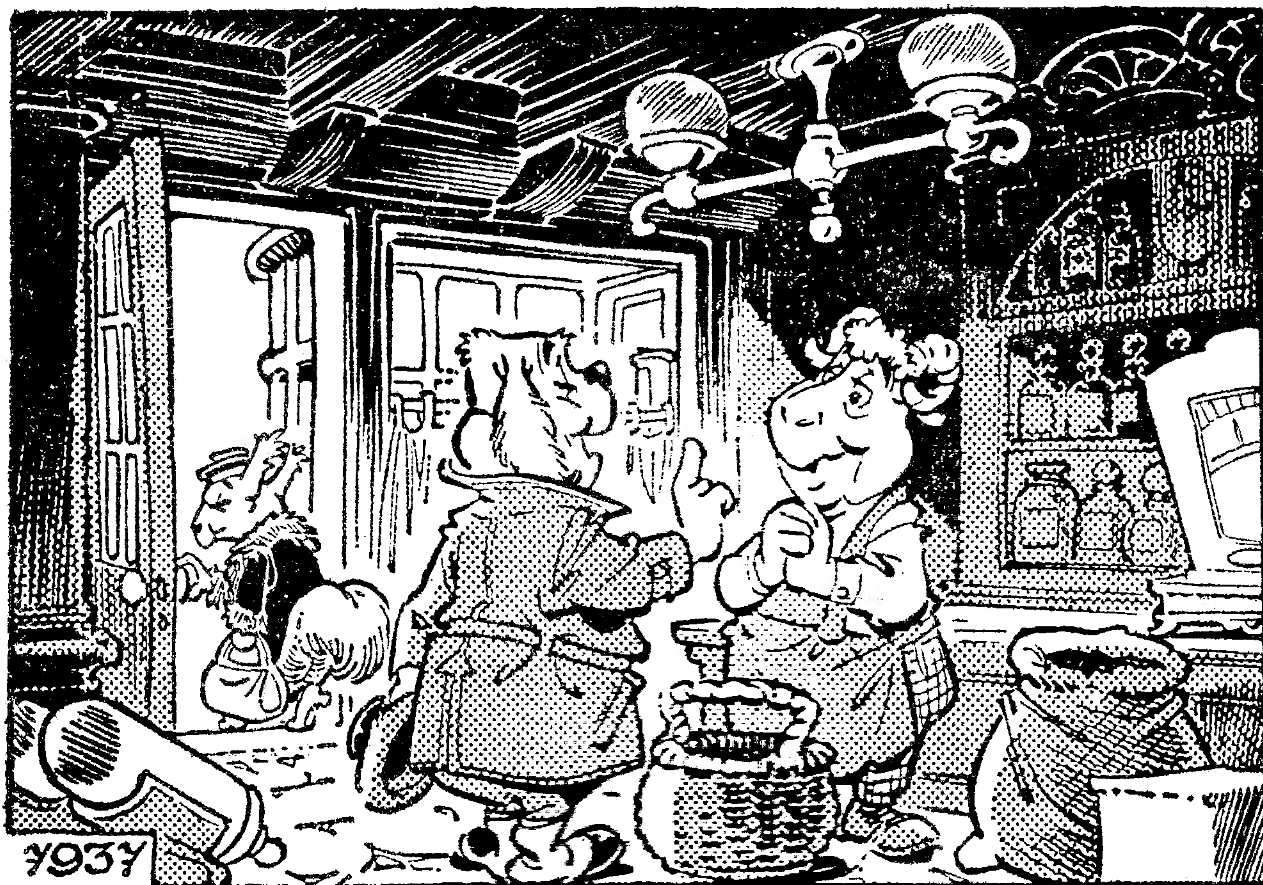
Op dat moment werd hij op het hoofd getroffen door de wethouder Zx, die het hogerop gezocht had en nu naar beneden stortte. Maar hij deed zich gelukkig geen pijn.

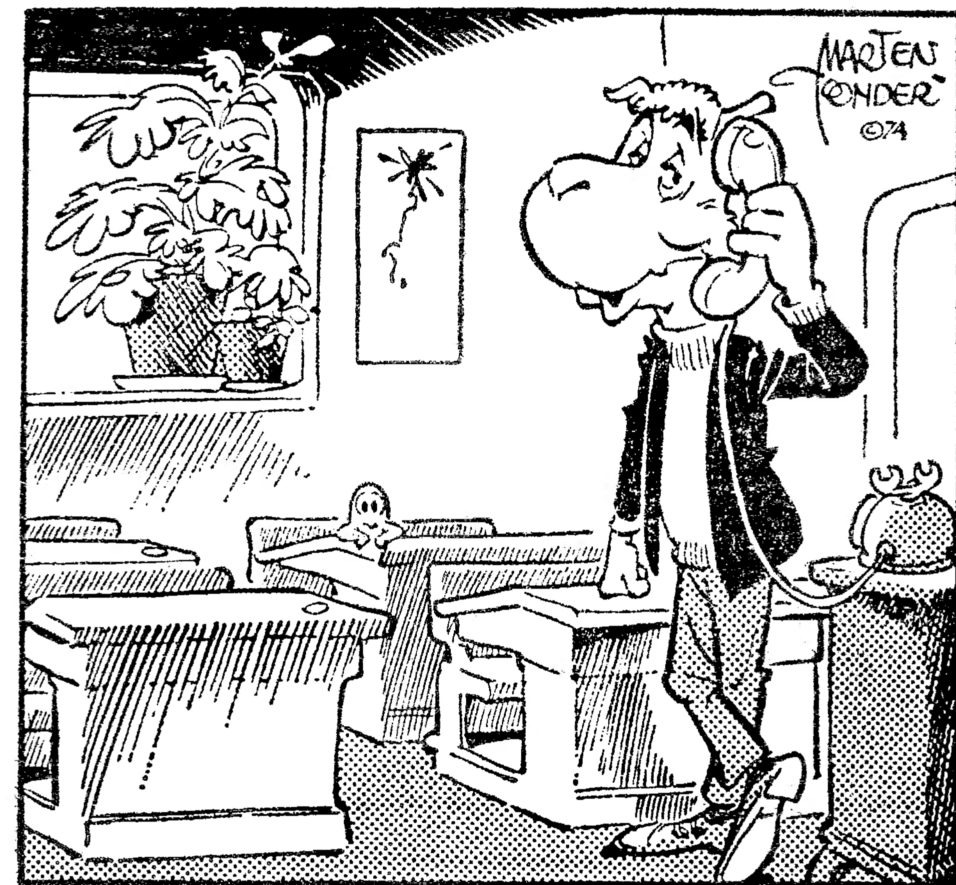
,,Nog maar één'', gaf de burgemeester toe. ,,Ze hebben maar een kort leven en het komt me voor, dat er geen nieuwe meer bijkomen! Het hele park staat er nog. Hoe vind je dat?''

7936 „Het hele park staat er nog!", zei de burgemeester blij. „Dat komt omdat er geen nieuwe pronen bijgekomen zijn, dunkt me."
„Zo is het", gaf heer Bommel toe. „En ze zullen wel niet meer komen ook, want de hele ruine is in elkaar gevallen, toen ik er met levensgevaar uitgespoeld ben.."
„Ik begrijp niet, wat je bedoelt", zei de magistraat bevreemd en wethouder Zx sprak klagend vanaf zijn hoge zitplaats: „Geen nieuwe pronen? Kwantiteit is beter dan kwaliteit. Er zijn meer medeklinkers dan klinkers in het alfabet. Ik vraag invoeling."
„Ik weet wat", zei heer Ollie zonder naar het ventje te luisteren. „Joost gaat voor vanavond een eenvoudige, doch voedzame maaltijd klaarmaken. Als u ook komt, kunnen we gezellig een beetje praten."
De heer Dickerdack nam de uitnodiging graag aan. „Die Bommel is een rare", dacht hij, terwijl hij de wegrijdende auto naoogde. „Hij weet meer van die pronengeschiedenis af. Maar ik dring niet op een verklaring aan, want zijn maaltijden zijn goed, dat kan gezegd worden."
De Oude Schicht remde niet lang daarna voor Bommelstein en terwijl Joost zich naar boven haastte om zich te verschonen, liep heer Ollie naar Tom Poes en Wammes Waggel, die op hem stonden te wachten.
„Leuk, dat jullie me komen begroeten", riep hij uit. „Ik begrijp niet, wat er allemaal gebeurd is. Maar het is goed afgelopen en nu ben ik erg moe."
„Wij ook", zei Tom Poes. „En wij weten wèl wat er gebeurd is. Maar Wammes moet een vat levertraan hebben, want zonder zijn slaolie zou u hier niet staan."

7937 Die middag begaf Joost zich naar Grootgruts kruidenierswinkel om inkopen voor de maaltijd te doen.
,,Wat sjalotjes, graag'', sprak hij. ,,En dan wat venkel, tijm en een vaatje levertraan.''
,,Levertraan?'', herhaalde de comestibleshandelaar bevreemd. ,,Ik wil me natuurlijk niet met uw kookkunst bemoeien, meneer Joost. Maar ik vraag me toch af wat dat voor een etentje wordt.''

,,Héél bijzonder'', verklaarde de knecht. ,,En er moet voor elk wat wils zijn, als ik zo vrij mag wezen. Een erezaak, meneer Grootgrut! Doordat ik heer Olivier heb mogen vergezellen op een van zijn heldentochten, ben ik een weinig ontregeld geraakt. Zonder slaolie zou ik thans ontslapen zijn en daarom zet ik er graag wat traan tegenover. Maar ik moet voort, er zijn heel wat gasten uitgenodigd.''
Dat was waar; heer Ollie ging zelfs zo ver om doctorandus Zielknijper te vragen en de geleerde man nam dat met beide handen aan.
,,Met alle genoegen!'', riep hij blij. ,,Het treft, dat ik de tijd heb, want er is maar één cliënt komen opdagen. Er is iets vreemds aan de hand, vrees ik. Na mijn ontmoeting met een zekere magister Pas. JA, juist Hocus Pas. Die heeft trouwens de vreugde in mijn werk een beetje bedorven. Hij maakte toespelingen op breinwassing, héél vervelend.''

7938 Zo vond er die avond dus weer een maaltijd op Bommelstein plaats, en terwijl de bediende Joost de spijzen opdroeg, hield de gastheer een korte toespraak.
''Ik heet u allen welkom'', sprak hij hartelijk. „Ook heer Zielknijper, die zo veel gedaan heeft voor de ontwikkeling van de pronen. En de burgemeester natuurlijk, omdat die er zo onder geleden heeft. Heer Dorknoper trouwens ook, maar die heeft er veel van geleerd. En professor Prillewitskofski. Die heeft de sleutel gevonden van de knolrapen. De olie, bedoel ik. Knap hoor! Even kijken, o ja. Tom Poes natuurlijk, die zo knap gebruik van die olie heeft gemaakt, en Wammes Waggel, die de grondstoffen heeft geleverd. En dan is het me een behoefte om Joost dank te zeggen. Hij heeft me met grote toewijding terzijde gestaan, terwijl hij het niet passend vond om hier aan te zitten. En dan ikzelf. Ik heb Hocus Pas op heldhaftige wijze bestreden, zonder hem te kunnen bestrijden. Ik bedoel, ik zou ten onder zijn gegaan, als Tom Poes niet zo bekwaam gebruik had gemaakt van de grondstoffen die Wammes Waggel geleverd had nadat de professor had uitgevonden wat er in de rapen zat...''

De spreker zweeg verward en omdat het duidelijk was, dat niet iedereen begreep waar het over ging, vertelde Tom Poes het verhaal van de pronen.
„Waardeloze figuren'', zei de burgemeester. „Gelukkig, dat er geen nieuwe bijkomen. Want ze duren niet lang en ze lossen op zonder een spoor na te laten. En mijn park staat er nog.''

„Het waren de beste cliënten die ik ooit gehad heb'', mompelde de zielkundige een beetje droevig. „Maar ik pas voor wassen van het brein en daarom is het misschien wel goed, dat het zo is afgelopen.''

„De heer Bommel heeft de ambtelijke taal net op tijd gered'', vulde de ambtenaar eerste klasse aan. „Dat mag best eens gezegd worden.''
„Proost'', zei heer Ollie, het hlas heffend. „Ik stel voor op de klinkers te drinken, als iemand begrijpt wat ik bedoel.''

EINDE VAN DIT VERHAAL

740311

Heer Bommel en de Pronen